

משרד הפנים
המפקח הארצי על הבחירות

דיני בחירות למועצות האזוריות

(מעודכן ליום 12.7.2012)

עריכה : איילת פישמן, עו"ד
עדי ז'ורבסקי, עו"ד

תשע"ב - 2012

התוכן

עמוד

5	1. חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח – 1988
13	2. חוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות), התשנ"ד – 1994
23	3. צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח – 1958
143	- לו"ז בחירות.....
145	4. חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג – 1993
169	- הנחיות מבקר המדינה..... (הנחיות מימון הבחירות ברשויות המקומיות (ניהול חשבונות))
185	- כללי הרשויות המקומיות (מימון בחירות)(פריסת חובות), התשס"ח-2008.....
189	- לו"ז מימון.....
191	5. חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט – 1959
212	- נוהל טיפול בבקשות לצו מניעה ולצו להסרת מודעות
215	- לו"ז תעמולה
217	- כללי הבחירות (דרכי תעמולה) (שידורי תעמולה ברדיו אזורי בבחירות לרשויות המקומיות), התשנ"ח - 1998
219	- כללי הבחירות (דרכי תעמולה) (הגשת בקשות, הקצאת זמן ותעריפים לשידור תעמולה ברדיו אזורי בבחירות לרשויות המקומיות), התשנ"ח - 1998
224	6. הנחיות וחוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה
230	- הנחיה מס' 1.1907 תקופת "צינון" לגבי מינויים בתקופת בחירות ולאחריה

(המשך בעמוד הבא)

עמוד

- 232 - הנחיה מס' 1.1501 מינויים בתקופת בחירות.
- 235 - הנחיה מס' 1.1900 איסור על תעמולת בחירות במימון כספי גוף מבוקר
- 238 - הנחייה מס' 1.1904 הבטחות או התחייבות לחלוקת הטבות או להקצאת תקציבים במהלך סיור בחירות
- 239 - הנחייה 1.1902 פעילות מפלגתית של עובדי רשויות מקומיות
- 244 - הנחייה 1.1704 פעילות מפלגתית המתבצעת מלשכות שרים
- 245 - הנחייה 1.1910 טוהר בחירות
- 249 - הנחיה 1.1911 הבטחת משרה במסגרת הסכם פוליטי
- 251 - הנחייה 1.1912 תחולת חוקי עזר של רשויות מקומיות על תעמולת בחירות ועל שלטים ומודעות בעלי מסר פוליטי
- 256 - נספח (חוזר מנהל רשות החברות)
- 261 7. חוק מיסוי תשלומים בתקופת בחירות, התשנ"ו – 1996
- 267 8. תקנות מיסוי תשלומים בתקופת בחירות, התשנ"ו – 1996

חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח - 1988
(פורסם: ס"ח התשמ"ח, עמ' 213)

התיקונים:	
תיקון :	ס"ח התשכ"ה, עמ' 122
תיקון 2 :	(תיקון עקיף) חוק הרשויות המקומיות (בחירות מיוחדות) (תיקוני חקיקה) ס"ח התשנ"ח, עמ' 147
תיקון 3 :	(תיקון עקיף) חוק הרשויות המקומיות (תיקוני חקיקה) (שלילת הזכות להיבחר ולכהן בשל עבירה שיש עמה קלון), ס"ח התשס"א, עמ' 16
תיקון 4 :	(תיקון עקיף) ס"ח תשס"ה, עמ' 754
תיקון 5 :	ס"ח התשס"ח, עמ' 800
תיקון 6 :	(תיקון עקיף) חוק לתיקון דיני הבחירות לרשויות המקומיות (עתירה לבית משפט לעניינים מינהליים), ס"ח התשע"ב, עמ' 135

חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח-1988

- הגדרות** 1. (א) בחוק זה -
"מועצה אזורית" - מועצה מקומית שהוקמה על פי סעיף 1 לפקודת המועצות המקומיות (נוסח חדש)¹, ואשר כוננה כמועצה אזורית;
"ראש מועצה" - ראש מועצה אזורית;
"השר" - שר הפנים.
- (ב) לשאר המונחים בחוק תהא המשמעות שיש להם בחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965², ובחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975³.
- שיטת הבחירות** 2. ראש המועצה ייבחר בבחירות אישיות, ישירות, שוות וחשאיות.
- מועד הבחירות** 3. הבחירות לראשות המועצה יתקיימו במועד עריכתן של הבחירות למועצה.
- הזכות לבחור ולהיבחר** 4. (א) מי שרשאי לבחור למועצה רשאי לבחור לראשות המועצה.
(ב) זכאי להיבחר לראשות המועצה אזרח ישראלי הזכאי להיבחר לחבר המועצה.
- 5 תיקון 5 (ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), מי שכינה כראש מועצה וכהונתו פקעה לפי סעיף 6ב(ה), בשל הרשעה בעבירה שעבר במהלך כהונתו כראש מועצה או הקשורה להיבחרו כראש מועצה, לא יהיה זכאי להיבחר כראש מועצה בבחירות שייערכו במועצה לראשונה לאחר פקיעת כהונתו.
- הצעת מועמד** 5. כל קבוצת בוחרים המונה 500 אנשים או שלושה אחוזים ממספר הבוחרים, הכל לפי המספר הקטן יותר, רשאית להציע כמועמד לראש הרשות אדם הזכאי להיבחר ראש המועצה לפי סעיף 4(ב), וכן רשאי מי שמכהן כראש המועצה להציע את עצמו כמועמד לכהונה נוספת.
- 4 תיקון 4
- ראש רשות שאינו חבר המועצה** 6. נבחר לראש המועצה מי שאינו חבר המועצה, יהיה חבר המועצה לכל דבר וענין וייווסף למניין החברים שנקבע לאותה מועצה כל עוד הוא מכהן כראש המועצה.

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, עמ' 256.

² ס"ח התשכ"ה, עמ' 248.

³ ס"ח התשל"ה, עמ' 211.

- התפטרות תיקון** 6א. (א) ראש המועצה רשאי, בהודעה בכתב לשר, להתפטר מכהונתו; כהונתו תיפסק כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההתפטרות הגיע לידי השר, זולת אם ראש המועצה חזר בו מהתפטרותו לפני כן.
- (ב) ראש המועצה ישלח העתק מכתב ההתפטרות לחברי המועצה.
- פקיעת כהונה והשעיה מחמת קלון** 6ב. (א) גזר בית המשפט את דינו של ראש המועצה בשל עבירה פלילית, בין אם העבירה נעברה או ההרשעה הייתה בזמן שכינה כראש מועצה ובין אם לפני שהחל לכהן כראש המועצה, יקבע בית המשפט בגזר הדין אם יש בעבירה שעבר משום קלון; החלטת בית המשפט לעניין הקלון ניתנת לערעור כאילו הייתה חלק מגזר הדין.
- (ב) לא קבע בית המשפט כאמור בסעיף קטן (א), או שראש המועצה החל לכהן בין מועד מתן גזר הדין לבין המועד שבו פסק הדין נהיה סופי, רשאי היועץ המשפטי לממשלה או נציגו, כל עוד פסק הדין לא נהיה סופי, לפנות לבית המשפט ולבקשו לקבוע אם יש בעבירה משום קלון; הבקשה תוגש לבית המשפט שנתן את גזר הדין ואם הוגש ערעור, לבית המשפט שלערעור.
- (ג) מזכירות בית המשפט תמציא עותק מפסק הדין או מהחלטת בית המשפט, לפי העניין, למזכיר המועצה האזורית ולשר הפנים.
- (ד) קבע בית המשפט לפי סעיף זה כי יש עם העבירה שבה הורשע ראש המועצה משום קלון, יושעה ראש המועצה מכהונתו עד למתן פסק דין סופי בעניינו.
- (ה) כהונתו של ראש המועצה תפקע מיום שפסק הדין, הקובע כי יש עם העבירה שבה הורשע משום קלון, נהיה סופי.
- (1) (1) ראש הרשות שנידון למאסר כאמור בסעיף 7 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה - 1965 ולא הצהיר אמת, או לא הגיש הודעה או בקשה לפי הוראות סעיף 7א לחוק האמור, תפקע כהונתו ויחדל לכהן כראש המועצה.
- (2) הודעה בדבר פקיעת כהונתו כאמור תישלח לראש המועצה על ידי השר והוראות סעיף 123א(ג) לפקודת העיריות יחולו, בשינויים המחויבים.

(3) הגיש ראש המועצה בקשה לביטול ההודעה לפי סעיף 123א(ג)(1) לפקודת העיריות, יושעה מכהונתו עד להחלטת בית המשפט בבקשה.

(1) (ז) פקעה כהונתו של ראש המועצה לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיפים 36 ו-37א לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח -1958⁴ (להלן - הצו) לעניין מילוי מקומו עד הבחירות המיוחדות.

(2) הושעה ראש מועצה לפי סעיפים קטנים (ד) או (ו) יחולו הוראות אלה:

(א) בששת החודשים הראשונים מיום תחילת ההשעיה ימלא את מקום ראש המועצה סגנו לפי סעיפים 36 ו-37א לצו, ובאין סגן כאמור או שנבצר ממנו לפעול תבחר המועצה ממלא מקום לראש הרשות לפי סעיף 6ח;

(ב) לא ניתן פסק דין סופי בעניינו או לא ניתנה החלטה לפי סעיף קטן (1)(3) בתוך שישה חודשים מיום תחילת ההשעיה, תבחר המועצה ממלא מקום לראש המועצה לפי סעיף 6ח;

(3) זוכה ראש המועצה בערעור או קבע בית המשפט שלערעור כי אין עם העבירה שבה הורשע משום קלון יחזור לכהן כראש המועצה.

(ח) הוראות סעיף זה יחולו גם על סגן ראש מועצה; ואולם אם הושעה סגן ראש מועצה לפי סעיף זה תבחר המועצה ממלא מקום לסגן לפי סעיף 6ח.

נוכח השר שמטעמי בריאות נבצר מראש מועצה דרך קבע למלא את תפקידו, רשאי הוא להעבירו מכהונתו.	(א)	ג.6.	העברה מכהונה מטעמי בריאות
ראש המועצה רשאי לעתור נגד החלטת השר לפני בית המשפט לעניינים מינהליים כמשמעותו בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס - 2000 ⁵ תוך 15 ימים מהיום שנמסרה לו החלטת השר.	(ב)		תיקון 6

⁴ ק"ת התשי"ח, עמ' 1256

⁵ ס"ח התש"ס, עמ' 190

כהונתו של ראש מועצה לא תיפסק אלא כעבור המועד להגשת עתירה לפי סעיף קטן (ב), ואם הוגשה עתירה – עם דחייתה.	(ג)	תיקון 6
נוכחה המועצה כי ראש המועצה מתנהג בדרך שאינה הולמת את מעמדו של ראש מועצה וסבורה היא שעל כן אין הוא ראוי לכהונתו, רשאית היא, לאחר שנתנה לו הזדמנות להשמיע דברו, להעבירו מכהונתו.	(א) ד.6	העברה מכהונה מחמת התנהגות תיקון
ההחלטה להעביר את ראש המועצה מכהונתו תהיה מנומקת ותתקבל בישיבה מיוחדת, סגורה, של המועצה ברוב של שלושה רבעים ממספר חבריה; ההחלטה טעונה אישור השר.	(ב)	
לא קרא ראש המועצה לישיבה מיוחדת כאמור תוך 14 ימים מהיום שרוב חברי המועצה דרשו ממנו לעשות כן, רשאים רוב חברי המועצה לקרוא לישיבה כאמור והם יקבעו מי יישב בראשה.	(ג)	
בטל	ה.6	ביטול תיקון 2
בטל	ו.6	ראש מועצה שהתפטר תיקון 2
חדל ראש מועצה לכהן מכל אחת מהסיבות המנויות להלן, למעלה משנה לפני מועד הבחירות כאמור בסעיף 3, יתקיימו בחירות רק לראש המועצה (להלן - בחירות מיוחדות):	(א) ו.6	בחירות מיוחדות תיקון 2
(1) התפטר לפני תחילת כהונתו או בתוך תקופת כהונתו;		
(2) נפטר לפני תחילת כהונתו או בתוך תקופת כהונתו;		
(3) חדל לכהן לפי אחד הסעיפים 6 עד 13;		
(4) פקעה כהונתו לפי סעיף 13א לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951. ⁶		

⁶ ס"ח התשי"א, עמ' 228

(ב) על בחירות מיוחדות ועל המועמד לראשות המועצה בבחירות אלה יחולו הוראות חוק זה, בשינויים המחויבים, ובשינויים אלה:

(1) הבחירות יתקיימו ביום ג' האחרון שלפני תום 60 הימים מן היום שבו נוצרה העילה לעריכתן, או במועד סמוך לאחר מכן, כפי שיורה השר, אם מצא כי נסיבות העניין מצדיקות זאת;

(2) רשאים להציע מועמד, בנוסף לאמור בסעיף 5 - חמישית מחברי המועצה;

(3) בטל תיקון 3

(4) על מועמד לא תחול החובה להיות חבר מועצה.

הקדמת מועד הבחירות לראשות המועצה ומועצה 2 116. חדל ראש מועצה לכהן כאמור בסעיף 16(א) עד (4) שנה או פחות לפני מועד הבחירות כאמור בסעיף 3, יתקיימו בחירות לראשות המועצה ולמועצה.

בחירות מיוחדות תיקון 2 תיקון 3 116. בטל

בחירת המועצה וראש המועצה 116. (א) על בחירת המועצה בראש המועצה יחולו הוראות אלו:

(1) ההצבעה תהיה גלויה;

(2) המועמד שקיבל למעלה ממחצית הקולות של כל חברי המועצה - הוא הנבחר;

(3) לא קיבל שום מועמד רוב כזה, מצביעים שנית; לפי דרישת חבר מחברי המועצה תידחה ההצבעה השנייה לישיבה אחרת שתיערך ביום החול אחרי יום הישיבה האחרונה;

(4) המועמד שקיבל הצבעה השנייה או בכל או בכל הצבעה נוספת, למעלה ממחצית הקולות של חברי המועצה המצביעים (להלן הסעיף זה - רוב) הוא הנבחר;

(5) לא קיבל שום מועמד רוב בהצבעה השנייה, מצביעים בשלישית;

(6) לא קיבל שום מועמד רוב בהצבעה השלישית, מצביעים ברביעית; לפי דרישת חבר מחברי המועצה תידחה ההצבעה הרביעית לישיבה אחרת שתיערך ביום החול הבא אחרי יום הישיבה שבה נערכה ההצבעה השלישית; בהצבעה הרביעית יעמדו לבחירה רק מועמדים שעמדו לבחירה בהצבעה השלישית;

(7) לא קיבל שום מועמד רוב בהצבעה הרביעית, חוזרים ומצביעים עד שאחד המועמדים יקבל רוב; בהצבעה החמישית וכן בכל הצבעה נוספת לא יועמד לבחירה מועמד שקיבל בהצבעה הקודמת את מספר הקולות הקטן ביותר (להלן בפסקה זו – יצא); קיבלו מועמדים אחדים מספר שווה של הקולות והוא מספר הקולות הקטן ביותר, ינהגו כך: היו שני מועמדים כאמור, יצא אחד מהם, כפי שייקבע בהגרלה; היו יוצא משניים יצא לפני כל הצבעה נוספת רק מועמד אחד, כפי שייקבע בהגרלה;

(8) כל הגרלה לפי סעיף זה תיערך בו במקום בידי יושב ראש הישיבה; היה היושב ראש עצמו מועמד לראש המועצה, בהצבעה שקדמה להגרלה, תמנה המועצה חבר שאינו מועמד לראש המועצה והוא יערוך את ההגרלה.

(ב) על המועמד לבחירות לפי סעיף זה לא יחול התנאי שעליו להיות הראשון ברשימת המועמדים למועצה.

השר הממונה על ביצוע החוק והוא רשאי להתקין תקנות לכל ענין הנוגע לביצועו, לרבות תקנות להתאמת הסדרים לפי חוק זה להסדרים על פי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965, או על פי חוק הרשויות המקומיות (בחירות ראש הרשות המקומית וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975.

7. **תקנות**

תחילתו של חוק זה ביום ד' בטבת התש"ן (1 בינואר 1990).

8. **תחילה**

חוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות), התשנ"ד - 1994
(פורסם: ס"ח התשנ"ד, עמ' 248)

תיקונים:

ס"ח תשנ"ז, עמ' 73	: תיקון
ס"ח התשס"ד, עמ' 341	: 2 תיקון
ס"ח התשס"ה, עמ' 754	: 3 תיקון
הוראת מעבר, ס"ח התשס"ז, עמ' 142	: 4 תיקון
ס"ח התשס"ח, עמ' 733	: 5 תיקון
ס"ח התש"ע, עמ' 248	: 6 תיקון
(תיקון עקיף) חוק לתיקון דיני הבחירות לרשויות המקומיות (עתירה לבית משפט לעניינים מינהליים), ס"ח התשע"ב, עמ' 135	: 7 תיקון
ס"ח התשע"ב, עמ' 166	: 8 תיקון

חוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות), התשנ"ד – 1994

1. **הגדרות** בחוק זה -
- "מועצה אזורית" - מועצה מקומית אשר הוקמה לפי סעיף 1 לפקודת המועצות המקומיות, וכוננה כמועצה אזורית.
- תיקון** "בחירות" - בחירות למועצה האזורית, לראש המועצה האזורית ולוועדים המקומיים של יישובי המועצות האזוריות.
- "הוועדה" - ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.
- תיקון 3** "רשות מקומית" - עירייה או מועצה מקומית.
- "השר" - שר הפנים.
2. **מועד הבחירות הראשונות** תיקון 5 תיקון 6
- הבחירות הראשונות למועצה אזורית לאחר כינונה, ייערכו בתוך שישים ימים מתום ארבע שנים לכינון המועצה, במועד שיקבע השר, ואולם רשאי השר, בהתייעצות עם הוועדה, לדחות את מועד עריכת הבחירות הראשונות למועצה אזורית למועד אחר כפי שיקבע, אם נוכח שבשל נסיבות מיוחדות לא ניתן לקיים את הבחירות במועד; דחה השר את מועד עריכת הבחירות הראשונות במועצה אזורית לפי סעיף זה וחדלו להתקיים הנסיבות המצדיקות את הדחייה כאמור, יקבע השר מועד חדש לבחירות הראשונות באותה מועצה אזורית שיהיה קרוב ככל האפשר לאחר שחלפה הסיבה לאי-קיום הבחירות במועד.
3. **מועדי הבחירות לכל המועצות האזוריות** תיקון 8
- הבחירות לכל המועצות האזוריות יקוימו כל חמש שנים ביום ג' השלישי לחודש טבת; ואולם אם הייתה השנה הרביעית שלאחר הבחירות האחרונות שנה מעוברת, יקוימו הבחירות ביום ג' הראשון לאותו חודש.*
- * תחולת סעיף זה החל מיום ב' בשבט התשע"ד (3 בינואר 2014).
- * על אף האמור בסעיף זה, הבחירות הראשונות שלאחר יום התחילה, לכל המועצות האזוריות, יתקיימו ביום ט"ו בסיון התשע"ח (29 במאי 2018), והבחירות שלאחריהן יתקיימו ביום כ"ד בטבת התשפ"ג (17 בינואר 2023).
4. **דחיית מועד הבחירות** (א) תיקון 3 תיקון 8
- נוכח השר כי אי אפשר לקיים בחירות במועד במועצה אזורית פלונית, או היו נסיבות מיוחדות אשר לדעת השר מצדיקות דחייתן, או לא קוימו בחירות במועד, יקבע השר, בהתייעצות עם הוועדה, מועד חדש לבחירות שיהיה קרוב ככל האפשר לאחר שחלפה הסיבה לאי קיום הבחירות במועד ולא יאוחר ממועד הבחירות הבאות למועצות האזוריות לפי סעיף 3.

קיימו הבחירות האחרונות למועצה אזורית פלונית אחרי המועד שבו נתקיימו הבחירות האחרונות למועצות האזוריות לפי סעיף 3, רשאי השר, בהתייעצות עם הוועדה, להורות שהבחירות הבאות לאותה מועצה אזורית לא יקיימו במועד הבחירות הבאות למועצות האזוריות לפי הסעיף האמור, כי אם במועד שלאחר מכן.	(ב)	תיקון 3 תיקון 8
על הבחירות לוועד מקומי מסוים יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) ללא התייעצות השר עם הוועדה בשינויים המחויבים.	(ג)	תיקון
בסעיף זה, "חייל" – יוצא צבא המשרת שירות סדיר או שירות מילואים כמשמעותו בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו–1986 ⁷ , או בשירות קבע בצה"ל.	(א) א.4	הצבעת חיילים תיקון 2
חייל הרשום בפנקס הבוחרים של אחד מיישובי המועצה האזורית, רשאי להצביע בבחירות כאמור בסעיף 3 שלא ביום הבחירות, בקלפיות מיוחדות לחיילים, במועדים המפורטים בסעיף קטן (ג).	(ב)	תיקון 3
ההצבעה בקלפיות לחיילים תהיה ביום ה' האחרון שלפני יום הבחירות בין השעות 16:00 עד 22:00, ביום ו' האחרון שלפני יום הבחירות בין השעות 7:00 עד שעתיים לפני כניסת השבת, במוצאי שבת האחרון שלפני יום הבחירות משעה לאחר יציאת השבת עד שעה 23:00.	(ג)	תיקון 8
חייל הרשום בפנקס הבוחרים, כאמור בסעיף קטן (ב), והמבקש להצביע ביום הבחירות או באחד המועדים הנקובים בסעיף קטן (ג), ישוחרר מכל פעילות צבאית ככל הנדרש לשם הצבעתו.	(ד)	
על אף האמור בסעיף קטן (ד), רשאי ראש המטה הכללי או מי שהוא מינה לכך להורות שלא לשחרר סוג מסוים של חיילים.	(ה)	
חייל רשאי להצביע בכל קלפי לחיילים שנקבעה, לפי הוראות סעיף זה, באותה מועצה אזורית.	(ו)	

⁷ ס"ח התשמ"ו, עמ' 107

**תחולת
הוראות צו
המועצות
המקומיות
(מועצות
אזוריות)
תיקון 2**

ב.4. צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח – 1958, יחול על הצבעת חיילים, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה :

- (1) לעניין סעיף 175 – מנהל הבחירות יקבע את המקומות שבהם יוצבו הקלפיות במועדים הנקובים בסעיף 4(ב) ;
- (2) במקום הוראת סעיף 177 תחול הוראה זו – ועדת קלפי לחיילים תהיה בת 2 חברים שימנה מנהל הבחירות, ומביניהם את היושב ראש ;
- (3) לעניין סעיף 182 – לא יאוחר מ – 14 ימים מהמועד הראשון הנקוב בסעיף 4(ב), יפרסם מנהל הבחירות את מקומות הקלפי בדרך של פרסום מודעות על לוחות המודעות במשרדי המועצה האזורית, בכל יישוב מיישובי המועצה האזורית, באתר האינטרנט של המועצה האזורית, אם קיים כזה, ובכל דרך נוספת שיקבע השר ;
- (4) במקום סעיף 193(א) תחול הוראה זו – בקלפיות לחיילים בשעות ההצבעה לא יימצא אדם במקום קלפי לחיילים זולת חברי ועדת קלפי ;
- (5) לעניין סעיף 195 – חייל רשאי לזהות עצמו בתעודה הצבאית האישית שלו הנושאת את תמונתו או בתעודת השוטר שלו ;
- (6) חייל שיצא מתא ההצבעה של קלפי לחיילים ישים את מעטפות ההצבעה שלו, טרם הטלתן לקלפי לפי סעיף 196(4), לתוך מעטפה חיצונית שתיתן לו ועדת הקלפי, ימסרן לוועדת הקלפי שתכתוב על גבי המעטפה החיצונית את שם המצביע, את מספר הזהות שלו, את שם היישוב במועצה האזורית ופרטים אחרים שיקבע מנהל הבחירות וכן תרשום את פרטי החייל שהצביע, בטופס שיספק לה מנהל הבחירות ;
- (7) בתום ההצבעה בכל אחד ממועדי ההצבעה כמפורט בסעיף 4(ב), תחתום ועדת הקלפי את הקלפי ותעביר אותה יחד עם הטופס האמור בסעיף 4(ב)6 למנהל הבחירות ;

(8) מנהל הבחירות, בנוכחות כל חבר מחברי ועדת הבחירות שירצה בכך, יפתח את הקלפי ביום שלפני הבחירות, ירשום את מספר המעטפות שנמצאו בה, ימייך את המעטפות לחבילות כשבכל חבילה מעטפות של כל קלפי מהקלפיות של יישובי המועצה, יארוז את כל המעטפות של כל קלפי בכל יישוב בנפרד, באריזה בטוחה, וירשום על כל מעטפת אריזה את תאריך ההצבעה ומספר המעטפות החיצוניות שבתוכה ומספר הקלפי ביישוב; מנהל הבחירות ינהל פרוטוקול שבו יירשמו כל הפעולות האמורות;

(9) מנהל הבחירות יעביר, ביום שלפני הבחירות, למזכיר ועדת קלפי של כל יישוב את מעטפות האריזה המפורטות בפסקה (8); לא הייתה מעטפת אריזה למועד בחירות בקלפי – ימסור מנהל הבחירות הודעה בכתב על כך למזכיר הוועדה והמזכיר יצרף את ההודעה לפרוטוקול ועדת הקלפי;

(10) ביום הבחירות מיד לאחר הצגת הקלפי בידי יושב ראש ועדת הקלפי ונעילתה בידי יושב ראש ועדת הקלפי כאמור בסעיף 194 ולפני תחילת ההצבעה, תעשה ועדת הקלפי את הפעולות האלה:

(1) תקבל מידי מזכיר ועדת הקלפי את מעטפת האריזה כאמור בפסקה (9) ותבדוק אם מעטפת האריזה, שבה נמצאות מעטפות ההצבעה, חתומה וסגורה כדין; מצא יושב ראש ועדת הקלפי שמעטפת האריזה פגומה יציין את הדבר בפרוטוקול ועדת הקלפי;

(2) יושב ראש הוועדה יפתח את מעטפת האריזה בתום הבדיקה, יוציא ממנה את מעטפות ההצבעה והוועדה תבדוק אם שמו של החייל הרשום על מעטפה חיצונית רשום בפנקס הבוחרים של הקלפי;

(3) נמצא שמו של החייל בפנקס הבוחרים של הקלפי, תמחק הוועדה את שמו בפנקס הבוחרים בצבע אדום, תפתח את המעטפה החיצונית ותטיל מיד את המעטפות הפנימיות לתוך הקלפי; ועדת הקלפי לא תפתח יותר ממעטפה חיצונית אחת בו זמנית;

(4) רק בתום האמור בפסקה (3) לגבי כל המעטפות החיצוניות שנמסרו למזכיר ועדת הקלפי, יותר לבוחרים להצביע;

(5) בוחר המבקש להצביע בקלפי ביום הבחירות ונמצא כי שמו מחוק בצבע אדום לא יותר לו להצביע;

(6) ועדת הקלפי תארוז את כל מעטפות החיצוניות הריקות במעטפת אריזה ותעבירן למנהל הבחירות עם חומר ההצבעה.

ג4. (א) בסעיף זה "איחוד רשויות מקומיות" – כל אחד מאלה:

(1) צו כינון לפי סעיף 1 לפקודת המועצות המקומיות, שענינו כינון מועצה אזורית במקום מספר רשויות מקומיות;

(2) הרחבת תחומה של מועצה אזורית לפי סעיף 7 לפקודת המועצות המקומיות.

(1) (ב) הכריז השר על איחוד רשויות מקומיות, רשאי הוא, באישור הממשלה ובהתייעצות עם ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, לקבוע מועד לבחירות במועצה האזורית שאיחד, המוקדם ממועד הבחירות הקבוע לכל אחת מהרשויות המקומיות שאוחדו, ובלבד שהמועד שיקבע יחול לאחר תום שלוש שנים מהמועד המאוחד מבין מועדי הבחירות האחרונות שנערכו בכל אחת מהרשויות המקומיות כאמור.

(2) הבקשה להתייעצות כאמור בפסקה (1), תוגש לא יאוחר משישה חודשים לפני מועד הבחירות שמציע השר.

(3) על אף האמור בפסקה (1), בנסיבות מיוחדות ובאישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, רשאי השר לקבוע מועד בחירות שיחול עוד בטרם חלפו שלוש שנים ממועדי הבחירות האחרונות, כאמור.

**הקדמת
הבחירות
בשל איחוד
רשויות
מקומיות
תיקון 3**

תיקון 3

תיקון 3

תיקון 3

תיקון 3 (ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), הכריז השר על איחוד רשויות כאמור בפסקה (2) להגדרה "איחוד רשויות מקומיות" שבסעיף קטן (א), ובמהלך איחוד כאמור הכריז לפי הוראות סעיף 3 לפקודת המועצות המקומיות כי אזור מסוים, שהתנהל ערב ההכרזה על ידי מועצה מקומית (בסעיף קטן זה – המועצה הקודמת), יתנהל על ידי ועד מקומי, רשאי הוא לקבוע כי המועד לבחירות במועצה האזורית שאיחד יהיה המועד הקבוע לבחירות לפי הוראות סעיף 3, וכן לקבוע מועד לבחירות לוועד המקומי שכוון או לנציג האזור במועצה, שיחול עוד בטרם חלפו שלוש שנים ממועד הבחירות האחרונות למועצה הקודמת.

עתירות בעניין בחירות
תיקון 7 74. (א) מי שרואה את עצמו נפגע במישרין מהחלטה בענייני בחירות שניתנה על ידי מנהל הבחירות לפי חוק זה, לפי פקודת המועצות המקומיות או לפי צו מכוח סעיף 2 לפקודת המועצות המקומיות, ואשר לא נקבעו בחיקוק הוראות אחרות בדבר עתירה נגדה, וכן כל חבר ועדת בחירות של מועצה, רשאים לעתור לבית משפט לעניינים מינהליים כמשמעותו בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס – 2000, נגד החלטה כאמור; אין בהגשת עתירה לפי סעיף קטן זה כדי לעכב את ביצוע ההחלטה שנגדה הוגשה העתירה.

(ב) עתירה כאמור בסעיף קטן (א) תוגש בתוך שבעה ימים מיום מתן ההחלטה שנגדה הוגשה העתירה או מיום הבחירות, לפי המוקדם; מנהל הבחירות וכל צד הנוגע בדבר יהיו משיבים בעתירה.

(ג) בית המשפט לעניינים מינהליים ייתן את החלטתו בעתירה לפי סעיף זה בהקדם האפשרי, בהתחשב בנסיבות העניין, ולא יאוחר משבעה ימים ממועד הגשת העתירה, והחלטתו תהיה סופית.

הוראות מעבר
תיקון 3 5. בטל

שינוי התוספת*
תיקון 3 5א. (א) כוננה מועצה אזורית או הכריז השר על איחוד רשויות מקומיות כהגדרתו בסעיף 4ג, יכלול השר, בצו, את המועצה האזורית שכווננה או את המועצה האזורית המאוחדת, לפי העניין, בחלק א' או בחלק ב' לתוספת.

תיקון 3 (ב) שונה שמה של מועצה אזורית, או בוטל צו כינון של מועצה אזורית, ישנה השר, בצו, את התוספת, בהתאם לכך.

תיקון 8 **סעיף זה יבוטל החל מיום ב' בשבט התשע"ד (3 בינואר 2014).**

ביצוע 6. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, ובכלל זה בעניינים אלה:

(1) שיטת הבחירות למועצת המועצה האזורית; תקנות לפי פסקה זו טעונות אישור הועדה;

(2) מספר החברים במועצת המועצה אזורית;

(3) הזכות להיבחר והזכות להירשם בפנקס הבוחרים;

(4) הכנת פנקס הבוחרים;

(5) הכנת הבחירות, הנהלתן וקביעת תוצאותיהן;

(6) תעמולת בחירות.

תחילה 7. תחילתו של חוק זה ביום כ"ט בטבת התשנ"ה (1 בינואר 1995).

תוספת

תוספת זו מבוטלת החל מיום ב' בשבט התשע"ד (3 בינואר 2014)

תיקון 8

חלק א'

תיקון 3 אל בטוף, אשכול, בוסתאן אל מרג', ברנר, גדרות, גולן, הגליל העליון, הגליל התחתון יואב, לב השרון, מבואות החרמון, הערבה התיכונה, זבולון, חוף אשקלון, חוף השרון, מטה אשר, מנשה, מעלה יוסף, מרחבים, משגב, עמק הירדן, רמת נגב, שדות נגב, שער הנגב, שפיר.

חלק ב'

תיקון 3 אלונה, באר טוביה, בני שמעון, עמק המעינות, גזר, גן רווה, דרום השרון, הגליל, חבל איילות, חבל יבנה, חבל מודיעין, חוף הכרמל, לכיש, מגידו, מטה יהודה, מרום הגליל, נחל שורק, עמק חפר, עמק יזרעאל, עמק לוד, תמר.

צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח - 1958
 (פורסם: ק"ת התשי"ח, עמ' 1256)

- התיקונים:
- תשנ"ו – ק"ת התשנ"ו, 756
- תשנ"ו (2) – ק"ת התשנ"ו, 1505
- תשנ"ז – ק"ת התשנ"ז, 655 (תוספת II)
- תשנ"ז (2) – ק"ת התשנ"ז, 986
- תשנ"ט – ק"ת התשנ"ט, 722 (סע' 80א)
- תש"ס – ק"ת התש"ס, 76
- תשס"א – ק"ת התשס"א, 810
- תשס"ב – ק"ת התשס"ב, 353
- תשס"ב (2) – ק"ת התשס"ב, 758
- הוראת שעה (הצבעה ללא ספח) – ק"ת התשס"ב, 229
- תשס"ג – ק"ת התשס"ג, 1009
- תשס"ד – ק"ת התשס"ד, 113
- תשס"ד (2) – ק"ת התשס"ד, 805 (תחולה מיום 01/01/05)
- תשס"ה – ק"ת התשס"ה, 115
- תשס"ו (2) – ק"ת התשס"ו, 736
- תשס"ז – ק"ת התשס"ז, 1064
- הוראת שעה – ק"ת התשס"ט, 30
- תשס"ט – ק"ת התשס"ט, 30
- תש"ע – ק"ת התש"ע, 1367
- תשע"א – ק"ת התשע"א, 737
- תשע"ב – ק"ת התשע"ב, 71
- תשע"ב (2) – ק"ת התשע"ב, 213
- תשע"ב (4) – ק"ת התשע"ב, 1178
- תשע"ב (5) – ק"ת התשע"ב, 1322
- תשע"ב (6) – ק"ת התשע"ב, 1418
- אצילת סמכויות למנכ"ל המשרד – י"פ התשנ"ט, עמ' 1802
- אצילת סמכויות למפקח על הבחירות – י"פ התשע"א, עמ' 162

תוכן

עמוד	סעיפים		
29-27	1	 פרשנות	פרק 1 :
29	2-4	 ניהול מועצה אזורית	פרק 2 :
31-30	5-13	 מועצה ראשונה ממונה	פרק 3 :
37-32	14-23	 מועצה נבחרת: סימן א' - בחירת מועצה	פרק 4 :
		 סימן ב' - בחירת ראש מועצה	
39-37	24-34	 וחדילה מכהונה	
45-39	35-יא37	 חברי מועצה וסגני ראש מועצה	פרק 5 :
45	53	 ישיבת המועצה והועדות וסדריהן	פרק 7 :
46	62	 עובדים	פרק 8 :
47-46	63; ב64	 סמכויות	פרק 9 :
47	68	 הוצאות והכנסות	פרק 10 :
49-48	ב-א89	 חוזים והצעות	פרק 13 :
65-49	90-134	 הנהלה מקומית	פרק 14 :
65	137	 בחירות: סימן א' - פרשנות	פרק 15 :
		 סימן ב' - ועדת בחירות והכנת פנקס	
71-66	138-149	 בוחרים	
71	ג-א149	 סימן ב1 - בחירות מיוחדות	
77-72	150-167	 סימן ג' - רשימות והצעות מועמדים	
		 סימן ד' - כינון מוסדות נבחרים ללא	
79-77	168-173	 בחירות בקלפי	
87-80	174-189	 סימן ה' - הכנות ליום בחירות	
94-87	190-א197	 סימן ו' - הצבעה	
96-91	198-206	 סימן ז' - ספירת קולות	
103-93	207-221	 סימן ח' - קביעת תוצאות הבחירות	
105-103	222-225	 סימן ט' - ערעור בחירות	
108-105	226-241	 סימן י' - סמכויות מיוחדות	

צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), תשי"ח-1958

בתוקף סמכותי לפי סעיף 2 לפקודת המועצות המקומיות, (להלן – "הפקודה"), אני מצווה לאמור:

פרק ראשון: פר שנות

1. בצו זה - כל אחת מהמועצות המקומיות אשר שמה נקוב בתוספת הראשונה; מועצה שנבחרה או שנתמנה לפי הוראות צו זה לניהול ענייניה של מועצה אזורית; כמשמעותו בסעיף 3(א) לפקודה, שנבחר או שנתמנה לפי הוראות צו זה לניהול ענייניו של ישוב; כלל השטחים המתוארים בטור ב' בתוספת הראשונה מתחת לשמה של המועצה האזורית; מקום ששמו נקוב בטור א' של התוספת הראשונה; תחום המועצה האזורית שאינו כלול בתחום יישוב; קיבוץ, קבוצה, או מושב עובדים, מושב שיתופי, כפר שיתופי, לרבות ישוב שלפחות שמונים למאה מתושביו שהם בני 17 ומעלה, מאוגדים באגודה שיתופית להתיישבות ושהמועצה מכירה בו כישוב שיתופי לצורך צו זה; השטח המתואר בטור ב' של התוספת הראשונה לצד שמו של אותו יישוב;	"מועצה אזורית" - "מועצה" - "ועד מקומי" - "תחום מועצה אזורית" - "יישוב" - "תחום עודף" - "יישוב שיתופי" - "תחום היישוב" -	<p>הגדרות
תיקונים תשי"ט,
תשמ"ו,
תשנ"ז, תשס"ח</p> <p>תיקון
תשע"ב(6)</p> |
|--|---|--|

- בנינים וקרקעות שבתחום
המועצה, תפוסים או פנויים,
ציבוריים או פרטיים, למעט
רחוב;
- שוכר או שוכר משנה ששכר
נכסים לתקופה של למעלה
משלוש שנים, ובאין שכירות
כאמור - האדם המקבל או הזכאי
לקבל הכנסה מהנכסים או שהיה
מקבלה אילו היו הנכסים נותנים
הכנסה, ובאין אדם כאמור -
הבעל הרשום של הנכסים;
- המחזיק למעשה בנכסים כבעל
או כשוכר או בכל אופן אחר,
להוציא את הגר בבית-מלון או
בפנסיון;
- כל אחד מאלה :
(1) יישוב;
(2) תחום עודף;
(3) חלק מיישוב, לפי תכנית
שפרטיה מצוינים בתוספת
החמישית;
- היום הקובע" -
היום ה-150 שלפני יום הבחירות
למועצה, לראשות מועצה או
לוועד מקומי;
- "חוק הבחירות" -
חוק הרשויות המקומיות
(בחירות); התשכ"ה - 1965;
- "חוק בחירת ראש המועצה"-
חוק המועצות האזוריות (בחירת
ראש המועצה), התשמ"ח -
1988⁸;
- "חוק הבחירה הישירה" -
חוק הרשויות המקומיות (בחירת
ראש הרשות וסגניו וכהונתם),
התשל"ה - 1975;
- "מרשם האוכלוסין" -
המרשם המתנהל לפי חוק מרשם
האוכלוסין, התשכ"ה - 1965⁹;

⁸ ס"ח התשמ"ח, עמ' 213

⁹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 270

כמשמעותו בסעיף 142(א);	"מנהל בחירות" -	
יושב ראש הועדה המרכזית שנבחר לפי סעיף 17 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט – 1969. ¹⁰	"יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית" –	תיקון תשס"א
כמשמעותו בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים;	"בית משפט לעניינים מינהליים" –	תיקון תשע"ב(4)
חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס – 2000;	"חוק בתי משפט לעניינים מינהליים" –	תיקון תשע"ב(4)
שר הפנים או מי שהוסמך על ידיו לצורך צו זה.	"השר" -	

פרק שני: ניהול מועצה אזורית (תיקון תשנ"ז)

	מועצה אזורית תתנהל על ידי מועצה.	2. מועצה
אין בהוראה זו כדי לפגוע בסמכויות המועצה לפי כל דין.	(א) מועצה תפעל באמצעות ראש המועצה;	3. ראש מועצה
המועצה בצו זה או בכל דין אחר יבוצעו כראוי.	(ב) ראש המועצה אחראי לכך שהתפקידים שהוטלו על המועצה	
אחרות של צו זה או כל דין אחר.	(ג) ראש המועצה אחראי לכך שהחלטות המועצה יבוצעו כראוי; הצריכה ההחלטה הוצאה מכספי המועצה, אחראי ראש המועצה לכך שההחלטה תבוצע בהתאם לתקציב המאושר של המועצה ובהתאם להוראות	
רישוי עסקים, התשכ"ח-1968. ¹¹	ראש המועצה רשאי, באישור המועצה, לאצול מתפקידיו וסמכויותיו לסגן ראש המועצה או לחבר ועדת הנהלה שהוקמה לפי סעיף 38, לעובד המועצה או לראש ועד מקומי שבתחום המועצה, דרך כלל, לעניין מסוים או לסוג עניינים. ואולם ראש המועצה לא יהא רשאי לאצול לראש ועד מקומי את סמכויותיו לפי חוק	4. האצלת תפקידים וסמכויות תיקון תשס"ד(2)

¹⁰ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103

¹¹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 204

פרק שלישי: מועצה ראשונה ממונה

- מינוי מועצה ראשונה** 5. (א) הוקמה מועצה אזורית, יקבע השר את מספר חברי מועצתה הראשונה וימנה אותם לאחר שיקיים על כך התייעצות עם גופים ואנשים המייצגים לדעתו את תושבי המקום; המועצה הראשונה הממונה (להלן - מועצה ממונה) תכהן עד שתיבחר מועצה נבחרת ראשונה.
- (ב) השר רשאי, בכל עת, למנות חברים נוספים למועצה ממונה וכן רשאי הוא להעביר מכהונתו חבר מועצה שמונה ולמנות אחר במקומו.
- כינוס מועצה לישיבה ראשונה** 6. מועצה ממונה תתכנס לישיבתה הראשונה על-פי הזמנת השר, תוך 14 ימים מיום מינוי חבריה; השר ישב בראשה וינהל את הישיבה עד אשר ייבחר ראש המועצה בהתאם לסעיף 7.
- בחירת ראש מועצה** 7. (א) מועצה ממונה תבחר בישיבתה הראשונה את אחד מחבריה לראש המועצה.
- (ב) בחירת ראש המועצה תיעשה בהצבעה גלויה על פי הוראות אלה:
- (1) המועמד שקיבל למעלה ממחצית הקולות של כל חברי המועצה הוא הנבחר;
- (2) לא קיבל שום מועמד רוב כזה, מצביעים שנית; לפי דרישת חבר מחברי המועצה תידחה ההצבעה השנייה לישיבה אחרת שתקום לא יאוחר מ-7 ימים מיום הישיבה הראשונה;
- (3) המועמד שקיבל בהצבעה השנייה למעלה ממחצית הקולות של חברי המועצה המצביעים הוא הנבחר.
- (ג) גם הישיבה האחרת כאמור בסעיף קטן (ב) (2) תזומן בידי השר.
- בחירת סגן ראש המועצה** 8. תוך 30 ימים ממועד קיום הישיבה הראשונה תבחר המועצה, מבין חבריה, בסגן ראש מועצה; הוראות סעיף 7 יחולו, בשינויים המחויבים לפי העניין, על בחירת סגן ראש המועצה.

- משכורת** 9. ראש מועצה ממונה וסגנו רשאים לקבל מקופת המועצה משכורת באישור השר ובשיעור שקבע השר.
- חדילה מכהונה של ראש מועצה וסגנו** 10. (א) ראש מועצה ממונה וכן סגן ראש מועצה ממונה יחדל לכהן אם הוא:
- (1) חדל להיות חבר המועצה;
 - (2) התפטר מכהונתו כאמור בסעיף 11;
 - (3) הועבר מכהונתו בידי המועצה.
- (ב) החלטת המועצה להעביר את ראש המועצה או סגן ראש המועצה מכהונתו לא יהיה לה תוקף אלא אם כן נתקבלה בישיבה שנקראה במיוחד לעניין זה והצביעו בעדה למעלה ממחצית כל חברי המועצה; ואולם אם סיבת ההעברה מכהונה היא חיוב בדיון, בפסק-דין סופי, על עבירה שיש עמה קלון - תספיק החלטה המתקבלת ברוב רגיל.
- התפטרות מכהונה** 11. (א) אדם שנבחר או שנתמנה לכהונה לפי פרק זה ורוצה להתפטר מכהונתו ימסור, במסירה אישית, הודעה בכתב על כך –
- (1) לשר - אם הוא ראש המועצה;
 - (2) לראש המועצה - אם הוא סגן ראש המועצה או חבר המועצה.
- (ב) העתק מהודעת התפטרות כאמור בסעיף קטן (א) תימסר בידי המתפטר לחברי המועצה.
- (ג) התפטרות של ראש מועצה תיכנס לתוקפה עם מסירת הודעת ההתפטרות לשר; התפטרותו של סגן ראש מועצה ושל חבר מועצה תיכנס לתוקפה עם מסירת הודעת ההתפטרות לראש המועצה.
- בחירה מחדש של ראש מועצה וסגנו** 12. חדל לכהן ראש מועצה ממונה או סגנו, תבחר המועצה באופן הקבוע בסעיפים 7 ו-8, לפי העניין, ראש מועצה או סגן ראש מועצה חדש, לא יאוחר מאשר בישיבת המועצה הרגילה הבאה לאחר החדילה מהכהונה.
- מינוי חבר חדש** 13. חדל לכהן חבר מועצה ממונה, ימנה השר חבר מועצה אחר למועצה במקומו.

פרק רביעי: מועצה נבחרת

סימן א': בחירת מועצה

14. **מועצה נבחרת** המועצה שאחרי המועצה הממונה תהיה מועצה נבחרת והיא תהא מורכבת מנציגי האזורים ומראש מועצה.
15. **שיטת הבחירות למועצה** הבחירות של נציגי כל אזור למועצה יהיו כלליות, ישירות, שוות וחשאיות וייערכו לפי הוראות צו זה.
16. **מועד הבחירות** הבחירות הראשונות למועצה והבחירות שלאחריהן יתקיימו במועד האמור בחוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות), התשנ"ד - 1994¹².
17. **מספר הנציגים** (א) בסעיף זה -
- "מודד כללי" - מספר התושבים המקנה לאזור זכות לבחור נציג אחד למועצה;
- "עודף" - מספר התושבים שנותר לאחר חילוק מספר כל התושבים באזור למודד הכללי;
- "תושב" - מי שביום ה-97 שלפני יום הבחירות למועצה רשום בפנקס בוחרים של אזור ולא נתקבלה לגביו הודעה לפי סעיף 146(ז) שיש למחקו מהפנקס וכן מי שעל פי הודעה כאמור יש לרשמו בפנקס.
- (ב) אזור זכאי לבחור למועצה נציג אחד לכל מודד כללי שבמספר תושביו ולעודף העולה על מחצית המודד הכללי; אזור שהוא יישוב שמספר תושביו אינו מגיע כדי מודד כללי זכאי לנציג אחד.
- (ג) לקראת כל בחירות למועצה יקבע השר, על פי שיקול דעתו, את המודד הכללי לאחר שנתקיימו אלה:
- (1) לא יאוחר מהיום ה-87 שלפני יום הבחירות, תקבל המועצה החלטה בדבר המודד הכללי שהיא תציע לשר;
- (2) לא יאוחר מהיום ה-84 שלפני יום הבחירות תעביר המועצה לשר את הצעתה לפי פסקה (1) ותפרסם בכל אזור שבתחום המועצה האזורית הודעה על ההצעה האמורה; בהודעה יצוין שכל תושב של אותו אזור רשאי, לא יאוחר מהיום ה-7 שלאחר יום פרסום ההודעה, להגיש למועצה את הערותיו והשגותיו לגבי המודד הכללי המוצע;

¹² ס"ח התשנ"ד, עמ' 248

(3) לא יאוחר מהיום ה-74 שלפני יום הבחירות תעביר המועצה לשר את ההערות וההשגות שהוגשו לפי פסקה (2); לאחר ששקל את הצעת המועצה ולאחר שעיין בהערות ובהשגות האמורות, יקבע השר את המודד הכללי לא יאוחר מהיום ה-63 שלפני יום הבחירות, ויודיע בכתב את קביעתו האמורה למועצה ולמנהל הבחירות.

(ד) לא העבירה מועצה לשר הצעה בדבר המודד הכללי כאמור בסעיף קטן (ג)(2), יהיה כל אזור בתחום המועצה האזורית זכאי לבחור נציג אחד בלבד למועצה; ואולם אזור שמספר הבוחרים בו עולה על 750, יהיה זכאי לבחור שני נציגים למועצה.

(ה) לא יאוחר מהיום ה-56 שלפני יום הבחירות, יפרסם מנהל הבחירות בכל אחד מן האזורים, הודעה בדבר מספר הנציגים שאותו אזור זכאי לבחור למועצה.

הזכות לבחור 18. הזכות להשתתף בבחירת נציגי אזור למועצה נתונה לכל מי שרשום בפנקס הבוחרים שהוכן לאותו אזור על פי הוראות הפרק החמישה עשר.

הזכות להיבחר 19. (א) מי שנתקיימו בו הוראות סעיף קטן זה וכפוף להוראות סעיפים קטנים (א1), (א2) ו- (ב) זכאי להיכלל ברשימת מועמדים באזור ולהיבחר חבר מועצה:

- תיקון
תשע"ב(2)
- (1) שמו רשום בפנקס הבוחרים של אותו אזור;
 - (2) ביום הגשת מועמדותו הוא בן 21 שנים ומעלה;
 - (3) מקום מגוריו הקבוע, ביום הגשת מועמדותו, הוא בתחום אותו אזור;
 - (4) הוא אינו עובד המועצה במשכורת;
 - (5) אם הוא עובד המדינה במשכורת - עבודתו אינה קשורה בענייני המינהל המחוזי או השלטון המקומי, ואין היא עלולה להביא לידי סתירה או אי התאמה בין תפקידיו בשירות המדינה ובין תפקידיו כחבר המועצה;
 - (6) אם הוא עובד במשכורת ברשות מקומית אחרת - אין עבודתו האמורה עלולה להביא לידי סתירה או אי התאמה בין תפקידיו בשירות הרשות המקומית האחרת ובין תפקידיו כחבר המועצה;

(7) הוא אינו מנוע מכך לפי סעיף 11 לחוק יסוד: השפיטה¹³, סעיף 18 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955¹⁴, סעיף 15 לחוק הקאדים, התשכ"א-1961¹⁵, או סעיף 21 לחוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962¹⁶;

(8) תיקון תשס"א. בטל.

(9) הוא לא הוכרז פסול דין לפי סעיף 8 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962¹⁷;

(10) הוא לא הוכרז פושט רגל לפי פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם 1980¹⁸, ואם ניתן לו צו שחרור החלטי לפי הפקודה האמורה או צו המבטל את ההכרזה משום שחובותיו שולמו במלואם - עברו שנתיים ממועד מתן תוקף לצו כאמור.

(1א) אינו זכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה, מי שלענין אותה מועצה מתקיים בו אחד מאלה: תיקון תשע"ב תיקון תשע"ב(6)

(1) מונה לוועדה למילוי תפקידי מועצה אזורית וראש המועצה או מועצת המועצה האזורית לפי סעיף 206 לפקודת העיריות¹⁹, כפי שהוחל בסעיף 34 לפקודה;

(2) מונה לפי סעיפים 38 או 38א לפקודה;

(3) השר מינה אותו לפי סעיף 5;

הוראות סעיף זה קטן זה יחולו על הבחירות הראשונות שלאחר המינוי.

¹³ ס"ח התשמ"ד, עמ' 78

¹⁴ ס"ח תשט"ו, עמ' 168

¹⁵ ס"ח תשכ"א, עמ' 118

¹⁶ ס"ח תשכ"ג, עמ' 20

¹⁷ ס"ח תשכ"ב, עמ' 120

¹⁸ ס"ח התשמ"א, עמ' 278

¹⁹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

תיקון
תשע"ב(2)

(2א) מי שניהן כמנהל הכללי של מועצה אזורית שלוש חודשים לפחות, אינו זכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר לחבר המועצה בבחירות שייערכו באותה מועצה אזורית במהלך כהונתו ובבחירות כאמור שייערכו בשנתיים שמיום סיום כהונתו.

(הערה: תחולתו של סעיף קטן (2א) היא מיום 1.1.2013 – תיקון תשע"ב(2))

תיקון תשס"א

(ב) אינו זכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה מי שנידון בפסק דין סופי לעונש מאסר בפועל לתקופה העולה על שלושה חודשים וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לשאת את עונש המאסר בפועל, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות העניין, משום קלון.

(ג) מועמד ברשימת מועמדים, שנידון למאסר כאמור בסעיף קטן (ב) ופסק הדין נהיה סופי אחרי הגשת רשימת המועמדים ולפני שהחל לכהן כחבר המועצה, דינו כדין מי שהתפטר מרשימת המועמדים שבה כלול שמו או מחברותו במועצה, לפי העניין, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית שאין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות העניין, משום קלון.

תיקון תשס"א

(ד) קביעת יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לפי סעיפים קטנים (ב) ו- (ג) לא תידרש אם קבע בית המשפט, לפי דין, כי יש עם העבירה, בנסיבות העניין, משום קלון.

(ה) בסעיף זה –

"מאסר בפועל" – סך כל תקופות המאסר בפועל שעל הנידון לשאת ברצף אחד, אף אם הוטלו בגזרי דין שונים, לרבות מאסר על תנאי שהופעל ;

"עבירה" – על אחת מהעבירות שעליהן נידון לעונש של מאסר בפועל.

**הוראות לעניין
שלילת הזכות
להיבחר בשל
עבירה שיש
עמה קלון
תיקון תשס"א**

19.א.

לעניין שלילת זכאותו של מועמד להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר מועצה, בשל עבירה שיש עמה קלון, יחולו הוראות אלה :

(1) מועמד יגיש למנהל הבחירות הצהרה לעניין סעיף 19(ב) יחד עם כתב הסכמתו להיות מועמד לפי סעיף 153(א).

(2) (א) מועמד או מי שרוצה להיות מועמד, שנידון למאסר בפסק דין סופי כאמור בסעיף 19(ב), המבקש כי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יחליט כי אין עם העבירה שבה הורשע משום קלון, יגיש ליושב ראש הוועדה בקשה לכך, לא יאוחר מהיום ה – 32 שלפני יום הבחירות; לבקשה יצורפו כתב האישום, פסק הדין וכל חומר אחר הנוגע לעניין ;

(ב) החלטת יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית תהיה סופית; ההחלטה המנומקת תימסר למנהל הבחירות לא יאוחר מהיום ה – 12 שלפני יום הבחירות ;

(3) (א) (1) נידון מועמד למאסר בפסק דין סופי כאמור בסעיף 19(ג), ימסור על כך הודעה ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית ואם ביקש מהיושב ראש לקבוע כי אין עם העבירה שבה הורשע משום קלון, יגיש בקשה בצירוף כל החומר כאמור בפסקה 2(א).

(2) ההודעה, הבקשה וכל החומר המצורף, יוגשו ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית בתוך שבעה ימים מהיום שפסק הדין נהיה סופי.

(3) לא הגיש מועמד בקשה, דינו כדין מי שהתפטר ביום מסירת ההודעה, אף אם נבחר ואף אם החל לכהן; הודעה על כך תפורסם ברשומות ובכל דרך שיקבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית.

(ב) יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, ייתן את החלטתו בתוך 10 ימים מיום הגשת הבקשה והחלטתו תהיה סופית;

(ג) החליט היושב ראש לדחות את הבקשה, דינו של המועמד כדין מי שהתפטר ביום מתן ההחלטה, אף אם נבחר ואף אם החל לכהן; הודעה על החלטת היושב ראש כאמור תפורסם ברשומות ובכל דרך שיקבע;

(4) נוכח מנהל הבחירות, להנחת דעתו, בהתאם לראיות שהובאו לפניו, שמועמד נידון למאסר כאמור בסעיף 19 ולא הצהיר על כך לפי פסקה (1) או לא מסר על כך הודעה לפי פסקה (3), ידרוש מנהל הבחירות מן המועמד כי יגיש לו תצהיר לעניין סעיף 19(ב).

20. **הזכות להגשת רשימות מועמדים**
כל קבוצת אנשים הרשומה בפנקס בוחרים של אזור והמונה שני אחוזים לפחות ממספר בעלי זכות הבחירה באזור אך לא פחות מחמישה אנשים, רשאית להגיש רשימת מועמדים בבחירות לנציגי אותו אזור במועצה; רשימות המועמדים יוגשו בהתאם להוראות הפרק החמישה עשר.

21. **נציג מטעם יישוב חדש**
(א) הוקם יישוב חדש בתחום מועצה אזורית בתקופה שבין בחירות או סופח יישוב לתחום מועצה אזורית באותה תקופה, רשאי השר, לאחר התייעצות עם המועצה ועם גופים ציבוריים שלדעתו יש להם נגיעה בדבר, למנות נציג מטעם אותו יישוב לחבר במועצה; חבר מועצה זה יכהן עד לבחירות הבאות.

(ב) חדל חבר מועצה כאמור לכהן, רשאי השר, בדרך הקבועה בסעיף קטן (א), למנות במקומו חבר מועצה אחר.

22. **תחילת כהונתה של מועצה**
מועצה תתחיל לכהן ביום השביעי שלאחר יום פרסום ההודעה לפי סעיף 218 בדבר תוצאות הבחירות.
תיקון תשע"ב(6)

23. **רציפות כהונה**
מועצה קיימת תמשיך בתפקידה עד תחילת כהונתה של מועצה חדשה.

סימן ב': בחירת ראש מועצה וחדילה מכהונה

24. **שיטת הבחירות**
ראש מועצה ייבחר בבחירות אישיות, ישירות, שוות וחשאיות; הבחירות ייערכו לפי הוראות צו זה.

25. **הזכות לבחור ולהיבחר ומועד הבחירות**
הזכות לבחור ראש מועצה ולהיבחר לראש מועצה וכן מועד הבחירות הם כקבוע בחוק בחירת ראש המועצה.

- הצעת מועמד** 26. הצעת מועמד לראש מועצה תוגש בידי קבוצת בוחרים או בידי קבוצת חברי מועצה כמפורט בחוק בחירת ראש המועצה; הצעות המועמדים יוגשו בהתאם להוראות הפרק החמישה עשר.
- התפטרות מועמד** 27. התפטר מועמד לראשות המועצה ביום ה-10 שלפני יום הבחירות או לפני כן, רשאי מי שהציע את מועמדותו, לא יאוחר מהיום ה-7 שלפני יום הבחירות, להציע במקומו מועמד אחר הזכאי להיבחר לראש המועצה.
- פטירת מועמד** 28. (א) בכפוף לאמור בסעיף 29, נפטר מועמד לראשות המועצה, רשאי מי שהציע את מועמדותו של הנפטר, לא יאוחר מהיום ה-10 שלאחר הפטירה, להציע במקומו מועמד אחר הזכאי להיבחר לראש המועצה.
- (ב) נפטר מועמד לראשות המועצה ביום ה-15 שלפני יום הבחירות או לפני כן, יחולו הוראות אלה:
- (1) הוצע מועמד לפי סעיף קטן (א) - יתקיימו הבחירות למועצה ולראש המועצה ביום שלישי הראשון שלאחר היום ה-33 מיום הגשת הצעת המועמד;
- (2) לא הוצע מועמד לפי סעיף קטן (א) - יתקיימו הבחירות למועצה ולראש המועצה ביום שבו היו צריכות להתקיים.
- (ג) נפטר מועמד לראשות המועצה אחרי היום ה-15 שלפני יום הבחירות, יחולו הוראות אלה:
- (1) הוצע מועמד לפי סעיף קטן (א) - יתקיימו הבחירות למועצה ולראש המועצה במועד האמור בסעיף קטן (ב)(1);
- (2) לא הוצע מועמד לפי סעיף קטן (א) - יתקיימו הבחירות למועצה ולראש המועצה בתום 14 ימים מהיום שבו היו צריכות להתקיים.
- (ד) הצעת מועמד לפי סעיף זה תוגש למנהל הבחירות בימים, בשעות ובמקום שיקבע.
- בחירות באין מועמד** 29. לא הוגשה או לא אושרה שום הצעת מועמד לראשות המועצה או התפטר או נפטר מועמד יחיד לאחר היום ה-10 שלפני יום הבחירות, לא יהיו בחירות בקלפי והמועצה תבחר בראש המועצה מבין חבריה לפי הוראות סעיף 6 לחוק בחירת ראש המועצה.

30. **תחילת כהונתו של ראש מועצה ורציפות הכהונה**
תיקון תשע"ב(6)
- ראש מועצה שנבחר בבחירות בקלפי או שהוכרז ביום הבחירות על בחירתו כאמור בסעיף 168, יתחיל לכהן ביום השביעי שלאחר יום פרסום ההודעה האמורה בסעיף 218 בדבר תוצאות הבחירות; ראש מועצה שנבחר בידי המועצה יתחיל לכהן עם בחירתו; כהונתו של ראש מועצה תימשך עד שיתחיל לכהן ראש מועצה חדש.
31. **ראש מועצה לזמן ביניים**
- כל עוד לא החל ראש מועצה לכהן כאמור בסעיף 30, יכהן כראש המועצה האדם שנשא בכהונה זו ערב יום הבחירות למועצה, ואם נבצר ממנו לפעול - חבר המועצה שהשר מינהו לכך.
32. **חדילה מכהונה**
- ראש מועצה יחדל לכהן בכל אחד מהמקרים האלה:
- (1) הוא לא היה זכאי לכתחילה להיבחר לראש מועצה או שלאחר שנבחר השתנו לגביו הנסיבות כך ששוב אין מתקיימות בו כל דרישות הזכאות להיבחר לראש מועצה האמורות בסעיף 4(ב) לחוק בחירת ראש מועצה;
 - (2) הוא התפטר מכהונתו כאמור בסעיף 6א לחוק בחירת ראש מועצה;
 - (3) הוא הועבר מכהונתו כאמור בסעיפים 6ב עד 6ד לחוק בחירת ראש מועצה;
 - (4) השר מינה מועצה חדשה או ועדה למילוי תפקידי המועצה לפי סעיף 38 לפקודה.
33. **חליפו של ראש מועצה שחדל לכהן**
- בכפוף לאמור בסעיף 16(ב) לחוק בחירת ראש המועצה, נפטר ראש מועצה או חדל לכהן בהתאם לאמור בסעיף 32(1) עד 3(3), תבחר המועצה בראש מועצה מבין חבריה לפי הוראות סעיף 6ח לחוק בחירת ראש מועצה.
34. **פרסום**
- מזכיר המועצה יודיע לשר על בחירת ראש מועצה בידי המועצה ועל חדילה של ראש מועצה לכהן, והשר יפרסם הודעה על כך ברשומות.

פרק חמישי: חברי מועצה וסגני ראש מועצה

35. **ישיבה ראשונה**
- (א) מועצה נבחרת תתכנס לשיבתה הראשונה על פי הזמנת ראש המועצה לא יאוחר מ-14 ימים מיום תחילת כהונתה כאמור בסעיף 22; ההזמנה תימסר לכל חברי המועצה 48 שעות לפחות לפני מועד הישיבה; לא נבחר ראש מועצה או נעדר ראש המועצה, תכנס הישיבה על פי הזמנת זקן חברי המועצה והוא יהיה יושב ראש בה עד אשר ייבחר ראש מועצה או עד לבואו של ראש המועצה.

(ב) לא נקראה הישיבה הראשונה כאמור בסעיף קטן (א),
יכנס השר את המועצה לישיבה הראשונה והוא יהיה
יושב ראש בה עד אשר ייבחר ראש המועצה.

סגן ממלא מקום 36. (א) לראש מועצה יהיה סגן אחד אשר ייבחר על פי הצעת
ראש המועצה שאושרה בידי המועצה ברוב חבריה;
בחירת הסגן האמור תהיה תוך חודשיים מיום שראש
המועצה התחיל לכהן או מהיום שהתפנתה משרתו של
סגן קודם שנבחר לפי סעיף זה.

(ב) נעדר ראש המועצה מן הארץ או נבצר ממנו למלא את
תפקידו או חדל לכהן וטרם התחיל לכהן ראש מועצה
חדש, ימלא סגנו שנבחר לפי סעיף קטן (א) את מקומו.

סגנים נוספים²⁰ 37. בנוסף לסגן האמור בסעיף 36 רשאית המועצה לבחור בדרך
האמורה בסעיף 6ח(א) לחוק בחירת ראשי מועצות אזוריות -

(1) במועצה אזורית שמספר תושביה אינו עולה על 20,000
- סגן אחד;

(2) במועצה אזורית שמספר תושביה עולה על 20,000 או
שמספר היישובים בה עולה על 50 - שני סגנים.

מילוי מקום
ראש המועצה
בהעדר הסגן 37א. לא נבחר סגן כאמור בסעיף 36, או נעדר אותו סגן או חדל
לכהן, או נבצר ממנו למלא את מקומו של ראש המועצה, ימלא
את מקומו של ראש המועצה אחד מהסגנים הנוספים שהמועצה
קבעה לכך, ואם אין סגן כזה - חבר המועצה שהמועצה קבעה
לכך.

משכורת 37ב. ראש המועצה, סגנו וכן מי שממלא את מקום ראש המועצה לפי
סעיף 37א, רשאים לקבל מקופת המועצה משכורת באישור
השר ובשיעור שקבע השר.

פסולים לכהונה 37ג. (א) אלה פסולים לכהן כחברי מועצה:

(1) מי שלא היה זכאי לכתחילה להיכלל ברשימת
מועמדים ולהיבחר לחבר מועצה בהתאם
לאמור בסעיף 19, או שלאחר שנבחר השתנו
לגביו הנסיבות כך ששוב אין מתקיימות בו כל
דרישות הזכאות להיות מועמד המפורטות
בסעיף 19;

²⁰ ר' לעניין זה גם הוראות הקבועות בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם)(תיקון
מס' 28), התשע"א - 2011, החל גם על מועצות אזוריות. פורסם: ס"ח התשע"א, עמ' 690.

- תיקון תשס"א (2) מי שהורשע בפסק דין שנהיה סופי לאחר שהחל לכהן כחבר המועצה, בין אם העבירה נעברה או ההרשעה הייתה בזמן שכיחן כחבר המועצה ובין אם לפני שהחל לכהן כחבר המועצה, וקבע בית המשפט כי יש עם העבירה שבה הורשע משום קלון ;
- תיקון תשס"א (3) מי שנידון למאסר כאמור בסעיף 19 ולא הצהיר אמת או לא הגיש הודעה או בקשה לפי הוראות סעיף 19א.
- תיקון תש"ע (4) חבר ועד מקומי.
- (ב) המכהן כחבר מועצה והוא פסול לכך, דינו-קנס כאמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977²¹.
- קביעת קלון על ידי בית המשפט תיקון תשס"א (א) 137. גזר בית המשפט את דינו של חבר מועצה בשל עבירה פלילית, בין אם העבירה נעברה או ההרשעה הייתה בזמן שכיחן כחבר המועצה ובין אם לפני שהחל לכהן כחבר מועצה, יקבע בית המשפט בגזר הדין אם יש בעבירה שעבר משום קלון ; החלטת בית המשפט לעניין הקלון ניתנת לערעור כאילו הייתה חלק מגזר הדין.
- (ב) לא קבע בית המשפט כאמור בסעיף קטן (א), או שחבר המועצה החל לכהן בין מועד גזר הדין לבין המועד שבו פסק הדין נהיה סופי, רשאי היועץ המשפטי לממשלה או נציגו, כל עוד פסק הדין לא נהיה סופי, לפנות לבית המשפט ולבקשו לקבוע אם יש בעבירה משום קלון ; הבקשה תוגש לבית המשפט שנתן את גזר הדין ואם הוגש ערעור, לבית המשפט שלערעור.
- (ג) מזכירות בית המשפט תמציא עותק מפסק הדין או מהחלטת בית המשפט, לפי העניין, למזכיר הרשות המקומית ולשר הפנים.
- היעדרות משיבות המועצה (א) 737. בכפוף לאמור בסעיף קטן (ב), חבר מועצה שנעדר משיבות המועצה שלושה חודשים רצופים או שנעדר משלוש ישיבות רצופות - אם היו בשלושה חודשים פחות משלוש ישיבות - יחדל להיות חבר המועצה, ובלבד שראש המועצה או הממונה על המחוז שלח לו הודעה כמפורט בסעיף זה.

²¹ ס"ח 864 התשל"ז, עמ' 226

(ב) סעיף קטן (א) לא יחול על חבר המועצה שנעדר משיבת מועצה ברשות המועצה שניתנה מראש, או שנעדר בשל מחלה, שירות בצבא-הגנה לישראל או שליחות ציבורית.

(ג) בתום החודש השני להיעדרו של חבר המועצה משיבות המועצה או מיד לאחר הישיבה השנייה שממנה נעדר, לפי העניין, ישלח לו ראש המועצה הודעה בכתב שתכלול פירוט ישיבות המועצה שמהן נעדר וכן את נוסחו המלא של סעיף זה.

(ד) ההודעה כאמור בסעיף קטן (ג) תישלח לחבר המועצה בדואר רשום לפי מענו הידוע לאחרונה והעתק ממנה יישלח בדואר רשום לממונה על המחוז.

(ה) לא שלח ראש המועצה לחבר המועצה הודעה כאמור בסעיף קטן (ג) ולא שלחה גם תוך שבעה ימים מיום שדרש ממנו הממונה על המחוז לעשות כן, ישלח הממונה על המחוז לחבר המועצה את ההודעה האמורה והעתק ממנה ישלח בכתב רשום לראש המועצה.

(א) 37ה. נראה לראש המועצה, כי חבר המועצה פסול מלכהן כחבר המועצה או חדל לכהן מחמת שנעדר משיבות המועצה כאמור בסעיף 37ד, ישלח לו ראש המועצה, בדואר רשום, לפי מענו הידוע לאחרונה, הודעה בדבר התפנות מקומו במועצה ויפרט בה את הסיבות לכך; ראש המועצה ימציא העתק מהודעתו האמורה לידי הממונה על המחוז.

(ב) נראה לממונה על המחוז שחבר המועצה פסול מלכהן כחבר המועצה או חדל לכהן מחמת שנעדר משיבות המועצה כאמור בסעיף 37ד, ולא שלח ראש המועצה לחבר המועצה הודעה כאמור בסעיף קטן (א) ולא שלחה גם תוך ארבעה עשר ימים מיום שדרש ממנו הממונה על המחוז לעשות כן, ישלח הממונה על המחוז לחבר המועצה את ההודעה האמורה והעתק ממנה יישלח בכתב רשום לראש המועצה.

(ג) בתום שלושים ימים מיום שנשלחה אליו הודעה כאמור בסעיף קטן (א) או (ב), יחדל חבר המועצה לכהן כחבר המועצה, אלא אם כן תוך הזמן האמור התקיים אחד מאלה:

(1) אותו חבר המועצה עתר לבית משפט לעניינים מינהליים לביטול ההודעה, ובמקרה זה לא יחדל לכהן כאמור עד שבית-המשפט יחליט אחרת;

הודעה על חדילת חברות במועצה

תיקון
תשע"ב (4)

(2) התברר לשולח ההודעה שלא נתקיימו הנסיבות המחייבות את משלוחה והוא ביטל אותה בהודעה מנומקת בכתב, לחבר המועצה; העתק מהודעת הביטול יימסר לידי הממונה על המחזו או לידי ראש המועצה לפי העניין.

תיקון תשס"א (ד) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), מי שפסול לכהן לפי סעיף 37(א)(2), תיפסק חברותו במועצה מיום שפסק הדין נהיה סופי.

תיקון תשס"א תיקון תשע"ב(3) (ה) על מי שפסול לכהן לפי סעיף 37(א)(3) יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג), ואולם אם עתור לביטול ההודעה לפי סעיף קטן (ג)(1), יושעה מחברותו במועצה עד להחלטת בית המשפט בעתירה.

הוראות לעניין השעיה תיקון תשס"א (א) 137ה. קבע בית המשפט לפי סעיף 137ג כי יש עם העבירה שבה הורשע חבר המועצה משום קלון, יושעה חבר המועצה מכהונתו עד למתן פסק דין סופי בעניינו.

(ב) הושעה חבר המועצה לפי סעיף קטן (א) או לפי סעיף 37ה(ה), יחולו הוראות סעיף 37(א) ; חזר חבר המועצה לכהן לאחר שזוכה בערעור או לאחר שקבע בית המשפט כי אין עם העבירה שבה הורשע משום קלון, או לאחר שהחליט בית המשפט שלא נתקיימה העילה לפסלות לכהונה לפי סעיף 37(א)(3) יחדל לכהן האחרון שנהיה לחבר המועצה מתוך רשימת המועמדים, ולא תיפגע בשל כך בלבד זכותו של האחרון לשוב ולכהן כחבר המועצה מכוח הוראות סעיף 37(א) או (ב).

חדילה מכהונת סגן 137. (א) סגן ראש מועצה יחדל מכהונתו אם נתקיים אחד מאלה:

(1) הוא חדל להיות חבר המועצה;

(2) הוא התפטר מכהונתו;

(3) בסגן כאמור בסעיף 36 - ראש המועצה, באישור המועצה, ברוב חבריה, העביר אותו מכהונתו;

(4) בסגן כאמור בסעיף 37 - המועצה, בהחלטה שנתקבלה ברוב חבריה בישיבה מיוחדת העבירה אותו מכהונתו.

(ב) סגן ראש מועצה הרוצה להתפטר ימסור הודעה בכתב על כך לראש המועצה וימציא העתק מהודעתו לחברי המועצה ולממונה על המחוז; ההתפטרות תקבל תוקף כעבור 48 שעות לאחר שהודעת ההתפטרות נמסרה לראש המועצה.

(ג) הגישו רוב חברי המועצה לראש המועצה דרישה בכתב לכנס ישיבה מיוחדת לדיון על העברת סגן ראש המועצה מכהונתו כאמור בסעיף קטן (א)(4), יכנס ראש המועצה את הישיבה לא יאוחר מ-30 ימים מיום הגשת הדרישה; לא כינס ראש המועצה את הישיבה בתוך הזמן האמור, ימנה השר אדם שיכנס את המועצה לישיבה המיוחדת במועד שקבע השר.

מזכיר המועצה יודיע לשר על כל מקרה של בחירת סגן ראש מועצה ועל חדילה מכהונה של סגן ראש מועצה והשר יפרסם הודעה על כך ברשומות.

137.

פרסום

חבר מועצה הרוצה להתפטר מכהונתו ימסור הודעה בכתב על כך לראש המועצה וימציא העתק מהודעתו לחברי המועצה ולממונה על המחוז; ההתפטרות תקבל תוקף כעבור 48 שעות לאחר שהודעת ההתפטרות נמסרה לראש המועצה.

137.

התפטרות חבר מועצה

(א) ראש מועצה שנבחר גם כנציגו של אזור במועצה ורוצה להתפטר מייצוג כאמור ימסור הודעה בכתב על כך למועצה וימציא העתק מהודעתו האמורה לממונה על המחוז ולוועד המקומי המכהן באותו אזור; ההתפטרות תקבל תוקף עם מסירת ההודעה למועצה.

137.

התפטרות ראש מועצה מייצוג אזור

(ב) התפטר ראש מועצה מייצוגו של אזור כאמור בסעיף קטן (א), ימשיך להיות חבר המועצה לכל דבר וענין וייווסף למניין החברים שנקבע לאותה מועצה, כל עוד הוא מכהן כראש מועצה.

(א) במקום חבר המועצה שחדל לכהן או שפקעה כהונתו יבוא המועמד ששמו רשום ברשימת המועמדים שמטעמה נבחר אותו חבר אחרי שמות המועמדים שנבחרו מתוכה בבחירות האחרונות למועצה; ואם אותו מועמד כבר נכנס למועצה בדרך זו קודם לכן או שהוא פסול או שאינו יכול להיות חבר מועצה מכל סיבה אחרת, או שהודיע בכתב לראש המועצה שאינו רוצה להיות חבר המועצה, יבוא במקומו המועמד ששמו רשום אחריו ברשימת המועמדים האמורה, וכן הלאה.

137.

חליפו של חבר מועצה שחדל לכהן תיקון תשס"א

(ב) אין ברשימת המועמדים מי שימלא את המקום הפנוי כאמור בסעיף קטן (א), ימנה השר, ללא דיחוי, חבר חדש מבין האנשים הזכאים להיבחר לחברי המועצה, על פי הצעת ארגון הציבור שמטעמו נבחר החבר שמקומו נתפנה, ואם אין, לדעת השר, ארגון כזה, ייעשה המינוי בהתחשב ברצונם של אותם אנשים שהשר רואה אותם כנציגיו של אותו ציבור.

חבר מועצה, המכהן בתפקידו כשהוא פסול לכהן כחבר המועצה או שחולל להיות חבר המועצה לפי סעיף 37ד, יראו את מעשיו בתפקידו כחבר המועצה כאילו נעשו בידי חבר מועצה המכהן כדין.

תוקף פעולות 37א.

פרק שישי: ועדות

פרק שביעי: ישיבות המועצה והוועדות וסדריהן

(א) 53. רוב חברי המועצה או הוועדה הם מניין חוקי בישיבותיהן; לא היה מניין חוקי בשעה שנקבעה לישיבה, תידחה הישיבה לשעה אחת, ואז תהיה חוקית אם נוכחים בה לפחות שליש מחברי המועצה או הוועדה; לא נוכח שליש כאמור - תידחה הישיבה ל-7 ימים ואז תהיה חוקית אם נוכחים בה לפחות שליש מחברי המועצה או הוועדה בתנאי שלא ידונו בה בעניין שלא עמד על סדר היום של הישיבה הקודמת.

מניין חוקי
תיקון תשכ"ה

(ב) נקבע בדין להחלטה מסוימת רוב מיוחד בהצבעה, יהיה רוב זה גם המניין החוקי לדיון באותו עניין.

(ג) החלטות מתקבלות ברוב קולותיהם של חברי המועצה או של חברי ועדה הנוכחים בעת ההצבעה בישיבה שיש בה מניין חוקי חוץ מהחלטות שנקבע להן בדין רוב מיוחד.

(ד) מספר קולות שקול פירושו דחיית ההצעה.

(ה) ההצבעה במועצה או בוועדה היא בהרמת-ידיים, אך על פי דרישת שליש לפחות מחברי המועצה או הוועדה הנוכחים תהיה ההצבעה חשאית.

פרק שמיני: עובדים

עובד מועצה שהיה לחבר מועצה תיקון תשנ"ז	62.	(א)	בטל.
		(ב)	עובד שהתפטר מעבודתו במועצה בשל כך בלבד שהחל לכהן כחבר אותה מועצה, הזכות בידו לחזור לעבודתו תוך 90 יום לאחר תום תקופת כהונתו כחבר-מועצה. חזר כך - תיחשב לו תקופת עבודתו הקודמת במועצה וכן תקופת כהונתו כחבר המועצה כתקופות וותק בעבודה לצורך קביעת שכרו וזכויותיו בעבודתו החדשה או המחודשת.

פרק תשיעי: סמכויות

סמכויות המועצה תיקון תשס"ד(2)	63.	(א)-(ד).	המועצה תהא רשאית לאצול מתפקידיה וסמכויותיה לוועד מקומי, בדרך כלל, לעניין מסוים או לסוג של עניינים, למעט סמכויותיה על פי סעיפים 63(א)(11), 68 ו-134 לצו זה וסעיף 22 לפקודה, וסמכותה להפקיע מקרקעין, על פי חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965. ²²
ראש מועצה המסיים תפקידו תיקון תשנ"ז	64.ב.	(א)	בסעיף זה – "ראש מועצה המסיים תפקידו" - ראש מועצה -
		(1)	המכהן לפי סעיף 31 ;
		(2)	שלא הוצע כמועמד לראשות המועצה לקראת הבחירות הבאות - מהיום האחרון להגשת רשימות המועמדים ;
		(3)	שהוצע כמועמד לראשות המועצה, לא נבחר לפי סעיף 210(א) ולא היה אחד משני המועמדים שקיבלו את המספרים הגדולים ביותר של קולות כשרים - מהיום שלאחר יום הבחירות ;
		(4)	שהיה אחד משני המועמדים בבחירות חוזרות כאמור בסעיף 210(ב) ולא נבחר בבחירות החוזרות - מהיום שלאחר הבחירות החוזרות ;

²² ס"ח התשכ"ה, עמ' 307

(ב) ראש מועצה המסיים תפקידו לא יהיה רשאי –

(1) למנות עובדים לפי סעיף 57(ב);

(2) לפטר עובדים לפי סעיף 61(ה);

(3) להעלות עובדים בדרגה;

(4) לחתום על שטרות או מסמכי תשלום לפי סעיף 78 בסכום העולה על החלק השנים-עשר של התקציב הרגיל, לכל חודש של כהונה כראש מועצה המסיים תפקידו, למעט:

(א) תשלום שכר ופירעון מלוות;

(ב) שטרות ומסמכי תשלום הנובעים מהתחייבויות שנעשו כדין לפני שנעשה ראש מועצה המסיים תפקידו.

(ג) פעל ראש המועצה המסיים תפקידו בניגוד להוראות סעיף קטן (ב), לא יהיה תוקף למינוי עובד, לפיטוריו או להעלאתו בדרגה, כאמור שם בפסקאות (1) עד (3), וכל תשלום כאמור בפסקה (4) שם ייחשב בלתי חוקי ויחולו הוראות סעיף 84.

פרק עשירי: הוצאות והכנסות

הטלת מיסים

68. (א) – (ב)

(ג) החליטה המועצה להטיל מס או ארנונה כללית, ישולמו לה המס או הארנונה במישרין בידי החייבים בהם, ואולם המועצה רשאית, בהתייעצות עם ועד מקומי שבתחומה, להסמיך את הוועד לגבות במקומה ובעבורה את המס או הארנונה מחייבים המתגוררים בתחום הוועד המקומי או בעבור נכסים המצויים באותו תחום; הסמיכה המועצה את הוועד כאמור וגבה הוועד בעבור המועצה את המס או הארנונה יעבירו לידי המועצה בסמוך לאחר גבייתו.

תיקון
תשס"ד(2)

פרק אחד עשר: כספים

פרק שנים עשר: תקציב חשבונות וביקורת חשבונות

פרק שלושה עשר: חוזים והצעות

חבר מועצה המעוניין בחוזה תיקון תשנ"ז

א.89.

(א)

חבר המועצה שיש לו, במישרין או בעקיפין, בעצמו או על ידי קרובו, סוכנו או שותפו או קרוביהם, כל חלק או טובת הנאה בכל חוזה או עסק שנעשה עם המועצה, למענה או בשמה, או בכל ענין העומד לדיון במועצה או בוועדה מוועדותיה, פרט לחוזה בדבר קבלת שירות מהשירותים שהמועצה מספקת לתושבים -

(1) יודיע על כך למועצה, בכתב או בעל-פה, מיד לאחר שנודע לו כי החוזה, העסק או העניין האמורים עומדים לדיון, וההודעה תירשם בפרוטוקול;

(2) לא ישתתף בדיונים על החוזה, העסק או העניין במועצה או בוועדה ולא יצביע בהצבעה על כל שאלה בקשר להם;

לעניין סעיף זה, "קרוב" לאדם פלוני - כהגדרתו בחוק מס שבח מקרקעין, התשכ"ג – 1963.²³

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על חבר מועצה מחמת היותו בעל מניות או חבר בגוף משפטי שיש לו חלק או טובת הנאה בחוזה או בעסק כאמור באותו סעיף קטן, אלא אם כן היה אותו חבר משמש מנהל או פקיד אחראי בגוף המשפטי, או אם חלקו בהונו או ברווחיו של גוף כאמור עולה על 5 אחוזים.

(ג) העובר על הוראות סעיף קטן (א), דינו - מאסר שלושה חודשים.

איסור התקשרות בחוזים

ב.89.

(א)

חבר מועצה, קרובו, סוכנו או שותפו, או תאגיד שיש לאחד מהאמורים חלק העולה על עשרה אחוזים בהונו או ברווחיו, או שאחד מהם מנהל או עובד אחראי בו, לא יהיה צד לחוזה או לעסקה עם המועצה; לעניין זה, "קרוב" - בן זוג, הורה בן או בת, אח או אחות.

(ב) הוראת סעיף קטן (א) לא תחול על -

(1) חוזה בדבר מתן שירות מהשירותים שהמועצה מספקת לתושבים, לאחד מהמנויים בסעיף קטן (א);

²³ ס"ח התשכ"ג, עמ' 165

- (2) הסכם בהליכי רכישה לפי פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1947²⁴, או בהליכי העברת מקרקעין במקום רכישה כאמור;
- (3) חוזה או עסקה שהמועצה, ברוב של שני שלישים מחבריה ובאישור השר, התירה ובתנאים שהתירה; הודעה על מתן היתר כאמור תפורסם ברשומות.
- (ג) חוזה שנערך בניגוד להוראות סעיף זה ניתן לביטול על פי החלטת המועצה ברוב חבריה או על פי החלטת השר, ומשבוטל כך לא תהא המועצה חייבת להחזיר את מה שקיבלה על פי החוזה או לשלם את שווי של מה שקיבלה, ובלבד שלא יהיה בביטול החוזה כדי לגרוע מזכויות צד שלישי שנרכשו בתום לב.
- (ד) לעניין סעיף זה, דין התקשרות עם תאגיד שלמועצה שליטה בו כדין התקשרות עם המועצה; לעניין זה, "שליטה" – כמשמעותה לפי סעיף 2 לחוק מס שבח מקרקעין, התשכ"ג – 1963.
- (ה) הוראות סעיף זה לא יחולו על התקשרויות שנעשו לפני תחילת כהונתו של חבר המועצה שבשלה חל האיסור; אולם עם תחילת הכהונה יודיע חבר המועצה בכתב למועצה על כל התקשרות האסורה לפי הוראות סעיף קטן (א) שנעשתה לפני תחילת כהונתו, וכל עוד לא נסתיימה התקשרות זו לא יעסוק אותו חבר מועצה בתוקף כהונתו במועצה בכל ענין הנוגע להתקשרות האמורה.
- (ו) העובר, ביודעין, על הוראות סעיף זה, דינו – מאסר ששה חודשים.
- (ז) הרשעה בעבירה לפי סעיף זה תיחשב כהרשעה בעבירה שיש עמה קלון.
- (ח) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 89א.

²⁴ ע"ר 1943, תוס' 1, עמ' 32

פרק ארבעה עשר: הנהלה מקומית

90.	ועד מקומי	כל יישוב יתנהל על ידי ועד מקומי.
91.	הוועד המקומי ביישוב שיתופי תיקון תשכ"ג תיקון תשנ"ז תיקון תשס"ז	(א) בכפוף לאמור בסעיפים 91א ו-91ב, מי שמכהנים ביישוב שיתופי, במועד פלוני, כחברי ועד ההנהלה של האגודה השיתופית להתיישבות החקלאית של היישוב (להלן – האגודה השיתופית), יכהנו גם כחברי הוועד המקומי של היישוב.
	תיקון תש"ס	(ב) חדל יישוב להיות שיתופי, תמנה המועצה ועד מקומי בדרך האמורה בסעיף 92 ורואים ועד זה כוועד ראשון שמונה על פי הסעיף האמור.
91א.	צורך נציגות לוועד מקומי תיקון תשנ"ד(2) תיקון תשנ"ז תיקון תש"ס תיקון תשס"ז	(א) מי שרשום בפנקס הבוחרים (להלן – "בוחר") של יישוב שיתופי והוא אינו חבר האגודה השיתופית, רשאי לבקש מהשר, לא יאוחר מהיום ה-64 שלפני יום הבחירות, להורות כי לוועד המקומי של היישוב ייבחרו בנוסף לחברי ועד הנהלת האגודה, גם נציגים של בעלי זכות בחירה ביישוב שאינם חברים באגודה השיתופית.
		(ב) בטל.
	תיקון תש"ס	(ג) בטל.
	תיקון תש"ס	(ד) בכפוף לאמור בסעיף 91ב, מצא השר כי ביישוב שיתופי שלגביו הוגשה בקשה כאמור בסעיף קטן (א), מספר הבוחרים שאינם חברי האגודה השיתופית הוא 10% לפחות ממספר הבוחרים ביישוב, יורה כי בנוסף לחברי ועד ההנהלה של האגודה השיתופית האמור בסעיף 91, ייבחרו גם נציגים של הבוחרים באותו יישוב שאינם חברי האגודה השיתופית (להלן – הנציגות).
	תיקון תשס"ז	(ד1) ביישוב שהוא קיבוץ או קבוצה יורה השר כאמור אם הוגשה הבקשה על ידי 10% מבין הבוחרים הרשומים ביישוב ומספר הבוחרים שאינם חברי האגודה השיתופית הוא 30% לפחות ממספר הבוחרים ביישוב.
		(ה) מספר הנציגים שיעמדו לבחירה ביישוב שיתופי כאמור, יהיה המספר השלם המתקבל מהכפלת מספר חברי ועד ההנהלה של האגודה השיתופית באותה שעה במנה המתקבלת מחלוקת מספר הבוחרים שאינם חברים באגודה השיתופית במספר הבוחרים החברים באגודה השיתופית, ובלבד שיהיה נציג אחד לפחות.
		(ה1) בטל.
		(ו) בטל.

על אף האמור בסעיפים 91(א) ו-91א(ד), יורה השר לקיים בחירות לוועד מקומי של יישוב שיתופי, בדרך האמורה בפרק זה לגבי ישוב שאינו שיתופי, בכל אחד ממקרים אלה :	בחירת ועד מקומי בישוב שיתופי תיקון תש"ס תיקון תשס"ז
(1) מספר הבוחרים בישוב שאינם חברי האגודה השיתופית, עלה על מספר הבוחרים חברי האגודה ;	
(2) על פי בקשה של 20% מבין הבוחרים של הישוב שהוגשה לשר לא יאוחר מהיום ה-64 שלפני יום הבחירות.	
(3) בישוב שהוא קיבוץ או קבוצה – על פי בקשה של 50% מהבוחרים של הישוב שהוגשה לשר כאמור בפסקה (2).	תיקון תשס"ז
ביישוב שיתופי שהאגודה השיתופית שבו נמצאת בהליך של פירוק, כינוס נכסים או מינוי נאמן על ידי בית משפט, בהתאם להוראות פקודת האגודות השיתופיות²⁵, או חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967²⁶, יתקיימו בחירות לוועד מקומי, ויראו את היישוב לעניין הבחירות לוועד המקומי כיישוב לא שיתופי; מועד הבחירות ייקבע בידי השר כאמור בסעיף 96ב(ב).	יישוב שיתופי בכינוס נכסים או פירוק תיקון תשס"ה
(א) נערכו ביישוב שיתופי בחירות לנציגות כאמור בסעיף 91א והוגשה לשר בקשה, לקראת הבחירות הבאות שיורה –	בקשות לשינויים תיקון תש"ס תיקון תשס"ז תיקון תשס"ז
(1) על קיום בחירות לוועד מקומי בישוב – יאשר השר את הבקשה אם הוגשה בידי 20% לפחות מבין הבוחרים של היישוב וביישוב שהוא קיבוץ או קבוצה – בידי 50% לפחות מבין הבוחרים שביישוב;	
(2) כי חברי ועד הנהלת האגודה השיתופית ביישוב, לבדם, יכהנו כחברי הוועד המקומי – יאשר השר את הבקשה, בכפוף לאמור בסעיף 91ב(1), אם הוגשה בידי למעלה מ-90% מבין הבוחרים של היישוב.	

²⁵ חוקי א"י, כרך א', עמ' 336

²⁶ ס"ח התשכ"ז, עמ' 116

(ב) נערכו ביישוב שיתופי בחירות לוועד כאמור בסעיף 91ב והוגשה לשר בקשה, לקראת הבחירות הבאות, להורות על קיום בחירות לנציגות ביישוב או להורות שחברי ועד הנהלת האגודה השיתופית ביישוב יכהנו גם כחברי הוועד המקומי – יאשר השר את הבקשה, בכפוף לאמור בסעיף 91ב(1), אם ביקשו זאת למעלה מ-80% מבין הבוחרים של היישוב.

(ג) בקשות כאמור בסעיפים קטנים (א) ו- (ב) יוגשו לשר לא יאוחר מהיום ה- 64 שלפני יום הבחירות.

לא יאוחר מהיום ה- 74 שלפני יום הבחירות יפרסם מנהל הבחירות, בכל אחד מהיישובים השיתופיים, הודעה בדבר האפשרות להגיש לשר בקשות כאמור בסעיפים 91א עד 91ג, לגבי הגוף שינהל את היישוב; בהודעה יפורט נוסח הסעיפים האמורים וכן יצוינו בה המועד האחרון להגשת הבקשות ומספר החותמים הנדרש לכל סוג של בקשה.

791. **הודעה בדבר הגשת בקשות**
תיקון תש"ס
תיקון תשס"ז

(א) בקשות כאמור בסעיפים 91א עד 91ג יוגשו לשר בכתב, באמצעות מנהל הבחירות, ויפורטו בהן שמו, שם משפחתו ומספר זהותו של כל מבקש, וכל מבקש יחתום אישית על הבקשה לצד שמו; העתק מהבקשה יימסר לוועדת הבחירות.

791ה. **אופן הגשת בקשות**
תיקון תש"ס

(ב) בוחר שחתם על יותר מבקשה אחת מהבקשות האמורות בסעיף קטן (א), כל חתימותיו בטלות.

(ג) בוחר שחתם על בקשה כאמור בסעיף קטן (א), אינו רשאי לחזור בו מחתימתו; מותו של חותם אינו מבטל את חתימתו.

קיבל מנהל בחירות בקשות לפי סעיפים 91א עד 91ג, יבדוק את הבקשות ויעבירן לשר, בצירוף הערותיו, לא יאוחר מהיום ה- 57 שלפני יום הבחירות; החלטת השר בבקשות תינתן לא יאוחר מהיום ה- 52 שלפני יום הבחירות.

191. **בדיקת בקשות**
תיקון תש"ס

הוראת השר בדבר אופן ניהולו של יישוב שיתופי שניתנה לפי סעיפים 91א עד 91ג, תעמוד בתוקפה גם בכל הבחירות הבאות שייערכו ביישוב האמור, אלא אם כן הורה השר אחרת, על פי בקשות שהוגשו לו לפי הסעיפים האמורים.

191ז. **תוקף הוראת השר**
תיקון תש"ס
תיקון תשס"ז

הוועד המקומי הראשון ביישוב שאיננו שיתופי תיקון תשכ"ג	92.	(א)	חברי הוועד המקומי הראשון ביישוב שאיננו שיתופי ימונו על ידי המועצה לאחר התייעצות עם גופים ציבוריים שיש להם, לדעתה, נגיעה בדבר; המינוי טעון אישור של השר.						
		(ב)	רשאת המועצה לבטל מינויו של חבר ועד מקומי ולמנות במקומו חבר אחר בדרך האמורה בסעיף קטן (א).						
הישיבה הראשונה תיקון תשכ"ג	93.	(א)	הישיבה הראשונה של הוועד המקומי הראשון תתכנס, תוך 14 יום מיום אישור מינויו על ידי השר, על פי הזמנת ראש המועצה והוא יישב בראשה וינהלנה עד שייבחר ראש הוועד המקומי.						
		(ב)	לא קוימו הוראות סעיף קטן (א), יכנס השר את הוועד המקומי לשיבתו הראשונה והוא יישב בראשה וינהלנה עד שייבחר ראש הוועד המקומי.						
כהונת הוועד תיקון תשכ"ג תיקון תשנ"ז	94.		הוועד המקומי הראשון יכהן עד שייבחר ועד מקומי לפי הוראות צו זה.						
תיקון תשנ"ז(2)	95.		בטל.						
מספר חברי ועד מקומי ביישוב שאיננו שיתופי תיקון תשכ"ג תיקון תשנ"ז תיקון תשס"ד תיקון תשס"ד(2)	96.	(א)	מספר חברי ועד מקומי נבחר ביישוב שאיננו שיתופי ייקבע בהתאם למספר הבוחרים הרשומים בפנקס הבוחרים של היישוב האמור לפי טבלה זו:						
			<table><tr><td>מספר בוחרים</td><td>מספר חברי הוועד</td></tr><tr><td>עד 1,500</td><td>5 עד 7</td></tr><tr><td>1,501 ומעלה</td><td>9 עד 11</td></tr></table>	מספר בוחרים	מספר חברי הוועד	עד 1,500	5 עד 7	1,501 ומעלה	9 עד 11
מספר בוחרים	מספר חברי הוועד								
עד 1,500	5 עד 7								
1,501 ומעלה	9 עד 11								
תיקון תשנ"ד(2) תיקון התש"ס		(ב)	מספר חברי הוועד המקומי ייקבע בהתאם לסעיף קטן (א) על ידי השר בהתייעצות עם המועצה, לא יאוחר מהיום ה-50 שלפני יום הבחירות.						
		(ג)	השר רשאי להגדיל את מספר חברי ועד מקומי של יישוב הנמנה עם סוג משני הסוגים הראשונים המפורטים בטבלה שבסעיף קטן (א), כדי המספר המכסימלי הקבוע בטבלה לסוג הבא אחריו.						
תיקון תשנ"ז	96א.		בטל						

הבחירות הראשונות לוועד המקומי ביישוב שאיננו שיתופי יהיו כאמור בחוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות), התשנ"ד-1994.	(א)	96ב.	מועד הבחירות לוועד מקומי ולנציגות תיקון תשנ"א תיקון 2 תשנ"ד תיקון תשנ"ז תיקון תש"ס
הבחירות הבאות אחרי הבחירות הראשונות ביישוב שאיננו שיתופי וכן בחירות שנקבעו לפי סעיפים 91א עד 91ג, יקוימו במועד עריכתן של הבחירות למועצה ובלבד שהשר לא קבע בשל נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, לדעתו, מועד בחירות מוקדם או מאוחר ממנו.	(ב)		
נדחו בחירות למועצה לפי סעיף 28, יידחו גם הבחירות האמורות בסעיף קטן (ב) ויקוימו ביום הבחירות למועצה.	(ג)		
הבחירות לוועד יהיו כלליות, ישירות, שוות, חשאיות ויחסיות.		96ג.	שיטת הבחירות תיקון תשכ"ג
בטל.		97.	תיקון תשנ"ז
הזכות להשתתף בבחירת ועד מקומי של יישוב נתונה לכל מי שרשום בפנקס הבוחרים שהוכן לאותו יישוב לפי הוראות הפרק החמישה עשר.		98.	הזכות לבחור לוועד מקומי תיקון תשנ"ז
סעיף 19 יחול על הזכות להיבחר כחבר ועד מקומי בשינויים אלה:		99.	הזכות להיבחר לוועד מקומי
כל מקום שנאמר בו "מועצה" יראו כאילו נאמר בו "ועד מקומי";	(1)		תיקון תשנ"ז
בכל מקום שנאמר בו "אזור" יראו כאילו נאמר בו "יישוב".	(2)		
כל קבוצת אנשים הרשומה בפנקס בוחרים של יישוב והמונה שני אחוזים לפחות ממספר בעלי זכות הבחירה ביישוב, אך לא פחות מחמישה אנשים, רשאית להגיש רשימת מועמדים בבחירות לוועד המקומי של אותו יישוב.	(א)	100.	הזכות להגשת רשימת מועמדים תיקון תשנ"ז
בבחירות לנציגות רשאית להגיש רשימת מועמדים, כל קבוצת אנשים הרשומים בפנקס הבוחרים של היישוב והם אינם חברים באגודה השיתופית, ובלבד שהקבוצה מונה שני אחוזים לפחות ממספר בעלי זכות הבחירה ביישוב שאינם חברים באגודה השיתופית אך לא פחות מחמישה אנשים.	(ב)		
רשימות המועמדים לוועד המקומי או לנציגות יוגשו כאמור בהוראות הפרק החמישה עשר.	(ג)		

- החלת הוראות**
תיקון תשנ"ז
תיקון תש"ס
101. (א) ההוראות החלות לפי צו זה על בחירת ועד מקומי ביישוב שאיננו שיתופי, יחולו גם על בחירת נציגות ועל בחירת ועד מקומי לפי סעיפים 91ב ו- 91ג.
- (ב) הוראות סעיפים 98 ו- 99 יחולו גם על בחירת נציגות, אולם יהיו זכאים לבחור ולהיבחר לנציגות רק תושבים שאינם חברים באגודה השיתופית.
- תחילת כהונה ורציפותה**
תיקון תשנ"ז
תיקון תשע"ב(6)
102. ועד מקומי ונציגות יתחילו לכהן ביום השביעי שלאחר יום פרסום ההודעה האמורה בסעיף 218 בדבר תוצאות הבחירות; הכהונה תימשך עד שיתחיל לכהן ועד מקומי חדש או שתתחיל לכהן נציגות חדשה.
- תקופת כהונה**
תיקון תשנ"ז
תיקון תש"ס
103. ועד מקומי ביישוב לא שיתופי, ועד מקומי שנבחר לפי סעיף 91ב או לפי סעיף 91ג וכן נציגות, יכהנו חמש שנים.
- ישיבה ראשונה של ועד מקומי נבחר**
תיקון תשנ"ז
104. (א) ועד מקומי נבחר יתכנס לישיבתו הראשונה, על פי הזמנת ראש המועצה, לא יאוחר מ-14 ימים מיום תחילת כהונתו, ראש המועצה יישב בראש הישיבה וינהלנה עד אשר ייבחר ראש הוועד המקומי כאמור בסעיף 105.
- (ב) לא נקראה הישיבה הראשונה כאמור בסעיף קטן (א) בידי ראש המועצה, יכנס השר את הוועד המקומי לישיבה הראשונה והוא ישמש יושב ראש בה עד אשר ייבחר ראש הוועד המקומי.
- (ג) נציג האזור שבו מצוי הישוב במועצה אזורית יוזמן לישיבות הוועד המקומי של אותו ישוב.
- בחירת ראש ועד מקומי**
תיקון תשנ"ז
תיקון תשס"ד(2)
105. (א) בכפוף לאמור בסעיף 129, ועד מקומי יבחר ביישיבתו הראשונה את אחד מחבריו לראש הוועד; הבחירה תיעשה בהצבעה גלויה והמועמד שיקבל למעלה ממחצית הקולות של כל חברי הוועד הוא הנבחר; לא קיבל שום מועמד רוב כאמור תיערך הצבעה שניה והמועמד שיקבל למעלה ממחצית הקולות של חברי הוועד המצביעים הוא הנבחר.
- (ב) ראש ועד מקומי לא יהא זכאי לשכר בקשר לביצוע תפקידו.

פסולים לכהונה
תיקון תשנ"ז

106.

(א)

פסול לכהונה -

(1) מי שלא היה זכאי לכתחילה להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר לחבר ועד מקומי או לחבר נציגות בהתאם לאמור בסעיף 99, או שלאחר שנבחר השתנו לגביו הנסיבות כך ששוב אין מתקיימות בו כל דרישות הזכאות להיות מועמד;

תיקון התשס"א

(2) מי שהורשע בפסק דין שנהיה סופי לאחר שהחל לכהן כחבר הוועד המקומי, בין אם העבירה נעברה או ההרשעה הייתה בזמן שכינה כחבר הוועד המקומי ובין אם לפני שהחל לכהן כחבר הוועד המקומי, וקבע בית המשפט כי יש עם העבירה שבה הורשע משום קלון;

תיקון תשס"א

(3) מי שנידון למאסר כאמור בסעיף 19 ולא הצהיר אמת או לא הגיש הודעה או בקשה לפי הוראות סעיף 19א.

תיקון
תשע"ב (5)

(4) מי שחייב חוב סופי בשל ארנונה לוועד המקומי בעד שישה חודשים, ולא שילם אותו ממועד התשלום של חלקו האחרון של החוב ובמשך תקופה העולה על שנה; לעניין זה, "חוב סופי" – חוב שחלף לגביו המועד להגשת השגה, ערר או ערעור, לפי העניין, ואם הוגשו ערעור או תובענה אחרת – לאחר מתן פסק דין חלוט או החלטה סופית שאינה ניתנת לערעור עוד.

(ב)

המכהן כחבר ועד מקומי או כחבר נציגות והוא פסול לכך, דינו קנס כאמור בסעיף 61(א) (1) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977.

(ג)

לא יכהנו בוועד מקומי שני קרובי משפחה או יותר; בסעיף קטן זה, "קרוב משפחה" - בן זוג, הורה או הורי הורה, בן זוגו, בן או בת או בני זוגם, אח או אחות או בני זוגם.

תיקון
תשס"ד (2)

(ד)

ראש הוועד המקומי יודיע לראש המועצה, בסמוך לאחר הבחירות לוועד המקומי, מי הם חברי הוועד המקומי שנבחרו והאם קיימת ביניהם קרבת משפחה על פי הוראות סעיף קטן (ג).

תיקון
תשס"ד (2)

ראה ראש המועצה כי לוועד מקומי נבחרו קרובי משפחה, ישלח להם הודעה על כך בדואר רשום, לפי מעניהם הידועים האחרונים; כל אחד מחברי הוועד המקומי שנשלחה אליהם הודעה כאמור, יודיע תוך 14 ימים לראש המועצה על נכונותו להתפטר מתפקידו או על סירובו לעשות כן.	(ה)	תיקון תשס"ד(2)
התפטרות חבר ועד שהודיע על נכונותו להתפטר, תיכנס לתוקף עם מסירת הודעתו לידי ראש המועצה.	(ו)	תיקון תשס"ד(2)
לא הודיע חבר ועד כנדרש בסעיף קטן (ה) וראה ראש מועצה שבוועד ממשיכים לכהן קרובי משפחה, יודיע לכל חבר כאמור על התפנות מקומו בוועד ויפרט את הסיבות לכך.	(ז)	תיקון תשס"ד(2)
הוראות סעיף 37(ב) ו-1(ג) יחולו על ועד מקומי, בשניונים המחויבים, כך שבכל מקום שבו נאמר "חבר מועצה" יראו כאילו נאמר "חבר ועד מקומי".	(ח)	תיקון תשס"ד(2)
נראה לגזבר הוועד המקומי כי חבר הוועד פסול לכהן לפי סעיף 106(4), ישלח לו הגזבר הודעה בדבר התפנות מקומו בוועד ויפרט בה את הסיבות לכך ואת מועד כניסתה לתוקף לפי סעיף קטן (ד); ההודעה תישלח לחבר הוועד במכתב רשום לפי מענו הידוע לאחרונה והעתק ממנה יישלח במכתב רשום לראש המועצה האזורית; בהודעה יצוין כי על חבר הוועד לשלם את חובו או להסדיר אותו לרבות בדרך של פריסתו (בסעיף זה – הסדרת חוב).	(א) 106.א	הודעה על התפנות מקומו של חבר הוועד המקומי תיקון תשע"ב(5)
נראה לראש המועצה האזורית שחבר הוועד פסול לכהן ולא שלח הגזבר לחבר הוועד הודעה כאמור בסעיף קטן (א) תוך ארבעה עשר ימים מיום שדרש ממנו ראש המועצה האזורית לעשות כן, ישלח ראש המועצה האזורית לחבר הוועד את ההודעה האמורה והעתק ממנה ישלח במכתב רשום לגזבר.	(ב)	
נראה לממונה שחבר הוועד פסול לכהן ולא שלח ראש המועצה האזורית לחבר הוועד הודעה כאמור בסעיף קטן (א) תוך ארבעה עשר ימים מיום שדרש ממנו הממונה לעשות כן, ישלח הממונה לחבר הוועד את ההודעה האמורה והעתק ממנה ישלח במכתב רשום לראש המועצה האזורית.	(ג)	

(ד) בתום שישים ימים מיום שנשלחה ההודעה לפי סעיף קטן (א), (ב) או (ג) לפי העניין תיפסק כהונתו של חבר הוועד המקומי וזולת אם תוך הזמן האמור.

(1) בתוך שלושים ימים ממועד משלוח ההודעה הסדיר את החוב;

(2) בתוך שישים ימים ממועד משלוח ההודעה התקיים אחד מאלה :

(א) הגיש חבר הוועד בקשה לבית משפט מוסמך לביטול ההודעה; במקרה זה לא יחדל לכהן אלא אם כן בית המשפט החליט על כך.

(ב) התברר לשולח ההודעה שלא נתקיימו הנסיבות המחייבות את שליחתה, והוא ביטל אותה בהודעה מנומקת בכתב לחבר הוועד; העתק מהודעת הביטול יימסר לידי הממונה, הגזבר או ראש המועצה האזורית, הכל לפי העניין.

(ה) הגזבר יודיע לראש המועצה האזורית ולממונה על הפסקת כהונה של חבר הוועד.

(ו) הממונה יודא את קיומן של הוראות סעיף קטן זה.

106ב. חזר חבר הוועד המקומי לכהן לאחר שהוחלט כי לא נתקיימה העילה לפסלות כהונה לפי סעיף 106(א)(4), יחדל לכהן מי שהחליף אותו מתוך רשימת המועמדים ולא תיפגע בשל כך בלבד זכותו של האחרון לשוב ולכהן כחבר הוועד מכוח הוראות סעיף 130.

הוראות לעניין חזרה לכהונה
תיקון
תשע"ב (5)

סעיפים 107 עד 124 בטלים. תיקון תשנ"ז

125. בטל. תיקון תשנ"א

126. בטל. תיקון תשנ"א

נראה למועצה כי ועד מקומי אינו ממלא את התפקידים שהוטלו עליו לפי הפקודה, צו זה או כל דין אחר, או שאינו מנהל כשורה את תחום שיפוטו, רשאית היא, באישור הממונה, להורות על בחירת ועד ולקבוע את תאריך הבחירות, או למנות, לאחר התייעצות עם גופים ציבוריים הנוגעים בדבר, ועד מתוך אנשים שכשרים להיות חברי ועד או למנות, לאחר התייעצות כאמור, ועדה למילוי תפקידי הוועד המקומי, ובלבד שמימון פעילותו של הוועד הממונה ייעשה מתקציב הוועד המקומי.	127.	ועד נחשל תיקון תשס"ד(2)
(א) ראה ראש המועצה שוועד מקומי נמנע ממילוי חובה או מביצוע עבודה שהוטלו עליו בצו זה או כל דין אחר, רשאי הוא לדרוש ממנו בצו למלא את החובה או לבצע את העבודה בתוך הזמן הנקוב בצו.	127א.	ועד המסרב למלא חובה תיקון תשל"ז תשס"ד(2)
(ב) לא מילא הוועד המקומי אחר הצו בתוך הזמן האמור בו, רשאי ראש המועצה, באישור הממונה, למנות אדם למילוי החובה או לביצוע העבודה כאמור, לקבוע את השכר שישולם לאדם כאמור ולהורות שהשכר והוצאות העבודה ייפרעו מתקציב הוועד המקומי.		תיקון תשס"ד(2)
(א) ראה הממונה שעל אף שהתקיימו התנאים הנקובים בסעיפים 127 או 127א נמנע ראש המועצה מלהפעיל את סמכויותיו על פי אותם סעיפים, רשאי הוא, לאחר שנתן לראש המועצה הזדמנות להשמיע את טענותיו, להורות לו בצו להפעיל את הסמכויות האמורות.	127ב.	סמכות הממונה תיקון תשס"ד(2)
(ב) לא קיים ראש המועצה את הוראות הצו האמור בסעיף קטן (א) בתוך הזמן הנקוב בו, רשאי הממונה להפעיל בעצמו את הסמכויות או למנות אדם לביצוע הצו, ורשאי הוא להחליט על גובה השכר שישולם לאדם כאמור ולהורות שהשכר והוצאות העבודה ישולמו מקופת המועצה או מקופת הוועד המקומי, כפי שיחליט הממונה; בהחלטה כאמור ייתן הממונה את דעתו לטעם הימנעותו של ראש המועצה מקיום הצו.		תיקון תשס"ד(2)

הוראות סעיפים 37, 37, 37, 89 א ו – 89 ב יחולו על חברי ועד מקומי בשינויים אלה :	128.	החלת הוראות על חברי ועד מקומי תיקון תש"ס
(1) כל מקום שנאמר בו "מועצה" יראו כאילו נאמר בו "ועד מקומי";		
(2) כל מקום שנאמר בו "השר" יראו כאילו נאמר בו "ראש מועצה";		
(3) כל מקום שנאמר בו "חבר המועצה" יראו כאילו נאמר בו "חבר הוועד המקומי".		
ראש הוועד המקומי ביישוב שיתופי יהיה האדם המשמש על פי תקנות היישוב ראש הוועד או המזכירות או ההנהלה של היישוב; הוראה זו לא תחול על יישוב שיתופי שנערכו בו בחירות לוועד המקומי לפי סעיף 91 ב או לפי סעיף 91 ג.	129.	יושב ראש הוועד המקומי ביישוב שיתופי תיקון תש"ס
(א) חבר ועד מקומי ממונה שחדל לכהן, ימונה במקומו חבר אחר באותה הדרך בה נתמנה החבר שחדל לכהן.	130.	מילוי מקומות פנויים
(ב) חבר ועד מקומי נבחר לרבות חבר נציגות שחדל לכהן או שפקעה כהונתו, יבוא במקומו המועמד ששמו בא ברשימה שממנה נבחר אותו חבר מיד אחרי שמות המועמדים שנבחרו מתוכה; ואם אותו מועמד כבר נכנס בדרך זו קודם לכן או שהוא פסול או שאיננו יכול להיות חבר הוועד מכל סיבה אחרת, או שהודיע בכתב ליושב-ראש הוועד שאין ברצונו להיות חבר הוועד - יבוא במקומו מי ששמו בא מיד אחרי ברשימה האמורה, וכן הלאה.		תיקון תשכ"ה תיקון תשל"ג תיקון תש"ס תיקון תשס"א
(ג) אם אין מי שימלא את המקום הפנוי לפי סעיף קטן (ב), יבחר הוועד ללא דיחוי, על פי החלטה של מחצית חבריו לפחות, אדם שהוא כשר לפי צו זה להיבחר כחבר הוועד. בקבלת החלטה בעניין זה יתחשב הוועד בהצעת מגישי הרשימה שמתוכה נבחר החבר שחדל לכהן, ולא יפסול מועמד שהוצע כאמור אלא באישור המועצה. הוראות סעיף קטן זה יחולו גם על מילוי מקום פנוי של חבר נציגות, אולם בחירת החבר החדש תיעשה בהחלטה של חברי הנציגות הנוותרים.		תיקון תש"ס
(ד) חבר ועד מקומי ביישוב שיתופי, שחדל לכהן, ינהגו בהתאם לתקנות אותו יישוב שיתופי.		

לא בחרו חברי הוועד המקומי או חברי הנציגות חבר כאמור בסעיף קטן (ג) תוך חודש ימים, ימנה הממונה על המחוז אדם כשר לפי צו זה לכהן כחבר הוועד תוך התחשבות בהצעת מגישי הרשימה שמתוכה נבחר החבר שחדל לכהן.	(ה)	תיקון תש"ס
המועצה תבחר ועדת ביקורת מבין תושבי הישוב, אשר אינם חברי ועד מקומי, מתוך רשימת תושבים שיציעו מועמדותם.	(א)	130.א. ועדת ביקורת בוועד מקומי תיקון תשס"ד (2)
מספר חברי ועדת הביקורת לא יפחת משלושה, ולא יעלה על חמישה.	(ב)	
ועדת הביקורת תבדוק אם החלטות הוועד המקומי הוצאו לפועל כדין, תבדוק את חשבונות הוועד המקומי ותוודא כי פעולותיו נעשו במסגרת תקציבו המאושר וכן תבדוק אם תוקנו ליקויים בפעולות הוועד המקומי אשר נמצאו בביקורות קודמות.	(ג)	
לצורך ביצוע תפקידיה, רשאית ועדת הביקורת לקבל מכל חבר ועד מקומי, ידיעות, מסמכים והסברים הדרושים לה.	(ד)	
בתוך שלושה חודשים מתום כל שנה תמציא ועדת הביקורת לוועד המקומי טיוטת דוח ביקורת מפורט שיתייחס לפעילות הוועד המקומי ותאפשר לו להעיר הערות לטיוטה בתוך שלושה ימים; ועדת הביקורת תקיים דיון בהערות הוועד המקומי ותערוך את דוח הביקורת הסופי.	(ה)	
בתוך חמישה חודשים מתום כל שנה, תמציא ועדת הביקורת לידי הוועד המקומי, ראש המועצה ולידי ועדת הביקורת של המועצה את דוח הביקורת הסופי; דוח הביקורת יהיה פתוח לעיון כל תושב ביישוב וסיכום תמציתי ממנו יופץ לכל תושבי היישוב בתוך 14 ימים ממועד הגשתו למועצה.	(ו)	
ועד מקומי רשאי למנות ועדות קבועות לעניינים או למקרים מיוחדים ולהטיל עליהן תפקידים כפי שייראה לו. ועדות אלה רשאיות, בשים לב להוראות השר, לקבוע לעצמן את סדרי עבודתן ודיוניהן.	131.	ועדות

סמכויות ועד מקומי תיקון תשס"ד(2)	132.	(א)	לוועד מקומי יהיו בתחום הנהלתו, כל סמכויות המועצה שבתחומה, לפי סעיף 63, ככל שאצלה לו המועצה על פי החלטתה ובהתאם לתנאים שנקבעו בה, לרבות התנאים והמגבלות בסמכויות אלה ובכפוף לסעיף 63(ה); הוועד המקומי יהיה רשאי לעשות שימוש בסמכויותיו, ככל שלא יהיה בכך סתירה להחלטות המועצה שהודיעה עליהן לוועד ולחוקי העזר שלה.
		(ב)	המועצה רשאית לבטל אצילת סמכות לוועד המקומי כאמור בסעיף קטן (א) ובלבד שנתנה לוועד המקומי הזדמנות להשמיע את טענותיו.
		(ג)	סעיפים 45 עד 48, 49(א) למעט הסיפה המתחילה במילים "באישור ועדת ההנהלה", 50 עד 56, 59 עד 61, 76, 77(א) ו-78(ב), 82, 85, 88 עד 89, 232 עד 240 יחולו בשינויים המחויבים לפי העניין על ועד מקומי, ויראו כאילו במקום "המועצה" כתוב "הוועד המקומי" ובמקום "השר" כתוב "המועצה".
		(ד)	סעיף 84 יחול, בשינויים המחויבים, על ועד מקומי.
		(ה)	ועד מקומי רשאי, בשים לב להוראות כלליות של השר ובמידה שלא נקבעו הוראות בצו זה, לקבוע לעצמו את סדרי עבודתו ודיוניו.
פעולות הוועד המקומי תיקון תשס"ד	132.א.	(א)	הוועד המקומי רשאי לפעול לביצוע הסמכויות שהואצלו לו בעצמו או באמצעות המועצה.
		(ב)	החליט הוועד המקומי לפעול באמצעות המועצה רשאי הוא לפנות אליה בבקשה לבצע פעולות בתחומו, במסגרת תקציבו המאושרת.
		(ג)	קיבלה המועצה פניה כאמור בסעיף קטן (ב), תעשה את כל הדרוש לביצוע הפעולה המבוקשת, לרבות התקשרות לרכישת טובין או שירותים, לפי העניין; פעולות כאמור ימומנו מתקציב המאושר של הוועד המקומי.
מינוי עובדים בוועד מקומי תיקון תשס"ד	132.ב.	(א)	ועד מקומי רשאי להעסיק עובדים לשם ביצוע סמכויות שהמועצה אצלה לו ובלבד שיש למשרות אלה הקצבה בתקציבו המאושר.
		(ב)	לא יתמנה אדם לעובד של ועד מקומי אלא באישור המועצה.

- (ג) מינוי עובדים לוועד מקומי ייעשה על פי הוראות צו המועצות המקומיות (נוהל קבלת עובדים לעבודה), התשל"ז-1977,²⁷ בשינויים המחויבים.
- (ד) שכרם ותנאי עבודתם של עובדי ועד מקומי יהיו כשל עובדי מועצה אזורית ובלבד שזכויותיו לגמלאות של עובד שנתקבל לעבודה לאחר יום ט"ז בכסלו התשס"ב (1 בדצמבר 2001) יבוטחו בקרן פנסיה צוברת.
- (ה) הממונה רשאי, באישור השר, לקבוע את המספר המרבי של העובדים שיעסיקו ועדים מקומיים ויכול שיקבע כאמור לכלל הוועדים המקומיים או לסוגי ועדים; קבע הממונה כאמור לא יעסיק הוועד המקומי עובדים במספר העולה על המספר שנקבע.
- (א) **מסי ועד מקומי** 133. תיקון תשס"ד
- ועד מקומי רשאי, באישור המועצה, להטיל בתחום הנהלתו כל מס שהמועצה רשאית להטיל לפי סעיף 68(א) ורשאי הוא, באישור המועצה ובכפוף להוראות חוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992²⁸ (להלן – חוק ההסדרים), והתקנות שהותקנו לפיו להטיל ארנונה כללית, והכל לצורך ביצוע סמכויות שהמועצה אצלה לו (להלן – מסי ועד מקומי); לא החליט ועד מקומי על הטלת מסי ועד מקומי בתחומו, רשאית המועצה, לאחר שניתנה לוועד המקומי הזדמנות להשמיע את טענותיו, להחליט על הטלת מסי ועד מקומי כאמור אם נוכחה שהם דרושים לביצוע הסמכויות שאצלה לוועד המקומי.
- (ב) ועד מקומי ישתמש לצורכי הטלת מסים וארנונה כללית בשומות המועצה שנקבעו לנכסים בתחום הנהלתו; אם אין למועצה שומות מתאימות רשאי הוועד המקומי לערוך שומות.
- (ג) הוטלו מסי ועד מקומי, כאמור בסעיף קטן (א), ייגבו מסי הוועד המקומי בידי המועצה יחד עם הארנונה שהוטלה על ידה, ויועברו לוועד המקומי בניכוי הוצאות הגביה החלות עליו, אלא אם כן החליטה המועצה להסמיך את הוועד המקומי לגבות את המסים האמורים, כולם או חלקם.

²⁷ ק"ת תשל"ז, עמ' 1832

²⁸ ס"ח תשנ"ג, עמ' 10

(ד) דיני גבייתם של מסי המועצה יחולו, בשינויים המחויבים לפי העניין, על גבייתם של מסי ועד מקומי; נגבו המסים בידי הוועד המקומי, יהיו ליושב ראש ועד מקומי אותן הסמכויות הנתונות לראש המועצה בקשר לגביית המסים.

(ה) הוסמך הוועד המקומי לגבות ארנונה כללית, יחולו עליו תקנות ההסדרים במשק המדינה (הנחה מארנונה), התשנ"ג-1993,²⁹ בשינויים המחויבים לפי העניין, כאילו במקום "המועצה" כתוב בהם "הוועד המקומי"; הוועד המקומי לא יפחית תשלומי ארנונה כללית אלא על פי התקנות האמורות ועל פי תקנות שיתקנו לעניין זה לפי חוק ההסדרים.

(ו) לא החליט ועד מקומי על הטלת מסי ועד מקומי לשנת כספים מסוימת או לא אישרה המועצה מסי הוועד, כאמור בסעיף קטן (א), ישולמו בתחום הוועד המקומי מסי ועד מקומי, בסכומים ובמועדים שנקבעו בשנה הקודמת כשהם מעודכנים ומחושבים על פי הדינים החלים על ארנונה כללית, אלא אם אושרו כדין ביטולם או הפחתתם של מסי הוועד המקומי, כולם או חלקם.

(ז) נוכחה המועצה שוועד מקומי שהוסמך לגבות את מסי הוועד אינו גובה אותם או מתרשל בגבייתם, רשאית המועצה, לאחר שהתרתה בוועד המקומי, לגבות את מסי הוועד במקום הוועד המקומי ולהשתמש בהם בהתאם לתקציבו, לצורכי היישוב.

(ח) המועצה רשאית, לבקשת הוועד ובנסיבות מיוחדות, להטיל בתוך שנת הכספים תוספת למסי ועד, בעת התקופה שמיום האישור עד סוף שנת הכספים, ולקבוע מועדים לתשלום התוספת; הוראה זו אינה גורעת מהוראות סעיף 11 לחוק ההסדרים.

(א) לשם מילוי תפקידו לפי צו זה יכין ועד מקומי, בהתאם להוראות השר, תקציב של הכנסה והוצאה לשנת הכספים ויגישו למועצה, לאישור.

(ב) התקציב יוגש למועצה לאישור לא יאוחר מיום 1 באוקטובר בכל שנה לשנת-הכספים הבאה.

הכנת תקציב ועד מקומי
תיקון תשנ"ב 134.

²⁹ ק"ת תשנ"ג, עמ' 419

(ג) לא הגיש הוועד תקציב במועד האמור ולמרות דרישתה של המועצה לא הגישו עד 30 בנובמבר, תכין המועצה תקציב בשביל הוועד, כדי להבטיח את קיום השירותים ההכרחיים ביותר לתושבי היישוב.

(ד) המועצה תמסור בכתב לוועד את החלטותיה בדבר התקציב עד ליום 31 בדצמבר.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (א), יישוב שיתופי רשאי, באישור המועצה, לערוך תקציב לשנה המתחילה ב-1 באוקטובר והמסתיימת ב-30 בספטמבר שלאחריו; נערוך תקציבו כאמור, יהיה היטל המסים ערוך לאותה תקופה.

(ו) ערוך הוועד של יישוב שיתופי את תקציבו בהתאם לסעיף קטן (ה) יגישו לאישור המועצה לא יאוחר מיום 1 באוגוסט שלפני תקופת התקציב; המועצה תמסור לוועד החלטותיה בדבר התקציב בכתב עד ליום 30 בספטמבר.

פרק חמישה עשר: בחירות

(הערה: סעיף 137 עד 231 – תיקון תשנ"ז)

סימן א': פרשנות

בפרק זה -

137.

הגדרה

"בחירות" - בחירות למועצה, לראשות מועצה לרבות בחירות מיוחדות או לוועד מקומי לרבות בחירת נציגות כהגדרתה בסעיף 91א;

"בחירות מיוחדות" - בחירות לראש מועצה כאמור בסעיף 16 לחוק בחירת ראשי מועצות אזוריות;

"רשימת מועמדים" - המועמדים המוצעים לבחירה לחברי מועצה, חברי ועוד מקומי או לנציגות;

"הצעת מועמד" - הצעת מועמד לראשות מועצה;

"מועמד" - מועמד לראשות מועצה או מועמד ברשימת מועמדים.

סימן ב': ועדת בחירות והכנת פנקס בוחרים

בחירת ועדת בחירות	138.	(א)	לא יאוחר מ-157 ימים לפני יום הבחירות, תבחר מועצת המועצה האזורית, שבתחומה עומדות להתקיים הבחירות, ועדת בחירות וכן תבחר את אחד מחברי הוועדה ליושב ראש הוועדה; עד לבחירת יושב ראש כאמור ישמש מנהל הבחירות שנתמנה לפי סעיף 142 יושב ראש הוועדה.
תיקון תשס"ד		(ב)	המועצה תקבע את מספר חברי ועדת הבחירות ותבחר בהם מבין תושבי המועצה האזורית שהם בני 17 שנים לפחות; המועצה תודיע לשר, בכתב, על בחירת הוועדה לא יאוחר משלושה ימים מיום היבחרה.
		(ג)	לא קבעה המועצה את מספר חברי ועדת הבחירות לפי סעיף קטן (ב), יקבע אותם השר; לא בחרה המועצה את חברי הוועדה ימנה אותם השר ורשאי הוא למנות מי שאינם תושבי המועצה האזורית.
		(ד)	במועצה אזורית שאין מכהנת בה מועצה נבחרת, ימנה השר ועדת בחירות לא יאוחר מ-144 ימים לפני יום הבחירות.
תיקון תשס"ד		(ה)	בא-כוח מועמד שאושר כאמור בסעיף 165, רשאי למנות מבין תושבי המועצה האזורית משקיף מטעמו לוועדת הבחירות; משקיף כאמור יוזמן להשתתף בישיבות ועדת הבחירות כבעל זכות ייעוץ בלבד.
מנין חוקי בשיבת ועדת בחירות	139.	(א)	המניין החוקי בישיבה של ועדת הבחירות הוא שליש מחברי הוועדה וביניהם היושב ראש ובלבד שכל חברי הוועדה הוזמנו בכתב לישיבה 24 שעות מראש לפחות; לא נוכח מניין כאמור במועד שנקבע לישיבה, תתקיים הישיבה כעבור שעה ותהיה חוקית בכל מספר של נוכחים והמבוגר שבהם ימלא את תפקיד היושב ראש עד בואו של היושב ראש.
		(ב)	החלטות הוועדה יתקבלו ברוב קולות המשתתפים בהצבעה; היו הדעות שקולות, יכריע יושב ראש הישיבה.
ועדת בחירות שאינה פועלת כראוי	140.		ועדת בחירות שלדעת השר אינה ממלאת את תפקידיה כראוי ועקב כך קיים חשש שהבחירות לא ייערכו במועד, רשאי השר להתרות בה; לא שעתה ועדת הבחירות להתראה, רשאי השר לפזרה ולמנות ועדה אחרת במקומה.

141.	פקיד בחירות תיקון תשע"ב(6)	בטל.	
142.	מנהל בחירות	(א)	השר ימנה מנהל בחירות לכל מועצה אזורית שבה עומדות להתקיים בחירות ורשאי הוא למנות סגן למנהל הבחירות.
	תיקון תשע"ב(6)	(ב)	מנהל הבחירות רשאי לבצע כל פעולה במקום ועדת הבחירות אם ראה כי לא בוצעה כראוי או לא בוצעה במועד והדבר עלול לגרום לדחיית הבחירות ולשם כך יהיו למנהל הבחירות כל הסמכויות הנתונות לפי צו זה לוועדת הבחירות.
		(ג)	סגן מנהל הבחירות רשאי לבצע כל פעולה שמנהל הבחירות הוסמך לבצעה על פי צו זה אם מנהל הבחירות הורה לו לעשות כן.
143.	הכנת פנקס בוחרים	(א)	ביום הקובע תתחיל כל ועדת בחירות להכין פנקס בוחרים עבור כל אזור שבתחום המועצה האזורית אשר בה היא משמשת כוועדת בחירות; פנקסי הבוחרים ייערכו על פי הוראותיו של השר ויושלמו לא יאוחר מהיום ה-127 שלפני יום הבחירות; יושב ראש ועדת הבחירות וחברי הוועדה יצהירו בכתב כי פנקס הבוחרים אשר הוכן לפי סעיף זה כולל אך ורק את הזכאים להיכלל בו לפי פרק זה; הצהרה כאמור תיעשה על פי טופס 1 בתוספת השלישית; לא סיימה ועדת הבחירות את הכנתו של פנקס בוחרים בתוך המועד האמור, יסיים מנהל הבחירות את הכנתו לא יאוחר מהיום ה-120 שלפני יום הבחירות.
	תיקון תשס"ד	(ב)	עלה מספר הבוחרים באזור על 500, תכין ועדת הבחירות לאזור האמור, רשימות בוחרים אחדות שכל אחת מהן תכלול לא יותר מ-500 שמות בוחרים; הבוחרים יחולקו ברשימות אלה לפי סדר אלף-בית של שמות משפחה, והסימון הסידורי בכל אחת מהן יתחיל במספר 1; כל הרשימות האמורות ביחד יהיו את פנקס הבוחרים של האזור.

(ג) בפנקס בוחרים יירשמו שמו ושם משפחתו של כל בוחר באזור, שם אביו או אמו, שנת לידתו, מענו ומספר זהותו במרשם האוכלוסין; בפנקס בוחרים של יישוב שיתופי יצוין ליד שמו של כל בוחר אם הוא חבר או אינו חבר באגודה השיתופית להתיישבות החקלאית של אותו יישוב; שמות הבוחרים יהיו ערוכים בזה אחר זה, לפי סדר אלף-בית של שמות המשפחה, ויהיו מסומנים במספרים סידוריים החל במספר 1.	(ג)	תיקון תשס"ז תיקון תשע"ב(6)
(ד) ועדת הבחירות רשאית לדרוש מהמועצה, מעובדי המועצה, מוועד מקומי, מוועד הנהלה של אגודה שיתופית חקלאית ביישוב שיתופי ומכל תושב, שימסור לה או למנהל הבחירות במקום ובזמן שתקבע, כל ידיעה או מסמך שברשותו הדרוש, לדעת ועדת הבחירות, להכנת פנקס בוחרים; מי שקיבל דרישה כאמור חייב להשיב עליה תוך 7 ימים מיום קבלתה.	(ד)	תיקון תשס"ז תיקון תשע"ב(6)
הזכות להירשם בפנקס הבוחרים כבוחר של אזור ולהשתתף בבחירות, נתונה לכל מי שמתקיימים בו שניים אלה:	144.	הזכות להירשם בפנקס בוחרים
(1) ביום הקובע היה תושב של אותו אזור;	(1)	
(2) ביום הבחירות יהיה בן 17 שנים לפחות.	(2)	תיקון תשס"ג
לעניין סעיף זה, "תושב" - מי שמקום מגוריו הקבוע ומענו הרשום במרשם האוכלוסין הוא בתחום האזור, למעט מי שבתוך 18 החודשים שקדמו ליום הבחירות היה רשום בפנקס הבוחרים כבוחר של רשות מקומית או של מועצה אזורית אחרת ובאותה רשות או מועצה התקיימו בחירות בתקופה האמורה.		תיקון תשס"ט
(א) ביום ה-118 שלפני יום הבחירות תניח ועדת הבחירות העתקים מפנקסי הבוחרים של כל האזורים במשרד המועצה, במשרדי הוועדים המקומיים ובמקומות אחרים בתחום כל אזור, כפי שתקבע ועדת הבחירות, למען יוכל כל המעוניין בכך לעיין בהם.	(א)	145.
		הצגת פנקסי הבוחרים

(ב) לא יאוחר מהיום ה-118 שלפני יום הבחירות, יפרסם יושב ראש ועדת הבחירות בתחום כל אזור מודעה בדבר הצגת הפנקסים לעיון כאמור בסעיף קטן (א); במודעה האמורה יצוינו מקומות הנחת הפנקסים, זכותו של כל אדם לעיין בהם תוך 10 ימים מיום פרסום ההודעה ושעות העיון; כן יפורטו במודעה הוראות הסעיפים 144 ו-146.

(ג) דרשה ועדת הבחירות מוועד הנהלה של אגודה שיתופית חקלאית, בישוב שיתופי מאוגד, מידע לפי סעיף 143(ד) בדבר חברותם של בוחרים ביישוב באגודה השיתופית החקלאית ולא נמסר לה המידע המבוקש במועד, ירשום מנהל הבחירות, בפנקס הבוחרים של היישוב, ליד שמו של כל בוחר שלגביו לא נמסר המידע האמור, כי הוא איננו חבר באגודה השיתופית החקלאית ובמודעה האמורה בסעיף קטן (ב) יצוין מספר הבוחרים שנרשמו כמי שאינם חברים באגודה השיתופית חקלאית עקב אי מסירת המידע בעניין חברותם באגודה.

תיקון התש"ס
תיקון תשס"ז

(א) כל אדם רשאי, לא יאוחר מהיום ה-108 שלפני יום הבחירות, להגיש לוועדת הבחירות ערר מנומק, בכתב, על כך –

146.

ערר

(1) שהוא לא נרשם - שלא כדין - באחד מפנקסי הבוחרים שהוצגו לעיון כאמור בסעיף 145(א);

(2) שהוא או זולתו נרשם, שלא כדין, באחד מפנקסי הבוחרים האמורים בפסקה (1);

(3) שפרט מפרטי הרישום לגביו בפנקס איננו נכון;

(4) שפרט הטעון רישום בפנקס לא נרשם לגביו.

(ב) ועדת הבחירות תדון בעררים ובלכד שחבר ועדת בחירות לא ידון בעררים הנוגעים לפנקס הבוחרים של היישוב שבו הוא מתגורר; תנהל פרוטוקול מישיבותיה ותכריע בהם לא יאוחר מהיום ה-101 שלפני יום הבחירות; לצורך קבלת הכרעה כאמור, רשאית הוועדה לגבות עדויות ולעיין במסמכים כפי שייראה לה.

תיקון תשע"א

(ג) סברה ועדת הבחירות כי ניתן לקבל ערר של אדם לגבי הרישום שלו בפנקס הבוחרים מבלי להיזקק לשמיעת טענותיו, תודיע לעורר שקיבלה את עררו; בכל מקרה אחר תזמין הועדה את העורר לדיון בערר, ואם נגע הערר לזולת - תזמין גם אותו.

(ד) הגיש אדם ערר הנוגע לאדם אחר, ימציא לוועדת הבחירות, העתק נוסף מכתב הערר ועדת הבחירות תמציא העתק זה לאותו אדם יחד עם ההזמנה לדיון.
(ה) הזמנה לדיון כאמור בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד) תימסר במסירה אישית או תישלח בדואר רשום עם אישור מסירה; כל בעל דין שהוזמן לדיון בערר זכאי לטעון בפני ועדת הבחירות בעצמו או על ידי בא-כוחו.

(ו) קיבלה ועדת הבחירות החלטה בערר שלא בפני בעל דין או בא כוחו, תודיע את החלטתה בכתב לעורר, ואם נגע הערר לזולת – גם לו, לא יאוחר מהיום ה-97 שלפני יום הבחירות; לא מסרה ועדת הבחירות הודעה כאמור על החלטתה, רואים ערר זה כערר שהוחלט לדחותו וכאילו נמסרה לעורר הודעה על הדחיה ביום ה-97 שלפני יום הבחירות.

(ז) לא יאוחר מהיום ה-97 שלפני יום הבחירות, תודיע ועדת הבחירות למזכיר המועצה את שמות התושבים שיש לרשום או למחקם מפנקס בוחרים של אזור בעקבות ההכרעה בעררים.

מי שהגיש ערר, ואם הערר נגע לאחר – גם האחר, רשאי לעתור על החלטת ועדת הבחירות לפי סעיף 146, לבית משפט לעניינים מינהליים כמפורט להלן:

147. **עתירה בעניין פנקס הבוחרים**
תיקון
תשע"ב(4)

(1) לבית המשפט לעניינים מינהליים שבתחום שיפוטו נמצאת המועצה האזורית שבאזור שיפוטה נמצא היישוב שבו רשום מענו של הבוחר;

(2) בכל בית משפט לעניינים מינהליים - לגבי מי שאינו כלול בפנקס בוחרים של רשות כלשהי;

המועדים להגשת עתירה ולמתן פסק דין בעתירה יהיו כאמור בסעיף 8 לפקודה.

הוגשו עררים או עתירות והוכרעו לפי סעיפים 146 ו-147, יתקן יושב-ראש ועדת הבחירות ללא דיחוי את פנקס הבוחרים אם הכרעות אלה יחייבו זאת ויצרף לכל פנקס שנעשו בו תיקונים כאמור רשימה חתומה בידו המציינת את מספר התיקונים שעשה בכל דף והמספר הסידורי של כל שם הכלול בפנקס שנמחק או שביחס אליו נעשה התיקון; נוספו בוחרים לפנקס, יצרף יושב ראש ועדת הבחירות לפנקס האמור רשימה שנייה, חתומה בידו, שתכלול את שמות הבוחרים שנוספו לפי סדר אלף-בית של שמות המשפחה, מסומנים במספרים סידוריים החל במספר 1; רשימות אלה יהיו חלק בלתי נפרד מפנקס הבוחרים שאליו צורפו.

148. **תיקון פנקס הבוחרים**
תיקון
תשע"ב(4)

(א) לאחר עריכת תיקונים בפנקס בוחרים וצירוף הרשימות כאמור בסעיף 148, יחתום יושב ראש ועדת הבחירות על כל דף בפנקס; לא היה צורך בתיקון פנקס בוחרים, אם משום שלא הוגשו עליו עררים או משום שההכרעות בעררים ובעתירות לא חייבו תיקונים כאמור, יחתום יושב ראש ועדת הבחירות על כל דף בפנקס מיד לאחר שהתברר לו כי אין לערוך בו תיקונים.

149. **חתימה על פנקס הבוחרים וכניסתו לתוקף**
תיקון
תשע"ב(4)

(ב) עם חתימת יושב ראש ועדת הבחירות על דפי פנקס הבוחרים, יקבל הפנקס תוקף ואין לערוך בו כל שינוי.

סימן ב'1: בחירות מיוחדות

בסימן זה -
"יום שלילת הפנקס" – יום ה' שלפני היום האחרון להגשת הצעות המועמדים בבחירות מיוחדות;
"פנקס הבוחרים" - פנקס הבוחרים שהוכן לפי הוראות סעיף זה;
"שליפת הפנקס" - גזירת פנקס הבוחרים מתוך מרשם האוכלוסין.

149. **הגדרות**
תיקון תשס"ו 2

סעיף 138 יחול לגבי בחירות מיוחדות בשינויים המחויבים וכן בשינוי הבא: בסעיף קטן (א) שבו, במקום "לא יאוחר מ-157 ימים לפני יום הבחירות" קרי "לא יאוחר מ-14 ימים מיום היווצרות העילה לקיום בחירות מיוחדות".

149. **החלת סעיף 138**
תיקון תשס"ו(2)

- פנקס בוחרים** 149ג. (א) בבחירות מיוחדות יוכן לכל אזור פנקס בוחרים שיכלול כל אדם שיום הולדתו ה-17 חל לא יאוחר מיום הבחירות והיה רשום, הוא ומענו, במרשם האוכלוסין כתושב האזור ביום שליפת הפנקס; לעניין סימן זה, "מען" – לרבות ציון במרשם האוכלוסין של שם יישוב בלבד.
- תיקון תשס"ו(2) (ב) על אף האמור בסעיף 149, פנקס הבוחרים ייכנס לתוקף שלושה ימים לאחר יום שליפת הפנקס ואינו טעון חתימת יושב ראש ועדת הבחירות.
- תיקון תשס"ו(2) (ג) השר ימסור את פנקס הבוחרים לוועדת הבחירות לא יאוחר מיום הגשת הצעות המועמדים.

סימן ג': רשימות והצעות מועמדים

- מועד הגשת רשימות והצעות מועמדים** 150. (א) לא יאוחר מהיום ה-33 שלפני יום הבחירות, ביום ובשעות שיקבע מנהל הבחירות בהתייעצות עם ועדת הבחירות, יוגשו למנהל הבחירות רשימות מועמדים והצעות מועמדים.
- תיקון תשע"ב(6) (ב) בטל.
- טפסים** 151. רשימות והצעות מועמדים יוגשו על גבי חוברות לפי הטפסים שבתוספת השלישית כמפורט להלן:
- תיקון תשס"ח
תיקון תשע"א (1) טופס 1א - הצעת מועמד מטעם קבוצת בוחרים;
- תיקון תשס"ח
תיקון תשע"א (1א) טופס 1ב - הצעה של ראש מועצה מכהן להיות מועמד לכהונה נוספת;
- (2) טופס 2 - רשימת מועמדים למועצה;
- (3) טופס 3 - רשימת מועמדים לוועד המקומי או לנציגות.
- מספר המועמדים ופרטיהם** 152. (א) מספר המועמדים ברשימת מועמדים למועצה לא יעלה על כפל מספר הנציגים שהאזור, אשר מטעמו מוגשת הרשימה, זכאי לבחור למועצה.
- (ב) מספר המועמדים לוועד מקומי או לנציגות לא יעלה על כפל מספר החברים במוסד העומד לבחירה.
- (ג) ברשימות והצעות מועמדים, לפי העניין, יפורטו פרטי המועמדים.

- הסכמה לשמש כמועמים** 153. תיקון תשע"ב(6)
- (א) לא יאושר כמועמד אדם שלא נתן את הסכמתו להיות מועמד לפי טופס 4 שבתוספת השלישית; כתב הסכמה כאמור יימסר למנהל הבחירות לא יאוחר מהמועד האחרון להגשת רשימות והצעות המועמדים; מועמד הנמצא מחוץ לישראל, רשאי לשלוח למנהל הבחירות את הסכמתו לשמש מועמד במברק או באמצעות פקסימיליה.
- (ב) אדם רשאי להיות מועמד ברשימת מועמים אחת בלבד לכל אחד מן המוסדות העומדים לבחירה, מי שנתן הסכמתו בכתב להכללת שמו בשתי רשימות מועמדים או יותר לאחד מן המוסדות העומדים לבחירה, ימחק מנהל הבחירות את שמו מכל הרשימות האמורות.
- חתימת מגישי רשימות והצעות מועמדים** 154.
- (א) רשימת מועמדים תיחתם בידי קבוצת הבוחרים המגישה את הרשימה כאמור בסעיפים 20 ו-100; הצעת מועמד תיחתם בידי קבוצת הבוחרים או חברי המועצה המגישה את ההצעה כאמור בסעיפים 5 ו-16 לחוק בחירת ראשי מועצות אזוריות.
- (ב) ליד כל חתימה כאמור בסעיף קטן (א), יצוינו פרטי החותם כנדרש בטופס שלפיו הוגשה רשימת המועמדים או הצעת המועמד.
- (ג) אדם שחתם על יותר מרשימת מועמדים אחת למוסד מהמוסדות העומדים לבחירה או על יותר מהצעת מועמד אחת, חתימותיו בכל הרשימות וההצעות האמורות - בטלות.
- (ד) אדם שחתם על רשימת מועמדים או על הצעת מועמד, אינו רשאי לחזור בו מחתימתו; מותו של חותם איננו מבטל את חתימתו.
- אי קבלת רשימת מועמדים** 155.
- מנהל הבחירות ופקיד הבחירות לא יקבלו רשימת מועמדים או הצעת מועמד שהוגשה באיחור או שנעשה בה אחד משינויים אלה:
- (1) החלפת מועמד פלוני במועמד אחר;
 - (2) מחיקה או הוספה של שם מועמד;
 - (3) שינוי סדר רישומו של מועמד ברשימה;
 - (4) שינוי המספר הסידורי שליד שם המועמד.

**הודעה בדבר
הגשת רשימות
והצעות
מועמדים**

156.

לא יאוחר מהיום ה-47 שלפני יום הבחירות, יפרסם מנהל הבחירות הודעה בכל אחד מן האזורים שבתחום המועצה האזורית שבה יפורטו:

- (1) יום הבחירות וכן היום והשעות להגשת רשימות והצעות המועמדים;
- (2) שמו ומען משרדו של מנהל הבחירות;
- (3) מספר הנציגים מטעם האזור העומדים לבחירה למועצה;
- (4) מספר חברי הוועד המקומי או הנציגות העומדים לבחירה באזור;
- (5) מספר האנשים הדרוש להגשת רשימת מועמדים לכל אחד מהמוסדות העומדים לבחירה באזור ולהגשת הצעת מועמד;
- (6) המקומות והמועדים שבהם ניתן לקבל את הטפסים הדרושים להגשת רשימות והצעות מועמדים;
- (7) תוכן הוראות סעיפים 151 עד 155.

תיקון
תשע"ב(6)

מינוי בא-כוח

157.

המגישים רשימת מועמדים או הצעת מועמד, רשאים למנות שני אנשים - אחד כבא כוחם והשני כממלא מקומו; עשו כן, יציינו את פרטי הממונים האמורים כנדרש בטופס שעליו הוגשה הרשימה או ההצעה; באין מינוי כאמור יראו את החותם הראשון על רשימת מועמדים כבא כוח מגישי הרשימה (להלן - בא כוח הרשימה) ואת החותם השני כממלא מקומו, וכן יראו את החותם הראשון על הצעת מועמד כבא כוח מגישי ההצעה (להלן - בא כוח ההצעה) ואת החותם השני כממלא מקומו.

**כינוי וסימון של
רשימת
מועמדים**

158.

- (א) כל רשימת מועמדים תישא כינוי וסימון המורכב מאות או שתי אותיות שונות של האלף-בית העברי; לא ניתן לרשימה כינוי וסימון כאמור על ידי מגישי הרשימה, יקבע לה מנהל הבחירות את הכינוי והסימון.
- (ב) שתי רשימות מועמדים לאותו מוסד העומד לבחירה המוגשות מטעם אותו אזור, לא יישאו כינוי וסימון זהים; קבוצת בוחרים שהקדימה להגיש את רשימתה, זכוה לבחור כינוי וסימון כאמור בסעיף קטן (א) - קודמת.
- (ג) רשימת מועמדים לא תישא כינוי או סימון אשר עלולים להטעות.

159. **אישור קבלת רשימות והצעות מועמדים**
- מנהל הבחירות שקיבל רשימת מועמדים או הצעת מועמד יאשר זאת בכתב; באישור יצוינו היום והשעה של הגשת הרשימה או ההצעה ושמות בא כוח המגישים וממלא מקומו, כן יצוינו הכינוי והסימון שהוצעו לרשימה.
160. **התפטרות מועמד**
- מועמד רשאי להתפטר בכל עת; ההתפטרות תיעשה בהודעה בכתב שיגיש המועמד עצמו לידי מנהל הבחירות ואם שהה המועמד מחוץ לישראל, ישלח למנהל הבחירות את הודעת ההתפטרות כאשר חתימתו עליה מאומתת בידי קונסול ישראל או נטריון.
161. **רשימות והצעות מועמדים פסולות**
- (א) מנהל הבחירות יבדוק את כל רשימות והצעות המועמדים שנתקבלו בתוך המועד האמור בסעיף 150 (א).
- (ב) מצא מנהל הבחירות, לאחר בדיקה כאמור בסעיף קטן (א), ולאחר שקיים על כך התייעצות עם ועדת הבחירות, את אחד הפגמים הבאים ברשימת מועמדים או בהצעת מועמד, יודיע לבא כוח הרשימה או ההצעה ולממלאי מקומם כי הרשימה או ההצעה פסולה:
- (1) הרשימה הוגשה בידי מספר בוחרים קטן מהנדרש בסעיפים 20 או 100;
- (2) נעשה ברשימה שינוי מהשינויים האמורים בסעיף 155;
- (3) הצעת המועמד הוגשה בידי מספר בוחרים קטן מהנדרש בסעיף 5 לחוק בחירת ראש המועצה;
- (4) המועמד לראשות המועצה איננו ממלא אחר דרישות סעיף 4(ב) לחוק בחירת ראש המועצה.
- (ג) ההודעה האמורה בסעיף קטן (ב) תהיה בכתב ומנומקת והיא תישלח לא יאוחר מהיום ה-20 שלפני יום הבחירות; נפסלה הצעת מועמד על פי האמור בסעיף קטן (ב) (4), תישלח הודעה על כך גם למועמד.

**ליקויים
ברשימת
מועמדים או
בהצעת מועמד
תיקון תש"ס**

162. (א) קבע מנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, שרשימת מועמדים או הצעת מועמד הוגשה שלא בהתאם להוראות סימן זה, אולם לא נמצא ברשימה או בהצעה פגם מן הפגמים האמורים בסעיף 161, יודיע מנהל הבחירות, בכתב, לבא כוח הרשימה או ההצעה ולממלאי מקומם, לא יאוחר מהיום ה-26 שלפני יום הבחירות, כי קיים ליקוי ברשימה או בהצעה וכי הם רשאים לתקנו לא יאוחר מהיום ה-23 שלפני יום הבחירות; מנהל הבחירות יפרט בהודעתו את מהות הליקוי; נגע הליקוי למועמד, ישלח מנהל הבחירות גם לו העתק מההודעה ואף המועמד האמור יהיה רשאי לתקן את הליקוי.

(ב) פסל מנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, חתימות של מגישי רשימת מועמדים או הצעת מועמד, ועקב כך פחת מספר מגישי הרשימה או ההצעה מהמספר הנדרש על פי הוראות צו זה והוראות חוק בחירת ראש המועצה, ייחשב הדבר לליקוי הניתן לתיקון כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) סרב מנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, לאשר כינוי או סימון של רשימת מועמדים, ייחשב הדבר לליקוי הניתן לתיקון כאמור בסעיף קטן (א).

163. (א) מצא מנהל הבחירות, לאחר בדיקה כאמור בסעיף 161(א) ולאחר שקיים על כך התייעצות עם ועדת הבחירות, כי מועמד פלוני ברשימת מועמדים איננו ממלא אחר הדרישות שבסעיף 19, יפסול את המועמד.

(ב) לא יאוחר מהיום ה-20 שלפני יום הבחירות, ישלח מנהל הבחירות הודעה בכתב על פסילת מועמד כאמור בסעיף קטן (א) לבא כוח הרשימה, לממלא מקומו ולמועמד שנפסל.

164. בכפוף לאמור בסעיף 160, אין לערוך ברשימת מועמדים לאחר שהוגשה כל שינוי מהשינויים המפורטים בסעיף 155.

**פסילת מועמד
ברשימת
מועמדים**

**איסור שינוי
רשימת
מועמדים**

- רשימת מועמדים או הצעת מועמד שהוגשה כדין או שהליקויים בה תוקנו כאמור בסעיף 162, יאשר אותה מנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, ויודיע על כך לבא כוח הרשימה או ההצעה ולממלאי מקומם לא יאוחר מהיום ה-20 שלפני יום הבחירות; חבר ועדת הבחירות לא ידון בעניין אישור או פסילה של רשימת מועמדים או של מועמד ברשימת מועמדים ביישוב שבו הוא מתגורר.
165. **אישור רשימות והצעות מועמדים**
תיקון תשע"א
- (א) קבע מנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, שליקויים ברשימת מועמדים או בהצעת מועמד שנמסרה עליהם הודעה לפי סעיף 162 לא תוקנו כנדרש, ויודיע לבא כוח הרשימה או ההצעה ולממלאי מקומם, לא יאוחר מהיום ה-20 שלפני יום הבחירות, כי הרשימה או ההצעה פסולה.
166. **פסילה עקב אי תיקון ליקויים**
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), היה הליקוי בכינוי או בסימון של רשימת מועמדים ולא תוקן הליקוי להנחת דעתו של מנהל הבחירות, יקבע מנהל הבחירות בהתייעצות עם ועדת הבחירות, כינוי או סימון לרשימה ויאשר אותה בהודעה כאמור בסעיף 165.
167. **עתירה בעניין רשימות ומועמדים**
תיקון תשע"ב(4)
- (א) בא כוח רשימה או הצעה או ממלאי מקומם שקיבלו הודעה לפי סעיף 161 או 166 שהרשימה או ההצעה פסולה, או שקיבלו הודעה לפי סעיף 163(ב) על פסילת מועמד פלוני ברשימת מועמדים או על סירוב של מנהל הבחירות לאשר כינוי או סימון של רשימה, רשאים לעתור נגד החלטת מנהל הבחירות לבית המשפט לעניינים מינהליים שבאזור שיפוטו נמצא תחום המועצה האזורית.
- (ב) מועמד שקיבל הודעה על פסילתו לפי סעיף 161(ג) או 163(ב), רשאי אף הוא לעתור לבית משפט כאמור בסעיף קטן (א).
- (ג) חבר ועדת בחירות רשאי לעתור לבית משפט כאמור בסעיף קטן (א) על אישור רשימת מועמדים או הצעת מועמד בידי מנהל הבחירות או על אי פסילת מועמד פלוני ברשימת מועמדים.
- (ד) בעתירה לפי סעיף זה ידון בית משפט לעניינים מינהליים בשופט אחד ופסק דינו יהיה סופי; פסק הדין יימסר למנהל הבחירות לא יאוחר מהיום ה-12 שלפני יום הבחירות.

סימן ד': כינון מוסדות נבחרים ללא בחירות בקלפי

- מועמד יחיד
לראשות מועצה 168. אושרה הצעת מועמד אחת בלבד, יכריז מנהל הבחירות, ביום הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, שהמועמד אשר הוצע בהצעה האמורה הוא שנבחר לראש המועצה.
- הכרזה על נציגי
אזור במועצה 169. (א) היה באזור פלוני מספר המועמדים למועצה שאושרו שווה למספר הנציגים שאותו אזור זכאי לבחור למועצה, לא יתקיימו באזור האמור בחירות בקלפי למועצה ומנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, יכריז ביום הבחירות שהמועמדים שאושרו כאמור, הם שנבחרו כחברי המועצה מטעם האזור.
- (ב) היה מספר המועמדים האמורים בסעיף קטן (א) פחות ממספר הנציגים שהאזור זכאי לבחור למועצה, יופחת מספרם של חברי המועצה מטעם האזור ויועמד על מספר המועמדים שאושרו; מנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, יכריז ביום הבחירות שהמועמדים שנבחרו כחברי המועצה מטעם האזור.
- (ג) הוגשה באזור רשימת מועמדים אחת בלבד בבחירות למועצה ומספר המועמדים שאושרו בה עלה על מספר הנציגים שהאזור זכאי לבחור למועצה, יכריז מנהל הבחירות, ביום הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, על מספר המועמדים מתוך אותה רשימה השווה למספר הנציגים האמור, לפי סדר רישומם ברשימה, כעל מי שנבחרו כחברי המועצה מטעם האזור.
- מינוי חבר
מועצה 170. לא הוגשה או לא אושרה באזור פלוני אף לא רשימת מועמדים אחת בבחירות למועצה, ימנה השר, לאחר התייעצות עם גופים ציבוריים שלדעת השר יש להם נגיעה בדבר, חבר מועצה אחד מטעם אותו אזור מבין תושבי האזור הזכאים להיבחר כחברי מועצה; ראה השר כי לא ניתן למנות חבר מועצה מבין תושבי האזור, רשאי הוא למנות כנציג האזור במועצה אדם שאיננו תושב האזור.
- הכרזה על חברי
ועד מקומי או
נציגות 171. (א) היה מספר המועמדים שאושרו בבחירות לוועד מקומי או לנציגות שווה למספר החברים במוסד העומד לבחירה, לא יתקיימו בחירות בקלפי למוסד האמור, ומנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, יכריז ביום הבחירות שהמועמדים שאושרו כאמור הם שנבחרו כחברי הוועד המקומי או הנציגות.

(ב) היה מספר המועמדים האמורים בסעיף קטין (א) פחות ממספר החברים במוסד העומד לבחירה, יופחת, בכפוף לאמור בסעיף 172(ב), מספרם של חברי המוסד האמור ויועמד על מספר המועמדים שאושרו; מנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, יכריז ביום הבחירות שהמועמדים שאושרו הם שנבחרו כחברי הוועד המקומי או הנציגות.

(ג) הוגשה רשימת מועמדים אחת בלבד לוועד מקומי או לנציגות ומספר המועמדים שאושרו בה עלה על מספרם של חברי המוסד העומד לבחירה, יכריז מנהל הבחירות, ביום הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, על מספר המועמדים מתוך אותה רשימה השווה למספר חברי המוסד העומד לבחירה, לפי סדר רישומם ברשימה, כעל מי שנבחרו לחברי הוועד המקומי או הנציגות.

מינוי חברי ועד מקומי 172. (א) לא הוגשה או לא אושרה ביישוב פלוני אף לא רשימת מועמדים אחת בבחירות לוועד מקומי, ימנה השר, לאחר התייעצות עם גופים ציבוריים שלדעת השר יש להם נגיעה בדבר, חמישה חברים לוועד המקומי, מבין תושבי היישוב הזכאים להיבחר לחברי הוועד; ראה השר כי לא ניתן למנות את חברי הוועד המקומי, כולם או מקצתם, מבין תושבי היישוב, רשאי הוא למנות לחברי הוועד המקומי אנשים שאינם תושבי היישוב.

(ב) על אף האמור בסעיף 171(ב), לא יפחת מספרם של חברי ועד מקומי מחמישה חברים; אושרו בבחירות לוועד מקומי פחות מחמישה מועמדים, ישלים השר את מספר חברי הוועד לחמישה במינוי חברים כאמור בסעיף קטן (א).

אי קיום בחירות ביישוב שיתופי לוועד מקומי או לנציגות 173. לא הוגשה או לא אושרה ביישוב שיתופי פלוני אף לא רשימת מועמדים אחת בבחירות לוועד מקומי או לנציגות, לא יתקיימו ביישוב האמור בחירות לאותם מוסדות.

סימן ה': ההכנות ליום הבחירות

- בחירות בקלפי** 174. (א) אושרה יותר מהצעת מועמד אחת, יתקיימו בחירות בקלפי לראשות המועצה.
- (ב) בכל אחד מהמקרים הבאים יתקיימו באזור בחירות בקלפי:
- (1) בחירות למועצה - אם אושרה יותר מרשימת מועמדים אחת ומספר המועמדים שאושרו ברשימות אלה עולה על מספר הנציגים שהאזור זכאי לבחור למועצה.
- (2) בחירות לוועד מקומי או לנציגות - אם אושרה יותר מרשימת מועמדים אחת ומספר המועמדים שאושרו ברשימות אלה עולה על מספר החברים במוסד העומד לבחירה.
- מקומות הקלפיות** 175. (א) לא יאוחר מהיום ה-10 שלפני יום הבחירות תקבע ועדת הבחירות, באישור מנהל הבחירות, את המקומות בכל אזור שבהם יוצבו הקלפיות ביום הבחירות (להלן - מקום קלפי).
- (ב) מקום קלפי לא יהיה במועדון מפלגתי או במקום אחר המשמש מוסד ציבורי-פוליטי וכן לא בבית כנסת או מקום תפילה אחר.
- מספר הקלפיות** 176. (א) באזור שבו מספר הבוחרים אינו עולה על 500, תוצב קלפי אחת.
- (ב) באזור שבו מספר הבוחרים עולה על 500 יהיה מספר הקלפיות כמספר רשימות הבוחרים שהוכנו לאזור לפי סעיף 143(ב); כל קלפי באזור כאמור תסומן במספר, תהיה צמודה לה רשימת בוחרים אחת בלבד, ויהיו רשאים להצביע בה רק הבוחרים ששמותיהם כלולים ברשימה זו.
- ועדות קלפי** 177. (א) לא יאוחר מהיום ה-10 שלפני יום הבחירות, תמנה ועדת הבחירות לכל קלפי ועדת קלפי של שלושה חברים לפחות; חברי ועדת הקלפי האמורים יתמנו מבין הבוחרים של האזור שבו נמצאת הקלפי, על פי הצעת באי כוח רשימות המועמדים המשתתפות בבחירות באזור.

(ב) בנוסף לחברי ועדת הקלפי האמורים בסעיף קטן (א), תמנה ועדת הבחירות לכל אחת מוועדות הקלפי חברי ועדה על פי הצעת באי הכוח של הצעות המועמדים שאושרו; חברי ועדה כאמור יוצעו מבין כלל הבוחרים במועצה האזורית.

(ג) ועדת הבחירות תמנה את אחד מחברי ועדת הקלפי ליושב ראש ועדת הקלפי.

(ד) בטל.

(ה) לא מינתה ועדת הבחירות ועדות קלפי כאמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), ימנה מנהל הבחירות את חברי ועדות הקלפי ואת יושבי הראש שלהן; על מינויים אלה לא יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג).

(ו) המינויים האמורים בסעיפים קטנים (א) עד (ג) ייעשו בכתב מינוי לפי טופס 5 שבתוספת השלישית.

(א) ועדת קלפי היא הממונה על מהלך ההצבעה במקום הקלפי ועל ספירת קולות הבוחרים שהצביעו בקלפי והיא מוסמכת לקבל כל החלטה בכל הקשור להצבעה ולספירת הקולות.

(ב) החלטותיה של ועדת קלפי יתקבלו ברוב קולות חברי הוועדה המשתתפים בהצבעה; היו הדעות שקולות, יכריע יושב ראש הוועדה.

(ג) בהיעדר היושב ראש של ועדת קלפי ימלא את מקומו המבוגר שבין חברי הוועדה הנוכחים.

ראה מנהל הבחירות, ביום הבחירות, שוועדת קלפי אינה ממלאת את תפקידה כראוי ועקב כך קיים, לדעתו, חשש שייפגע המהלך התקיין של ההצבעה בקלפי, רשאי הוא לפזר את ועדת הקלפי האמורה ולמנות ועדה אחרת במקומה; על מינוי כאמור לא יחולו הוראות סעיף 177.

רשימת מועמדים שאיננה מיוצגת בוועדת קלפי כאמור בסעיף 177(א), רשאית למנות משקיף מטעמה לעבודת ועדת הקלפי ביום הבחירות; בא כוח רשימה כאמור או ממלא מקומו יחתמו על כתב מינוי לפי טופס 6 שבתוספת השלישית.

תיקון
תשע"ב(6)

סמכויות ועדת קלפי 178.

ועדת קלפי שאינה ממלאת תפקידה כראוי 179.

מינוי משקיף 180.

מנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, ימנה מזכיר לכל ועדת קלפי ואם ראה לנכון לעשות כן, רשאי הוא למנות מזכיר שאינו תושב המועצה האזורית; המזכיר יהיה בן 17 שנים לפחות.	(א)	181.	מזכיר ועדת קלפי תיקון תש"ס תיקון תשס"ד
מנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, ימנה מזכירים נוספים שמספרם לא יעלה על שליש מספר מקומות הקלפי במועצה האזורית ואשר ישמשו לפי סעיף 191א, במקרה הצורך, כחברי ועדת קלפי או כמזכירי ועדת קלפי.	(1א)		תיקון תשס"ד
מנהל הבחירות יחתום על כתב מינוי למזכיר לפי טופס 7 שבתוספת השלישית וימסור אותו למזכיר, לא יאוחר מיומיים לפני יום הבחירות.	(ב)		תיקון תש"ס
מנהל הבחירות רשאי, בכל עת, אם ראה צורך בכך, להעביר מזכיר מקלפי אחת לקלפי אחרת בתחום המועצה האזורית; החליט מנהל הבחירות על העברה כאמור, יתקן את כתב המינוי של המזכיר ויציין בו את פרטי הקלפי שאליה הועבר.	(ג)		
המזכיר יסייע לוועדת הקלפי במילוי תפקידיה ובין השאר-	(ד)		תיקון תשס"ד
(1) יקבל את החומר והציוד של ההצבעה, יעבירו למקום הקלפי וישמור על החומר והציוד האמורים;			
(2) יעמוד לרשות ועדת הקלפי ברישום הפרוטוקולים, הטפסים והמסמכים שרישומם מוטל על ועדת הקלפי;			תיקון תשס"ד
(3) יארוז את חומר הבחירות בסיום עבודת ועדת הקלפי וילווה את העברתו כאמור בסעיף 206(א) לידי מנהל הבחירות.			תיקון תשס"ד תשע"ב(6)
מנהל הבחירות יקבע את שכר המזכירים.	(ה)		

**הודעה בדבר
קיום בחירות
תיקון
תשע"ב(6)**

182.

(א)

לא יאוחר מהיום ה-7 שלפני קיום בחירות בקלפי בתחום אזור, יפרסם מנהל הבחירות הודעה שבה יפורטו:

- (1) יום הבחירות;
- (2) המוסדות העומדים לבחירה בתחום האזור ביום הבחירות;
- (3) מספר החברים העומדים לבחירה לכל אחד מהמוסדות האמורים בפסקה (2);
- (4) שמות המועמדים לראשות המועצה שאושרו, שנת לידתם ומענם וכן שמם ומענם של באי כוח הצעות המועמדים האמורים וממלאי מקומם;
- (5) כינוייהן וסימוניהן של רשימות המועמדים שאושרו, שמות המועמדים שאושרו ברשימות אלה, שנת לידתם ומענם וכן שמם ומענם של באי כוח הרשימות האמורות וממלאי מקומם;
- (6) שעות ההצבעה כאמור בסעיף 190;
- (7) המספרים שבהם סומנו הקלפיות ומקומות הקלפי;
- (8) אופן חלוקת הבוחרים בין הקלפיות השונות;
- (9) הפרטים הנוגעים למעטפות ההצבעה ופתקי ההצבעה לכל אחד מהמוסדות העומדים לבחירה כאמור בסעיפים 183 ו-184;
- (10) שמו ומען משרדו של מנהל הבחירות.

תיקון
תשע"ב(6)

(ב)

חל שינוי באחד מהפרטים האמורים בסעיף קטן (א), יפרסם מנהל הבחירות, מיד, הודעה על כך.

תיקון
תשע"ב(6)

מעטפות ההצבעה

183.

(א)

מעטפות ההצבעה יהיו אטומות ויישאו סימן מיוחד שקבע מנהל הבחירות ואשר עליו הודיע לוועדת הבחירות; לכל מוסד העומד לבחירה תהיה מעטפת הצבעה נפרדת בצבעים כלהלן:

(1) מעטפת הצבעה לראשות המועצה - צבע צהוב;

(2) מעטפת הצבעה למועצה - צבע לבן;

(3) מעטפת הצבעה לוועד מקומי או לנציגות - צבע כחול או תכלת.

(ב) לא יאוחר מ-3 ימים לפני יום הבחירות יספק מנהל הבחירות לוועדת הבחירות כמות מספקת של מעטפות הצבעה.

184.

(א)

פתקי הצבעה

בפתק הצבעה לראשות המועצה יצוין בדפוס שם המועמד כפי שאישר מנהל הבחירות, בעברית או בעברית וערבית ותו לא; צבעו של הפתק יהיה צהוב.

(ב) בפתקי הצבעה למועצה, לוועד מקומי ולנציגות יצוינו בדפוס האות או האות והכינוי של רשימת המועמדים, בעברית או בעברית וערבית, ותו לא; הכינוי והאות שניתן לציין בערבית יהיו אלה שיאשר מנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, כמקבילים לאות ולכינוי בעברית; צבעו של פתק הצבעה למועצה יהיה לבן ושל פתק הצבעה לוועד מקומי או לנציגות יהיה כחול או תכלת.

תיקון תשס"ד

(1ב)

פתקי ההצבעה כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) יהיו מודפסים לפי דוגמא שאישר מנהל הבחירות; מנהל הבחירות יאשר לכל הצעת מועמד ולכל רשימת מועמדים דוגמא אחת בלבד של פתק הצבעה בעברית ואם נתבקש, יאשר גם דוגמא אחת בלבד של פתק הצבעה בעברית וערבית.

תיקון תשס"ד

(ג)

במקום פתק מודפס, יכול שישמש להצבעה, לכל אחד מהמוסדות האמורים בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), פתק ריק שצבעו כצבע פתק ההצבעה המודפס לאותו מוסד; על הפתק האמור ירשום הבוחר בכתב ידו את השם הפרטי ושם המשפחה של המועמד לראשות המועצה ותו לא, או ירשום את אות הרשימה או האות והכינוי של הרשימה בלבד; הרישום בכתב יד יעשה בעברית או בערבית או בשתי השפות.

(ד) גודלם של פתקי ההצבעה האמורים בסעיפים קטנים (א) עד (ג) יהיה 7 על 10 ס"מ בערך. ההדפסה תהיה בדפוס שחור בשטח מודפס בגודל של לא פחות מ-4 על 7 ס"מ ולא יותר מ-6 על 9 ס"מ.

(ה) לא יאוחר מ-3 ימים לפני יום הבחירות יספקו באי הכוח של הצעות ורשימות המועמדים לוועדת הבחירות כמות מספקת של פתקי ההצבעה של הצעותיהם ורשימותיהם כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב); ועדת הבחירות תכין בעוד מועד כמות מספקת של פתקים ריקים כאמור בסעיף קטן (ג).

ועדת הבחירות תכין בעוד מועד קלפיות במספר הדרוש לכל מקומות הקלפי; הקלפי תהיה עשויה כך שכאשר היא סגורה ניתן להכניס לתוכה דרך חריץ את מעטפות ההצבעה, אך אי אפשר להוציאן מתוכה אלא בפתיחת הקלפי לאחר שבירת מנעולה כאמור בסעיף 186.

קלפיות 185.

ועדת הבחירות תכין בעוד מועד מנעול בטחון לכל קלפי; המנעול יהיה עשוי כך שלאחר נעילתו יהיה ניתן לפתחו רק על ידי שבירתו; על כל מנעול יהיה חרוט מספר סידורי.

מנעול 186.

(א) לא יאוחר מיום לפני יום הבחירות, תמסור ועדת הבחירות לכל ועדת קלפי -

הספקת ציוד
לוועדות קלפי 187.

(1) שני העתקים מפנקס הבוחרים של האזור שבו נמצאת הקלפי, אם הוצבה באזור האזור קלפי אחת, או שני העתקים מרשימת הבוחרים הרשאים להצביע בקלפי, אם הוצבו באזור מספר קלפיות;

(2) קלפי ומנעול;

(3) פרגוד לתא הצבעה;

(4) מיתקן להנחת פתקי ההצבעה;

(5) כמות מספקת של מעטפות הצבעה לכל אחד מהמוסדות העומדים לבחירה באזור;

(6) כמות מספקת של פתקי הצבעה לכל אחת מהצעות המועמדים ומרשימות המועמדים המשתתפות בבחירות באזור וכן כמות מספקת של פתקים ריקים להצבעה לכל אחד מהמוסדות העומדים לבחירה באזור;

(7) בטל.	תיקון תשס"ד
(8) קרש עם שיפודים;	
(9) טופס פרוטוקול של מהלך ההצבעה וספירת הקולות לכל אחד מהמוסדות העומדים לבחירה;	
(10) גיליונות למניין הקולות הכשרים לכל אחד מן הגופים העומדים לבחירה;	תיקון תשס"ד
(11) שני העתקים של טפסי פרוטוקול של הקולות הפסולים לכל אחד מהמוסדות העומדים לבחירה;	
(12) מעטפות לאריזה;	
(13) נרות וגפרורים לתאורת חרום;	
(14) ציוד משרדי.	
(ב) הציוד האמור בסעיף קטן (א) יימסר לידי יושב ראש ועדת הקלפי וניתן למסרו למזכיר הוועדה.	
מנהל בחירות יפרסם במקום בולט לעין בכל מקום קלפי באזור -	188. מודעות במקומות הקלפי
(1) מודעה המפרטת את שמות המועמדים לראשות המועצה וכן את רשימות המועמדים, כינוייהן ואותיותיהן;	תיקון תשס"ח תיקון תשע"ב(6)
(2) מודעה המפרטת את הוראות סעיף 196 בדבר סדרי ההצבעה;	תיקון תש"ס
(3) מודעה המפרטת את הוראות סעיף 203 בדבר קולות פסולים.	
(א) יושב ראש ועדת הקלפי או מזכיר הוועדה יתקינו במקום הקלפי, באמצעות הפרגוד, תא הצבעה כך שחברי ועדת הקלפי יוכלו לראות את הנכנסים והיוצאים מהתא, אך תובטח חשאיות מוחלטת של הנמצאים בתוך התא.	189. סידור תא ההצבעה

תיקון תשס"ד

(ב)

בתא ההצבעה יונחו פתקי הצבעה של כל הצעות ורשימות המועמדים שסיפקה ועדת הבחירות לוועדת הקלפי, בצורות נפרדים לכל אחד מן המוסדות העומדים לבחירה, לפי סדר האותיות של שמות המשפחה של המועמדים לראשות המועצה ולפי סדר האותיות שבהן סומנו רשימות המועמדים; כן יונחו פתקים ריקים להצבעה לכל אחד מן המוסדות העומדים לבחירה כאמור בסעיף 184(ג).

189א

**איסור שימוש
בטלפונים
ניידים
תיקון
תשע"ב(6)**

ביום הבחירות בשעה שבה מצוי מצביע בקלפי ובעת ספירת הקולות לא יתקשר אדם ממכשיר טלפון נייד או מכשיר קשר לרבות זימונית ולא יקבל בו שיחות, בחדר בו פועלת ועדת קלפי, אלא לצורך ניהול ההצבעה בקלפי או במקרי חירום, ולא יחזיק אדם בחדר כאמור מכשיר רדיו או טלויזיה פועל.

סימן ו': ההצבעה

190. **שעות ההצבעה**

(א)

בכפוף לאמור בסעיף 191(א), שעות ההצבעה תהיינה משעה 15:00 עד שעה 21:00 ללא הפסקה, אולם אם המספר הכולל של הבוחרים באזור עולה על 350, תהיינה שעות ההצבעה משעה 8:00 עד השעה 21:00 ללא הפסקה; מקום קלפי ייסגר לפני תום שעות ההצבעה האמורות אם כבר הצביעו כל הבוחרים הזכאים להצביע בקלפי האמורה.

(ב)

בוחר שהגיע למקום הקלפי בתוך שעות ההצבעה, זכאי להצביע גם אם נתעכבה הצבעתו עד אחרי תום שעות ההצבעה.

191.

**מנין חוקי
לפעולות ועדת
קלפי
תיקון תשס"ד**

ישיבת ועדת קלפי תהיה חוקית בכל מספר של חברים ובלבד שנוכח במקום גם מזכיר הוועדה; לא נוכח אף חבר ועדת קלפי בשעות ההצבעה הקבועות בסעיף 190 לפתיחת ההצבעה, תחל ההצבעה בקלפי האמורה בנוכחותו של מזכיר הוועדה בלבד; נוכח מזכיר הוועדה בלבד, לא תתקיים ספירת הקולות עד שיגיע חבר ועדת קלפי שהתמנה לפי סעיף 191א.

191א.

**מינוי מחליף
לחבר ועדת
קלפי או למזכיר
תיקון תשס"ד**

ראה מנהל הבחירות כי בקלפי מסוימת לא נוכח אף חבר ועדת קלפי, או שקלפי לא נפתחה להצבעה בשעות ההצבעה האמורות בסעיף 190 עקב היעדרו של מזכיר הוועדה, או שיש צורך להחליף מזכיר ועדת קלפי, ימנה מנהל הבחירות לקלפי האמורה, חבר ועדת קלפי או מזכיר ועדת קלפי, לפי העניין, מבין המזכירים הנוספים שמונו לפי סעיף 181(א).

- ניהול פרוטוקול 192. (א) ועדת קלפי תנהל פרוטוקול על מהלך ההצבעה וספירת הקולות לכל אחד מהמוסדות העומדים לבחירה על גבי טפסים 8, 9 ו-10 שבתוספת השלישית (להלן - פרוטוקולי ההצבעה); כל אחד מחברי ועדת הקלפי, מזכיר הוועדה וכן כל משקיף וכל חבר ועדת הבחירות רשאי לרשום בפרוטוקול את הערותיו בכל הנוגע להצבעה ולספירת הקולות.
- (ב) פרוטוקולי ההצבעה יחתמו בידי חברי ועדת הקלפי, ואם נרשמו בידי המזכיר - יחתום גם הוא עליהם; אולם לא ייפגם פרוטוקול בשל כך שחבר הוועדה לא חתם אליו.
- הסדר במקום הקלפי 193. (א) אלה בלבד רשאים להימצא בשעות ההצבעה במקום הקלפי:
- (1) חברי ועדת הקלפי ומזכיר הוועדה;
 - (2) השר או נציגו;
 - (3) מנהל הבחירות וסגנו;
 - (4) חברי ועדת הבחירות;
 - (5) בטל.
 - (6) משקיף אחד מטעם כל רשימת מועמדים כאמור בסעיף 180;
 - (7) שוטרים הדרושים לשם שמירת הסדר במקום;
 - (8) בוחרים שהותרה כניסתם לשם הצבעה.
- (ב) יושב ראש ועדת הקלפי יהיה אחראי לסדר במקום הקלפי והוא רשאי להרחיק ממקום הקלפי כל אדם, למעט חבר ועדת הקלפי, אשר מפריע לדעתו למהלך התקין של ההצבעה במקום או שאיננו מציית להוראותיו; אדם שהורחק כאמור לא יהיה רשאי לחזור למקום הקלפי אלא ברשות יושב ראש הוועדה.
- (ג) יושב ראש ועדת קלפי לא יעשה שימוש בסמכות הנתונה לו לפי סעיף קטן (ב) כדי למנוע מבוחר להשתמש בזכותו להצביע.

תיקון
תשע"ב(6)

- הצגת הקלפי ונעילתה** 194. (א) לפני התחלת ההצבעה יציג יושב ראש ועדת הקלפי את הקלפי כשהיא פתוחה וריקה לעיני הנוכחים במקום הקלפי, לאחר מכן ינעל את הקלפי במנעול באופן שלא תהא ניתנת לפתיחה אלא בשבירת המנעול; מספרו הסידורי של המנעול יירשם בפרוטוקולי ההצבעה.
- (ב) ננעלה קלפי כאמור בסעיף (א), שוב לא תיפתח עד לספירת הקולות.
- אריזת מעטפות פסולות** 194.א. לפני התחלת ההצבעה תבדוק ועדת הקלפי את מעטפות ההצבעה שסופקו לה; נתגלתה במהלך בדיקה זו מעטפה פסולה, תוכנס המעטפה למעטפת אריזה; מעטפת האריזה תיסגר ויושב ראש ועדת הקלפי וכן כל חבר מחברי הוועדה שירצה בכך יחתמו על גבי מעטפת האריזה.
- חתימה על מעטפות ההצבעה** 194.ב. לפני התחלת ההצבעה יחתמו שני חברים של ועדת הקלפי, אם נוכחים כאלה, על מספר מעטפות הצבעה לכל אחד מן המוסדות העומדים לבחירה; כן יוסיפו שני חברים לחתום מזמן לזמן, במשך שעות ההצבעה, על כמויות נוספות של מעטפות כך שתמיד יהיה בידי ועדת הקלפי מלאי מספיק של מעטפות חתומות; נוכח חבר ועדה אחד בלבד, די בחתימתו על המעטפות; לא נוכח אף חבר ועדת קלפי, די בחתימת מזכיר הוועדה על המעטפות; אין לחתום בנוכחותו של בוחר על המעטפה שתימסר לו.
- זיהוי הבוחרים** 195. (א) הרוצה להצביע חייב לזהות עצמו לפני מזכיר ועדת הקלפי באחד מאלה בלבד:
- (1) תעודת זהות של הבוחר שניתנה לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה – 1965;
- (2) דרכון ישראלי תקף, הכולל את תמונתו של בעל הדרכון, שניתן לפי חוק הדרכונים, התשי"ב – 1952;³⁰
- (3) רישיון נהיגה ישראלי תקף, הכולל את תמונתו של בעל הרישיון, שניתן לפי פקודת התעבורה.

³⁰ ס"ח התשי"ב, עמ' 260

תיקון תשס"ד (ב) לא יורשה בוחר להזדהות לצורך הצבעה בתעודה כאמור בסעיף קטן (א) שחסר בה אחד מאלה:

(1) תמונת בעל התעודה;

(2) הדף שבו רשום שמו של בעל התעודה;

(3) בטל

תיקון תשס"ד

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב)(1), אישה מוסלמית או דרוזית תורשה להזדהות בתעודת זהות שחסרה בה תמונתה אם במקום המיועד לתמונה הוטבעה חותמת "בהיתר שר הפנים".

אלה הם סדרי ההצבעה:

סדרי ההצבעה 196.

(1) לאחר שהבוחר הזדהה כאמור בסעיף 195, תוודא ועדת הקלפי כי הוא רשום בפנקס הבוחרים שברשותה ותציין בעותק הראשון של הפנקס, ליד שמו של הבוחר, סימן שהוא ביקש להצביע;

(2) ועדת הקלפי תחזיק ברשותה את התעודה שבאמצעותה הזדהה הבוחר ותמסור לו מעטפת הצבעה אחת לכל אחד מהמוסדות העומדים לבחירה; התקיימו בחירות לנציגות, תמסור ועדת הקלפי לבוחר מעטפה שנועדה להצבעה לנציגות אם בפנקס הבוחרים צוין ליד שמו שהוא אינו חבר באגודה השיתופית להתיישבות של היישוב;

(3) הבוחר יכנס לתא ההצבעה וישים בכל אחת מן המעטפות שנתנה לו הועדה את פתק ההצבעה המתאים למעטפה; במעטפת הצבעה לראשות המועצה יושם פתק הצבעה לראש המועצה; במעטפת הצבעה למועצה יושם פתק הצבעה של רשימת מועמדים למועצה ובמעטפת הצבעה לוועד מקומי או לנציגות יושם פתק הצבעה של רשימת מועמדים לוועד המקומי או לנציגות;

(4) הבוחר ייצא מתא ההצבעה, יציג לוועדת הקלפי את המעטפות שקיבל מוועדת הקלפי ולאחר מכן יטיל הבוחר את המעטפות לקלפי;

(5) ועדת הקלפי תמחק את שמו של הבוחר מהעותק השני של פנקס הבוחרים על ידי מתיחת קו בעפרון על השורה בה רשומים שמו של הבוחר ופרטיו האישיים.

תיקון תשס"ד

תיקון תשס"ד

תיקון תשס"ד

מנהל הבחירות, בהתייעצות עם ועדת הבחירות, רשאי להורות כי במקום קלפי יוצבו שני תאי הצבעה המסתירים את הבוחר מעיני זולתו. (6) תיקון תשע"ב(6)

מי שמחמת מחלה או מום אינו מסוגל לבצע את הפעולות המעשיות בתא ההצבעה, רשאי להסתייע באדם אחר בפעולות ההצבעה; ואולם המלווה – (א) 197. **סיוע בהצבעה** תיקון תשס"ד

(1) לא יהיה מנהל או עובד בית אבות או מוסד אחר שבו שוהה הבוחר;

(2) לא ילווה ביום הבחירות יותר משני בוחרים.

(א1) התעורר ספק בדבר קיום התנאים שבסעיף קטן (א), יכריע בו מזכיר ועדת הקלפי. תיקון תשע"ב(4)

(ב) ועדת הקלפי תציין ברשימה לפי טופס 10א שבתוספת השלישית את פרטי המלווים למצביעים כאמור בסעיף קטן (א); הטופס האמור יצורף לפרוטוקול ההצבעה למועצה ויהיה חלק ממנו.

חברי ועדת הקלפי ומזכיר הועדה יבדקו מזמן לזמן, במשך שעות ההצבעה, אם הפתקים בתא ההצבעה מונחים בצורות נפרדים כאמור בסעיף 189(ב) ולא התערבבו אלה באלה, ואם מלאי הפתקים לא אזל; כן רשאי כל משקיף לבדוק מזמן לזמן את הסדר בתא ההצבעה ואת מלאי הפתקים שבו; נתגלו בעת בדיקה כאמור פתקי הצבעה שסומנו בדרך כלשהי, יסולקו מן התא ויוכנסו למעטפת אריזה. 197א. **בדיקת הפתקים בתא ההצבעה** תיקון תשס"ד

סימן ז' - ספירת הקולות

ספירת קולות המצביעים תיעשה בכל מקום קלפי, בידי ועדת הקלפי, מיד אחרי גמר ההצבעה ותימשך ללא הפסקה עד השלמתה. 198. **מועד ספירת הקולות**

במעמד ספירת הקולות רשאים להימצא במקום הקלפי רק המנויים בסעיף 193(א), למעט בוחרים. 199. **הנוכחים בספירה**

ההכנות לספירת הקולות 200.

לפני שתתחיל בספירת הקולות תעשה ועדת הקלפי את הפעולות הבאות, כסדרן:

(1) פתקי ההצבעה ומעטפות ההצבעה שנשארו בתא ההצבעה או בידי הועדה מבלי שנעשה בהם שימוש יוכנסו למעטפת אריזה; המעטפה תיסגר ועל גביה יירשם שם היישוב ומספר הקלפי ויצוין שמעטפת האריזה מכילה פתקי הצבעה ומעטפות הצבעה שלא נעשה בהם שימוש;

(2) הוועדה תספור את הבוחרים ששמן נמחק מפנקס הבוחרים כאמור בסעיף 196(5) ותרשום בפרוטוקול ההצבעה מספר זה כמספר הבוחרים שלפי המסומן בפנקס הצביעו בקלפי; בפרוטוקול הצבעה לנציגות תרשום ועדת הקלפי רק את מספר הבוחרים ששמן נמחק כאמור ושליד שמם צוין בפנקס שהם אינם חברים באגודה השיתופית להתיישבות של היישוב;

(3) הועדה תפתח את הקלפי בשבירת מנעולה ומספרו הסידורי של המנעול יירשם בפרוטוקול ההצבעה;

(4) מעטפות ההצבעה יוצאו מן הקלפי וימוינו לקבוצות לפי המוסדות השונים העומדים לבחירה; הועדה תספור כל קבוצת מעטפות לחוד ותרשום את המספר בפרוטוקול ההצבעה של המוסד המתאים.

מעטפות פסולות תיקון תשס"ד

201.

(א) נתגלתה בעת עשיית הפעולה האמורה בסעיף 200(4) מעטפת הצבעה שונה ממעטפות ההצבעה שסיפקה ועדת הבחירות לוועדת הקלפי, או מעטפת הצבעה שאינה נושאת עליה את הסימן שקבע מנהל הבחירות כאמור בסעיף 183(א), או מעטפה שאינה חתומה כאמור בסעיף 194ב, או מעטפה שסומנה בדרך כלשהי, המעטפה פסולה ואין לפתחה בעת ספירת הקולות; בפרוטוקול ההצבעה של כל אחד מהמוסדות שהצביעו עבורם בקלפי, יירשם מספר מעטפות ההצבעה לאותו מוסד שנמצאו פסולות כאמור.

(ב) כל קבוצת מעטפות פסולות כאמור בסעיף קטן (א), לכל אחד מהמוסדות העומדים לבחירה, תוכנס למעטפת אריזה נפרדת שעל גביה יירשם שם היישוב ומספר הקלפי ויצוין שמעטפת האריזה מכילה מעטפות הצבעה פסולות שהוצאו מן הקלפי ושם המוסד שלבחרתו נועדו מעטפות הצבעה אלה; מעטפת האריזה תיסגר ויושב ראש ועדת הקלפי וכל חבר מחברי הוועדה שירצה בכך יוסיפו את חתימת ידם על גבי מעטפת האריזה.

202.	(א)	ועדת הקלפי תספור בנפרד את הקולות לכל אחד מהמוסדות העומדים לבחירה בדרך המפורטת להלן בסעיפים קטנים (ב) עד (ד); התחילה הוועדה בספירת הקולות של מוסד פלוני, תמשיך בספירה זו עד השלמתה והשלמת כל הרישומים הדרושים בפרוטוקול ההצבעה, בגיליון ספירת הקולות ובפרוטוקול הקולות הפסולים של אותו מוסד.
תיקון תשס"ד	(ב)	יושב ראש ועדת הקלפי או חבר הוועדה שהיושב ראש מינה לכך, יפתח כל מעטפת הצבעה לחוד, יוציא מתוכה את פתק ההצבעה, יקרא בקול את אות הרשימה הרשום על הפתק, יראהו לנוכחים וישים את הפתק על שיפוד במעמד השיפודים שסופק לוועדת הקלפי; בעת ספירת הקולות לראשות המועצה, יקרא שמו של המועמד הרשום על פתק ההצבעה; פתקי ההצבעה של כל רשימה ושל כל הצעת מועמד יונחו על שיפוד נפרד.
תיקון תשס"ד	(ג)	הוצא מתוך מעטפת הצבעה פתק אשר לפי הוראות סעיף 203 הוא קול פסול, או לא נמצא במעטפת ההצבעה כל פתק, תפעל ועדת הקלפי כך:
	(1)	פתק ההצבעה יוחזר למעטפת ההצבעה שממנה הוצא ועל גבי המעטפה תירשם הסיבה לפסילת הפתק או יירשם כי המעטפה נמצאה ריקה, לפי העניין;
	(2)	מעטפת ההצבעה תוכנס למעטפת אריזה שתהיה מיועדת לקולות הפסולים שנמצאו בקלפי.
	(ד)	יושב ראש הוועדה ימנה שני חברי ועדה אשר בעת קריאת הקולות כאמור בסעיף קטן (ב), ירשמו, כל אחד לחוד, את הרישומים הבאים:
	(1)	בגיליון מנין הקולות שנערך לפי אחד הטפסים 11, 12 או 13 שבתוספת השלישית, לפי העניין - הקולות הכשרים שניתנו לכל רשימה או לכל הצעת מועמד;
	(2)	בפרוטוקול הקולות הפסולים שנערך לפי הטפסים 14, 15 ו-16 שבתוספת השלישית, לפי העניין - הקולות הפסולים כמפורט בסעיף 203; מעטפות הצבעה שנמצאו ריקות, יירשמו אף הם בפרוטוקול האמור.

(ה) בתום קריאת פתקי ההצבעה, יסכמו שני החברים שעשו את הרישומים האמורים בסעיף קטן (ד), כל אחד לחוד, את מספר הקולות הכשרים שניתנו לכל רשימה או הצעת מועמד ואת המספר הכולל של הקולות הפסולים שנמצאו; אם הסיכומים לא היו זהים, תערוך ועדת הקלפי כל בדיקה וספירה חוזרת שתראה לנכון ותסכם את מספר הקולות הכשרים והפסולים כאמור; סיכום ספירת הקולות יירשם בפרוטוקול ההצבעה.

אלה הם קולות פסולים:

קולות פסולים 203.

(1) פתק הצבעה שלא נתקיימו בו כל הוראות סעיף 184; אולם פתק הצבעה שצוינו בו האות שאושרה לאחת מרשימות המועמדים, בתוספת כינוי שונה מזה שאושר לאותה רשימה, הקול איננו פסול והוא יבוא במניין על פי ציון האות;

(2) פתק הצבעה שסומן בצורה כלשהי העלולה לזהות את המצביע;

(3) פתק הצבעה אשר הוצא מתוך מעטפת הצבעה שנמצא בה דבר מה בנוסף לפתק;

(4) פתק הצבעה כאמור בסעיף 184(ג) אשר הרשום בו בכתב יד איננו ברור דיו ואיננו מאפשר זיהוי ודאי של שם המועמד או אות הרשימה או שלא נרשם בו דבר;

(5) פתק הצבעה לאחד מהמוסדות העומדים לבחירה שנמצא בתוך מעטפת הצבעה למוסד אחר;

(6) פתק הצבעה למוסד פלוני אשר הוצא מתוך מעטפת הצבעה שנמצא בה גם פתק הצבעה למוסד אחר;

(7) מעטפת הצבעה שנמצאו בה שני פתקי הצבעה שונים או שנמצאו בה יותר משני פתקים, לא יובא אף אחד מהפתקים האמורים במניין הקולות; נמצאו במעטפה שני פתקי הצבעה זהים יובא אחד מהפתקים במניין הקולות.

(8) מעטפת הצבעה שאינה נושאת סימון כאמור בסעיף 183(א) או שאיננה חתומה כאמור בסעיף 194ב או מעטפה שונה ממעטפות ההצבעה שסיפקה ועדת הבחירות;

תיקון תשס"ד

(9) מעטפת הצבעה שהוסף עליה סימן העלול לזהות את המצביע;	(9)	תיקון תשס"ד
(10) בכלל פתקי ההצבעה של מועמד אחד או של רשימה אחת נמצאו מספר פתקי הצבעה בכתב יד אשר לא נפל בהם פסול מהפסילות האמורות בפסקאות (1) עד (9) לעיל, ואולם הוכח כי יותר מפתק הצבעה אחד כאמור נכתב בכתב ידו של אדם אחד, ייחשב רק אחד מהפתקים האמורים ככשר, וייתרם ייפסל.	(10)	תיקון תשס"ד
נמצאו במעטפת הצבעה שני פתקי הצבעה זהים, ירשום יושב ראש ועדת הקלפי על אחד משני הפתקים "פתק כפול", יחתום עליו את שמו ויחבר את שני הפתקים בסיכה; לאחר מכן ינהג יושב ראש ועדת הקלפי בפתק הכפול כאמור בסעיף 202(ב).	204.	פתק כפול תיקון תשס"ד
לאחר סיום ספירת הקולות כאמור בסעיף 202 למוסד פלוני מהמוסדות העומדים לבחירה, ולפני שתתחיל ועדת הקלפי בספירת הקולות למוסד אחר, תכניס ועדת הקלפי למעטפות אריזה נפרדות את חומר ההצבעה המפורט להלן:	(א)	205.
(1) פרוטוקול ההצבעה ושני ההעתקים של פרוטוקול הקולות הפסולים ושל גלון ספירת הקולות;	(1)	אריזת חומר ההצבעה העיקרי
(2) פתקי ההצבעה הכשרים שהוצאו מן הקלפי כשהם צרורים בצרורות נפרדים לכל רשימה או לכל הצעת מועמד;	(2)	
(3) מעטפות ההצבעה שהוצאו מן הקלפי ולא נמצאו פסולות כאמור בסעיף 201.	(3)	
(ב) ועדת הקלפי תסגור את מעטפות האריזה האמורות בסעיף קטן (א) וכן את מעטפות האריזה של פתקי ההצבעה הפסולים שנמצאו בקלפי ותרשום על גבי כל אחת מהן את שם הישוב, מספר הקלפי ומה מכילה מעטפת האריזה, יושב ראש ועדת הקלפי וכל חבר מחברי הוועדה שירצה בכך יוסיפו את חתימת ידם על גבי מעטפות האריזה.	(ב)	תיקון תשס"ד

- (ג) מעטפות האריזה האמורות בסעיפים קטנים (א) ו- (ב) על תכולתן, מעטפת האריזה האמורה בסעיף 201 (ב) שלתוכה הוכנסו מעטפות ההצבעה הפסולות למוסד פלוני האמור בסעיף קטן (א), וכן שני ההצתקים של פנקס הבוחרים שבו השתמשה ועדת הקלפי, מהווים את חומר ההצבעה העיקרי למוסד האמור (להלן - חומר ההצבעה העיקרי) אשר יש להעבירו למנהל הבחירות כאמור בסעיף 206(א).
- (א) 206. **העברת חומר ההצבעה למנהל הבחירות**
תיקון תשס"ד
תיקון תשע"ב(6)
- נסתיימה ספירת הקולות לכל המוסדות העומדים לבחירה, יעבירו יושב ראש ועדת הקלפי או חבר ועדה אחר שיושב ראש הועדה מינה לכך וכן מזכיר הוועדה, ללא דיחוי, את חומר ההצבעה העיקרי של כל אחד מהמוסדות האמורים לידי מנהל הבחירות.
- (ב) מעטפת האריזה האמורה בסעיף 200(1) המכילה את פתקי ההצבעה ומעטפות ההצבעה שלא נעשה בהם שימוש, תועבר אף היא, לידי מנהל הבחירות בדרך המפורטת בסעיף קטן (א).

סימן ח': קביעת תוצאות הבחירות

207. **האחראי לקביעת התוצאות**
- קביעת תוצאות הבחירות תיעשה בידי מנהל הבחירות בהתייעצות עם ועדת הבחירות; קביעת התוצאות תיעשה על פי הנתונים שבפרוטוקולי ההצבעה שנתקבלו מהקלפיות השונות, לאחר שנבחנו ונבדקו בידי מנהל הבחירות, ואם יש צורך בכך לאחר בחינה של חומר נוסף מתוך חומר ההצבעה העיקרי.
208. **הנוכחים בהליך קביעת התוצאות**
- בהליכי קביעת תוצאות הבחירות רשאים להיות נוכחים בא כוח השר, באי כוח רשימות והצעות המועמדים, שוטרים הדרושים לשמירת הסדר במקום וכן כל אדם נוסף שמנהל הבחירות סבור שסיועו דרוש לקביעת התוצאות.
- (א) 209. **פרוטוקולי קביעת התוצאות**
תיקון תש"ס
- מנהל הבחירות ירשום פרוטוקול של הליכי קביעת תוצאות הבחירות, לכל אחד מהמוסדות העומדים לבחירה, על גבי טפסים 17, 18 ו-19 שבתוספת השלישית; כל אחד מחברי ועדת הבחירות יהיה רשאי לרשום בפרוטוקול את הערותיו וכן יהיו באי כוח הצעות ורשימות המועמדים רשאים לרשום בפרוטוקול המתאים את הערותיהם; מנהל הבחירות וכל אחד מחברי ועדת הבחירות הנוכחים במקום יחתמו על הפרוטוקול; אולם לא ייפגם פרוטוקול בשל כך שחבר ועדה לא חתם עליו.

(ב) הפרוטוקולים האמורים בסעיף קטן (א) ייערכו בשלושה עותקים; עותק אחד יישאר בידי מנהל הבחירות, השני - בידי ועדת הבחירות והשלישי יימסר לידי מזכיר המועצה.

תוצאות הבחירות לראשות המועצה 210. (א) בבחירות לראשות המועצה, המועמד שקיבל את המספר הגדול ביותר של קולות כשרים הוא הנבחר ובלבד שקיבל לפחות 40% מאותם קולות.

(ב) לא קיבל אף מועמד 40% מהקולות הכשרים או שקיבלו שני מועמדים, כל אחד, מספר שווה של קולות שהוא 40% או יותר מהקולות הכשרים, יקוימו כעבור 14 ימים מיום הבחירות, בחירות חוזרות לבחירת אחד משני המועמדים שקיבלו בבחירות הראשונות את המספרים הגדולים ביותר של קולות כשרים; המועמד שקיבל בבחירות החוזרות את המספר הגדול יותר של קולות הוא הנבחר.

(ג) קיבלו שני המועמדים מספר שווה של קולות כשרים בבחירות החוזרות, יצורף מספר הקולות הכשרים שקיבל כל אחד מהם בבחירות הראשונות למספר הקולות הכשרים שקיבל בבחירות החוזרות והמועמד שקיבל את המספר הגדול יותר של קולות כשרים בבחירות הראשונות ובבחירות החוזרות גם יחד, הוא הנבחר.

(ד) היה מספר הקולות הכשרים שקיבלו שני המועמדים שווה גם לאחר צירוף כאמור בסעיף קטן (ג), תבחר המועצה באחד משני המועמדים לראש המועצה לפי סעיף 6 לחוק בחירת ראש המועצה.

חדילה ממועמדות בין בחירות ראשונות לחוזרות 211. (א) היה צורך לערוך בחירות חוזרות לפי סעיף 210(ב) ואחד משני המועמדים בבחירות אלה חדל לעמוד לבחירה, מחמת פטירה או התפטרות בין הבחירות הראשונות לבחירות החוזרות, יקוימו הבחירות החוזרות לגבי המועמד שנותר, בהצבעה בעדו או נגדו, והוא ייבחר אם מספר הקולות הכשרים שניתנו בעדו עלה על מספר הקולות הכשרים שניתנו נגדו; לא נבחר המועמד כך, תבחר המועצה בראש המועצה מבין חבריה לפי סעיף 6 לחוק בחירת ראש המועצה.

(ב) חדלו שני המועמדים לעמוד לבחירה מחמת פטירה או התפטרות בין הבחירות הראשונות לבחירות החוזרות, לא יקוימו בחירות חוזרות והמועצה תבחר בראש המועצה מבין חבריה לפי סעיף 6 לחוק בחירת ראש המועצה.

הוראות סימנים ה' עד ז' לפרק זה, בשינויים המחויבים, יחולו על בחירות חוזרות לראשות המועצה.

212. **החלת הוראות על בחירות חוזרות**

מתקיימות בחירות חוזרות לגבי מועמד יחיד כאמור בסעיף 211(א), יהיה פתק ההצבעה בעד המועמד פתק כאמור בסעיף 184(א), ופתק ההצבעה נגדו יהיה פתק ריק בצבע ירוק.

213. **פתקים בהצבעה בעד ונגד**

(א) בסעיף זה -

214. **תוצאות הבחירות למועצה**

"מודד" - המספר השלם המתקבל מחילוק המספר הכולל של הקולות הכשרים שניתנו באזור בבחירות למועצה, במספר הנציגים למועצה מטעם אותו אזור העומדים לבחירה;

"עודף קולות" - ההפרש בין מספר הקולות הכשרים שקיבלה רשימת מועמדים למועצה, למספר המתקבל מהכפלת המודד במספר הנציגים שזכתה בו הרשימה לפי סעיף קטן (ג) (1).

(ב) היה אזור זכאי לבחור נציג אחד למועצה, תזכה בנציג האמור רשימת המועמדים שקיבלה את המספר הגדול ביותר של קולות כשרים; קיבלו שתי רשימות או יותר מספר קולות שווה והוא המספר הגדול ביותר של קולות כשרים, ייקבע נציג הישוב במועצה על פי תוצאות הגרלה שתערוך לאלתר ועדת הבחירות בין הרשימות האמורות, בפיקוחו של מנהל הבחירות.

תיקון
תשס"ב(2)

(ג) היה אזור זכאי לבחור יותר מנציג אחד למועצה, ייקבעו תוצאות הבחירות באזור כלהלן:

(1) כל רשימה תזכה במספר נציגים במועצה כמספר השלם המתקבל מחילוק מספר הקולות הכשרים שהרשימה קיבלה, במודד;

(2) הנציגים הנותרים לאחר קביעת מספר הנציגים לפי פסקה (1), יתחלקו אחד אחד בין רשימות המועמדים לפי סדר גודלם של עודפי הקולות שהן קיבלו; קיבלו שתי רשימות או יותר עודפי קולות שווים ואין מספר הנציגים הנותרים מספיק לחלוקה לכולן, תיקבע חלוקת נציגים אלה בהגרלה שתערוך ועדת הבחירות לאלתר, בפיקוחו של מנהל הבחירות.

(ד) זכתה רשימת מועמדים בנציגים במועצה, יהיו הנבחרים המועמדים במספר השווה למספר הנציגים שהרשימה זכתה בו, לפי סדר רישומם ברשימה.

(א) בסעיף זה - 215.

תוצאות הבחירות לוועד מקומי

"מודד" - המספר השלם המתקבל מחילוק המספר הכולל של הקולות הכשרים שניתנו בבחירות לוועד המקומי, במספר חברי הוועד המקומי העומדים לבחירה;

"עודף קולות" - ההפרש בין מספר הקולות הכשרים שקיבלה רשימת מועמדים לוועד המקומי, למספר המתקבל מהכפלת המודד במספר החברים שזכתה בו הרשימה לפי סעיף קטן (ב).

(ב) כל רשימה תזכה במספר חברים בוועד המקומי כמספר השלם המתקבל מחילוק מספר הקולות הכשרים שהרשימה קיבלה, במודד.

(ג) המקומות הנותרים בוועד המקומי לאחר קביעת מספר החברים לפי סעיף קטן (ב), יתחלקו אחד אחד בין רשימות המועמדים לפי סדר גודלם של עודפי הקולות שהן קיבלו; קיבלו שתי רשימות או יותר עודפי קולות שווים ואין מספר המקומות הנותרים מספיק לחלוקה לכולן, תיקבע חלוקת מקומות אלה בהגרלה שתערוך ועדת הבחירות לאלתר, בפיקוחו של מנהל הבחירות.

(ד) זכתה רשימת מועמדים בחברים בוועד המקומי, יהיו הנבחרים המועמדים במספר השווה למספר החברים שהרשימה זכתה בו, לפי סדר רישומם ברשימה.

הוראות סעיף 215 יחולו על קביעת תוצאות הבחירות לנציגות כאילו כל מקום שנאמר בו "ועד מקומי" קרי "נציגות". 216.

תוצאות הבחירות לנציגות

מינוי חברים לרשימה זוכה

217.

זכתה רשימת מועמדים במספר חברים במוסד העומד לבחירה העולה על מספר המועמדים הרשומים בה, ימנה השר את החברים החסרים מבין אנשים הזכאים להיבחר כחברי המוסד האמור, על פי הצעת ארגון הציבור שמטעמו הוגשה רשימת המועמדים, ואם אין, לדעת השר, ארגון כזה, ייעשה המינוי בהתחשב ברצונם של אותם אנשים שהשר רואה אותם כנציגיו של הארגון האמור.

פרסום תוצאות הבחירות

218.

(א) לא יאוחר מ-7 ימים מיום שנבחרו או שנתמנו ראש המועצה וחברי המועצה מטעם כל האזורים שבתחום המועצה האזורית, יפרסם מנהל הבחירות במשרד המועצה ובתחומי האזורים הודעה על תוצאות הבחירות לראשות המועצה ולמועצה שיצוינו בה הצעות המועמדים ורשימות המועמדים שאושרו, תוך פירוט שמות המועמדים בכל הצעה ורשימה ומענם, שם המועמד שנבחר לראש המועצה ושמות המועמדים שנבחרו מטעם כל רשימה כנציגי האזור במועצה; בהודעה האמורה יפורטו גם נתונים לעניין ההצבעה לראשות המועצה ולמועצה, בכל אזור, בכל אחת מן הקלפיות שהוצבו בו, כמפורט להלן:

(1) מספר הבוחרים לפי הרשום בפנקס או ברשימת הבוחרים;

(2) מספר הבוחרים שהצביעו;

(3) מספר הקולות הכשרים שניתנו לכל הצעת מועמד ולכל רשימת מועמדים;

(4) סך כל הקולות הפסולים שניתנו לכל הצעות המועמדים ולכל רשימות המועמדים.

תיקון התש"ס

כן יפורטו בהודעה, לגבי ההצבעה לראשות המועצה, סך כל הנתונים האמורים בפסקאות (1) עד (4), בכל האזורים.

(ב) הכריז מנהל הבחירות, ביום הבחירות, על בחירת ראש מועצה או על בחירת נציגי אזור במועצה כאמור בסעיפים 168 ו-169, יפרט מנהל הבחירות בהודעה האמורה בסעיף קטן (א) את שמות המועמדים שהוכרוזו על בחירתם ומענם ואת הסיבה להכרזה.

(ג) מינה השר חבר מועצה מטעם אזור כאמור בסעיף 170, יפרט מנהל הבחירות בהודעה האמורה בסעיף קטן (א) את שם האדם שמונה ומענו ואת הסיבה לכך שלא קוימו באזור האמור בחירות בקלפי למועצה.

תיקון תש"ס

(ד) התקיימו בחירות חוזרות לראשות מועצה, ייכללו בהודעה שיפרסם מנהל הבחירות הפרטים האמורים בסעיף קטן (א) לגבי הבחירות הראשונות והחוזרות; נערכה בבחירות החוזרות הצבעה בעד ונגד מועמד יחיד כאמור בסעיף 211(א), יפרט מנהל הבחירות בהודעתו את מספר הקולות הכשרים שהצביעו בעד המועמד ומספר הקולות הכשרים שהצביעו נגדו וכן את מספר הקולות הפסולים.

(ה) לא נבחר ראש מועצה בבחירות בקלפי או בהכרזה, והמועצה היא שצריכה לבחור ראש מועצה לפי סעיף 6 ח לחוק בחירת ראש המועצה, תפורסם ההודעה האמורה בסעיף קטן (א) לגבי תוצאות הבחירות למועצה בלבד.

(ו) לא יאוחר מ-7 ימים מיום הבחירות, יפרסם מנהל הבחירות במשרד המועצה ובתחום כל ישוב הודעה על תוצאות הבחירות לוועד המקומי או לנציגות בישוב, שיציגו בה רשימות המועמדים שאושרו, תוך פירוט שמות המועמדים בכל רשימה ומענם ושמות המועמדים שנבחרו מטעם כל רשימה; בהודעה האמורה יפורטו גם נתונים של ההצבעה בכל אחת מן הקלפיות שהוצבו בישוב, כמפורט להלן:

(1) מספר הבוחרים לפי הרשום בפנקס או ברשימת הבוחרים;

(2) מספר הבוחרים שהצביעו;

(3) מספר הקולות הכשרים שניתנו לכל רשימת מועמדים;

(4) מספר הקולות הפסולים שניתנו לכל רשימות המועמדים.

תיקון תש"ס

תיקון תש"ס

(ז) הכריז מנהל הבחירות, ביום הבחירות, על בחירת חברי ועד מקומי או נציגות כאמור בסעיף 171, יפרט מנהל הבחירות בהודעה האמורה בסעיף קטן (ו) את שמות המועמדים שהוכרזו על בחירתם ומענם ואת הסיבה להכרזה.

(ח) מינה השר חברי ועד מקומי כאמור בסעיף 172, יפרט מנהל הבחירות בהודעה האמורה בסעיף קטן (ו) את שמות חברי הוועד שמונו ומענם ואת הסיבה לכך שלא קוימו בחירות בקלפי לוועד המקומי.		
(ט) מנהל הבחירות יעביר למזכיר המועצה העתק מכל הודעה שפרסם לפי סעיף זה.		
פורסמה הודעה כאמור בסעיף 218(א), יודיע מנהל הבחירות לשר את שם המועמד שנבחר לראש המועצה ומועד תחילת כהונתו והשר יפרסם הודעה על כך ברשומות.	פרסום ברשומות 219.	
(א) מנהל הבחירות ישמור במקום בטוח את חומר ההצבעה העיקרי של כל המוסדות שנבחרו ביום הבחירות עד לאחר תום המועד להגשת ערעורים על תוצאות הבחירות לפי סעיף 222, ואם הוגשו ערעורים כאמור - עד לאחר מתן פסק דין סופי בהם; לאחר מועדים אלה רשאי מנהל הבחירות לבער את חומר ההצבעה העיקרי, אם בית המשפט לא הורה לנהוג באופן אחר.	שמירת מסמכים תיקון תשס"ד 220.	
(ב) מנהל הבחירות ימסור למזכיר המועצה את רשימות המועמדים שזכו בבחירות בנציגים למועצה או בחברים בוועד המקומי או בנציגות, ללא החתימות של קבוצות הבוחרים כאמור בסעיפים 20 ו-100; מזכיר המועצה ישמור את הרשימות האמורות עד לבחירות הבאות.	תיקון תשס"ד	
(א) כל המעוניין רשאי לעיין, בנוכחות מנהל הבחירות או מי שהוא הסמיך לכך, במסמכים האמורים בסעיף 220 והנוגעים לבחירות לאותו מוסד, אך עיון בפתקי הצבעה לא יורשה אלא על פי צו של בית משפט לעניינים מינהליים, וכן זכאי הוא לקבל, תמורת תשלום, צילומים מאותם המסמכים.	עיון במסמכים תיקון תשס"ד תיקון תשע"ב(4) 221.	
(ב) צו כאמור בסעיף קטן (א) יינתן על יסוד בקשה, הנתמכת בתצהיר של אדם המעוניין בהגשת ערעור על תוצאות הבחירות או בהגשת תביעה פלילית בקשר לבחירות.	תיקון תשס"ד תיקון תשע"ב(4)	
(ג) בתצהיר כאמור בסעיף קטן (ב) יפרט המבקש –	תיקון תשס"ד	
(1) בפתקי הצבעה של אילו הצעות מועמד ורשימות מועמדים הוא רוצה לעיין ובאילו קלפיות;		

(2) מה הם הליקויים אשר נפלו לדעתו בפתקי
ההצבעה שבהם הוא מבקש לעיין והיקף
הליקויים;

(3) מה הן הראיות למידע שבידו על הליקויים
לכאורה והיקפם.

(ד) בית המשפט ייתן צו לעיון בפתקים אם מצא
שקיימות ראיות לכאורה לליקוי כנטען בתצהיר, וכי
היקפו של ליקוי זה היה עלול להשפיע על קביעת
תוצאות הבחירות; בצו כאמור יקבע בית המשפט
בפתקים של אילו הצעות מועמד ורשימות מועמדים
ובאילו קלפיות המבקש זכאי לעיין.

תיקון תשס"ד

(ה) החלטת בית משפט לעניינים מינהליים לפי סעיף זה
ניתנת לערעור לפני בית המשפט העליון; ערעור לפי
סעיף קטן זה יוגש בתוך 7 ימים מיום מתן ההחלטה
שעליה מבקשים לערער כאמור ויידון לפני דן יחיד.

תיקון
תשע"ב(4)

סימן ט': ערעור בחירות

(א) כל אדם שהיה זכאי לבחור למוסד מהמוסדות
שעמדו לבחירה ביום הבחירות, רשאי להגיש ערעור
לבית המשפט לעניינים מינהליים. שבתחום שיפוטו
נמצאת המועצה האזורית על תוצאות הבחירות
לאותו מוסד (להלן - ערעור בחירות) בטענה -

.222

ערעור על
תוצאות
הבחירות
תיקון תשס"ד
תיקון
תשע"ב(4)

(1) שהבחירות בכללן או בקלפי מסוימת לא
התנהלו כחוק או שחלוקת הקולות בין
הצעות המועמדים או בין רשימות
המועמדים לא הייתה נכונה;

(2) שקביעת המועמד שנבחר לראש המועצה
נעשתה שלא בהתאם להוראות צו זה;

(3) שקביעת מספר החברים במוסד אשר כל
רשימת מועמדים זכתה בו נעשתה שלא
בהתאם להוראות צו זה;

(4) שקולות שניתנו בעד הצעת מועמד מסוימת
או בעד רשימת מועמדים מסוימת הושגו
שלא כחוק –

ובלבד שהליקוי שטוענים לו לפי סעיף קטן זה,
עלול היה להשפיע על תוצאות הבחירות.

- (ב) היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו זכאי גם הוא להגיש ערעור בחירות כאמור בסעיף קטן (א).
- (ג) ערעור לפי סעיף זה יוגש תוך 14 ימים מיום פרסום ההודעה על תוצאות הבחירות כאמור בסעיף 218.
- (ד) מנהל הבחירות, ועדת הבחירות וכל אדם שמערערים על בחירתו יהיו משיבים בערעור בחירות.
- (ה) הגשת ערעור בחירות איננה מעכבת את תחילת הכהונה של המוסד שלגביו הוגש הערעור, ותוצאות הערעור אינה גורעת מחוקיות פעולותיו והחלטותיו של המוסד האמור עד למתן ההחלטה בערעור.
- (ו) תיקון תשע"א
תיקון
תשע"ב(4)
- (ז) בית המשפט יפסוק בערעור בחירות בתוך שלושים ימים מיום הגשתו, ופסק דינו של בית המשפט לעניינים מינהליים יהיה ניתן לערעור לבית המשפט העליון ברשות שופט של בית המשפט העליון, בשאלה משפטית; בקשת הרשות תוגש בתוך 14 ימים מיום מתן פסק הדין.
- (ח) תיקון תשע"א
- (ט) ערעור בחירות יידון כערעור מנהלי לפי הוראות חוק בית המשפט לעניינים מינהליים.
- (א) פסק דין בערעור 223.
- בערעור בחירות רשאי בית המשפט -
- (1) לבטל כליל את הבחירות למוסד מהמוסדות שעמדו לבחירה או לבטלן באזור מסוים או בקלפי מסוימת ולצוות על עריכת הבחירות בשנית; אולם לא יבטל בית המשפט בחירות אלא אם כן נראה לו שהליקוי המשמש עילה לערעור עלול היה להשפיע על תוצאות הבחירות;
- (2) להכריז - מיד או אחרי עריכתן של הבחירות שנית - שפלוני לא נבחר לראש המועצה או חבר מוסד אחר מהמוסדות שעמדו לבחירה וכי אדם אחר הוא שנבחר.
- (ב) בחירות שבוטלו כאמור בסעיף קטן (ב)(1), ייערכו בשנית תוך 30 ימים מיום מתן פסק הדין שציווה על הביטול, במועד שיקבע השר.
- (ג) מנהל הבחירות יפרסם הודעה כאמור בסעיף 218 על כל שינוי בתוצאות הבחירות כתוצאה מהגשת ערעור בחירות.

הפרדת ערעורים 224. (א) ערעור על בחירות למועצה אין בו משום ערעור על בחירת ראש המועצה ועריכת בחירות בשנית למועצה כתוצאה מקבלת ערעור על בחירתה, אינה גוררת בחירות חדשות לראש המועצה.

(ב) ערעור על בחירות לראש המועצה אין בו משום ערעור על בחירות למועצה ועריכת בחירות בשנית לראש המועצה כתוצאה מקבלת ערעור על בחירתו, אינה גוררת בחירות חדשות למועצה.

מילוי תפקידים בתקופת ביניים 225. (א) החליט בית המשפט לבטל כליל את הבחירות לראשות המועצה, ימנה השר אדם למילוי תפקידי ראש המועצה עד אשר ייבחר ראש מועצה; בוטלו הבחירות באזור מסוים או בקלפי מסוימת, ימשיך לכהן ראש המועצה שנבחר בבחירות אלה.

(ב) החליט בית המשפט לבטל כליל את הבחירות למועצה, ימנה השר ועדה למילוי תפקידי המועצה עד אשר תיבחר מועצה בבחירות החדשות; החליט בית המשפט לבטל את הבחירות למועצה באזור מסוים, כולן או חלקן, תמשיך המועצה הנבחרת בכהונתה ללא הנציגים שנבחרו מטעם האזור האמור, עד אשר ייבחרו נציגי האזור בבחירות החדשות.

(ג) החליט בית המשפט לבטל את הבחירות לוועד מקומי, כולן או חלקן, ימשיך לכהן הוועד המקומי שנבחר בבחירות אלה, זולת אם החליט השר למנות, עד לעריכת הבחירות החדשות, ועד מקומי בדרך האמורה בסעיף 172 (א).

(ד) החליט בית המשפט לבטל את הבחירות לנציגות, יתנהלו ענייני היישוב שבו בוטלו הבחירות כאמור על ידי הוועד המקומי ללא נציגות עד אשר תיבחר הנציגות.

סימן י': סמכויות מיוחדות

תיקון תשע"א	226.	בטל.	
סמכויות השר בנסיבות מיוחדות	227.	(א)	ראה השר סמוך ליום הבחירות או ביום הבחירות כי קיימות באזור פלוני נסיבות מיוחדות אשר לדעתו מונעות או עלולות למנוע את קיום הבחירות או את מהלכן התקין, רשאי הוא להורות על דחיית הבחירות לכל המוסדות העומדים לבחירה או לחלקם, באזור האמור או בכל תחום המועצה האזורית; דחה השר את הבחירות כאמור, יקבע מועד חדש לבחירות אשר יהיה ככל האפשר מיד לאחר שחלפה הסיבה לאי קיום הבחירות במועדן.
תיקון תשע"ב(6)		(ב)	קבע השר מועד חדש לבחירות כאמור בסעיף קטן (א), רשאי מנהל הבחירות לתת את כל ההוראות הדרושות לדעתו להבטחת קיום תקין של הבחירות במועד החדש, לרבות הוראות בדבר שינוי מקומות קלפי והחלפת חברי ועדות קלפי; מנהל הבחירות יודיע, במקום ובאופן שימצא לנכון, את ההוראות האמורות לבוחרים, ליושב ראש ועדת הבחירות, ולוועדת הקלפי.
שינוי פרט בתוספת הראשונה	228.	(א)	רצה השר לשנות פרט מפרטי התוספת הראשונה לעניין מועצה אזורית, יציע את השינוי למועצה הנוגעת בדבר.
		(ב)	קיבלה מועצה הצעת שינוי כאמור בסעיף קטן (א), תודיע בכתב את פרטי ההצעה לוועדים המקומיים של היישובים שבתחום המועצה האזורית, לא יאוחר מהיום השלישי שלאחר יום קבלת הצעת השינוי; כל ועד מקומי רשאי, לא יאוחר מהיום השביעי שלאחר יום קבלת ההודעה האמורה, להגיש למועצה בכתב את הערותיו על השינוי המוצע.
		(ג)	המועצה תעביר לשר בכתב, לא יאוחר מהיום העשרים ואחד שלאחר יום קבלת הצעת השינוי, את חוות דעתה על השינוי המוצע ואת ההערות שקיבלה מאת הוועדים המקומיים והשר יחליט בעניין ויודיע את החלטתו בכתב למועצה; לא העבירה המועצה את חוות דעתה בתוך המועד האמור, יתפרש הדבר כהסכמת המועצה לשינוי המוצע.

(ד) רצתה מועצה בשינוי של פרט מפרטי התוספת הראשונה הנוגע לה, תודיע בכתב את פרטי השינוי המבוקש לוועדים המקומיים של היישובים שבתחום המועצה האזורית; כל ועד מקומי רשאי, לא יאוחר מהיום השביעי שלאחר יום קבלת ההודעה האמורה, להגיש למועצה, בכתב, את הערותיו על השינוי המוצע והמועצה תעביר לשר את בקשת השינוי בצירוף ההערות האמורות שנתקבלו מאת הוועדים המקומיים.

(ה) כרוך שינוי של פרט מפרטי התוספת הראשונה לעניין תחום מועצה אזורית, בשינוי תחומה של עירייה, והקים השר ועדת חקירה לפי סעיף 8 לפקודת העיריות כדי שתביא בפניו את המלצותיה לגבי השינוי האמור, לא יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ד) ורשאי השר לשנות את הפרט בתוספת הראשונה לאחר שעיין בהמלצות ועדת החקירה.

אולמות ציבוריים ומקומות פומביים אחרים בתחום מועצה אזורית העומדים, דרך כלל, לרשות הציבור לצרכי פעילות ציבורית וחברתית, יועמדו בידי הממונים עליהם, באופן שוויוני, לרשות מועמדים בבחירות לראשות המועצה ולרשות רשימות מועמדים למוסדות אחרים העומדים לבחירה, לשם קיום אספות בחירות.

**שימוש
באולמות
לאספות בחירות** 229.

ההוצאות הכרוכות בעריכת בחירות לפי צו זה, ישולמו מקופת המועצה.

הוצאות בחירות 230.

חל מועד מהמועדים הנקובים בצו זה באחד מימי המנוחה כמשמעותם בפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח - 1948 יידחה מועד זה ליום החול הראשון שאחרי יום המנוחה.

ימי מנוחה 231.

סעיפים 137 עד 141 בצו הקודם יסומנו 232 עד 236

(א) מחייב צו זה פרסומו של מסמך, ולא נקבעה הוראה בדבר אופן הפרסום, יפורסם המסמך בהנחת העתקים ממנו במשרד המועצה ובמשרד כל ועד מקומי, על מנת שיהיו נתונים לבדיקה לכל דורש, ובהדבקת העתקים על לוח המודעות שליד הבית של משרד המועצה ועל לוח המודעות שליד הבית של משרד כל ועד מקומי או בקרבתם או במקומות ציבוריים אחרים בכל יישוב ויישוב כפי שייקבעו על ידי החייב בפרסום.

**אופן פרסום
מסמכים** 237.

(ב) מחייב צו זה פרסומו של מסמך ביישוב, ולא נקבעה הוראה בדבר אופן הפרסום, יפורסם המסמך בהנחת העתקים ממנו במשרד הוועד המקומי שהישוב נתון להנהלתו, ובהדבקה העתק על הבית של משרד הוועד המקומי, כפי שייקבעו על ידי החייב בפרסום.

ועדת בחירות שהוקמה לפי סעיף 138, תקבע בישיבתה הראשונה את כל המקומות, בכל אחד מן האזורים שבתחום המועצה האזורית, שבהם יפורסמו הודעות מטעמה ומטעם מנהל הבחירות; הודעות אלה יודבקו במקומות האמורים בידי עובד המועצה והוא ידווח, בכתב, למנהל הבחירות היכן הודבקה כל הודעה בכל אזור.

תיקון תשנ"ז (ג)

מי שעשה אחת מאלה -

עבירות ועונשים 241.

תיקון

תשע"ב(4)

(1) החזיק ספר, מסמך או תעודה של המועצה או של ועד מקומי וסירב להרשות למי שזכאי לכך את העיון בהם או מתן העתק או תקציר מהם או מתן רשות להכין העתק או תקציר מהם;

(2) מיאן למסור ידיעה או להראות מסמך, או נמנע מלעשות זאת במשך שבעה ימים מיום שנדרש לכך;

(3) מסר ביודעין ידיעה או הצהרה כוזבת או לא נכונה בכל בקשה, ערר, התנגדות, עתירה או ערעור או בכל מסמך או טופס אחר שהגיש או שמילא לפי צו זה;

(4) עיכב או מנע ועדה של המועצה או של ועד מקומי או עובד מעובדיהם או שליח משליחיהם המורשים לכך, מהיכנס לבניין או לקרקע כדי להשיג ידיעות הדרושות להם לצורך תפקידיהם או לערוך שם חקירות, בדיקות ומדידות לפי צו זה, דינו – מאסר חודש ימים או קנס 50 לירות או שני העונשים כאחד.

סעיפים 143 עד 146 לצו הקודם יסומנו 238 עד 241

סעיף 147 לצו הקודם – בטל

סעיפים 148 ו-149 לצו הקודם יסומנו 242 ו-243

סעיף 226 – בטל

תוספת שלישית

טפסים בענייני בחירות

טופס 1

(תקנה 143(א))
תיקון תשע"א

תצהיר ועדת הבחירות בדבר נכונות פנקס הבוחרים

אנו הח"מ חברי ועדת הבחירות במועצה האזורית.....מצהירים בזה כדלקמן:

פנקס הבוחרים שהכנו ליישוב.....כולל, למיטב ידיעתנו, את הזכאים להיכלל

בו לפי צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958; מחיקת שמות בוחרים מפנקס זה,

ככל שנעשתה, מתבססת על נתונים אשר הוצגו לפנינו ושאימתנו באמצעים שעמדו לרשותנו.

אנו מצהירים כי זהו שמנו, זאת חתימתנו וכל האמור לעיל אמת.

שם:....., תפקיד:....., ת"ז:....., חתימה:.....

שם:....., תפקיד:....., ת"ז:....., חתימה:.....

טופס 1א

(סעיף 151 (1))

הצעת מועמד לבחירת ראש מועצה אזורית

לכבוד

מנהל הבחירות למועצה האזורית.

1. מוגשת בזה הצעת מועמד לבחירות לראש המועצה האזורית מטעם קבוצת בוחרים ששמותיהם מפורטים להלן.

2. הפרטים האישיים של המועמד (כרשום במרשם האוכלוסין) הם:

שם המשפחה

שם פרטי

מספר זהות

תאריך לידה (שנה, חודש, יום)

אזרחות

מקום המגורים הקבוע ביום הגשת ההצעה:

שם האזור

מיום

3. להצעה זו מצורף כתב הסכמה של המועמד הנ"ל.

4. בא כוח המציעים וממלא מקומו הם:

מספר פקסימיליה	מספר טלפון	מען	שם פרטי	שם משפחה	מספר זהות	
						בא כוח
						ממלא מקום

5. פרטי מגישי ההצעה וחתיםיהם.

מספר סידורי	מספר זהות	שם משפחה	שם פרטי	תאריך לידה	מען	חתימה
1						
2						

תאריך

טופס 1ב

(סעיף 151 (א1))

הצעת מועמדות

לפי סעיף 5 לחוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח-1988

לכבוד
מנהל הבחירות
למועצה האזורית

שם המועצה האזורית

1. מוגשת בזה הצעה של ראש מועצה מכהן להיות מועמד לכהונה נוספת בבחירות הבאות לראשות המועצה האזורית.

2. הפרטים האישיים של המועמד (כרשום במרשם האוכלוסין) הם :

תאריך לידה			שם פרטי	שם משפחה	מספר זהות ס"ב									
אזרחות			מקום המגורים הקבוע ביום הגשת ההצעה											

3. להצעה זו מצורף כתב הסכמה של המועמד הנ"ל.

4. בא כוח המועמד הנ"ל וממלא מקומו הם :

מספר זהות										שם משפחה	שם פרטי	מען	מספר טלפון	מספר פקס
בא														
כוח														
ממלא														
מקום														

תאריך _____ חתימת בא-כוח המועמד או ממלא מקומו _____"

טופס 2

(סעיף 151 (2))

רשימת מועמדים לבחירות למועצת המועצה האזורית

לכבוד

מנהל הבחירות למועצה האזורית

1. שם האזור סמל היישוב
2. מוגשת בזה רשימת מועמדים לבחירות למועצת המועצה האזורית מטעם בוחרים ששמותיהם מפורטים להלן.
3. אנו מבקשים לאשר לרשימת מועמדים זו את הכינוי ואת הסימון
4. לרשימה זו מצורפים כתבי הסכמה של המועמדים.
5. בא כוח הרשימה וממלא מקומו יהיו:

מספר זהות	שם משפחה	שם פרטי	מען	מספר טלפון	מספר פקסימיליה
בא כוח					
ממלא מקום					

תאריך:

6. המועמדים

מס' סידורי	מספר זהות	שם משפחה	שם פרטי	תאריך לידה	מקום המגורים הקבוע (שם היישוב)
1					
2					

7. פרטי מגישי הרשימה ותחיתומותיהם

מספר סידורי	מספר זהות	שם משפחה	שם פרטי	תאריך לידה	מען	תחיתה
1						
2						

טופס 3

(סעיף 151 (3))

רשימת מועמדים לבחירות לוועד מקומי/נציגות*

לכבוד

מנהל הבחירות למועצה האזורית

1. שם האזור סמל היישוב
2. מוגשת בזה רשימת מועמדים לבחירות לוועד מקומי */נציגות * מטעם בוחרים ששמותיהם מפורטים להלן.
3. אנו מבקשים לאשר לרשימת מועמדים זו את הכינוי ואת הסימון
4. לרשימה זו מצורפים כתבי הסכמה של המועמדים.
5. בא כוח הרשימה ממלא מקומו יהיו:

מספר זהות	שם משפחה	שם פרטי	מען	מספר טלפון	מספר פקסימיליה
בא כוח					
ממלא מקום					

תאריך:

6. המועמדים

מס' סידורי	מספר זהות	שם משפחה	שם פרטי	תאריך לידה	מקום המגורים הקבוע (שם היישוב)
1					
2					

7. פרטי מגישי הרשימה וחתימותיהם

מספר סידורי	מספר זהות	שם משפחה	שם פרטי	תאריך לידה	מען	חתימה
1						
2						

* מחק את המיותר

הסכמת מועמד

1. שם המועצה האזורית:
- (בבחירות למועצה, ועד מקומי/ ונציגות)
- שם האזור: סמל יישוב:
- כינוי רשימת המועמדים סימון רשימת המועמדים
- ..
2. אני הח"מ מצהיר בזה כי:
- מספר זהותי:
- שם משפחתי:
- שמי הפרטי:
- תאריך לידתי (שנה, חודש, יום):
- אזרחותי היא:
- מקום מגורי הקבוע הוא:
- (שם היישוב) (שם הרחוב) (מספר הבית) (מתאריך) שמי רשום בפנקס הבוחרים של האזור מספר הקלפי
3. (בבחירות לראש מועצה)
- תיקון תשס"א
- לפי מיטב ידיעתי והכרתי אני כשיר להיבחר ראש מועצה אזורית בהתאם לסעיף 4 (ב) לחוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח - 1988.
- (בבחירות למועצת המועצה האזורית)
- לפי מיטב ידיעתי והכרתי אני כשיר להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה האמורה בהתאם לסעיפים 19 ו- 19א לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח - 1958.
- (בבחירות לוועד מקומי)

לפי מיטב ידיעתי והכרתי אני כשיר להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר ועד מקומי בהתאם לסעיפים 19, 19א ו-99 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח - 1958.

(בבחירות לנציגות)

לפי מיטב ידיעתי והכרתי אני כשיר להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר נציגות בהתאם לסעיפים 19, 19א, 99 ו-101 (ב) לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח - 1958.

קראתי והבנתי את הוראות הסעיפים הנ"ל ולעניין עונש המאסר האמור בסעיף 19 הובהר לי כי :

- (א) מאסר בפועל – לרבות עבודות שירות ;
- (ב) מאסר – בין בארץ ובין בחוץ לארץ ;
- (ג) מאסר שלוש חודשים – סך כל תקופות המאסר בפועל לריצוי ברצף אחד, אף אם הוטלו המאסרים בגזרי דין שונים כשכל אחד מהם כשלעצמו הוא לתקופה של פחות משלושה חודשים, ולרבות מאסר על תנאי שהופעל.

4. (בבחירות לראש מועצה)

אני מביע בזה את הסכמתי להיות מועמד בבחירות הבאות לראש המועצה האזורית הנ"ל.

(בבחירות למועצת המועצה האזורית)

אני מביע בזה את הסכמתי להיות מועמד בבחירות למועצת המועצה האזורית המצוינת לעיל מטעם רשימת המועמדים הרשומה לעיל באזור הנ"ל.

(בבחירות לוועד מקומי או לנציגות)

אני מביע את הסכמתי להיות מועמד בבחירות לוועד מקומי*/לנציגות* מטעם רשימת המועמדים המצוינת לעיל באזור הנ"ל.

.....
התאריך

.....
המקום

..... חתימת המועמד

*מחק את המיותר

טופס 5

(סעיף 177 (ו))

מועצה אזורית

כתב מינוי

יושב ראש*/חבר* ועדת קלפי

בהתאם לסמכותה לפי סעיף 177 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח -
1958, מינתה ועדת הבחירות את:

שם משפחה	שם פרטי	המען	מספר הזהות

ליושב ראש*/חבר* ועדת קלפי בקלפי מס' באזור,
מטעם רשימת המועמדים*/הצעת מועמד לראש מועצה *
.....
חתימת יושב ראש ועדת הבחירות

תאריך:

* מחק את המיותר

טופס 6

(סעיף 180)

מועצה אזורית

כתב מינוי למשקיף

בהתאם לסמכותי לפי סעיף 180 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח -
1958, אני ממנה את

שם משפחה	שם פרטי	המען	מספר זהות

למשקיף מטעם רשימת מועמדים בקלפי מס'
באזור

.....
חתימת בא כוח רשימת המועמדים

תאריך:

הערה: מינוי זה כוחו יפה אם לרשימת המועמדים אין חבר בקלפי האמורה.

טופס 7

(סעיף 181 (ב))

מועצה אזורית

כתב מינוי למזכיר

בתוקף סמכותי לפי סעיף 181 (א) לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח -
1958, ולאחר התייעצות עם ועדת הבחירות, אני ממנה את :

שם משפחה	שם פרטי	המען	מספר זהות
----------	---------	------	-----------

למזכיר ועדת קלפי בקלפי מס' באזור

.....
חתימת מנהל הבחירות

תאריך:

טופס 8

(סעיף 192 (א)

תיקון תשע"ב(6))

בחירות לראש המועצה האזורית

פרוטוקול
של ועדת קלפי

מס' הקלפי ----- שם האזור -----

הרכב ועדת הקלפי: יושב ראש עדת הקלפי

חברי הוועדה

פרק א' - הצגת הקלפי וסיום ההצבעה:

1. ביום בשעה 8:00 בבוקר* / 15:00 אחה"צ* נתכנסו במקום הקלפי:

יושב ראש הוועדה

חברי הוועדה

באותה שעה היו נוכחים גם משקיפים אלה:

מר/ת) מטעם הרשימה

מר/ת) מטעם הרשימה

וכן מר/ת)

2. יושב ראש הוועדה הציג לעיני חברי הוועדה ולעיני המשקיפים המפורטים לעיל, וכן

לעיני כל שאר האנשים שנמצאו אותה שעה במקום, את הקלפי כשהיא פתוחה וריקה;

אחר כך נעל אותה במעמד באופן שאינה ניתנת לפתיחה אלא בשבירת המנעול,

שמספרו הסידורי הוא

3. מיד עם נעילת הקלפי החלה ההצבעה בשעה

* מחק את המיותר

4. ☐ מקום הקלפי היה פתוח ללא הפסקה ונסגר בשעה 21:00 בלילה.

☐ מקום הקלפי היה פתוח ללא הפסקה עד שעה 21:00 בלילה. בשעה זו הוכנסו

לתוך מקום הקלפי כל האנשים שהגיעו לשם הצבעה עד השעה האמורה;

דלתות מקום הקלפי נסגרו והצבעתם של אלה שנמצאו בתוכה נמשכה עד

שעה

☐ מקום הקלפי היה פתוח ללא הפסקה עד שעה 21:00 בלילה; מאחר שאי אפשר היה להכניס לתוך מקום הקלפי את כל האנשים שהגיעו אליה לשם הצבעה עד השעה האמורה חולקו להם פתקים הנושאים מספרים סידוריים בחתימת ידו של יושב ראש הוועדה, והצבעתם של אלה לפי סדר המספרים הסידוריים נמשכה עד שעה

☐ יש לסמן רק הפסקה המתאימה מבין 3 הגרסאות.

פרק ב' - פתיחת הקלפי ומניין הקולות

5. בעת פתיחת הקלפי, מניין הקולות וקביעת התוצאות נוכחים:

א. חברי הוועדה

ב. משקיפים: 1. מטעם הרשימה
 2. מטעם הרשימה
 וכן מר/ת

6. מיד אחר גמר ההצבעה פעלה ועדת הקלפי כלהלן:

(א) ספרה ברשימת הבוחרים את מספר שמות הבוחרים שלידם נמצא סימון כי הצביעו, וקבעה כי מספר הסימונים הוא

(ב) בדקה את מנעול הקלפי ומצאה כי המספר הסידורי הרשום על המנעול הוא

(ג) שברה את המנעול, פתחה את הקלפי והוציאה מתוכה את כל מעטפות ההצבעה לראש המועצה שהיו בה, מנתה אותן וקבעה כי מספרן הוא

(ד) קבעה כי מספר מעטפות ההצבעה לראש המועצה הפסולות הוא

7. מיד עם סיום מנין המעטפות החלה הוועדה במניין הקולות שנמשך מהשעה עד השעה ללא הפסקה.

8. (1) יושב ראש הוועדה פתח כל מעטפת הצבעה לראש המועצה לחוד, והוציא מתוך כל אחת מהן את פתק ההצבעה. קרא בקול את שם המועמד אשר על הפתק, הראה אותו לנוכחים ושם אותו במקום הנועד לפתקים של אותו מועמד.

(2) את תפקיד יושב ראש הוועדה בפתיחת המעטפות, וכל יתר התפקידים המפורטים בסעיף 202 (ב) מילא חבר הוועדה שנתמנה לכך בידי היושב ראש.

9. בעת קריאת הפתקים רשמו חברי הוועדה: 1. 2.
כל אחד בגיליון נפרד, את הקולות הכשרים שניתנו לכל מועמד וכן את הקולות הפסולים והמעטפות הריקות.
10. ועדת הקלפי קבעה כלהלן:
- א. מספר הזכאים לבחור לפי הרשום ברשימת הבוחרים
- ב. מספר הבוחרים שהצביעו בקלפי לפי הסימנים ברשימת הבוחרים
(סעיף 6 (א) לעיל)
- ג. מספר מעטפות ההצבעה לראש המועצה שהוצאו מהקלפי (סעיף 6 (ג) לעיל)
***
- ד. מספר מעטפות ההצבעה לראש המועצה שנפסלו (סעיף 6 (ד) לעיל)
- ה. המספר הכולל של המעטפות הכשרות שהוצאו מן הקלפי [ההפרש בין ג ו-ד]
.....
- ו. מספר הקולות הפסולים שנמצאו במעטפות הכשרות שהוצאו מהקלפי
(מעטפות ריקות ופתקים פסולים)
- ז. המספר הכולל של הקולות הכשרים [ההפרש בין ו-ו-1].

** בפסקה (2) יש לרשום שמו של חבר הוועדה רק במקרה שחבר הוועדה מילא את התפקידים שהוטלו לפי הצו על היו"ר.

*** במקרה של אי התאמה בין מספר הסימונים ברשימת הבוחרים לבין המספר הכולל של המעטפות שהוצאו מהקלפי, יש לרשום אך ורק את המספרים הנכונים ולציין בסעיף 12 להלן את הסיבה שלדעת הוועדה גרמה לאי ההתאמה.

11. מספר הקולות הכשרים שניתנו לכל מועמד לראשות המועצה:

מספר הקולות הכשרים שקיבל			
שם המועמד	בספרות	במילים	

פרק ג' - הערות וחתימות

12. הערות חברי הוועדה (אם יש)

13. הערות המשקיפים (אם יש)

..... יושב ראש ועדת הקלפי

..... חבר ועדת קלפי מטעם רשימת

..... חבר ועדת קלפי מטעם הצעת המועמד

..... משקיף מטעם רשימת

טופס 9

(סעיף 192 (א)

תיקון תשע"ב(6))

בחירות למועצת המועצה האזורית

פרוטוקול
של ועדת קלפי

מס' הקלפי ----- שם האזור -----

הרכב ועדת הקלפי: יושב ראש הוועדה
חברי הוועדה

פרק א' - הצגת הקלפי וסיום ההצבעה:

1. ביום בשעה 8:00 בבוקר* / 15:00 אחה"צ* נתכנסו במקום הקלפי:
יושב ראש הוועדה
חברי הוועדה

באותה שעה היו נוכחים גם משקיפים אלה:
מר/ת) מטעם הרשימה
מר/ת) מטעם הרשימה
וכן מר/ת

2. יו"ר הוועדה הציג לעיני חברי הוועדה ולעיני המשקיפים המפורטים לעיל, וכן לעיני כל שאר האנשים שנמצאו אותה שעה במקום, את הקלפי כשהיא פתוחה וריקה; אחר כך נעל אותה במעמדם באופן שאינה ניתנת לפתיחה אלא בשבירת המנעול, שמספרו הסידורי הוא

3. מיד עם נעילת הקלפי החלה ההצבעה בשעה

4. ☐ מקום הקלפי היה פתוח ללא הפסקה ונסגר בשעה 21:00 בלילה.

☐ מקום הקלפי היה פתוח ללא הפסקה עד שעה 21:00 בלילה. בשעה זו הוכנסו

לתוך מקום הקלפי כל האנשים שהגיעו לשם הצבעה עד השעה האמורה;
דלתות מקום הקלפי נסגרו והצבעתם של אלה שנמצאו בתוכה נמשכה עד
שעה

מקום הקלפי היה פתוח ללא הפסקה עד שעה 21:00 בלילה; מאחר שאי אפשר היה להכניס לתוך מקום הקלפי את כל האנשים שהגיעו אליה לשם הצבעה עד השעה האמורה חולקו להם פתקים הנושאים מספרים סידוריים בחתימת ידו של יושב ראש הוועדה, והצבעתם של אלה לפי סדר המספרים הסידוריים משכה עד שעה.....

יש לסמן רק הפסקה המתאימה מבין 3 הגרסאות.

פרק ב' - פתיחת הקלפי ומניין הקולות

5. בעת פתיחת הקלפי, מניין הקולות וקביעת התוצאות נוכחים:
- א. חברי הוועדה.....
- ב. משקיפים: 1. מטעם הרשימה.....
2. מטעם הרשימה.....
וכן מר/ת.....
6. מיד אחר גמר ההצבעה פעלה ועדת הקלפי כלהלן:
- (א) ספרה ברשימת הבוחרים את מספר שמות הבוחרים שלידם נמצא סימון כי הצביעו, וקבעה כי מספר הסימונים הוא.....
- (ב) בדקה את מנעול הקלפי ומצאה כי המספר הסידורי הרשום על המנעול הוא.....
- (ג) שברה את המנעול, פתחה את הקלפי והוציאה מתוכה את כל מעטפות ההצבעה למועצה שהיו בה, מנתה אותן וקבעה כי מספרן הוא.....
- (ד) קבעה כי מספר מעטפות ההצבעה למועצה הפסולות הוא.....
7. מיד עם סיום מניין המעטפות החלה הוועדה במניין הקולות שנמשך מהשעה... עד השעה..... ללא הפסקה.
8. (1) יושב ראש הוועדה פתח כל מעטפת הצבעה למועצה לחוד, והוציא מתוך כל אחת מהן את פתק ההצבעה. קרא בקול את סימן ההיכר של הרשימה אשר על הפתק, הראה אותו לנוכחים ושם אותו במקום הנועד לפתקים של אותה רשימה.
- (2) ** את תפקיד יושב ראש הוועדה בפתיחת המעטפות, וכל יתר התפקידים המפורטים בסעיף 202 (ב) מילא חבר הוועדה..... שנתמנה לכך בידי היושב ראש.
9. בעת קריאת הפתקים רשמו חברי הוועדה: 1..... 2.....

כל אחד בגיליון נפרד, את הקולות הכשרים שניתנו לכל רשימה וכן את הקולות הפסולים והמעטפות הריקות.

10. ועדת הקלפי קבעה כלהלן:

- א. מספר הזכאים לבחור לפי הרשום ברשימת הבוחרים
- ב. מספר הבוחרים שהצביעו בקלפי לפי הסימנים ברשימת הבוחרים (סעיף 6 (א) לעיל)
- ג. מספר מעטפות ההצבעה למועצה שהוצאו מהקלפי (סעיף 6 (ג) לעיל) ***
- ד. מספר מעטפות ההצבעה למועצה שנפסלו (סעיף 6 (ד) לעיל)
- ה. המספר הכולל של המעטפות הכשרות שהוצאו מן הקלפי [ההפרש בין ג ו-ד]
- ו. מספר הקולות הפסולים שנמצאו במעטפות הכשרות שהוצאו מהקלפי (מעטפות ריקות ופתקים פסולים)
- ז. המספר הכולל של הקולות הכשרים [ההפרש בין ה ו-ו]

11. מספר הקולות הכשרים שניתנו לכל מועמד לראשות המועצה

סימן הרשימה	כינוי הרשימה	מספר הקולות הכשרים שקיבל	
		בספרות	במילים

** בפסקה (2) יש לרשום שמו של חבר הוועדה רק במקרה שחבר הוועדה מילא את התפקידים שהוטלו לפי הצו על ה"ו"ר.

*** במקרה של אי התאמה בין מספר הסימונים ברשימת הבוחרים לבין המספר הכולל של המעטפות שהוצאו מהקלפי, יש לרשום אך ורק את המספרים הנכונים ולציין בסעיף 12 להלן את הסיבה שלדעת הוועדה גרמה לאי ההתאמה.

פרק ג' - הערות וחתימות

12. הערות חברי הוועדה (אם יש)

13. הערות המשקיפים (אם יש)

יושב ראש ועדת הקלפי

..... חבר ועדת קלפי מטעם רשימת

..... חבר ועדת קלפי מטעם הצעת המועמד

..... משקיף מטעם רשימת

טופס 10

(סעיף 192 (א)

תיקון תשע"ב (6))

בחירות לוועד מקומי/נציגות*.....

פרוטוקול
של ועדת קלפי

מס' הקלפי ----- שם האזור -----

הרכב ועדת הקלפי: מזכיר הוועדה
חברי הוועדה

פרק א' - הצגת הקלפי וסיום ההצבעה:

1. ביום בשעה 8:00 בבוקר*/ 15:00 אחה"צ* נתכנסו במקום הקלפי:
יושב ראש הוועדה.....
חברי הוועדה

* מחק את המיותר

באותה שעה היו נוכחים גם משקיפים אלה:

מר/ת) מטעם הרשימה
מר/ת) מטעם הרשימה
וכן מר/ת)

2. יושב ראש הוועדה הציג לעיני חברי הוועדה ולעיני המשקיפים המפורטים לעיל, וכן לעיני כל שאר האנשים שנמצאו אותה שעה במקום, את הקלפי כשהיא פתוחה וריקה; אחר כך נעל אותה במעמד באופן שאינה ניתנת לפתיחה אלא בשבירת המנעול, שמספרו הסידורי הוא

3. מיד עם נעילת הקלפי החלה ההצבעה בשעה

4. ☐ מקום הקלפי היה פתוח ללא הפסקה ונסגר בשעה 21:00 בלילה.

☐ מקום הקלפי היה פתוח ללא הפסקה עד שעה 21:00 בלילה. בשעה זו הוכנסו לתוך מקום הקלפי כל האנשים שהגיעו לשם הצבעה עד השעה האמורה; דלתות מקום הקלפי נסגרו והצבעתם של אלה שנמצאו בתוכה נמשכה עד שעה

☐ מקום הקלפי היה פתוח ללא הפסקה עד שעה 21:00 בלילה; מאחר שאי אפשר היה להכניס לתוך מקום הקלפי את כל האנשים שהגיעו אליה לשם הצבעה עד השעה האמורה חולקו להם פתקים הנושאים מספרים סידוריים בחתימת ידו של יושב ראש הוועדה, והצבעתם של אלה לפי סדר המספרים הסידוריים נמשכה עד שעה

* יש לסמן רק הפסקה המתאימה מבין 3 הגרסאות.

פרק ב' – פתיחת הקלפי ומנין הקולות

5. בעת פתיחת הקלפי, מנין הקולות וקביעת התוצאות נוכחים:

א. חברי הוועדה

ב. משקיפים: 1. מטעם הרשימה

2. מטעם הרשימה

וכן מר/ת

6. מיד אחר גמר ההצבעה פעלה ועדת הקלפי כלהלן:

** (א) ספרה ברשימת הבוחרים את מספר שמות הבוחרים שלידם נמצא סימון כי הצביעו, וקבעה כי מספר הסימונים הוא

(ב) בדקה את מנעול הקלפי ומצאה כי המספר הסידורי הרשום על המנעול הוא ..

(ג) שברה את המנעול, פתחה את הקלפי והוציאה מתוכה את כל מעטפות ההצבעה לוועד המקומי/נציגות* שהיו בה, מנתה אותן וקבעה כי מספרן הוא

(ד) קבעה כי מספר מעטפות ההצבעה לוועד המקומי/נציגות* הפסולות הוא ..

7. מיד עם סיום מנין המעטפות החלה הוועדה במנין הקולות שנמשך מהשעה עד השעה ללא הפסקה.

8. (1) יושב ראש הוועדה פתח כל מעטפת הצבעה לוועד המקומי*/נציגות* לחוד, והוציא מתוך כל אחת מהן את פתק ההצבעה. קרא בקול את סימן ההיכר של הרשימה אשר על הפתק, הראה אותו לנוכחים ושם אותו במקום הנועד לפתקים של אותה רשימה.
- *** (2) את תפקיד יושב ראש הוועדה בפתיחת המעטפות, וכל יתר התפקידים המפורטים בסעיף 202 (ב) מילא חבר הוועדה שנתמנה לכך בידי היושב ראש.
9. בעת קריאת הפתקים רשמו חברי הוועדה: 1. 2. כל אחד בגיליון לחוד, את הקולות הכשרים שניתנו לכל רשימה וכן את הקולות הפסולים והמעטפות הריקות.
10. ועדת הקלפי קבעה כלהלן:
- א. מספר הזכאים לבחור לפי הרשום ברשימת הבוחרים **
- ב. מספר הבוחרים שהצביעו בקלפי לפי הסימנים ברשימת הבוחרים ** (סעיף 6 (א) לעיל)
- ** בבחירות לנציגות - הבוחרים הזכאים להצביע הם רק אלו שלצד שמם ברשימת הבוחרים מופיע סימון שאינם חברים באגודה השיתופית.
- *** בפסקה (2) יש לרשום שמו של חבר הוועדה רק במקרה שחבר הוועדה מילא את התפקידים שהוטלו על היושב ראש לפי צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התמשיח - 1958.
- **** במקרה של אי התאמה בין מספר הסימונים ברשימת הבוחרים לבין המספר הכולל של המעטפות שהוצאו מהקלפי, יש לרשום אך ורק את המספרים הנכונים ולציין בסעיף 12 להלן את הסיבה שלדעת הוועדה גרמה לאי התאמה.
- ג. מספר מעטפות ההצבעה שהוצאו מהקלפי (סעיף 6 (ג) לעיל) ****
- ד. מספר מעטפות ההצבעה שנפסלו (סעיף 6 (ד) לעיל)
- ה. המספר הכולל של המעטפות הכשרות שהוצאו מן הקלפי [ההפרש בין ג ו-ד]
- ו. מספר הקולות הפסולים שנמצאו במעטפות הכשרות שהוצאו מהקלפי (מעטפות ריקות ופתקים פסולים)
- ז. המספר הכולל של הקולות הכשרים [ההפרש בין ה ו-ו]

11. מספר הקולות הכשרים שניתנו לכל רשימת מועמדים לוועד מקומי*/לנציגות*

סימן הרשימה	כינוי הרשימה	מספר הקולות הכשרים שקיבל	
		בספרות	במילים

פרק ג' - הערות וחתימות

12. הערות חברי הוועדה (אם יש)

13. הערות המשקיפים (אם יש)

יושב ראש ועדת הקלפי -

..... חבר ועדת קלפי מטעם רשימת

..... חבר ועדת קלפי מטעם הצעת המועמד

..... משקיף מטעם רשימת

* מחק את המיותר

טופס 10א

(סעיף 197(ב))

המועצה האזורית

אזור בחירות

קלפי מס'

פרטי מלווים למצביעים

(יצורף לפרוטוקולי ההצבעה)

להלן פרטי האנשים ששימשו מלווים למצביעים אשר אינם מסוגלים לבצע לבדם את הפעולות המעשיות בתא ההצבעה:

פרטי המצביעים					פרטי המלווה			
שם פרטי	שם משפחה	מספר זהות	מס' סידורי בקלפי	מס'	שם פרטי	שם משפחה	מספר זהות	מס'
				1				1.
				2				
				1				2.
				2				

טופס 11

(סעיף 202 (ד) (1))

מועצה אזורית

	קלפי מס'		אזור בחירות
	מתוך דפים		דף מס'

גיליון ספירת הקולות בבחירות לראש המועצה האזורית
(יצורף לפרוטוקול ועדת הקלפי)

שם המועמד	מספר הקולות שקיבל המועמד								סה"כ בשורה זו
	סה"כ בדף זה								

חתימת הרושם

טופס 12

(סעיף 202 (ד) (1))

מועצה אזורית

	קלפי מס'		אזור בחירות
	מתוך דפים		דף מס'

גיליון ספירת הקולות בבחירות למועצת המועצה האזורית
(יצורף לפרוטוקול ועדת הקלפי)

סימן הרשימה	מספר הקולות שקיבלה הרשימה								סה"כ בשורה זו
	סה"כ בדף זה								

חתימת הרושם

טופס 13

(סעיף 202 (ד) (1))

מועצה אזורית

	קלפי מס'		אזור בחירות
	מתוך דפים		דף מס'

גיליון ספירת הקולות בבחירות לוועד מקומי*/נציגות*

(יצורף לפרוטוקול ועדת הקלפי)

סימן הרשימה	מספר הקולות שקיבלה הרשימה								סה"כ בשורה זו
	סה"כ בדף זה								

חתימת הרושם

*מחק את המיותר

((סעיף 202 (ד) (2)))

אזור בחירות
קלפי מס'

[illegible]

יושב ראש ועדת הקלפי.....
חבר ועדת קלפי.....

132

(סעיף 202 (ד) (2))

אזור בחירות
קלפי מס'

[illegible]

יושב ראש ועדת הקלפי.....
חבר ועדת קלפי.....

* יש לציין קו אחד לכל קול פסול לפי סימן הרשימה.
** יש לציין קו לכל קול פסול או מעטפה פסולה ללא ציון סימן הרשימה.

(סעיף 202 (ד) (2))

אזור בחירות
קלפי מס'

[illegible]

..... יושב ראש ועדת הקלפי
..... חבר ועדת קלפי

**** יש לציין קו לכל קול פסול או מעטפה פסולה ללא ציון סימן הרשימה.**

טופס 17

(סעיף 209 (א)

תיקון תשע"ב(6))

המועצה האזורית.

פרוטוקול מנהל הבחירות

לסיכום מנין הקולות ותוצאות הבחירות לראש המועצה

1. ביום קיבלתי מאת מזכירי ועדות הקלפי את הפרוטוקולים של ועדות הקלפי בצירוף חומר ההצבעה העיקרי המתייחס לבחירות לראש המועצה האזורית.

2. בדקתי את הפרוטוקולים האמורים בנוכחות חברי ועדת הבחירות:

.....

ובאי כוח הצעות המועמדים:

.....

3. בהתאם להודעת הבחירות שפורסמה ביום אושרו הצעות מועמדים אלה:

מס' סד'	שם משפחתו ושמו הפרטי של המועמד	שנת לידתו	כתובתו
1.			
2.			
3.			

4. תוצאות ההצבעה בכל קלפי באזור הן כלהלן:

שם האזור ומספר הקלפי באזור	מספר בעלי זכות הבחירה	מספר המצביעים	מספר קולות פסולים	ס"ה קולות כשרים	מספר קולות כשרים למועמד פלוני	מספר קולות כשרים למועמד אלמוני
ס"ה						

5. על יסוד תוצאות הבחירות בכל הקלפיות בכל האזורים אני קובע:

א. המספר הכולל של בעלי זכות הבחירה בתחום המועצה הוא

ב. המספר הכולל של המצביעים

- ג. המספר הכולל של הקולות הפסולים והמעטפות הריקות
- ד. המספר הכולל של הקולות הכשרים
- ה. המספר הכולל של הקולות הכשרים שניתנו לכל אחד מהמועמדים:

שמות המועמדים	מספר הקולות שקיבל כל מועמד	באחוזים
	בספרות	במילים

6. ☐ נבחר לראש המועצה: _____ שם משפחה _____ שם פרטי _____

☐ הואיל ואף לא אחד מהמועמדים קיבל 40% מהקולות הכשרים - לא נבחר אף מועמד וייערכו בחירות חוזרות.

תיקון
הואיל ושני מועמדים קיבלו מספר שווה של קולות שהוא 40% או יותר מהקולות הכשרים לא נבחר אף מועמד וייערכו בחירות חוזרות

7. הערות חברי ועדת הבחירות
.....

הערות באי כוח הצעות המועמד
.....

חתימות: חתימות:

באי כוח הצעות המועמד או
ממלאי מקום

יושב ראש ועדת הבחירות
.....
חברי ועדת הבחירות
.....

לא חתמו על הפרוטוקול

(א) בשל

(ב) בשל

חתימת מנהל הבחירות

תאריך

* יש לסמן ולהשלים לפי המקרה המתאים

טופס 18

(סעיף 209 (א)

תיקון תשע"ב (6))

המועצה האזורית

פרוטוקול מנהל הבחירות לסיכום מנין הקולות ותוצאות הבחירות למועצת המועצה האזורית

1. ביום קיבלתי מאת מזכירי ועדות הקלפי את הפרוטוקולים של
ועדת הקלפי בצירוף חומר ההצבעה העיקרי המתייחס לבחירות למועצת
המועצה האזורית.

2. בדקתי את הפרוטוקולים האמורים בנוכחות חברי ועדת הבחירות:

ובאי כוח רשימות המועמדים:

3. א. תוצאות הבחירות באזור

(1 באזור.....היו.....קלפיות.

(2 בהתאם להודעת הבחירות שפורסמה ביום אושרו
רשימות המועמדים האלה:

(א) שסימנה.....
(שם הרשימה) (אותיות)

המועמדים הם:

מסד	שם משפחתו ושמו הפרטי	שנת לידתו	כתובתו
-----	----------------------	-----------	--------

(ב) שסימנה.....
(שם הרשימה) (אותיות)

(3) תוצאות ההצבעה בקלפיות שבאזור הן כלהלן:

מספר הקלפי	מספר בעלי זכות הבחירה	מספר המצביעים	מספר קולות פסולים	ס"ה קולות כשרים	מספר קולות כשרים לרשימה א'	מספר קולות כשרים לרשימה ב'
ס"ה						

(4) על יסוד תוצאות הבחירות בכל הקלפיות אני קובע:

(א) המספר הכולל של הבוחרים בתחום האזור הוא

(ב) המספר הכולל של המצביעים

(ג) המספר הכולל של הקולות הפסולים והמעטפות הריקות

(ד) המספר הכולל של הקולות הכשרים שניתנו לכל רשימה:

סימן הרשימה	כינוי הרשימה	מספר הקולות במילים/בספרות
.	.	.
.	.	.
.	.	.

(5) מספר הנציגים במועצה שזכתה בו כל רשימת מועמדים:

סימן הרשימה	כינוי הרשימה	מספר הנציגים
.	.	.
.	.	.
.	.	.

(6) האשים שנבחרו לחברי המועצה מטעם אזור

(א) מרשימת שסימנה

שמות הנבחרים:

ב. תוצאות הבחירות באזור

4. פרוטוקול זה נערך ב-3 עותקים המיועדים לשר הפנים, לוועדת הבחירות ולמזכיר המועצה האזורית.

5. הערות חברי ועדת הבחירות
.....

הערות באי כוח רשימות המועמדים
.....

חתימות:

חתימות:

יו"ר ועדת הבחירות

באי כוח רשימות המועמדים
או ממלאי מקום

.....

חברי ועדת הבחירות

.....

לא חתמו על הפרוטוקול

(א) בשל

(ב) בשל

חתימת מנהל הבחירות

תאריך:

טופס 19

(סעיף 209 (א)

תיקון תשע"ב(6))

המועצה האזורית

פרוטוקול מנהל הבחירות

לסיכום מניין הקולות ותוצאות הבחירות לוועד מקומי*/נציגות ביישוב.....

1. ביום קיבלתי מאת מזכירי ועדות הקלפי של אזור את הפרוטוקול(ים) של ועדת (ותת) הקלפי בצירוף חומר ההצבעה העיקרי המתייחס לבחירות לוועד מקומי*/נציגות*.

2. בדקתי את הפרוטוקולים האמורים בנוכחות חברי ועדת הבחירות:

.....

ובאי כוח רשימות המועמדים:

3. בהתאם להודעת הבחירות שפורסמה ביום אושרו רשימות המועמדים האלה:

1. שסימנה
(שם הרשימה) (אותיות)

המועמדים הם:

מס' סד'	שם משפחתו ושמו הפרטי של המועמד	שנת לידתו	כתובתו
---------	--------------------------------	-----------	--------

.....

2. שסימנה
(שם הרשימה) (אותיות)

4. ביישוב היו קלפיות.

5. תוצאות ההצבעה בכל הקלפיות ביישוב הן כלהלן:

מספר הקלפי	מספר בעלי זכות הבחירה	מספר המצביעים	מספר קולות פסולים	ס"ה קולות כשרים	מספר קולות כשרים לרשימה א'	מספר קולות כשרים לרשימה ב'
ס"ה						

* מחק את המיותר

6. מספר החברים בוועד המקומי* / בנציגות* שזכתה בו כל רשימת מועמדים :

סימן הרשימה כינוי הרשימה מספר החברים

7. האישים שנבחרו לחברי הוועד המקומי* / הנציגות* הם :

(א) מרשימת שסימנה

1.

2.

(ב) מרשימת

8. הערות חברי ועדת הבחירות

.....

..... הערות באי כוח רשימות המועמדים

.....

.....

..... התאריך :

חתימות :

חתימות :

יושב ראש ועדת הבחירות
.....

באי כוח רשימות המועמדים או
ממלאי מקום

חברי ועדת הבחירות
.....

לא חתמו על הפרוטוקול

(א) בשל

(ב) בשל

..... חתימה
יושב ראש ועדת הבחירות

.....
חתימת מנהל הבחירות

..... תאריך :

משרד הפנים
המפקח הארצי על הבחירות
צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח – 1958
תקנון המועצות האזוריות (יהודה והשומרון), התשל"ט – 1979

לו"ז בחירות הכלליות במועצות האזוריות – קבוצה א'

יום הבחירות : 04/12/12

ע"פ בצו	סעיף בחקון	הפעולה	מס' ימים ביחס לבחירות	היום בשבוע	תאריך עברי תשע"ב	תאריך גרגוריאני 2012
138(א)	124(א)	בחירת ועדת בחירות ע"י המועצה	157	*א	י"א תמוז	1/7/12
138(ב)	124(ב)	הודעה לשר על בחירת ועדת בחירות	154	ג	י"ג תמוז	3/7/12
143(א) 144-ו	1	היום הקובע	150	*א	י"ח תמוז	8/7/12
		שליפת פנקס הבוחרים	144	ו	כ"ג תמוז	13/7/12
138(ד)	124(ג)	מינוי ועדת בחירות ע"י השר/הממונה ביו"ש	144	ו	כ"ג תמוז	13/7/12
		מסירת פנקס בוחרים לוועדת הבחירות ע"י השר/הממונה ביו"ש	140	ג	כ"ז תמוז	17/7/12
143(ג)	129(ד)	פניית ועדת הבחירות לוועדים מקומיים	137	ו	א' אב	20/7/12
143(ג)	129(ד)	תשובה לדרישת ועדת הבחירות	130	ו	ח' אב	27/7/12
143(א)	129(א)	השלמת פנקס בוחרים ע"י ועדת הבחירות	127	ב	י"א אב	30/7/12
143(א)	129(א)	השלמת פנקס בוחרים ע"י מנהל הבחירות	120	ב	י"ח אב	6/8/12
145(א)	131(א)	הצגת פנקס בוחרים ומודעה על הצגה. מ---	118	ד	כ' אב	8/8/12
145(ב)	131(ב)	עד---	108	*א	א' אלול	19/8/12
146(א)	132(א)	מועד אחרון להגשת ערר על פנקס הבוחרים	108	*א	א' אלול	19/8/12
146(ב)	132(ב)	מועד אחרון להכרעה בעררים	101	*א	ח' אלול	26/8/12
146(ד)	132(ו)	הודעה לעורר על הכרעה בעררים	97	ד	י"א אלול	29/8/12
146(ז)	132(ז)	הודעה למזכיר המועצה על הכרעה בעררים	97	ד	י"א אלול	29/8/12
147	133(א)	מועד אחרון להגשת ערעור לבימ"ש על פנקס הבוחרים	87	*א	כ"ב אלול	9/9/12
17(ג)1	7(ב)1	החלטת המועצה בדבר המודד	87	*א	כ"ב אלול	9/9/12
17(ג)2	7(ב)2	הודעת המועצה לשר/הממונה ביו"ש בדבר המודד	84	ג	כ"ד אלול	11/9/12
17(ג)2	7(ב)2	פרסום מודעה בדבר המודד	84	ג	כ"ד אלול	11/9/12
17(ג)2	7(ב)2	הגשת ההשגות על המודד	77	*ד	ג' תשרי תשע"ג	19/9/12
147	133(ב)	מתן פס"ד בערעור על פנקס הבוחרים	77	*ד	ג' תשרי	19/9/12
149	135	חתימת פנקס הבוחרים	76	ד	ג' בתשרי	19/9/12
17(ג)3	7(ג)3	העברת ההשגות לשר/לממונה	74	ו	ה' תשרי	21/9/12
91(ג) 91(ב)	97	פרסום מודעה בדבר ועד מקומי ונציגות	74	ו	ה' תשרי	21/9/12
91(א) 91(ב)	97	הגשת בקשות בדבר ועד מקומי ונציגות	64	ג	ט"ז תשרי	2/10/12
17(ג)3 17(ד)	7(ג)3	החלטת השר/הממונה ביו"ש בדבר המודד	63	ג	ט"ז תשרי	2/10/12
91	97(ד)	הודעת מנהל הבחירות לשר/לממונה בדבר ועד מקומי ונציגות	57	*ג	כ"ג תשרי	9/10/12
17(ה)	7(ה)	פרסום מודעה בדבר מספר נציגים	56	ג	כ"ג תשרי	9/10/12
91(ד) 91(א)	97(ד) 97	החלטת השר/הממונה ביו"ש בדבר ועד מקומי ונציגות	52	*א	כ"ח תשרי	14/10/12
96(ב)	104	קביעת מספר חברי ועד מקומי ע"י השר/הממונה ביו"ש	50	ב	כ"ט תשרי	15/10/12
156	8 כללים	פרסום מודעה בדבר הגשת רשימות מועמדים והצעות מועמד	47	ה	ב' חשוון	18/10/12
150	136	הגשת רשימות מועמדים והצעות מועמד	33	ה	ט"ז חשוון	1/11/12

ע"פ בצו	סעיף בחקיקה	הפעולה	מס' ימים ביחס לבחירות	היום בשבוע	תאריך עברי חשע"ב חשע"ג	תאריך גרגוריאני 2012
19א(2)(א)	10	בקשת מועמד לקביעה שאין קלון	32	ו	י"ז חשון	2/11/12
162(א)	14(א) כללי	הודעה על ליקויים ברשימות מועמדים	26	ה	כ"ג חשון	8/11/12
162(א)	14(א) כללי	תיקון הליקויים	23	א	כ"ז חשון	11/11/12
161(ג) 163(ב) 165 166(א)	כללים 13(ב) 15(ב) 17,18	אישור / פסילה סופיים של רשימות ומועמדים	20	ד	כ"ט חשון	14/11/12
4ב לחוק מועד		פרסום מודעה בדבר הצבעת חיילים	19	ה	א' כסלו	15/11/12
167(ד)	138	מועד אחרון להגשת ערעור לביהמ"ש על רשימות ומועמדים	17	א*	ד' כסלו	18/11/12
167(ה)	138(ד)	מתן פסק –דין בערעור על רשימות ומועמדים	12	ה	ח' כסלו	22/11/12
19א(2)(ב)	10	החלטת יו"ר ועדה מרכזית בבקשה לקביעה שאין קלון	12	ה	ח' כסלו	22/11/12
175(א)	19 כללים	קביעת מקומות קלפי	10	א*	י"א כסלו	25/11/12
177(א) 181(א)	21 כללים 25 כללים	מינוי מזכירים וחברי ועדות קלפי ע"י ועדת הבחירות	10	א*	י"א כסלו	25/11/12
182(א)	26 כללים	פרסום מודעת בחירות	7	ג	י"ג כסלו	27/11/12
4א חוק מועד		הצבעה בקלפיות חיילים	5,4,3	ה'- שבת	ט"ו כסלו י"ז כסלו	29/11/12- 1/12/12
177(ה)	21 כללים	מינוי חברי ועדות קלפי ע"י מנהל הבחירות	3	א*	י"ח כסלו	2/12/12
183(ב) 184(ה)	27 כללים 28 כללים	אספקת מעטפות הצבעה ופתקי הצבעה	3	א*	י"ח כסלו	2/12/12
181(ב)	25 כללים	מסירת כתבי מינוי למזכירי ועדות קלפי	2	א	י"ח כסלו	2/12/12
187(א)	31 כללים	אספקת חומר לקלפיות	1	ב	י"ט כסלו	3/12/12
		יום הבחירות	0	ג	כ' כסלו	4/12/12
218	153	פרסום תוצאות הבחירות	7	ג	כ"ז כסלו	11/12/12
210(ב)	147(ב)	בחירות חוזרות לראש מועצה	14	ג	ה' טבת	18/12/12
222(ג)	154	ערעור על תוצאות הבחירות – ימים מפעולה 52	14	ג	י"ב טבת	25/12/12
223(א)	155	מתן פסק-דין בערעור- ימים מפעולה 53	30	ה	י"ג שבט	24/1/13
223(א)	154(ד)	בקשת רשות ערעור מביהמ"ש העליון – ימים מפעולה 54	14	ה	כ"ז שבט	7/2/13

* נדחה בגלל שבת או חג

חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993
(פורסם: ס"ח התשנ"ג, עמ' 146)

- תיקון, ס"ח התשנ"ג, עמ' 214
הוראות שעה, ס"ח התשנ"ד, עמ' 64
תיקון מס' 2, (תיקון עקיף - תיקון 16 חוק מימון מפלגות) ס"ח התשנ"ד עמ' 114
תיקון מס' 3, ס"ח התשנ"ו, עמ' 85
תיקון מס' 4 (תיקון עקיף) חוק הרשויות המקומיות (תיקוני חקיקה), ס"ח התשנ"ח, עמ' 248
תיקון מס' 5, ס"ח התשנ"ח, עמ' 340
תיקון מס' 6 והוראת שעה, ס"ח התשס"ה, עמ' 230 (בחירות מיוחדות)
תיקון מס' 7, ס"ח התשס"ז, עמ' 31
תיקון מס' 8, ס"ח התשס"ח, עמ' 594
תיקון מס' 9, והוראת שעה, ס"ח התשס"ח, עמ' 801

חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993

הגדרות	1.	בחוק זה -
		"חוק הבחירות" - חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 ;
		"חוק הבחירה הישירה" - חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה - 1975 ;
תיקון 5		"חוק המועצות האזוריות" - חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח - 1988 ;
תיקון 5		"צו המועצות האזוריות" - צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח - 1958 ;
תיקון 5 תיקון 6		"הבחירות" - הבחירות לפי חוק הבחירות ולפי חוק הבחירה הישירה לכל מועצה של רשות מקומית ולראש הרשות, לרבות בחירות חוזרות ובחירות מיוחדות לראש רשות, וכן בחירות לראש מועצה אזורית לרבות בחירות חוזרות ובחירות מיוחדות לראש מועצה אזורית, לפי חוק המועצות האזוריות ;
תיקון 5 תיקון 6		"מועמד לראש מועצה אזורית" - מועמד לראש מועצה אזורית לפי חוק המועצות האזוריות לרבות מועמד בבחירות מיוחדות לראש מועצה אזורית ;
		"סיעה" - סיעה במועצת הרשות המקומית שבה ייערכו בחירות ואשר אושרה כסיעה כאמור בסעיף 25(א) לחוק הבחירות ;
תיקון 4		"סיעת אם" - כל אחת מאלה :
		(1) סיעה מסיעות הכנסת ;
		(2) מפלגה ;
תיקון 4		"מפלגה" - מפלגה כהגדרתה בסעיף 1 לחוק הבחירות ;
		"סיעת בת" - סיעה שמסרה עד 14 יום לאחר היום הקובע הודעה בכתב לשר הפנים המציינת כי היא סיעת-בת במועצת רשות מקומית ומי היא סיעת-האם שלה ; הודעה זו תישא אישור של בא כוח סיעת-האם בכנסת ; יכול שלסיעת-אם תהיה יותר מסיעת-בת אחת ;
תיקון 5		"רשימה" - רשימת מועמדים בבחירות למועצת עירייה או למועצה מקומית למעט למועצה אזורית, שאינה סיעה ;

"רשימת בת" - רשימה המוגשת מטעם סיעת אם ברשות מקומית שבה אין לסיעת האם סיעת בת;

תיקון 5
תיקון 6 "תקופת בחירות" - התקופה מהיום הקובע עד יום הבחירות, ולגבי סיעה או רשימה שמועמד מטעמן משתתף בבחירות חוזרות או לגבי מועמד לראש מועצה אזורית המשתתף בבחירות חוזרות או לגבי מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות - עד יום הבחירות החוזרות;

תיקון 5 "בחירות חוזרות" - בחירות על פי סעיפים 9(ב) ו-9א(א) לחוק הבחירה הישירה או על פי סעיף 210 לצו המועצות האזוריות;

תיקון 6 "בחירות מיוחדות לראש רשות" – בחירות לראש רשות מקומית לפי סעיף 24א בחוק הבחירה הישירה;

תיקון 6 "בחירות מיוחדות לראש מועצה אזורית" – בחירות לראש מועצה אזורית לפי סעיף 16 בחוק המועצות האזוריות;

"הוצאות" - הוצאות של סיעה או רשימה - לרבות סיעת אם - לארגון פעולותיה, לתעמולה ולהסברה או לקיום הקשר הארגוני והרעיוני עם הציבור, לרבות התחייבויות בשל הוצאות כאלה;

תיקון 5
תיקון 6 "הוצאות הבחירות" – ההוצאות המיוחדות של סיעה או רשימה – לרבות סיעת אם – של מועמד לראש מועצה אזורית ושל מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות שהוצאו במערכת הבחירות, בתקופת הבחירות או לפניה, בעד שירותים וטובין שנתקבלו בתקופת הבחירות או בקשר עם מערכת הבחירות ולרבות התחייבויות להוצאות כאמור;

"הוצאות שוטפות" - הוצאות של סיעה ושל רשימה שזכתה במנדט, למעט הוצאות הבחירות;

תיקון 5 "היום הקובע" – כל אחד מאלה:

תיקון 6 (1) בבחירות לפי חוק הבחירות או לפי חוק הבחירה הישירה – יום קביעת הסיעות במועצה כאמור בסעיף 25(א) לחוק הבחירות וברשות מקומית שבה אין מכהנת מועצה נבחרת – היום שבו מינה השר ועדת בחירות על פי סעיף 26 לחוק הבחירות ואולם בבחירות מיוחדות לראש רשות יהיה היום הקובע – היום שבו נוצרה העילה לעריכת הבחירות האמורות;

(2) בבחירות לפי חוק המועצות האזוריות – היום ה-70 שלפני יום הבחירות ואולם בבחירות מיוחדות לראש מועצה אזורית יהיה היום הקובע – היום שבו נוצרה העילה לעריכת הבחירות האמורות;

"השר" - שר הפנים;

"מדד" - מדד המחירים לצרכן המתפרסם מדי פעם מטעם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

2. **מימון הוצאות בחירות**
תיקון 5
תיקון 6
כל סיעה, כל רשימה, כל מועמד לראש מועצה אזורית וכל מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות זכאים למימון הוצאות הבחירות שלהם מאוצר המדינה, על פי הוראות חוק זה.
- 3.* **יחידת חישוב**
תיקון 7
יחידת החישוב תהיה 33 שקלים חדשים לכל בעל זכות לבחור.
4. **עדכון יחידת החישוב**
(א) בסעיף זה:
"המדד היסודי" - המדד שפורסם לאחרונה לפני תחילתו של חוק זה;
"המדד החדש" - המדד שפורסם לאחרונה לפני היום הקובע.
(ב) השתנה המדד החדש לעומת המדד היסודי, תעודכן יחידת החישוב בהתאם לשיעור השינוי במדד.
(ג) יחידת החישוב המעודכנת כאמור בסעיף קטן (ב) תעוגל לסכום של השקל החדש הקרוב השלם.
4. **הגדלת יחידת החישוב**
תיקון 2
הוועדה הציבורית האמורה בסעיף 1א לחוק מימון מפלגות, התשל"ג – 1973³¹ (להלן - הוועדה הציבורית), רשאית להגדיל את הסכום של יחידת החישוב; הודעה על כך תפורסם ברשומות.
5. **המימון הכולל**
בבחירות לכלל הרשויות המקומיות, המימון הכולל יהיה מכפלת יחידת החישוב במספר בעלי הזכות לבחור בכלל הרשויות המקומיות שבהן יתקיימו הבחירות.
6. **סכום המימון ברשות מקומית**
(א) סכום מימון הבחירות יחושב לגבי כל רשות מקומית בנפרד והוא יהיה מכפלת יחידת החישוב במספר בעלי הזכות לבחור באותה רשות מקומית.

* בתיקון 7 נקבע כי החל מ-1.1.08 עד 22.10.2013 יח' המימון = 42 ₪.
³¹ ס"ח התשל"ג, עמ' 52

(ב) רשות מקומית אשר מספר בעלי הזכות לבחור בה אינו עולה על 2,000 ייווסף לסכום המימון לגביה סכום נוסף כלהלן:	
(1) היה מספר בעלי הזכות לבחור בה עד 1,000 יהא הסכום הנוסף 50% מסכום המימון האמור בסעיף קטן (א);	
(2) היה מספר בעלי הזכות לבחור בה מ- 1,001 עד 2,000 יהא הסכום הנוסף 20% מסכום המימון האמור בסעיף קטן (א);	
(ג) לעניין סעיפים 3, 5 וסעיף זה, מספר בעלי הזכות לבחור ברשות מקומית הוא מספר הבוחרים הכלולים בפנקס הבוחרים באותה רשות מקומית.	תיקון 5
(א) סכום מימון אשר כל סיעה או רשימה ברשות מקומית פלוגית זכאית לקבל יהיה אחד מאלה:	7. סכום המימון לסיעה, לרשימה ולמועמד לראש מועצה אזורית
(1) זכתה סיעה או רשימה במנדט אחד לפחות - סכום המימון על פי סעיף 6 מחולק במספר חברי המועצה שנבחרו באותה רשות ומוכפל במספר נציגי הסיעה או הרשימה שנבחרו;	תיקון 3 תיקון 5 תיקון 6
(2) לא זכתה סיעה או רשימה במנדט אחד אך זכתה בלמעלה מ-50% מהמנדט כאמור בסעיף 67(3) לחוק הבחירות - 60% מהמנה המתקבלת מחלוקת סכום המימון על פי סעיף 6 במספר חברי המועצה שנבחרו באותה רשות.	
(1א) סכום המימון אשר כל מועמד לראש מועצה אזורית זכאי לקבל, יהיה אחד מאלה:	תיקון 5
(1) נבחר המועמד לראש המועצה האזורית - 60% מסכום המימון על פי סעיף 6, אך אם קיבל המועמד שנבחר למעלה מ- 60% מהקולות הכשרים - סכום שיחסו לסכום המימון על פי סעיף 6, הוא כיחס שבין מספר הקולות הכשרים שקיבל למספר כלל הקולות הכשרים שניתנו למועמדים לראש המועצה האזורית;	
(2) זכה המועמד בלא פחות מ- 20% מהקולות הכשרים של הבוחרים - סכום שיחסו לסכום המימון על פי סעיף 6, הוא כיחס שבין מספר הקולות הכשרים שקיבל המועמד למספר כלל הקולות הכשרים שניתנו למועמדים לראש המועצה האזורית;	
(3) מועמד יחיד - 60% מסכום המימון על פי סעיף 6.	

6	תיקון	(2א)	סכום המימון אשר כל מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות זכאי לקבל, הוא כאמור בסעיף קטן (1א) בשינויים המחויבים.
5	תיקון	(ב)	סכום המימון המגיע לסיעה, לרשימה, למועמד לראש מועצה אזורית או למועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות לפי סעיף קטן (א), (1א) או (2א) לפי העניין, ישולם להם כלהלן:
6	תיקון	(1)	סכום בשווי של 85% מן המגיע לפי סעיף קטן (א), (1א) או (2א), לפי העניין, בניכוי המקדמה שניתנה לפי סעיף 10, ישולם בתוך 20 ימים מיום פרסום תוצאות הבחירות כאמור בסעיף 71 לחוק הבחירות או בסעיף 218 לצו המועצות האזוריות; ואולם אם הוגש ערעור על תוצאות הבחירות לפי סעיף 72 לחוק הבחירות או לפי סעיף 222 לצו המועצות האזוריות ישולם הסכום האמור בתוך 20 ימים מיום מתן פסק הדין הסופי בערעור הבחירות.
		(2)	בכפוף להוראות סעיף 23 (ג) עד (ה), סכום בשווי של יתרת 15%, ישולם מיד אחרי שמבקר המדינה הגיש דין וחשבון חיובי לפי סעיף 23(א).
3	תיקון	(ג)	היו הוצאות הבחירות של סיעה, של רשימה, של מועמד לראש מועצה אזורית או של מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות נמוכות מהסכומים המגיעים להם לפי חוק זה, תוחזר היתרה לאוצר המדינה.
5	תיקון		
6	תיקון		
8.	רשימות מועמדים משותפות		הוגשה רשימת מועמדים אחת לפי סעיף 35 לחוק הבחירות על ידי שתי סיעות או יותר של המועצה היוצאת או הכנסת, בין שהתאחדו לסיעה אחת ובין אם לאו, יחולו הוראות אלה:
		(1)	תוך 3 ימים מיום הגשת רשימת המועמדים המשותפת יודיעו באי כוח הסיעות הנוגעות בדבר לשר במכתב משותף:
		(א)	מי היא הסיעה או סיעת האם שעל שמה ינוהל חשבון המימון אצל השר ובלבד שסיעה זו או סיעת האם הגישה הודעה כאמור בסעיף 11(א);
		(ב)	החלוקה ביניהן לפיה ישולם להן או ייגבה מהן סכום מגיע.
		(2)	באין הודעה כאמור בפסקה (1) לא ישולם להן הסכום המגיע והשר יהא רשאי לגבות את כל הסכום המגיע גם מאחת מהן;

(3) החשבונות והדו"ח הכספי האמורים בסעיף 22(א) יכילו שני חלקים:	
(א) החלק שלפני יום הגשת הרשימה המשותפת בו יפורטו כל הנתונים לגבי כל סיעה בנפרד;	
(ב) החלק המשותף שלאחר הגשת רשימת המועמדים.	
(א) קוימו בחירות חוזרות לפי סעיף 9(ב) לחוק הבחירה הישירה, ישולם לכל אחת מהסיעות או הרשימות שמועמד מטעמן משתתף בבחירות אלה, סכום נוסף בגובה של 120% מהסכום המגיע בשל חבר מועצה אחד שנבחר.	מימון בחירות חוזרות תיקון 6
(ב) קוימו בחירות חוזרות כאמור בסעיף 9(א) לחוק הבחירה הישירה, ישולם לסיעה או לרשימה שמועמד מטעמן משתתף בבחירות אלה, סכום נוסף בגובה מחצית הסכום המגיע בשל חבר מועצה אחד שנבחר.	
(ב1) סכום המימון אשר מועמד לראש מועצה אזורית בבחירות חוזרות זכאי לו, הוא אחוז מסכום המימון לבחירות חוזרות לראש מועצה אזורית השווה לאחוז הקולות הכשרים שקיבל המועמד מתוך כלל הקולות הכשרים שניתנו בבחירות החוזרות כאמור; ואולם מועמד יחיד בבחירות חוזרות יהיה זכאי לקבל 60% מסכום המימון לבחירות חוזרות לראש מועצה אזורית; לעניין זה, "סכום המימון לבחירות חוזרות לראש מועצה אזורית" – מחצית מסכום המימון על פי סעיף 6.	תיקון 5
(ב2) סכום המימון אשר מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות זכאי לו בבחירות חוזרות, הוא כאמור בסעיף קטן (ב1), בשינויים המחויבים.	תיקון 6
(ג) מיד לאחר פרסום תוצאות הבחירות החוזרות, ישולם לסיעה, לרשימה, למועמד לראש מועצה אזורית או למועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות סכום בשווי של 85% מהסכום המגיע על פי סעיפים קטנים (א) עד (ב2).	תיקון 5 תיקון 6
(ד) בכפוף לסעיף 23 (ג) עד (ה), סכום בשווי של יתרת 15% ישולם מיד אחרי שמבקר המדינה הגיש דין וחשבון חיובי לפי סעיף 23(א).	תיקון 5
(א) סיעה זכאית לקבל מאוצר המדינה, בתוך שבעה ימים לאחר שמסרה לשר הודעה כאמור בסעיף 11(א), מקדמה למימון בחירות בגובה של 60% מסכום המימון שהיה מגיע לה על פי סעיף 7(א)(1) אילו זכתה במספר המנדטים השווה למספר חבריה במועצה היוצאת ביום הקובע.	10. מקדמות תיקון 3 תיקון 6

(ב) רשימה רשאית לקבל מקדמה בשיעור האמור בסעיף קטן (א), כאילו הייתה סיעה בעלת מנדט אחד במועצה היוצאת.		
(ג) סיעת אם רשאית לקבל מאוצר המדינה מקדמה שהיא אחת מאלה, לפי בחירתה:		
(1) מקדמה כאמור בסעיפים קטנים (א) ו- (ב); או		
(2) סכום בגובה של 60% מהסכום שיחסו לסכום המימון הכולל, כאמור בסעיף 5, כיחס שבין מספר חברי סיעת האם ביום הקובע, למספר כלל חברי הכנסת;		
ורשאית היא לבחור תחילה בחלופה אחת ואחרי כן בחלופה האחרת, לפי הסכום הגבוה יותר.		
(ד) יושב-ראש הכנסת יודיע לשר על ההרכב הסיעתי של הכנסת ועל מספר חברי הכנסת של כל מפלגה, ביום הקובע.		תיקון 4
(ה) מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, לפי העניין, רשאי לקבל מאוצר המדינה, בתוך 7 ימים לאחר שמסר לשר הודעה כאמור בסעיף 12א, מקדמה למימון בחירות בשיעור של 10% מסכום המימון הקבוע בסעיף 6.		תיקון 5 תיקון 6
(א) תנאי מוקדם לתשלום סכומים על פי סעיפים 7, 9 ו- 10 הוא שבתוך התקופה שמהיום השביעי אחרי היום הקובע ועד היום החמישי לפני יום הבחירות, מסרה הסיעה לשר –		תנאים לתשלום לסיעה 7 9
(1) הודעה על מספר חבריה ליום הקובע, שמותיהם ושמות בא כוח הסיעה וממלא מקומו שנקבעו לפי סעיף 25(א) לחוק הבחירות; ההודעה תיחתם בידי בא כוח הסיעה או ממלא מקומו והעתק ממנה יישלח גם לראש הרשות המקומית.		
(2) הודעה על שמותיהם של לא פחות משניים ולא יותר משמונה נציגים שיהיו מוסמכים לפעול בשם הסיעה לעניין חוק זה (להלן – הנציגים); להודעה זו תצורף הסכמת הנציגים; אחד לפחות מן הנציגים יהיה חבר הסיעה ועל אחד מהם לפחות יצהירו הסיעה והוא עצמו, שהוא בקי במשק הכספים של הסיעה; כמו כן יצוינו בהודעה הפרטים שיקבע השר;		
(3) את שמו, מענו ופרטים נוספים שיקבע השר, של רואה החשבון שמינתה לפי סעיף 17 וכתב הסכמתו של רואה החשבון לשמש בתפקיד;		

(4) תצהיר חתום בידי כל נציגיה, שהסיעה עשתה את כל הדרוש כדי להבטיח ניהול נאות של חשבון הכנסותיה והוצאותיה בתקופת הבחירות, בהתאם להנחיות מבקר המדינה לעניין זה;

(5) את מספר חשבונה או חשבוניות בבנק או בבנקים.

(ב) סיעה רשאית בכל עת להחליף את נציגיה או להוסיף עליהם ובלבד שהודיעה על כך לשר, והתקיימו הוראות סעיף קטן (א) (2); סיעה רשאית להחליף בכל עת את חשבוניות בבנק או להוסיף עליהם, ובלבד שהודיעה על כך לשר; העתק מההודעות האמורות בסעיף קטן זה, תמסור הסיעה למבקר המדינה.

(ג) לעניין חוק זה יקבע השר, בהתאם לנתונים הנמצאים בידו, את מספר החברים בכל סיעה, אם הסיעה היא סיעת בת ומי היא סיעת האם; לעניין מספר החברים לא יובא בחשבון כל שינוי שחל אחרי היום הקובע.

(ד) היו לסיעת אם יותר מסיעת בת אחת ברשות מקומית פלונית, רשאית סיעת האם להודיע לשר כי יראו את שתי סיעות הבת כסיעת בת אחת לעניין חוק זה (להלן – סיעת בת מאוחדת); סיעת האם תקיים לגבי סיעת הבת המאוחדת את כל האמור בסעיף 26.

12. (א) לא ישולמו סכומים לרשימה על פי סעיפים 7, 9 ו-10 (ב) אלא בהתקיים תנאים מוקדמים אלה:

(1) בתקופה שמהיום השביעי אחרי היום הקובע ועד היום החמישי לפני יום הבחירות, מסרה הרשימה לשר הודעה כאמור בסעיף 11(א)(2), (3), (4) ו-5), בשינויים המחויבים;

(2) את ההודעה האמורה בפסקה (1) ימסור מי שצוין או שיצוין כבא כוח הרשימה או ממלא מקומו לפי סעיף 38 לחוק הבחירות.

(ב) הוראות סעיף 11 (ב) יחולו על רשימה בשינויים המחויבים; את ההודעה ימסור האמור בסעיף קטן (א) (2).

תנאים לתשלום לרשימה
תיקון 7
תיקון 9

12.א. (א) לא ישולמו סכומים למועמד לראש מועצה אזורית על פי סעיפים 7, 9 ו-10, אלא אם כן מסר המועמד לשר, בתקופה שמהיום השביעי אחרי היום הקובע ועד היום החמישי לפני

תנאים לתשלום למועמד

יום הבחירות-	לראש	מועצה
	אזורית	ולמועמד
	בבחירות	מיוחדות
	לראש	רשות
	תיקון 5	תיקון 6
	תיקון 7	תיקון 9
(1) הודעה על שמותייהם של לא פחות משניים ולא יותר משמונה נציגים שיהיו מוסמכים לפעול בשמו לעניין חוק זה; על אחד מן הנציגים לפחות יצהירו המועמד והנציג עצמו, שהוא בקי בענייניו הכספיים של המועמד; כן יצוינו בהודעה פרטים נוספים שיקבע השר; להודעה תצורף הסכמת הנציגים;		
(2) את שמו, מענו ופרטים נוספים שיקבע השר, של רואה החשבון שמונה לפי סעיף 17, וכתב הסכמתו של רואה החשבון לשמש בתפקיד;		
(3) תצהיר חתום בידי כל הנציגים האמורים בפסקה (1) שהמועמד עשה את כל הדרוש כדי להבטיח ניהול נאות של חשבון הכנסותיו והוצאותיו בקשר לבחירות, בתקופת הבחירות, בהתאם להנחיות מבקר המדינה לעניין זה כן יצהירו הנציגים שחשבונות הבנק האמורים בפסקה (4), בסעיף קטן (ב) ובסעיף 21(א) יוחדו למימון מערכת הבחירות של המועמד, לפי חוק זה;		תיקון 6
(4) את מספר חשבונו או חשבונותיו בבנק או בבנקים.		
(ב) מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות רשאי, בכל עת, להחליף את נציגיו או להוסיף עליהם ובלבד שהודיע על כך לשר והתקיימו הוראות סעיף קטן (א)(1); כן רשאי המועמד להחליף, בכל עת, את חשבונותיו בבנק או להוסיף עליהם ובלבד שהודיע על כך לשר; העתק מההודעות האמורות בסעיף קטן זה, ימסור המועמד למבקר המדינה.		תיקון 6
(א) 12.ב. על אף האמור בסעיפים 11, 12 ו-12א, השר רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להאריך את המועד האמור למסירת הודעה בסעיפים אלה לסיעה, לרשימה, למועמד לראש מועצה אזורית או למועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, לפי בקשתם, למועד שלא יאוחר מ-21 ימים אחרי יום הבחירות.	(א) 12.ב.	הארכת מועדים תיקון 9

על אף האמור בסעיפים 7 או 9, האריך השר מועד כאמור בסעיף קטן (א), יהיו הסיעה, הרשימה או המועמד שלגביהם הוארך המועד, לפי העניין, זכאים לסכום מימון השווה ל-90% מסכום המימון שלו היו זכאים אילו היו מגישים את הודעתם במועד (בסעיף זה – סכום מימון מופחת), ויראו את סכום המימון המופחת כסכום המימון לעניין אופן ומועד התשלום לפי חוק זה.	(ב)	תיקון 9
השר רשאי, לפי בקשה כאמור בסעיף קטן (א) של סיעה, רשימה או מועמד, להגדיל את סכום המימון המופחת, מטעמים מיוחדים שיירשמו, ובלבד שלא יעלה על סכום המימון שלו היו זכאים אילו היו מגישים את ההודעה במועד.	(ג)	תיקון 9
מקדמה לסיעה, לרשימה, למועמד לראש מועצה אזורית או למועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות תשולם אם מסרו לשר כתב ערבות בנקאית שתקפו עד תום תשעה חדשים אחרי הבחירות ובו התחייב הבנק לשלם לאוצר המדינה את סכום הערבות, כולו או מקצתו, על פי דרישת השר.	(א) 13.	ערבות בנקאית תיקון 5 תיקון 6
סכום הערבות יהיה כסכום המקדמה שהסיעה, הרשימה, המועמד לראש מועצה אזורית או המועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, זכאים לקבל על פי סעיף 10, בתוספת 10%; היה סכום הערבות קטן מהאמור, יוקטן סכום המקדמה בהתאם.	(ב)	תיקון 6
סכום המקדמה שקיבלו סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, ינוכה מן התשלום המגיע להם על פי סעיף 7(ב)(1), ואם התשלום האמור קטן מסכום המקדמה יגבה השר את החסר מן הבנק שנתן את כתב הערבות הבנקאית לפי סעיף 13(א) (בחוק זה – הבנק הערב) וכן יעשה אם הסיעה או הרשימה לא זכתה בלמעלה מ-50% מהמודד כאמור בסעיף 67(3) לחוק הבחירות.	(א) 14.	פירעון המקדמה תיקון 3 תיקון 5 תיקון 6
לא הגישה סיעה או רשימה רשימת מועמדים כדין ובמועד, יגבה השר מן הבנק הערב את סכום המקדמה בתוספת 10% מיד אחרי המועד האחרון להגשת הרשימה.	(ב)	
לא השיגה רשימה 50% מהמודד לקבלת מנדט, לפי סעיף 67(3) לחוק הבחירות, יגבה השר מן הבנק הערב את סכום המקדמה בתוספת 10%.	(ג)	

לא הגיש מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות את מועמדותו כדין ובמועד, יגבה השר מן הבנק הערב את סכום המקדמה שקיבל אותו מועמד בתוספת 10% מיד לאחר המועד האחרון להגשת המועמדות.	(ד)	תיקון 5 תיקון 6
לא קיבל מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, לפחות 20% מהקולות הכשרים של הבוחרים שניתנו בבחירות לראש המועצה או לראש הרשות, יגבה השר מן הבנק הערב את סכום המקדמה שקיבל המועמד בתוספת 10%.	(ה)	תיקון 5 תיקון 6
לא תוציא סיעה או רשימה להוצאות הבחירות סכום העולה על הסכום הגדול מבין אלה:	(א) 15.	הגבלת הוצאות תיקון 6
(1) סכום העולה על 200% מסכום המימון שהיה מגיע לה על פי סעיף 7(א) אילו זכתה הסיעה במספר מנדטים השווה למספר חבריה במועצה היוצאת ביום הקובע;	(1)	
(2) סכום העולה על 200% מסכום המימון המגיע לסיעה או לרשימה על פי סעיף 7(א);	(2)	
(3) סכום העולה על 150% מסכום המימון שהיה מגיע לה על פי סעיף 7(א) אילו זכתה הסיעה או הרשימה בבחירות בשלושה מנדטים.	(3)	
סיעה או רשימה שמועמד מטעמן משתתף בבחירות חוזרות, רשאית להוציא בבחירות אלה סכום שלא יעלה על שליש מסכום המימון האמור בסעיף 6 לגבי הרשות המקומית שבה המועמד משתתף בבחירות החוזרות.	(ב)	
לא יוציא מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, להוצאות הבחירות, סכום העולה על 200% מסכום המימון המגיע לו לפי סעיף 7(א1) או (א2), לפי העניין; בבחירות חוזרות לא יוציא מועמד כאמור, סכום העולה על שליש מסכום המימון האמור בסעיף 6 לגבי המועצה האזורית שבה הוא מועמד.	(ג)	תיקון 5 תיקון 6
לעניין סעיף זה, אחת היא אם ההוצאה הוצאה בידי סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, או בידי כל אדם אחר הפועל למענם ובזיקה אליהם.	(ד)	תיקון 6
לא יקבלו סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, במישרין או בעקיפין, כל תרומה מתאגיד בארץ או בחוץ לארץ.	(א) 16.	הגבלת הכנסות תיקון 5 תיקון 6

(1א) על אף האמור בסעיף קטן (א), מועמד לראש מועצה אזורית רשאי לקבל תרומה בסכום שאינו עולה 55,000 שקלים חדשים מיישוב שיתופי הנמצא בתחום המועצה האזורית שבה הוא מועמד, ובלבד שסכום זה יבוא במקום תרומות אישיות של חברי היישוב; לעניין סעיף קטן זה, "יישוב שיתופי" – קיבוץ, מושב שיתופי, או אגודה שיתופית להתיישבות חקלאית שהכנסותיה אינן מחולקות בעיקרן לחבריה.	(1א)	תיקון 2 תיקון 5 תיקון 6
(ב) לא יקבלו סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, בין בחירות לבחירות, במישרין או בעקיפין –	(ב)	
(1) כל תרומה שלא מתאגיד כאמור בסעיף קטן (א), בסכום או בסכומים העולים על 5,000 שקלים חדשים מאת אדם ובני ביתו הסמוכים על שולחנו.	(1)	
(2) כל תרומה מאת אדם שאינו רשום במרשם האוכלוסין המתנהל לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה – 1965;	(2)	תיקון 6
(3) כל תרומה שניתנה בעילום שם; לעניין זה, תרומה שניתנה ממי שזהותו ומענו לא נבדקו ולא אומתו בידי מקבל התרומה או מטעמו – כמותה כתרומה שניתנה בעילום שם.	(3)	תיקון 6
(ב1) סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות יפרסמו את שמות התורמים להם וסכומי התרומות, כפי שיורה מבקר המדינה.	(ב1)	תיקון 6
(ב2) לעניין סעיף זה, אחת היא אם התרומה ניתנה לסיעה, לרשימה, למועמד למועצה אזורית או למועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, או לכל אדם אחר הפועל למענם ובזיקה אליהם.	(ב2)	תיקון 6
(ג) על הגבלת הכנסות של סיעת אם יחולו הוראות חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973.	(ג)	
(ד) העובר על הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ב1) דינו – קנס בשיעור האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין) או קנס כאמור בסעיף 63 לחוק העונשין, הכל לפי הגדול שבהם.	(ד)	תיקון 5 תיקון 6

מינוי רואה חשבון תיקון 5 תיקון 6	17.	(א)	סיעת אם, סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית ומועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות ימנו להם רואה חשבון לביקורת חשבוניותיהם ומתן חוות דעת כאמור בסעיף 22(ב).
		(ב)	רואה חשבון, שהודעה על מינויו נמסרה לפי סעיף 11(א)(3) או סעיף 12(א) ונתן הסכמתו לשמש בתפקידו, ימשיך לכהן כל עוד לא מונה אחר במקומו.
תיקון 5 תיקון 6		(ג)	התפטר רואה חשבון או נבצר ממנו למלא את תפקידו, ימנו סיעת האם, הסיעה, הרשימה, המועמד לראש מועצה אזורית או המועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות רואה חשבון אחר במקומו, תוך שבעה ימים מהיום שנודע להם על כך.
רואה חשבון ברשויות מקומיות קטנות תיקון 5 תיקון 6	18.	(א)	על אף האמור בסעיף 17, ברשות מקומית שמספר בעלי זכות לבחור בה, אינו עולה על 5,000 ימנה מבקר המדינה רואה חשבון אחד שיבקר את חשבוניותיהן של כל הסיעות והרשימות באותה רשות שאינן סיעות בת או רשימות בת וכן יבקר את חשבוניותיהם של כל המועמדים לראש מועצה אזורית באותה רשות ושל כל המועמדים בבחירות מיוחדות לראש רשות, באותה רשות, וייתן חוות דעת כאמור בסעיף 22(ב) לגבי כל סיעה, רשימה או מועמד, בנפרד.
		(ב)	שכר רואה חשבון שמונה על פי סעיף זה, ישולם מאוצר המדינה.
		(ג)	רואה חשבון שמונה לפי סעיף זה, ימשיך לכהן כל עוד לא מונה אחר במקומו.
		(ד)	לעניין סעיף זה "רואה חשבון" - לרבות עובד משרד מבקר המדינה ועובד המשרד שיצא לקצבה, גם אם אינו רואה חשבון, ובלבד שיש לו, לדעת מבקר המדינה, הכישורים והניסיון למלא תפקיד זה, ולרבות עובד המדינה שיצא לקצבה ובלבד שהוא כשיר לכהן כמבקר פנימי, לפי חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992. ³²
סמכויות רואה חשבון תיקון 5 תיקון 6	19.	(א)	רואה חשבון שמונה לפי סעיפים 17 או 18 רשאי לבקש, בכל עת, מנציגים של סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, שאת חשבוניותיהם הוא מבקר, שימציאו לו ידיעות, מסמכים, הסברים וכל חומר אחר הדרושים לו לצרכי הביקורת.
		(ב)	מי שלא מילא אחר דרישה לפי סעיף קטן (א), דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין.

³² ס"ח התשנ"ב, עמ' 198

סיעת אם או רואה חשבון של סיעה או רשימה שאינה סיעת בת או רשימת בת, של מועמד לראש מועצה אזורית או של מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, רשאים בכל עת לבקש ממבקר המדינה חוות דעת אם הוצאה מסוימת או סוג מסוים של הוצאות מהווים הוצאות בחירות; המבקר ישיב לפנייה תוך 14 ימים, ורשאי הוא לתת לתשובתו פרסום בדרך שיקבע.	20.	חוות דעת תיקון 5 תיקון 6
(א) סיעה תחזיק את הכספים המיועדים להוצאות ולהוצאות הבחירות שלה בחשבונות הבנק שעליהם הודיעה כאמור בסעיף 11(א) ו- (ב); רשימה ומועמד לראש מועצה אזורית יחזיקו, החל ביום מסירת ההודעה לפי סעיפים 12 או 12א, את הכספים המיועדים להוצאות הבחירות שלהם בחשבונות הבנק שעליהם הודיעו כאמור.	21.	ניהול חשבונות תיקון 3 תיקון 5
(ב) סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית ומועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות יודיעו בכתב למבקר המדינה על פתיחת כל חשבון בנק כאמור בסעיף קטן (א) תוך שבעה ימים מיום פתיחתו וכן יודיעו בכתב למבקר המדינה על כל שינוי במספר החשבון.		תיקון 5 תיקון 6
(ג) סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית ומועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות ינהלו מערכת חשבונות לפי הנחיות מבקר המדינה וירשמו בה, לפי אותן הנחיות, את כל הכנסותיהם, הוצאותיהם או הוצאות הבחירות שלהם, לפי העניין; כן יירשמו הוצאות שהוצאו לפני יום מסירת ההודעה לפי סעיפים 11, 12 או 12א בעד שירותים וטובין שנתקבלו בתקופת הבחירות ובקשר עם מערכת הבחירות והתחייבויות בשל הוצאות בחירות.		תיקון 5 תיקון 6
(ד) מערכת החשבונות וחשבונות הבנק האמורים יעמדו לביקורת מבקר המדינה, ולעניין זה יהיו למבקר המדינה כל הסמכויות שהוענקו לו לגבי גוף מבוקר בחוק יסוד או בחוק או לפיו.		תיקון 8
(1ד) הוראות סעיף 28כג(ד) לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992³³ יחולו על תרומה בכרטיס חיוב שניתנה לפי חוק זה, בשינויים המחויבים.		תיקון 8

³³ ס"ח התשנ"ב, עמ' 190

מבקר המדינה רשאי בכל עת לדרוש מנציגיה של סיעת אם סיעה, רשימה וכן מנציגיו של מועמד לראש מועצה אזורית או של מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 ³⁴ בדבר שלמותם או נכונותם של הרישומים במערכת החשבונות או בדבר אופייה או מהותה של הכנסה או הוצאה מסוימת; תצהיר כאמור יכול שיימסר לפי ידיעתם של המצהירים או לפי מיטב ידיעתם, והמבקר רשאי לפי שיקול דעתו, לקבל תצהיר זה כראיה.	(ה)	תיקון 5 תיקון 6
לא יאוחר מתום שלושה חודשים אחרי הבחירות ימסרו הנציגים של סיעת אם, סיעה, רשימה, של מועמד לראש מועצה אזורית או של מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות למבקר המדינה את חשבונותיהם לתקופת הבחירות וכן דו"ח כספי לאותה תקופה; מבקר המדינה רשאי לקבל את החשבונות והדו"ח האמורים גם אם הוגשו באיחור אם הוא סבור כי מן הצדק לעשות כן.	(א) 22.	דו"חות של סיעות, רשימות ומועמדים תיקון 5 תיקון 6
החשבונות והדו"ח הכספי יימסרו למבקר המדינה בצירוף חוות דעת של רואה החשבון שנתמנה כאמור בסעיפים 17 ו-18 בדבר תקינותם ושלמותם ובדבר ניהול מערכת החשבונות בהתאם להנחיות מבקר המדינה.	(ב)	תיקון 5
סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות שלא היו להם הכנסות והוצאות יגישו למבקר המדינה תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, על העובדות האמורות ותצהיר זה ייראה כדו"ח כספי לעניין סעיף קטן (א).	(ג)	תיקון 6
לא יאוחר מתום שמונה חודשים אחרי הבחירות ימסור מבקר המדינה ליושב ראש הכנסת דין וחשבון בדבר החשבונות האמורים בסעיף 22(א), בהתייחס לחוות הדעת של רואה החשבון האמורה בסעיף 22(ב) ובהסתמך על בדיקות ובירורים משלימים שמצא לנכון לערוך, ובו יציין –	(א) 23.	דו"ח מבקר המדינה והשלכותיו תיקון 5
אם סיעת האם, הסיעה, הרשימה, המועמד לראש מועצה אזורית או המועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות ניהלו מערכת חשבונות לפי הנחיותיו;	(1)	תיקון 5 תיקון 6

³⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, התשל"א, עמ' 421

(2) אם הוצאות הבחירות של סיעת האם, הסיעה, הרשימה, המועמד לראש מועצה אזורית או המועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות והכנסותיהם בתקופת הבחירות היו בגבולות האמורים בסעיפים 16,15 ו-261 (ז).	תיקון 5 תיקון 6
--	----------------------------

העתק מן הדין וחשבון יימסר לשר.

(ב) ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת רשאית להאריך, לבקשת מבקר המדינה, את מועד מסירת הדין וחשבון האמור בסעיף קטן (א).	(ב)
--	------------

(ג) לא היה הדין וחשבון חיובי, יורה השר כי היתרה בסך 15% כאמור בסעיפים 7(ב) או 9(ד) לא תשולם.	(ג)
---	------------

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), אם ניהלו סיעת אם, סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות מערכת חשבונות לפי הנחיות מבקר המדינה אך ללא הקפדה מלאה עליהן, או שהחשבונות והדו"ח האמורים בסעיף 22(א) הוגשו למבקר המדינה בהסכמתו באיחור, רשאי מבקר המדינה להמליץ כי ישולם להם חלק מיתרת המימון, בסכום שיקבע מבקר המדינה, בהתחשב באופי החריגה ובהיקפה, במידת האיחור בהגשת החשבונות והדו"ח ובהתחשב בנסיבות מקלות או מחמירות שימצא מבקר המדינה לחריגה או לאיחור.	(ד) תיקון 5 תיקון 6
---	---------------------------------------

(ה) מבקר המדינה רשאי להמליץ בפני השר כאמור בסעיף קטן (ד) גם במקרה של חריגה מההוראות בדבר הגבלת הוצאות והכנסות האמורות בסעיפים 15, 16 ו-261 (ז).	(ה)
--	------------

(ו) השר יורה לשלם סכומים בהתאם להמלצת מבקר המדינה על פי סעיפים קטנים (ד) ו-(ה).	(ו)
--	------------

(1) סיעת אם, סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות שלא הגישו את חשבונותיהם או דין וחשבון כספי כאמור בסעיף 22, יחזירו את כל הסכומים שקיבלו לפי חוק זה.	(1) (ז) תיקון 5 תיקון 6
--	---

(2) מבקר המדינה יודיע לשר מי הם הסיעות, הרשימות, המועמדים לראש מועצה מקומית והמועמדים בבחירות מיוחדות לראש רשות שלא הגישו את חשבונותיהם או את הדוחות הכספיים שלהם, והשר ידרוש מהם, בכתב, להחזיר את כל הסכומים שקיבלו כאמור בפסקה (1).	(2) תיקון 6
--	---------------------------

כל סכום שיש להחזירו לאוצר המדינה לפי סעיף קטן (ז)(1), יוחזר בתוספת הפרשי העלייה של המדד, מן המדד שפורסם סמוך לפני תשלום המקדמה לפי סעיף 10 למי שנדרש להחזיר את הסכום, עד המדד שפורסם סמוך לפני היום שהשר שלח דרישה להחזרת הסכום כאמור בסעיף קטן (ז) (2) (להלן – המדד האחרון). לא שולם הסכום בתוספת הפרשי העלייה של המדד כאמור, תוך 30 יום מיום שנשלחה דרישת השר, ייוספו לו הפרשים של עליית המדד מן המדד האחרון ועד המדד שפורסם סמוך לפני מועד תשלום הסכום.	(ח)	
כל סכום שהוספו לו הפרשי עליית המדד כאמור בסעיף קטן (ח), יעוגל לסכום של השקל החדש הקרוב השלם.	(ט)	
כל סכום שיש להחזירו לאוצר המדינה לפי סעיף קטן (ז)(1) ו- (ח), יגבה השר מן הבנק הערב. עלה הסכום שיש להחזירו על סכום הערבות הבנקאית, תחול על יתרת הסכום פקודת המיסים (גביה) ³⁵ כאילו הייתה מס ויראו כחייבים גם את הנציגים ואת באי כוח סיעת האם, הסיעה, הרשימה, המועמד לראש מועצה אזורית או המועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות.	(י)	תיקון 5 תיקון 6
הודעות, הצהרות ותצהירים של המנויים להלן לפי חוק זה יימסרו:	24.	הודעות הצהרות ותצהירים תיקון 6
לגבי סיעה – על ידי בא-כוחה או ממלא מקומו שנקבעו על פי סעיף 11(א)(1);	(1)	
לגבי רשימה – על ידי בא-כוחה או ממלא מקומו כאמור בסעיף 12(א)(2);	(2)	
לגבי מועמד לראש מועצה אזורית – יכול שיימסרו על ידו וגם על ידי בא-כוחם של מי שהציעו את מועמדותו לראש המועצה כאמור בסעיף 157 לצו המועצות האזוריות, או בידי ממלא מקומו של בא הכוח האמור;	(3)	
לגבי מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות – יכול שיימסרו על ידו וגם על ידי בא-כוחם של מי שהציעו את מועמדותו לראש הרשות כאמור בסעיף 5(ג) לחוק הבחירה הישירה, או בידי ממלא מקומו של בא הכוח האמור.	(4)	

³⁵ ח"א, כרך ב', עמ' 1374. מנהל המינהל לשלטון מקומי במשרד הפנים הוסמך כפקיד גבייה: י, פ, התשס"ט, עמ' 4571.

25.	מניעת שעבוד ועיקול תיקון 5 תיקון 6	הסכומים המגיעים או שניתנו לסיעת אם, סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות לפי חוק זה אינם ניתנים לשעבוד או לעיקול.
26.	דין סיעת אם תיקון 3	(א) הוראות סעיפים 11 עד 15 ו-17 עד 23 לא יחולו על סיעת בת או רשימת בת; הוראות חוק זה הנוגעות לסיעה ולחובותיה למעט סעיף 7(ג) יחולו על סיעת אם בכפוף לאמור בסעיף זה ובשינויים המחויבים לפני העניין. (ב) סיעת האם תהיה זכאית לסכומים המגיעים לסיעת בת או לרשימת בת על פי סעיפים 7, 9 ו-10. (ג) תנאי מוקדם לתשלום לסיעת אם הוא שהיא מילאה במועד האמור בסעיף 11 את חובות הסיעה שנקבעו בו, בשינויים אלה: (1) אחד לפחות מן הנציגים יהיה חבר הכנסת ועל אחד מהם לפחות תצהיר סיעת האם והוא בעצמו שהוא בקי במשק הכספים של סיעת האם; (2) היא תמסור הודעה על אופן תשלום המקדמה לפי סעיף 10(ג)(1) או (2); (3) במקום הודעה לפי סעיף 11(א)(1), תמסור סיעת האם הודעה על סיעות הבת שלה ברשויות המקומיות, מספר חבריהן ושמן של החברים, וכן תמסור הודעה על הרשויות המקומיות שבהן אין לה סיעות בת והיא החליטה להגיש רשימות מועמדים בהן; (ד) הודעות מטעם סיעת אם יימסרו – (1) אם היא סיעה מסיעות הכנסת - בידי בא-כוחה על פי סעיף 25 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט – 1969,³⁶ או ממלא מקומו; (2) אם היא מפלגה - בידי בא-כוחה או ממלא מקומו שנקבעו כאמור בסעיף 36(ב) לחוק הבחירות.

³⁶ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103

(ה) השר רשאי לקבל מיושב ראש הכנסת אישור הנתונים הנוגעים לסיעת אם והדרושים לצורך ביצוע חוק זה.

(1) (1) עלה סכום המקדמה על התשלום המגיע בהתאם לסעיף 7, ינכה יושב ראש הכנסת, על פי בקשת השר, את הסכום החסר מן התשלומים המגיעים לסיעת האם או למפלגות המרכיבות אותה על פי חוק מימון מפלגות התשל"ג-1973, ויעביר את כל הסכום שינוכה לאוצר המדינה. הניכוי האמור ייעשה בשיעורים שיקבע יושב ראש הכנסת.

(2) בטל.

תיקון 3

(3) (3) התפלגה סיעת אם על פי האמור בסעיף 25(ב) ו-(ב) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, ייעשה הניכוי האמור בפסקה (1) מן התשלומים המגיעים לסיעות החדשות, באופן יחסי למספר החברים בכל אחת מהסיעות החדשות.

(1) (ז) הוצאות הבחירות של סיעת האם ושל כל סיעות הבת ורשימות הבת שלה למעט הוצאות בבחירות חוזרות - לא יעלו על 200% מסכום המימון המגיע לסיעת האם;

(2) (2) הוצאות הבחירות החוזרות של סיעת האם ושל כל סיעות הבת ורשימות הבת שלה לא יעלו על שליש הסכום המגיע לפי סעיף 6 בכל הרשויות המקומיות שבהן סיעות בת או רשימות בת שלה משתתפות בבחירות החוזרות.

(ח) הוצאות הבחירות של סיעות הבת ושל רשימות הבת וכן הכנסותיהן ייראו כחלק מהוצאותיה והכנסותיה של סיעת האם לעניין חוק זה ויירשמו ביחד עם ההוצאות וההכנסות של סיעת האם עצמה במערכת החשבונות שתנהל סיעת האם בהתאם להנחיות מבקר המדינה.

(ט) חובת מינוי רואה חשבון תחול על סיעת האם, ובחוות דעתו יתייחס רואה החשבון במיוחד לשאלה אם ההוצאות וההכנסות של סיעות הבת ורשימות הבת הוצגו כראוי במערכת החשבונות של סיעת האם.

(י) סעיף 13 לא יחול על סיעת אם.

החלת הוראות תיקון 5 תיקון 6	27.	(א) הוראות חוק זה בדבר ניהול חשבונות, ביקורת חשבונות, ביקורת מבקר המדינה והגבלת הוצאות והכנסות, יחולו גם על סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות שלא ביקשו מימון להוצאות הבחירות שלהם או שאינם זכאים למימון מחמת שלא מילאו במועד אחר התנאים של סעיפים 11, 12 או 12א.
תיקון 6		(ב) הגבלת ההוצאות של סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות כאמור בסעיף קטן (א), תחושב לפי הוראות סעיף 15 כאילו מילאו אחר התנאים של סעיפים 11, 12 או 12א.
תיקון 5		(ג) העובר על הוראות סעיף קטן (א) דינו - קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין.
אחריות נציגים תיקון 5 תיקון 6	28.	נעברה עבירה לפי סעיפים 16 או 19, בידי סיעת אם, סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות יימש גם כל מי שהוא נציג של אחד הגופים האמורים, כאמור בסעיפים 11(א)(2) ו-12א(א)(1), אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט את כל האמצעים הסבירים כדי למנוע או להפסיק את העבירה.
המצאת הודעות תיקון 7 תיקון 9	29.	השר ימציא במרוכז למבקר המדינה, לא יאוחר מהיום השלושים אחרי יום הבחירות, העתקים מההודעות שקיבל לפי סעיפים 11(א), 12(א), 12א(א) או 26(ג) וכן רשימה מפורטת של סכומי המקדמות ששולמו לפי סעיפים 10 או 26(ב) לסיעות אם, לסיעות, לרשימות, למועמדים לראש מועצה אזורית ולמועמדים בבחירות מיוחדות לראש רשות.
הנחיות וכללים של מבקר המדינה תיקון 5 תיקון 6	30.	(א) מבקר המדינה יקבע הנחיות לסיעות, לרשימות, למועמדים לראש מועצה אזורית והמועמדים בבחירות מיוחדות לראש רשות בדבר דרך הניהול של מערכת חשבונותיהם. (ב) מבקר המדינה רשאי לקבוע קווים מנחים לרואי חשבון שנתמנו לפי חוק זה, בדבר דרכים ונהלים לבדיקת החשבונות של הסיעות, הרשימות, המועמדים לראש מועצה אזורית והמועמדים בבחירות מיוחדות לראש רשות. (ג) מבקר המדינה רשאי לקבוע כללים בדבר -
תיקון 5 תיקון 6		(1) דרכי המינוי וביטול המינוי של רואי חשבון של סיעה, רשימה, מועמד לראש מועצה אזורית, או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות לפי סעיף 18 והתנאים והכשירות למינוי כאמור; (2) שכרו של רואה חשבון שנתמנה לפי סעיף 18.

31.	(הוראות שעה שאינן חלות)	
32.	(הוראות שעה שאינן חלות)	
33.	תיקון עקיף.	תיקון פקודת העיריות
34.	תיקון עקיף.	תיקון חוק הרשויות המקומיות (בחירות)
35.	תיקון עקיף.	תיקון חוק הבחירות (דרכי תעמולה)
36.	תיקון עקיף.	תיקון חוק מימון מפלגות
37.	הוראות לעניין בחירות 1993.	תחילה
38.	שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי -	ביצוע
(1)	ליתן הנחיות, ולקבוע טפסים להגשת הודעות והצהרות מאת סיעות אם, סיעות, רשימות ונציגיהן ;	
(2)	לאצול מסמכויותיו למפקח הארצי על הבחירות לפקיד בחירות או לאדם אחר.	

הנחיות מימון הבחירות ברשויות המקומיות (ניהול חשבונות), התשס"ח-2008

בתוקף סמכותי לפי סעיף 30(א) לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993 (להלן - החוק), ושאר סמכויות המוקנות לי לפי חוק, אני קובע הנחיות אלה:

1. הגדרות בהנחיות אלה -

"סיעה" - בכלל זה סיעה, רשימה, סיעת אם, סיעת בת, רשימת בת, מועמד לראש מועצה אזורית ומועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות, כמשמעותם בחוק.

"המערכת לניהול חשבונות ולדיווח" - מערכת ממוכנת הנמצאת באתר האינטרנט של משרד מבקר המדינה, המיועדת לרישום כל הפעולות הכספיות של סיעה הנוגעות למערכת בחירות שבה היא משתתפת ולדיווח עליהן. מערכת זו מופעלת על פי כללי שימוש שקובע משרד מבקר המדינה, והכניסה אליה היא על פי הרשאה של משרד מבקר המדינה בלבד.

"דין וחשבון כספי" - דין וחשבון הכולל: פירוט ההכנסות וההוצאות שהוצאו בקשר למערכת הבחירות, פירוט היתרות בחשבונות הנכסים וההתחייבויות ליום הבחירות וכן ביאורים.

"כנס" - התקהלות בני אדם המאורגנת בקשר למערכת בחירות של סיעה להוציא חוגי בית במתכונת מצומצמת.

"פרסום" - חומר הסברה או תעמולה בכל אמצעי שהוא, לרבות עיתונים, אינטרנט, טלוויזיה, רדיו, טלפון, סרטי קולנוע, סרטי הקלטה, תקליטורים ותקליטונים, מסרונים (SMS), לוחות מודעות, שלטי חוצות, שלטים נישאים, עלונים, דבקיות (סטיקרים) וכיוצא באלה.

"מועמד", "רשימת מועמדים", "בחירות" - כמשמעותם בחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965, בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו כהונתם), התשל"ה-1975, בחוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח-1988, ובצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958.

"תרומה" - בכסף או בשווה כסף, במישרין או בעקיפין, במזומנים או בהתחייבות בכתב, לרבות מתן שירותים, טובין ונכסים ללא תמורה וחובות שלא נפרעו כאמור בסעיף 16(ד) להלן, אך למעט פעילות אישית בהתנדבות שאינה בגדר עיסוקן של המתנדב, והכול במסגרת מימון מערכת הבחירות של הסיעה.

2. הנחיות כלליות

(א) המערכת לניהול חשבונות ולדיווח, תוקם ותנוהל על ידי משרד מבקר המדינה, וכללי השימוש בה ומתכונת הדין וחשבון הכספי ייקבעו על ידי. משרד מבקר המדינה יעדכן ייתקן וישנה את המערכת, את הכללים ואת מתכונת הדיווח מפעם לפעם על פי הדין הנוהג וצרכי עבודת הביקורת שלו.

(ב) סיעה תנהל מערכת חשבונות, באמצעות המערכת לניהול חשבונות ולדיווח, ותרשום בה את כל הוצאותיה – לרבות הוצאות שנעשו באמצעות אחרים – למטרותיהן ולפרטיהן, והכנסותיה למקורותיהן ולפרטיהן, בצורה שתאפשר לזהותן, לאמתן ולסכמן בדרכי ביקורת מקובלות.

(ג) הוצאות והכנסות של סיעות בת ורשימות בת ישולבו במערכת החשבונות של סיעת האם, וסיעת האם תהיה אחראית לרישומן המלא והמפורט. בכל סעיף הוצאה או הכנסה ירוכזו ההוצאות או ההכנסות של כל סיעת בת ורשימת בת בנפרד מסיעות הבת ורשימות הבת האחרות, כדי לאפשר זיהוי סיעת הבת או רשימת הבת שהוציאה את ההוצאה או קיבלה את ההכנסה וריכוז כל ההוצאות וההכנסות של כל אחת מסיעות הבת ורשימות הבת בנפרד.

(ד) סיעת אם לא תרשום במערכת החשבונות האמורה הכנסות והוצאות לפי חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973.

3. רמת הניהול

מערכת החשבונות של סיעה תנוהל ברמה מקצועית נאותה ובהתאם לעקרונות חשבונאיים מקובלים במוסדות ללא כוונת רווח והכול בכפוף להוראות הנחיות אלה.

4. רישום שוטף

הרישום בחשבונות ייעשה באופן שוטף ועדכני ויקיף את כל הפעולות הכספיות שבוצעו.

5. הרשאת כניסה

(א) סיעה המבקשת להשתתף בבחירות תבקש ממבקר המדינה, עוד בטרם החלה באיסוף תרומות ובביצוע הוצאות, הרשאת כניסה למערכת לניהול חשבונות ולדיווח ואת כללי השימוש במערכת זו.

(ב) מיד לאחר קבלת ההרשאה כאמור בס"ק (א) תרשום הסיעה במערכת לניהול חשבונות ולדיווח את כל הכנסותיה והוצאותיה הקשורות למערכת הבחירות.

(ג) לעניין סעיף זה וסעיפים 6 עד 16, "סיעה" - לרבות כל מי שמנהל עבודה מערכת בחירות אף בטרם הוגשה רשימת מועמדים.

6. שלמות הרישום

(א) כל הוצאה והכנסה שבוצעה תירשם בשלמותה, לרבות הוצאה שטרם נפרעה והכנסה שטרם נתקבלה אך קיימת התחייבות לגביה.

(ב) הכנסות שמהן נוכו או קוזזו סכומים המגיעים למעביר ההכנסה יירשמו בשלמותן בסעיפי ההכנסות במערכת החשבונות של הסיעה, והסכומים שנוכו או קוזזו יירשמו בסעיפי ההוצאות במערכת החשבונות של הסיעה.

(ג) אם חויבה סיעה לשלם או שילמה סכום כולל בגין הוצאות שונות, יירשמו במערכת החשבונות של הסיעה כל פרטי ההוצאות למטרתיהן.

חשבונות בנק

.7

(א) סיעה תחזיק את כספיה בחשבון בנק שיישא את שמה וייוחד למערכת הבחירות. חשבון בנק כאמור ייוחד למערכת בחירות אחת בלבד, לרבות בחירות חוזרות.

(ב) סיעה תודיע למבקר המדינה בתוך שבעה ימים מעת פתיחת חשבון בנק שיוחד למערכת הבחירות או מעת סגירת חשבון בנק זה את מספר החשבון, את שם הבנק ואת כתובת סניפו שבו נפתח או נסגר החשבון.

כרטיסי חיוב

.8

סיעה תודיע למבקר המדינה בתוך שבעה ימים מעת שקיבלה כרטיס חיוב שבגיניו יחויב חשבונה מה הם שמות האנשים שעל שמם הוצא כרטיס החיוב, מספרי הזהות שלהם ומענם.

הכנסות

.9

כל הכנסה שמקבלת הסיעה מכל מקור שהוא תופקד בחשבון הבנק של הסיעה. הסיעה תשמור את האסמכתאות לכל הכנסה שקיבלה.

הפקדת תרומות

.10

תרומות במזומן ובצ'קים יופקדו בחשבון הבנק של הסיעה ביום קבלתם ולא יאוחר משלושה ימי-עבודה מיום זה, ופרטיהן יירשמו באסמכתה המאשרת את ההפקדה.

קבלות

.11

(א) סיעה תפיק לתורם קבלה על כל תרומה שהתקבלה, מיד עם קבלתה, בין שהיא תרומה בכסף ובין שהיא תרומה בשווה כסף; הקבלה תופק באחת משתי הדרכים האלה:

(1) באופן ממוחשב: הסיעה תוכל להפיק קבלה ממערכת ניהול חשבונות ממוחשבת, המאושרת בידי רשות המסים בישראל, שבה יכללו בשינויים המחויבים הפרטים שמצוינים להלן בנוגע לפנקס קבלות;

(2) מפנקס כרוך של קבלות ממוספרות מראש; אם אין סכום התרומה מודפס מראש בגוף הקבלה ובספח שלה, תופק קבלה עם העתק.

(ב) בספח של כל קבלה או בספח של כל קבלה או בהעתקה יירשמו סכום התרומה ותאריך קבלתה, שמו של התורם, מספר הזהות שלו ומענו ואמצעי מתן התרומה.

(ג) ניהול פנקסי הקבלות יתבצע כך :

- (1) סיעה תנהל רישום של פנקסי הקבלות המתוארים בסעיף קטן (א) ברישום יפורטו שמותיהם ומעניהם של מחזיקי הפנקסים ;
 - (2) פנקס שאזלו בו הקבלות יוחזר לסיעה בתוך שבוע ; פנקסים שנשתיירו בהם קבלות בתום תקופת הבחירות יוחזרו לסיעה בתוך שבוע מתום אותה תקופה ;
 - (3) בוטלה קבלה, יצורף המקור להעתק או לספח בפנקס ;
 - (4) אם תופק הקבלה ממערכת ניהול חשבונות ממוחשבת כאמור, יישמר עותק מודפס של הקבלה במערכת הנהלת החשבונות של הסיעה.
- (ד) התקבלה תרומה בצ'ק, יצוינו בקבלה שמו ומענו של התורם, סכום התרומה ופרטי הצ'ק. על הסיעה להשאיר בידיה תצלום של הצ'ק לפני הפקדתו בבנק ; תצלום זה ישמש אסמכתה במערכת החשבונות של הסיעה.
- (ה) התקבלה תרומה בדרך של העברה בנקאית, יצוינו בקבלה שמו ומענו של התורם, סכום התרומה והאסמכתא. על הסיעה להשאיר בידיה העתק של כל האסמכתאות להעברה בנקאית וההעתיקים ישמשו אסמכתה בהנהלת החשבונות של הסיעה.
- (ו) התקבלה תרומה באמצעות כרטיס חיוב, תערוך הסיעה רישום הכולל את שם התורם, מספר הזהות שלו, מענו, מספר כרטיס החיוב שלו, מספר חשבון הבנ שבגינו מחויב כרטיס החיוב, שם בעלי החשבון, מספר הזהות שלהם ומענם, סכום התרומה, תאריך זיכוי חשבון הסיעה בסכום התרומה, וכן השם המלא ומספר הזהות של מקבל התרומה מטעם הסיעה או עבורה. רישום זה ישמש אסמכתה במערכת החשבונות של הסיעה.
- (ז) התקבלה תרומה במזומן, יצוינו בקבלה שמו ומענו של התורם, סכום התרומה ותאריך קבלת התרומה. לא תתקבל תרומה במזומן אלא אם כן יצהיר התורם בהתאם לסעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, בעת מה התרומה כי התרומה ניתנת מכספו. תצהיר זה ישמש אסמכתה במערכת החשבונות של הסיעה.

12. דיווח על תרומות

- (א) סיעה תדווח באמצעות המערכת לניהול חשבונות ולדיווח על כל תרומה שקיבלה מיד עם קבלתה ולא יאוחר מיום עבודה אחד מעת קבלתה. פרטי הדיווח הנדרשים לגבי כל תרומה מצויים במערכת לניהול חשבונות ולדיווח ובהם, בין השאר, שם התורם, מספר זהותו, מקום מגוריו, סכום התרומה ואמצעי התשלום. הסיעה תדווח על כל תרומה שניתנה לה לפני שקיבלה הרשאת כניסה למערכת לניהול חשבונות ולדיווח, מיד עם קבלת ההרשאה.
- (ב) תרומה לתורם לא תחזירה במזומן אלא רק בצ'ק או בהעברה סיעה המחזירה בנקאית.

(ג) הסיעה תדווח באמצעות המערכת לניהול חשבונות ולדיווח על כל תרומה שתוחזר. לגבי כל תרומה שהוחזרה היא תרשום את כל הפרטים כמפורט במערכת לניהול חשבונות ולדיווח לרבות שם התורם, מספר זהותו, מקום מגוריו, סכום התרומה ואמצעי התשלום. על כל תרומה שהחזירה הסיעה לפני שקיבלה הרשאת כניסה למערכת לניהול חשבונות ולדיווח, תדווח הסיעה במערכת זו מיד עם קבלת ההרשאה. הסיעה תשמור במערכת החשבונות שלה את כל המסמכים המשמשים אסמכתה להחזר התרומה.

13. פרסום תרומות

כל תרומה לסיעה ששוויה 500 שקלים חדשים או כל סכום אחר שיקבע מבקר המדינה לגבי מערכת בחירות כלשהי, תפורסם במקום שיוחד לכך באתר האינטרנט של מבקר המדינה, במועד שיקבע מבקר המדינה. הפרסום יכלול את שם התורם, מקום מגוריו וסכום התרומה.

14. תשלום הוצאות

(א) סיעה תשלם את כל הוצאותיה בצ'קים, בהעברה בנקאית או בכרטיס חיוב לחובת חשבון בנק שיוחד למערכת הבחירות שעליו הודיעה למבקר המדינה כמפורט בסעיף 7 לעיל.

(ב) סיעה תשמור כחלק מהאסמכתאות שלה העתק של כל צ'ק שהוציאה ושל כל הודעה של בנק על ביצוע העברה בנקאית.

(ג) סיעה תשמור כחלק מהאסמכתאות שלה העתק של כל שובר תשלום בכרטיס חיוב, את דפי חשבונות הבנקים שלה ואת ההודעות החודשיות של מנפיקי כרטיסי החיוב על חיוב חשבונות הבנק שלה בגין תשלומים בכרטיסי חיוב. הסיעה תכין תרשומת על כל הודעה בטלפון שבה נעשה תשלום בכרטיס חיוב.

15. תשלום הוצאות במזומנים

על אף האמור בסעיף 14(א) רשאית סיעה לשלם הוצאה במזומנים אם סכומה הכולל של כל הוצאה אינו עולה על 400 שקלים חדשים, וביום הבחירות או ביום הבחירות החוזרות - 700 שקלים חדשים; הסיעה תנהל רישום עזר של תשלומים כאמור, ובו יצוינו שמות מקבלי התשלום, שמו של מאשר ההוצאה ופרטי ההוצאה.

16. רישום הכנסות והוצאות מיוחדות

(א) סיעה תרשום כהכנסה וכהוצאה במערכת החשבונות שלה כל פעילות של התנדבות אם היא בגדר עיסוקו של המתנדב. הסיעה תפרט במסמך מיוחד את היקף הפעילות ושוויה.

(ב) סיעה תרשום במערכת החשבונות שלה את ההוצאות בגין ערבות שניתנה לטובתה לרבות הערך הכלכלי של הערבות.

(ג) סיעה תרשום במערכת החשבונות שלה כהכנסה מתרומה מימון עצמי של מועמד לראש רשות מקומית או של מי שמופיע ברשימת מועמדים בבחירות לרשות מקומית. ההוראות החלות על תרומה יחולו גם על מימון עצמי של המועמד.

(ד) סיעה תרשום כתרומה גירעון שנוצר מחובות שמועד פירעונם עבר, ואשר על פי מצבה הכספי של הסיעה ניתן לקבוע שהיא לא תוכל לפרעם בתוך שנתיים ממועד הפירעון.

17. הזמנות והתקשרויות

כל הזמנה או התקשרות אחרת שסכומה הכולל עולה על 1,700 שקלים חדשים תיעשה במסמך כתוב, ובו יירשמו פרטים שיש בהם להבהיר את מהות ההוצאה וסכומה.

18. העסקת עובדים ופעילים

(א) כל העסקת עובדים או פעילים בשכר תיעשה על פי מסמך כתוב ובו יירשמו כל פרטי ההעסקה, פרטיו של העובד או הפעיל לרבות שמו ומספר זהותו, מענו והתמורה שתשולם לו.

(ב) הסיעה תשמור בחשבונותיה אסמכתה בחתימת ידו של העובד או הפעיל המעידה על קבלת התשלום.

19. הלוואות וערבויות

(א) סיעה תערוך הסכם בכתב לגבי כל הלוואה שהיא מקבלת ולגבי כל ערבות הניתנת לטובתה.

(ב) סיעה תיתן בביאורים לדין וחשבון הכספי מידע מלא על הלוואות שקיבלה ועל הערבויות שניתנו לטובתה:

(1) המידע הנוגע להלוואות יכלול נתונים על נותן ההלוואה, סכום ההלוואה, מועד מתן ההלוואה, ותנאי ההלוואה כגון: תקופת ההלוואה, שיעור הריבית על ההלוואה, מועדי פירעון ההלוואה קרן וריבית, ההוצאות הכרוכות בקבלת ההלוואה, הביטחונות שהעמידה הסיעה לטובת נותן ההלוואה וכן כל מידע מהותי אחר.

(2) המידע הנוגע לערבויות יכלול נתונים על נותן הערבות, סכום הערבות, מועד מתן הערבות, לטובת מי ניתנה הערבות, ההוצאות הכרוכות בקבלת הערבות ותנאי הערבות כגון: תקופת הערבות, מועד פקיעת הערבות, תנאי מימושה של הערבות, הערך הכלכלי של הערבות, חובותיה של הסיעה כלפי הערב אם חולטה הערבות וכן כל מידע מהותי אחר.

20. אסמכתאות

על כל רישום במערכת לניהול החשבונות ולדיווח צריך שתהיה אסמכתה המעידה על מהימנותו ושלמותו של הרישום וממנה ניתן ללמוד על פרטי הפעולה שבגינה נעשה הרישום. על הסיעה לתייך את אסמכתאות באופן שיאפשר את איתורן. תיוך האסמכות יעשה על פי מספרי הפעולות הניתנים לכל פעולה במערכת לניהול חשבונות ולדיווח.

21. תיעוד פרסומים

(א) סיעה תרכז את הפרסומים שפרסמה בכל עיתון בתיק נפרד ותתייך בו את הפרסומים בסדר כרונולוגי; פרסומים שלא נעשו בעיתון ירוכזו בתיק נפרד, יסודרו לפי שם ספק הפרסום ויתויקו בסדר כרונולוגי.

(ב) לכל פרסום או סדרת פרסומים יצורפו המסמכים האלה:

(1) עותק הפרסום;

(2) העתק מהזמנת הפרסום או מההסכם עם ספק הפרסום או המפרסם או מפי הפרסום או המפיץ או כל הסכם אחר הכרוך בהכנת הפרסום, בפרסום ובהפצתו, הכל לפי העניין. ההזמנות או ההסכמים יכללו, בין השאר פרטים אלה: שטח הפרסום, מספר העמודים, מספר הפעמים שהמודע תפורסם או תופץ, מספר יחידות הפרסום, והכול לפי העניין, וכן מתי הפרסום;

(3) הפרטים שבפסקה 2 לגבי הפרסום כפי שבוצע בפועל;

(4) העתק חשבונית/קבלה מאת המפרסם או מפיץ הפרסום או המפיץ או כקשור בהכנת הפרסום, בפרסומו ובהפצתו, הכל לפי העניין;

(5) העתק פקודות התשלום של הסיעה;

(6) העתקי הצ'קים שמשכה הסיעה;

(7) העתק הרישומים במערכת החשבונות של הסיעה המתייחסים לחיובי ולזיכויים בקשר לפרסומים אלה.

(ג) לגבי פרסום חוצות ולגבי פרסום על כלי רכב ובתוך כלי רכב - נוסף על האמור בס"ק (ב) יפורטו מקומו של כל פרסום, גודלו ותקופת הצבתו. כאשר הפרסום מוקרן או משודר יפורט משכו של הפרסום.

(ד) לגבי פרסום ברדיו או בטלוויזיה או באינטרנט - נוסף על האמור בס"ק (ב) יפורטו התחנות או האתרים שבהם נעשה הפרסום, משכו של כל פרסום ותקופת הפרסום.

(ה) לגבי פרסום באמצעות הטלפון – נוסף על האמור בס"ק (ב) יפורטו ההודעה שניתנה, משך הזמן של ההודעה, מספר הנמענים שלהם נמסרה ההודעה ומספר הפעמים שההודעה ניתנה לכל נמען.

22. תיעוד כנסים

(א) סיעה תרכז בתיק נפרד את כל המסמכים הקשורים לכנסים שערכה.

(ב) המסמכים הנוגעים להוצאות הכרוכות בקיומו של כל כנס יתויקו בנפרד; בלי לגרוע מכלליות האמור לעיל – יתויקו המסמכים הנוגעים להוצאות הכרוכות בפרסום, בשימוש במקום שבו מתקיים הכנס, באבטחה, בצידוד, בהגברה, בתאורה, בהסעות, במזון, בתשלומים למשתתפים בכנס ולכל תשלום אחר.

(ג) המסמכים יכללו, בין השאר:

- (1) העתק מהזמנת השירות או מההסכם עם נותן השירות, שצוין בהם המחיר שישולם עבור השירות;
- (2) העתק חשבונית או קבלה מאת נותן השירות;
- (3) העתק פקודות התשלום של הסיעה;
- (4) העתקי הצ'קים שמשכה הסיעה.
- (5) העתק הרישומים במערכת החשבונות של הסיעה הנוגעים לחיובים ולזיכויים בקשר להוצאות הכרוכות בקיום הכנס;

(ד) לאחר סיום מערכת הבחירות תכין הסיעה רשימה מרוכזת לפי סדר כרונולוגי של כל הכנסים שקיימה. לגבי כל כנס יצוינו הפרטים האלה: תאריך הכנס, שעת הכנס, מקום הכנס, שם המופיעים בכנס מטעם הסיעה, ההוצאות השונות לסוגיהן שהסיעה נשאה בהן בגין הכנס.

23. תיעוד סקרים

(א) הסיעה תרכז בתיק מיוחד את כל הסקרים שנעשו בעבורה.

(ב) לגבי כל סקר בנפרד יתויקו המסמכים הנוגעים אליו. המסמכים יכללו, בין השאר:

- (1) העתק של הזמנת הסקר או ההסכם עם מבצע הסקר, כולל המחיר.
- (2) העתק חשבונית או קבלה מאת מבצע הסקר.
- (3) העתק פקודות התשלום של הסיעה.
- (4) העתקי הצ'קים שמשכה הסיעה.
- (5) העתק הרישומים במערכת החשבונות של הסיעה הנוגעים לחיובים ולזיכויים בקשר להוצאות הכרוכות בביצוע הסקר.

24. שמירת מסמכים

(א) ספרי החשבונות והאסמכתאות של סיעה וכן עותק של כל פרסום שלה - לרבות כאלה שנוהלו ונעשו על ידי אחרים שניהלו בחלקה או בשלמותה את מערכת הבחירות של הסיעה - יישמרו בידי הסיעה במשך שבע שנים מתום תקופת הבחירות או זמן ארוך מזה לפי דרישת מבקר המדינה;

(ב) סעיף קטן (א) אינו גורע מהחובה לשמור מסמכים על פי חיקוק אחר.

25. התאמות בנק

בתום מערכת בחירות תערוך הסיעה התאמת בנק ותוודא שכל הרישומים בבנק על פעולותיה בחשבונה משתקפים כיאות בהנהלת החשבונות שלה.

26. דין וחשבון כספי

(א) בתום תקופת הבחירות תערוך סיעה דין וחשבון כספי, במתכונת המפורטת בנספח א' להנחיות אלה, אשר יופק באמצעות המערכת לניהול חשבונות ולדיווח. הדין וחשבון הכספי יהיה חתום על ידי נציגי הסיעה. הסיעה תגיש את הדין וחשבון הכספי בצירוף חוות דעת של רואה חשבון למבקר המדינה במועד שנקבע בחוק.

(ב) בדין וחשבון על פי ס"ק (א) יוצגו ההוצאות וההכנסות לפי החלוקה הזאת:

(1) הוצאות בחירות והכנסות עד ליום הבחירות;

(2) הוצאות בחירות חוזרות והכנסות.

(ג) הדין וחשבון הכספי של סיעת אם אשר יופק באמצעות המערכת לניהול חשבונות ולדיווח יכלול שני חלקים: החלק האחד - דיווח כולל על כל ההכנסות וההוצאות, הנכסים וההתחייבויות של סיעת האם, סיעות הבת ורשימות הבת שלה. החלק השני - דיווח פרטני על ההכנסות וההוצאות, הנכסים וההתחייבויות של כל סיעת בת וכל רשימת בת בנפרד. הדיווח על ההכנסות וההוצאות, הנכסים וההתחייבויות בשני החלקים יהיה על פי סעיפי ההכנסות וההוצאות.

(ד) לדין וחשבון הכספי של סיעה יצורפו רשימה של החייבים ויתרות החוב של כל אחד מהם ליום הבחירות וכן רשימה של הזכאים ויתרת החוב שהסיעה חייבת לכל אחד מהם ליום הבחירות.

27. שינויים

סיעה לא תשנה את דרך ניהול חשבונותיה ואת מתכונת הדין וחשבון הכספי שלה כמפורט בהנחיות אלה אלא רק אם אישר זאת מבקר המדינה מראש בכתב.

28. תצהיר

עם הדין וחשבון הכספי תגיש סיעה תצהיר, לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, בדבר שלמותם ונכונותם של הרישומים במערכת החשבונות. נוסח התצהיר יהיה כמפורט בנספח ב' להנחיות אלה, והוא יהיה חתום בידי שניים מנציגי הסיעה שלפחות אחד מהם בקי במשק הכספים של הסיעה. אם מגישת הדין וחשבון היא סיעת אם, יחתמו על התצהיר שניים מנציגי הסיעה שלפחות אחד מהם הוא חבר כנסת ואחד מהם בקי במשק הכספים של הסיעה.

29. סגירת חשבונות של מערכת הבחירות של סיעת אם

(א) על סיעת אם להעביר את העודף או הגירעון שנוצרו בחשבונות במערכת הבחירות למערכת הנהלת החשבונות השוטפת שלה בסעיף מיוחד.

(ב) בתוך שנה מיום הבחירות על סיעת אם להעביר את חשבונות הזכאים והחייבים שבמערכת הנהלת החשבונות של הבחירות למערכת הנהלת החשבונות השוטפת של סיעת האם כקבוצה מיוחדת, וכן ולסגור את חשבון הבנק שיוחד למערכת הבחירות ולהעביר את יתרתו לחשבון הבנק של סיעת האם.

30. שמירת דין

אין הנחיות אלה גורעות מחובותיה של סיעת אם כסיעה לעניין חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, ומחובותיה לפי הנחיות מימון מפלגות (ניהול חשבונות סיעה), התשל"ח-1978 ולפי כל דין.

31. ביטול הנחיות קודמות

הנחיות מימון הבחירות ברשויות המקומיות (ניהול חשבונות), התשנ"ג-1993, בטלות.

32. השם

הנחיות אלה ייקראו הנחיות מימון הבחירות ברשויות המקומיות (ניהול חשבונות), התשס"ח-2008.

מתכונת דין וחשבון כספי

סעיף 26 להנחיות

בחירות לרשות המקומית.....
שם הסיעה.....

הודעת רואה חשבון לפי קווים מנחים לרואה חשבון

(מימון הבחירות ברשויות המקומיות), התשנ"ג-1993

בדקתי את החשבונות ואת הדין וחשבון הכספי של סיעת/המועמד סיעה/רשימה/סיעת אם
לתקופת הבחירות _____ מ- _____ עד _____ .

בדיקתי נערכה בהתאם לתקני הביקורת הקבועים בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של
רואה חשבון), התשל"ג-1973, ולתקנים המקובלים אצל רואי חשבון, וכן לפי קווים מנחים
לרואה חשבון (מימון הבחירות ברשויות המקומיות), התשנ"ג-1993 ; בהתאם לכך, נקטתי
את אותם נהלי ביקורת אשר חשבתי אותם לדרושים לפי הנסיבות.

לדעתי, הדין וחשבון הכספי המצ"ב משקף/אינו משקף, בהתאם לכללי חשבוונאות מקובלים
והנחיות מימון הבחירות ברשויות המקומיות (ניהול חשבונות), התשנ"ג-1993, את
ההכנסות וההוצאות של הסיעה/המועמד לתקופת הבחירות/ ולתקופת הבחירות
החוזרות/לתקופת הבחירות המיוחדות לראש הרשות.

תאריך.....

חתימה.....

רואה חשבון

בחירות לרשות המקומית.....
שם הסיעה.....

דוח הכנסות והוצאות
לתקופת הבחירות מ-..... עד

סעיפים מאזניים ליום הבחירות

נכסים

התחייבויות

משיכת יתר בבנק	הכנסות לקבל ממושרד הפנים xxx
זכאים (רשימה ב') xxx	יתרת חשבון בנק xxx
זכאים בגין הלוואות (רשימה ג') xxx	חייבים (רשימה א') xxx
יתרת עודף/גרעון xxx	

הביאורים והרשימות מהווים חלק מהדוח הכספי

תאריך: _____

שם נציג הסיעה: _____ חתימה: _____

שם נציג הסיעה: _____ חתימה: _____

בחירות לרשות המקומית.....
שם הסיעה.....

דוח הכנסות והוצאות
לתקופת הבחירות מ-..... עד

הכנסות:

xxx	מימון ממלכתי (100%)
xxx	תרומות שהתקבלו
(xx)	בניכוי תרומות שהוחזרו
xxx	הכנסות אחרות
XXX	סה"כ הכנסות

הוצאות:

xxx	שכר ונלוות
xxx	פרסומים (רשימה ד')
xxx	שירותי יעוץ (רשימה ה')
xxx	הוצאות תפעול (רשימה ו')
xxx	הוצאות מימון (רשימה ז')
XXX	סה"כ הוצאות
XX	עודף (גירעון) לתקופת הבחירות

רשימות וביאורים לדוח הכספי:

לסעיפי הדוח הכספי יש לצרף רשימות על פי המפורט לעיל:

רשימה א' תכלול את פירוט החייבים ויתרות החוב שלהם ליום הבחירות.

רשימה ב' תכלול את פירוט הזכאים ויתרות החוב של הסיעה ליום הבחירות יש להפריד בין ספקים זכאים לבין עובדים ומוסדות.

רשימה ג' תכלול את פירוט ההתחייבויות בגין ההלוואות כולל קרן וריבית.

רשימה ד' - הוצאות פירשום

XXX	עיתונות
XXX	שלטי חוצות
XXX	דברי דפוס
XXX	אינטרנט
XXX	רדיו וטלוויזיה
XXX	אחר
XXX	סה"כ

רשימה ה' - הוצאות ייעוץ

XXX	הנהלת חשבונות
XXX	ביקורת חשבונות
XXX	יעוץ משפטי
XXX	ניהול קמפיין
XXX	סקרי דעת קבל
XXX	יעוץ תקשורתי
XXX	סה"כ

רשימה ו' - הוצאות תפעול

XXX	טלפון ותקשורת
XXX	מחשוב
XXX	כיבודים ואוכל
XXX	דואר ושליחויות
XXX	רכב ונסיעות
XXX	ציוד משרדי ואחזקה
XXX	ארנונה ומים
XXX	חשמל
XXX	שכירות
XXX	אבטחה
XXX	ציוד הגברה
XXX	אחר
XXX	סה"כ

רשימה ז' - הוצאות מימון

XXX	ערך כלכלי על ערכות
XXX	ריבית על הלוואות
XXX	עמלות בנקים
XXX	סה"כ

- בין הביאורים לדוח הכספי יש לכלול ביאורים כדלקמן:
1. ביאור ובו יפורטו פרטים על ערבויות שנתנו לסיעה כמפורט בסעיף 19 להנחיות.
 2. ביאור ובו יפורטו פרטים על הלוואות (לרבות אשראי בנקאי) שלקחה הסיעה כמפורט בסעיף 19 להנחיות.
 3. פירוט של כנסים שערכה הסיעה.
 4. פירוט של קבלני משנה שהעסיקה הסיעה.
 5. כל מידע נוסף הנחוץ לדעת נציגי הסיעה שלא בא לידי ביטוי בדוח הכספי

נספח ב'

תצהיר

לפי סעיף 28 להנחיות

בהתאם לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993, אנו ממציאים בזה את חשבונות הסיעה* על הכנסותיהן והוצאותיה במערכת הבחירות לרשות המקומית..... שנערכו ביום..... תוך ציון מקור כל הכנסה, בצורה שתאפשר לזהות אם ישנה הכנסה שמקורה בתאגיד – בין בארץ ובין בחוץ לארץ.

אנו מצהירים בזה כי הרישומים במערכת החשבונות האמורה של הסיעה הם שלמים ונכונים ומשקפים את כל הכנסות הסיעה והוצאותיה.

הצהרה זו ניתנת על ידי	הצהרה זו ניתנת על ידי
לפי ידיעתי/לפי מיטב ידיעתי**	לפי ידיעתי/לפי מיטב ידיעתי**
חתימה	חתימה
שם החותם ומענו	שם החותם ומענו

ביום _____ הופיעו לפניי _____ המוכרים לי באופן אישי/שהזדהו לפניי בתעודת זהות מס' _____, ולאחר שהזהרתי אותם כי עליהם לומר את האמת וכי יהיו צפויים לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשו כן, אישרו לפניי את נכונות הצהרתם וחתמו עליה בפניי.

תאריך _____

חתימה וחותמת הרשות המאשרת

* כאן יופיע שמה הרשמי של הסיעה.
** מחק את המיותר.

כללי הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (פריסת חובות), התשס"ח-2008

(פורסם: ק"ת התשס"ח, עמ' 868)

בתוקף סמכותי לפי סעיף 26(ו1) לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993,¹ (להלן – חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות)), ולפי סעיף 20 לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973² (להלן – חוק מימון מפלגות), אני קובעת כללים אלה:

1. ניכוי חוב של סיעת אם

חוב של מפלגה שהיא סיעת אם, כהגדרתה בחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), לאוצר המדינה, בשל מקדמות שניתנו לפי אותו חוק, ינוכה מתוך הכספים המגיעים למפלגה לפי חוק מימון מפלגות החל בחודש שלאחר ששר הפנים ביקש זאת מיושב ראש הכנסת לפי סעיף 26(ו1) לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות); הניכוי ייעשה מהכספים המגיעים למפלגה במלואם, עד לכיסוי מלוא החוב.

2. תשלום לשיעורין של חוב תיקון

(א) מפלגה רשאית לבקש כי חובה ישולם לשיעורין (להלן – פריסת החוב); יושב ראש הכנסת רשאי לאשר פריסת חוב של מפלגה לאחר שהוועדה הציבורית שהוקמה לפי סעיף 1א לחוק מימון מפלגות (להלן – הוועדה הציבורית), נתנה המלצה בעניין.

(ב) הוועדה הציבורית תגיש את המלצתה ליושב ראש הכנסת בעניין פריסת החוב, אם שוכנעה כי התקיימו כל אלה:

(1) פריסת החוב חיונית להמשך תפקודה של המפלגה בשל מצבה הכספי;

(2) התנהלותה הכספית של המפלגה נאותה והמפלגה פועלת לפי תכנית לשיפור מצבה הכספי;

(3) הסדר פריסת החוב מבטיח את החזר החוב בתקופה שנקבעה לפי כללים אלה.

(ג) מפלגה שבכוונתה להגיש בקשה לפריסת חוב, רשאית לפנות בכתב ליושב ראש הכנסת, כדי שיקבע כי ניכוי החוב יחל במועד מאוחר מהמועד הקבוע בסעיף 1, בשל הצורך לדון ולהחליט בבקשה כאמור; יושב ראש הכנסת רשאי לקבוע כי תחילת ניכוי החוב תידחה לתקופה הקצרה ביותר הנדרשת, ובלבד שלא תעלה על ארבעה חודשים מהמועד האמור (בסעיף זה תקופת הדחייה); נקבעה תקופת דחייה, ינוכו בה בכל חודש, על חשבון החוב, 20% מתוך כספי מימון ההוצאות השוטפות של סיעה לפי 2(א) לחוק מימון מפלגות, ויחולו הוראות סעיף 5.

¹ ס"ח התשנ"ג, עמ' 146.

² ס"ח התשל"ג, עמ' 52.

* ס"ח התשס"ט, עמ' 1245.

**תקופת
הפריסה
וניכויים**

3. (א) תשלום לשיעורין של חוב כאמור בסעיף 2 יהיה במהלך כהונתה של כנסת אחת וייקבע כך שהחוב יוחזר עד תום כהונתה של הכנסת שבה נקבע הסדר הפריסה.

(ב) תשלום לשיעורין לפי סעיף קטן (א), ינוכה מתוך כספי מימון ההוצאות השוטפות של סיעה לפי סעיף 2(א)(2) לחוק מימון מפלגות, ובלבד שהניכוי לא יעלה על שלושה רבעים מכספי מימון ההוצאות השוטפות האמורות, ומתוך כספי המקדמה לפי סעיף 4(א) או 1(א) לאותו חוק.

(ג) (1) נקבע הסדר לפריסת החוב עד תום כהונתה של אותה הכנסת כאמור בסעיף קטן (א), והוקדמו לאחר מכן הבחירות לכנסת, רשאית הוועדה הציבורית להמליץ על שינוי בהסדר, לרבות על הארכת תקופת הפריסה אף בתקופת כהונתה של הכנסת הבאה, בתנאים אלה:

(א) פריסת החוב תכלול גם ניכוי מכספי המקדמה לפי סעיף 4(א) או 1(א) לחוק מימון מפלגות ומכספי מימון הבחירות לכנסת להם זכאית המפלגה לפי סעיף 4(ב) לחוק האמור;

(ב) תקופת הפריסה לא תעלה על שנתיים מיום תחילת כהונתה של הכנסת הבאה;

(ג) לא תחול המגבלה האמורה בסעיף קטן (ב) לעניין הניכוי מכספי מימון ההוצאות השוטפות.

(2) המלצת הוועדה הציבורית לפי סעיף קטן זה תינתן, בין השאר, על בסיס שיקולים אלה: התנאים האמורים בסעיף 2, גודל החוב שנותר, יכולת החזרתו והתקופה שבה התקצרה כהונת הכנסת.

**שינוי
התשלום
לשיעורין**

4. הוועדה הציבורית תדון בצורך להמליץ ליושב ראש הכנסת לשנות או לבטל את הסדר פריסת החוב בהתקיים, בין השאר, אחד מאלה, ויהיה ניתן לנכות את מלוא כספי מימון ההוצאות השוטפות:

(1) חל שינוי בהרכב הסיעתי של הסיעה המייצגת את המפלגה בעלת החוב או הוגשה לוועדת הכנסת בקשה לשינוי בהרכב הסיעתי כאמור;

(2) המפלגה הודיעה כי לא תתמודד בבחירות הבאות לכנסת או שלא הגישה רשימת מועמדים לכנסת;

(3) המפלגה לא עמדה בתנאי פריסת החוב;

	(4)	נוצר למפלגה חוב חדש לאוצר המדינה;	
	(5)	הוועדה סברה כי לא מתקיימים עוד התנאים האמורים בסעיף 2.	
הצמדה וריבית	5.	תשלום החוב ייעשה בצמוד להפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961.	
הגשת בקשה לפריסת חובות	6.	בקשה לפריסת חוב תוגש לוועדה הציבורית באמצעות חשב הכנסת, ותכלול את כל אלה:	
	(1)	בקשה מנומקת בכתב מאת בא כוח הסיעה ורואה החשבון של המפלגה לעניין הצורך בפריסת החוב, תנאי כללים אלה, ותכנית מוצעת לפריסת החוב;	
	(2)	חשבונות ודוחות המפלגה שהוגשו למבקר המדינה לאחר הבחירות לכנסת או לרשויות המקומיות, וכן חשבונות ודוחות כאמור שהוגשו בתקופת כהונתה של הכנסת המכהנת;	
	(3)	מאזן שנתי של המפלגה, מבוקר על ידי רואה חשבון בשלוש השנים שקדמו להגשת הבקשה;	
	(4)	דוח הכנסות והוצאות של המפלגה, לרבות פירוט ההוצאות ועלות ההעסקה הכוללים של עובדים, יועצים וקבלני משנה בסיעה או במפלגה, בשלוש השנים שקדמו להגשת הבקשה.	
חוות דעת של חשב הכנסת וסמכות לקבל מידע	7.	חשב הכנסת יגיש לוועדה הציבורית חוות דעת בנוגע לבקשה; החשב וכן הוועדה הציבורית רשאים לבקש ממפלגה הבהרות ומסמכים נוספים לצורך בחינת הבקשה.	
הודעות לוועדה הציבורית	8.	(א) מזכיר הכנסת ימסור לוועדה הציבורית הודעות לפי סעיף 4(1) ועל הקדמת הבחירות לכנסת.	
	(ב)	חשב הכנסת ימסור לוועדה הציבורית הודעות לפי סעיף 4(3) ו-4(4).	

משרד הפנים
המפקח הארצי על הבחירות
חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג – 1993

לו"ז לחוק המימון לבחירות למועצות האזוריות

בחירות כלליות (סבב א') תשע"ג - 2012

יום הבחירות: 4 דצמבר 2012
היום הקובע: 25 ספטמבר 2012

מספר פעולה	הסעיף בחוק	הפעולה	ימים ביחס לבחירות	יום בשבוע	תאריך לועזי 2012-2013	תאריך עברי התשע"ג
1	1	היום הקובע	-70	ג	25 ספטמבר 2012	ט' בתשרי
2	12א	המועד לתחילת הגשת הודעות מטעם הצעות מועמד (בקשות למימון) לשר הפנים החל מ-	-63	ג	2 אוקטובר 2012	ט"ז בתשרי
3	10(ה)	המועד לתשלום מקדמה 7 ימים לאחר פעולה 2	-56	ג	9 ספטמבר 2012	כ"ג בתשרי
4	10(ד)	גביית מקדמה במקרה שלא הוגשה רשימת מועמדים החל מ-	-30	א	4 נובמבר 2012	י"ט בחשוון
5	12א	המועד האחרון להגשת הודעות בקשות למימון לשר הפנים	-5	ה	29 נובמבר 2012	ט"ו בכסלו
6	12ב	המועד להגשת בקשת מימון מאוחרת באישור השר	+21	ג	25 דצמבר 2012	י"ב בטבת
7	29	המצאת העתקי הודעות הצעות המועמד למבקר הפנים ע"י שר הפנים	+30	א*	6 ינואר 2013	כ"ד בטבת
8	22(א)	המצאת דו"ח כספי למבקר המדינה לא יאוחר מ-	+3 (חודשים)	ב	4 מארס 2013	כ"ב באדר ב'
		<u>בישוב בו היו בחירות חוזרות</u>		ב	18 מארס 2013	ז' בניסן
9	23(א)	המצאת דו"ח מבקר המדינה לשר	+8 (חודשים)	א	4 אוגוסט 2013	כ"ח באב
10	13(א)	המועד לתוקף הערבות הבנקאית	+9 (חודשים)	ד	4 ספטמבר 2013	כ"ט באלול

* נדחה ליום ראשון

חוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959

(פורסם: ס"ח התשי"ט, עמ' 138)

תיקונים:

- תיקון, ס"ח תשכ"א, עמ' 166
תיקון מס' 2, תיקון עקיף, תיקון מס' 8 (לחוק הבחירות לכנסת), ס"ח תשכ"ט, עמ' 12
הוראות שעה, ס"ח תשכ"ט, עמ' 199
תיקון מס' 3, ס"ח תשכ"ט, עמ' 199
תיקון מס' 4, ס"ח תשל"ג, עמ' 245
תיקון מס' 5, ס"ח תשל"ח, עמ' 232
(הוראת שעה) ס"ח תשל"ט, עמ' 2
תיקון מס' 6, ס"ח התשמ"א, עמ' 198 (בוטל)
תיקון מס' 7, ס"ח התשמ"א, עמ' 331
תיקון מס' 8, (עקיף) חוק מימון מפלגות (תיקון 8) ס"ח התשמ"ט, עמ' 6
תיקון מס' 9, (עקיף) חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו ס"ח התש"ן, עמ' 85
תיקון מס' 10, ס"ח התשנ"ב, עמ' 160
תיקון מס' 11 (תיקון עקיף) חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) ס"ח התשנ"ג, עמ' 156
תיקון מס' 12, ס"ח התשנ"ו, עמ' 2
תיקון מס' 13, ס"ח התשנ"ו, עמ' 172
תיקון מס' 14, (תיקון עקיף) חוק הרשות השנייה, ס"ח התשנ"ו, עמ' 173
תיקון מס' 15, ס"ח התשנ"ז, עמ' 202
תיקון מס' 16, ס"ח התשנ"ח, עמ' 337
תיקון מס' 17, ס"ח התשס"א, עמ' 92
תיקון מס' 18, ס"ח התשס"א, עמ' 94
תיקון מס' 19 (תיקון עקיף), ס"ח התשס"א, עמ' 101
תיקון מס' 20, ס"ח התשס"א, עמ' 118
תיקון מס' 21, ס"ח התשס"ב, עמ' 2^{*}
תיקון מס' 22, ס"ח התשס"ב, עמ' 14
תיקון מס' 23, ס"ח התשס"ז, עמ' 84
תיקון מס' 24, ס"ח התשס"ח, עמ' 265
תיקון מס' 25, ס"ח התשס"ח, עמ' 265
תיקון מס' 26, ס"ח התשס"ח, עמ' 593
תיקון מס' 27 (עקיף), ס"ח התשע"א, עמ' 302
תיקון מס' 28 (עקיף), ס"ח התשע"א, עמ' 922
תיקון מס' 29, ס"ח התשע"א, עמ' 1026

* הוראות חוק זה יחולו בבחירות לכנסת ה-16

חוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959

1. **תחולה**
תיקון 13
תיקון 21
- חוק זה יחול על הבחירות לכנסת והוא יחול, אם אין בו הוראה אחרת לעניין זה, גם על הבחירות לעיריות ולמועצות המקומיות.
2. **תקופת ההגבלות**
תיקון 3
תיקון 10
- האיסורים וההגבלות לפי חוק זה יחולו, אם אין בו הוראה אחרת לעניין זה, בתקופת 90 הימים שלפני יום הבחירות, וביום הבחירות, ואולם האיסורים וההגבלות לפי סעיפים 2א, 3, 4, 12 ו-13 יחולו אף מחוץ לתקופה האמורה.
- 2א. **איסור שימוש בנכסי הציבור**
תיקון 12
תיקון 26
- לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9), של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 (נוסח משולב)³⁷ או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא יעשה שימוש כאמור במקרקעין או במיטלטלין המוחזקים למעשה על-ידי גוף או תאגיד כזה, למעט שימוש כמפורט להלן:
- (1) שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור;
- (2) שימוש בנכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של שר, סגן שר או חבר הכנסת, או שהועמדו על ידי הרשות המקומית לרשותו של ראש הרשות; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהגבלות על שימוש בנכסים כאמור שהוטלו לפי כל דין או כללי אתיקה.
- 2ב. **הגבלות על תעמולת בחירות שבה התייחסות לכוחות הביטחון או לנפגעי פעולות איבה**
תיקון 18
- (א) לא ייעשה שימוש בתעמולת בחירות בשמו או בדמותו של איש כוחות הביטחון שנפצע או שנהרג עקב היותו איש כוחות הביטחון, או בשמו או בדמותו של נפגע פגיעת איבה, בלא הסכמתו בכתב, ואם אינו בחיים - בלא הסכמת בן משפחתו בכתב ובלבד שבן משפחה אחר לא התנגד לכך בכתב.
- (ב) לא ייעשה שימוש בתעמולת בחירות בצבא הגנה לישראל באופן העשוי ליצור רושם כי צבא ההגנה לישראל מזוהה עם מפלגה או עם רשימת מועמדים; אין בסעיף קטן זה כדי למנוע ממפלגה או מרשימת מועמדים להביע תמיכה בצבא הגנה לישראל.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע באיסורים ובהגבלות הקבועים בכל דין לגבי השתתפות כוחות הביטחון בתעמולת מפלגתית או לגבי פגיעה בפרטיות.

³⁷ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

"איש כוחות הביטחון" - מי שמשרת או ששירת בצבא הגנה לישראל, במשטרת ישראל, בשירות בתי הסוהר או בארגון ביטחון אחר של המדינה;

"בן משפחה" - בן זוג, הורה, וכן ילד, אח או אחות שמלאו להם 18 שנים;

"נפגע", "פגיעת איבה" - כהגדרתם בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970³⁸.

- ג2. **הגבלה על שיתוף ילדים בתעמולת בחירות**
תיקון 18
תיקון 19
- לא ישותף בתעמולת בחירות ילד שגילו מתחת לגיל 15. לעניין זה, "שיתוף" בתעמולת בחירות - למעט שימוש, בתעמולת בחירות, בצילום או בהקלטה שבהם מופיע ילד בפעילות שגרתית.
3. **איסור השימוש בכלי טיס ובכלי שיט**
- לא תהא תעמולת בחירות באמצעות השימוש בכלי-טיס או בכלי שיט.
4. **הגבלת השימוש ברמקול**
- לא תהא תעמולת בחירות באמצעות רמקול, פרט לשימוש ברמקול כדי להגביר קולו של נואם באסיפה המתקיימת כדין.
5. **הגבלת תעמולה בשידורי רדיו וטלוויזיה**
תיקון 3
תיקון 10
תיקון 13
תיקון 16
- (א) על אף האמור בכל דין אחר, בשידורי רדיו או טלוויזיה -
- (1) לא תהא תעמולת בחירות בתקופת 60 הימים שלפני הבחירות;
- (2) בטלה (החל מהבחירות לכנסת ה-15).
- (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על שידור של תעמולת בחירות ברדיו או בטלוויזיה לפי סעיפים 15, 15א ו-16ד.
6. **תיקון 18**
בטל.
7. **הגבלת השימוש באות של רשימה**
תיקון 8
- פרט לתקופת 42 הימים שלפני יום הבחירות לא תהא תעמולת בחירות באמצעות השימוש – אם בכתב ואם בצורה אחרת – באות המציינת רשימת מועמדים.

³⁸ ס"ח התש"ל, עמ' 126.

8. **איסור של תכניות בידור וכיבודים**
 תיקון 3
 תיקון 25
 לא תהא תעמולת בחירות מלווה תכניות בידור, לרבות הופעות של אמנים, נגינה, זמרה, הצגת סרטים ונשיאת לפידים; לא תהא תעמולת בחירות קשורה במתן מתנות ופרט למסיבות בבתים פרטיים לא תהא קשורה בהגשת מאכלים או משקאות משכרים. האיסור על הצגת סרטים לא יחולו על שידור תעמולת בחירות בטלוויזיה לפי סעיף 15א.

לעניין זה, "משקה משכר" – כהגדרתו בסעיף 184 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977.

9. **איסורים שונים**
 תיקון 4
 תיקון 18
 (א) בטל.
 (ב) פרט לאמור בסעיף 10 לא תהא תעמולת בחירות באמצעות הדבקה, התקנה, כתיבה, צביעה או זריקת אור על מבנים או גדרות או על כבישים, מדרכות או שטחים אחרים המיועדים לציבור שיילך או שייסע בהם.

10. **הגבלה על מודעות מודפסות**
 (א) לא תהא תעמולת בחירות באמצעות מודעות מודפסות המוצגות ברבים, אלא בהגבלות אלה:

(1) המודעה לא תהא גדולה מ- 50 על 70 סנטימטר;

(2) בטל.

תיקון 18
 (3) המודעה תישא את שמו ומענו של המדפיס שהדפיס אותה ושל האדם האחראי להזמנתה ואם פעל אותו אדם מטעם סיעה, רשימת מועמדים, מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות מקומית או גוף אחר, תישא המודעה את שם הסיעה, רשימת המועמדים, המועמד או הגוף כאמור, או את האות או הכינוי של הסיעה או רשימת המועמדים;

תיקון 4
 תיקון 18
 (4) המודעה לא תודבק אלא על לוחות מודעות שייעדה רשות מקומית דרך קבע להדבקת מודעות או שייעדה במיוחד להדבקת מודעות של תעמולת בחירות לקראת בחירות.

תיקון 18
 (1א) (1) על אף הוראות סעיף קטן (א) תותר תעמולת בחירות באמצעות מודעה המוצגת על גבי דירת מגורים או על משרדיה או מועדוניה של מפלגה או רשימת מועמדים, ובלבד שהצבת המודעה אינה אסורה לפי חוק הדרכים (שילוט), התשכ"ו-1966,³⁹ ואם נקבעו תנאים והגבלות בחוק עזר לפי פסקה (2), כפוף לאותם תנאים והגבלות;

³⁹ ס"ח התשכ"ו, עמ' 6.

(2) רשות מקומית רשאית לקבוע בחוק עזר תנאים והגבלות להצגת מודעה כאמור בפסקה (1) לשם הבטחת בטיחות הציבור ואיכות הסביבה, שעניינם גודל המודעה, החומר שממנו היא עשויה או אופן הצגתה.

תיקון 8 (ב) לא תהא תעמולת בחירות באמצעות מודעות מודפסות המתפרסמות בעיתונים יומיים, בשבועונים או בירחונים, אלא בהגבלות אלה:

(1) מודעה לא תהא גדולה מ- 40 אינץ' ;

תיקון 11 (2) בטל.

תיקון 10 (3) לא תפורסם יותר ממודעה אחת ביום מטעם כל מפלגה בעיתון אחד ;

(4) לא תפרסם מפלגה יותר מ- 10,000 אינץ' בסך הכל במשך שלושת החדשים שלפני יום הבחירות ; הוראה זו לא תחול בבחירות לכלל הרשויות המקומיות.

תיקון 18 (5) המודעה תישא את שמו ומענו של האדם האחראי להזמנתה, ואם פעל אותו אדם מטעם סיעה, רשימת מועמדים, מועמד כאמור בסעיף קטן (א)(3) או גוף אחר, תישא המודעה את שם הסיעה, רשימת המועמדים, המועמד או הגוף כאמור, או את האות או הכינוי של הסיעה או של רשימת המועמדים.

הגבלה על שלטים 10.א. הוראות סעיף 10 יחולו, בשינויים המחויבים, גם על שלט מודפס או בלתי מודפס, אולם הגבלת פסקה (1) לסעיף 10 לא תחול על שלט הנושא אך ורק אות וכינוי שאושרו כדין לרשימת מועמדים. תיקון 4

הסדר פרסום חוצות 10.ב. (א) בסעיף זה -

תיקון 17 "חבילת פרסום" - מספר מתקני פרסום חוצות ששטח הפרסום על גביהם משווק יחד כקבוצה אחת על ידי משווק פרסום ;

"מתקן פרסום חוצות" - מתקן המשמש להצגת מסרים פרסומיים מתחלפים בחוצות, המותקן ומופעל על ידי משווק פרסום, בהסכמת הרשות המקומית אשר בתחומה הוא מותקן, וכן שילוט על גבי אוטובוס להצגת מסרים כאמור ;

"משווק פרסום" - מי שעוסק בהפעלה של מתקני פרסום חוצות ובשיווק של שטחי פרסום על גבי מתקנים אלה;

"מתמודד בבחירות" - אחד מאלה:

תיקון 21 (1) מפלגה או רשימת מועמדים בבחירות או בבחירות לרשות מקומית ולראש רשות מקומית;

תיקון 21 (2) בטל.

(3) מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות מקומית;

"תקופת הבחירות" -

תיקון 21 (1) בבחירות לכנסת - תקופה שתחילתה 90 ימים לפני יום הבחירות;

תיקון 21 (2) בטל.

(3) בבחירות לרשות מקומית ולראש רשות מקומית - תקופה שתחילתה ביום הגשת רשימות המועמדים לפי סעיף 35(ח) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה - 1965;

(4) בבחירות מיוחדות לראש רשות מקומית - תקופה שתחילתה ביום הגשת הצעת המועמד לפי סעיפים 7(ב) ו-24א(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה - 1975.

תיקון 18 (ב) על אף הוראות סעיפים 9, 10(א) ו-10א, תותר, בתקופת הבחירות, תעמולת בחירות באמצעות השימוש במתקן פרסום חוצות, בתנאים אלה:

(1) תעמולת הבחירות היא מטעם מתמודד בבחירות אלה;

(2) משווק פרסום לא יפלה בין מתמודדים בבחירות בכל דרך שהיא, לרבות במחיר, במועדי פרסום ובשיבוץ תעמולת הבחירות במתקני פרסום החוצות;

(3) משווק פרסום המפעיל למעלה מ-10 אחוזים מכלל מתקני פרסום החוצות בשטח המדינה כולה או בשטח רשות מקומית מסוימת, לא יקצה למתמודד אחד בבחירות, במועד נתון, שטח פרסום לתעמולת בחירות על גבי המתקנים המופעלים על ידו בשיעור העולה על השיעור כמפורט להלן משטח הפרסום שלו הן במדינה כולה והן ברשות המקומית:

תיקון 21 (א) בבחירות לכנסת, ובבחירות לרשות מקומית ולראש רשות מקומית - 10 אחוזים;

תיקון 21 (ב) בבחירות מיוחדות לראש רשות מקומית - 20 אחוזים;

תיקון 21 (ג) בבחירות חוזרות לראש רשות מקומית - 30 אחוזים;

(4) מתמודד בבחירות לא יפרסם תעמולת בחירות על גבי מתקני פרסום חוצות המופעלים על ידי משווק פרסום כאמור בפסקה (3), בשטח פרסום העולה על השיעור כמפורט באותה פסקה;

(5) תעמולת הבחירות תהיה על גבי מיתקן פרסום חוצות המופעל על ידי משווק פרסום אשר מסר הודעה כאמור בסעיף קטן (ג)(1).

(ג) משווק פרסום המבקש להקצות בתקופת הבחירות שטח פרסום לתעמולת בחירות על גבי מתקני פרסום חוצות המופעלים על ידו, או שהקצה שטח פרסום כאמור, ימסור הודעה למבקר המדינה כמפורט להלן:

(1) לפני תחילת השיווק של שטח הפרסום כאמור - הודעה שתכלול את הפרטים האלה:

(א) מספרם, מיקומם ושטח הפרסום של כל מתקני פרסום החוצות המופעלים על ידו, במועד מתן ההודעה, בשטח המדינה כולה ובשטח כל רשות מקומית;

(ב) פירוט חבילות הפרסום המוצעות על ידו לשיווק במועד מתן ההודעה ושהוצאו על ידו לשיווק בשלושת החודשים שקדמו לה, לרבות מספרם, מיקומם ושטח הפרסום של מתקני פרסום החוצות המרכיבים כל חבילה;

(ג) מחירן של חבילות הפרסום המוצעות לשיווק לצורכי תעמולת בחירות;

(2) לא יאוחר מ-90 ימים לאחר יום הבחירות - הודעה שתכלול פרטים לעניין תעמולת הבחירות שפורסמה על גבי מתקני פרסום החוצות המופעלים על ידו, לרבות זהות המזמין, זהות המממן ופרטי העסקה.

(3) בסעיף קטן זה "תקופת הבחירות", לעניין בחירות לרשות מקומית ולראש רשות מקומית, תהיה נוסף על האמור בהגדרה "תקופת הבחירות" שבסעיף קטן (א)(3) ו-(4) -

תיקון 22

(א) לעניין פסקה (3), תקופה שתחילתה 60 ימים לפני יום הבחירות ועד יום הגשת רשימות המועמדים כאמור באותה פסקה;

(ב) לעניין פסקה (4), תקופה שתחילתה 7 ימים לאחר שנוצרה העילה לבחירת ראש הרשות המקומית ועד יום הגשת הצעת המועמד כאמור באותה פסקה.

(4) חובות הדיווח לפי סעיף קטן זה יחולו גם לגבי הקצאת שטחי פרסום על גבי מתקני פרסום חוצות למי שפרסם תעמולת בחירות, בתקופת הבחירות כמפורט בפסקאות (א) ו-(ב) של פסקה (3), ואולם לעניין פסקה (2) חובת הדיווח לא תחול אלא אם כן הוגשה רשימת מועמדים או הצעת מועמד, לפי סעיף 35(ח) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה - 1965, או לפי סעיפים 7(ב) ו-24א(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה - 1975, שעל המועמדים או המועמד הכלולים בה נסב הפרסום.

תיקון 22

(ד) משווק הפרסום ישלח העתק מההודעה לפי סעיף קטן (ג)(1) לוועדת הבחירות המרכזית, לעיון כל דורש.

(ה) בתקופה שאינה תקופת הבחירות כהגדרתה בסעיף קטן (א), לא יחולו לעניין פרסום תעמולת בחירות באמצעות השימוש במיתקן פרסום חוצות האיסורים וההגבלות שבסעיף זה ובסעיפים 9, 10(א) ו-10א.

תיקון 18

על אף האמור בכל דין אחר, לא תרשה רשות מקומית הדבקת חומר שיש בו תעמולת בחירות אם החומר נוגד את הוראות סעיפים 9, 10, 10א או 10ב.	11.	שמירה על הוראות תיקון 4 תיקון 17
לא ימסור מדפיס חומר שהדפיס ושיש בו תעמולת בחירות, אלא לידי מי שהזמין הדפסתו או לידי מי שהוסמך לכך בכתב על-ידי המזמין; ואם החומר מתיימר להיות תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים, לא ימסרנו אלא לידי מי שהוסמך לכך בכתב על ידי אותה מפלגה או רשימת מועמדים.	12.	מסירת חומר מודפס
לא תהא תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחת או למענה בצורה או בדרך שיש בהם משום הפרעה בלתי הוגנת של תעמולת בחירות מטעם מפלגה או רשימת מועמדים אחרת או למענה.	13.	איסור הפרעה
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת רשאי, לאחר התייעצות עם סגני היושב ראש של אותה הוועדה, להטיל על הבעל או המחזיק של אולם או של מקום פומבי פתוח, העומדים כרגיל להשכרה – להשכירו לרשימת מועמדים פלונית, במועד שיקבע תוך 60 הימים שלפני יום הבחירות לכנסת, אם סבור יושב ראש הוועדה שדרוש הדבר כדי לאפשר לאותה רשימת מעמדים להשמיע את דברה באותו מקום ישוב.	14.	הסדר בנוגע לאולמות ומקומות פומביים תיקון 13 תיקון 21
(א) יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת יקבע, לאחר התייעצות עם אותה ועודה, את הזמנים שיוקצבו לכל אחת מרשימות המועמדים לשם שידור תעמולת בחירות ברדיו למעט תעמולה מטעם רשימה לבחירתה של רשימת מועמדים אחרת לקראת יום הבחירות לכנסת; לכל רשימת מועמדים יינתנו 15 דקות, ולכל רשימת מועמדים שהוגשה על ידי מפלגה שהיא סיעה בכנסת היוצאת – 4 דקות נוספות לכל חבר שלה בכנסת.	15.	הסדר של שידורים ברדיו תיקון 7 תיקון 13 תיקון 21 תיקון 24 תיקון 28
(א1) לא יהיו שידורים של תעמולת בחירות ברדיו אלא ב- 14 הימים שלפני הבחירות.		
(ב) בטל.		תיקון 13 תיקון 21
(א) לא יהיו שידורים של תעמולת בחירות בטלוויזיה אלא ב- 14 הימים שלפני הבחירות.	15א.	הסדר של שידורים בטלוויזיה תיקון 8 תיקון 7 תיקון 8

יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת יקבע, לאחר התייעצות עם אותה ועדה ועם המנהל הכללי של רשות השירות, את הזמנים שיהיו מוקדשים לשידור של תעמולת בחירות בטלוויזיה, את שילובם במערכת הרגילה של שידורי הטלוויזיה ואת הזמנים שיוקצבו לשם כך לכל אחת מרשימות המועמדים; לכל רשימת מועמדים יינתנו 7 דקות, ולכל רשימת מועמדים שהוגשה על ידי מפלגה שהיא סיעה בכנסת היוצאת – 2 דקות נוספות לכל חבר שלה בכנסת.	(ב)	תיקון 24 תיקון 28
לא יהיו שידורים לפי סעיף זה בימי המנוחה הקבועים כמשמעותם בפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח- 1948 ⁴⁰ .	(ג)	תיקון 13
לא תשודר לפי סעיף זה אלא תעמולת בחירות שהופקה על-ידי המפלגות או רשימות המועמדים על חשבונן ושבא עליה אישורו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית למעט תעמולה מטעם רשימה לבחירתה של רשימת מועמדים אחת.	(ד)	תיקון 28
בטל.	(ה)	תיקון 21
רשות השידור לא תישא באחריות אזרחית או פלילית בשל שידור תעמולת בחירות לפי חוק זה.	ב.15	פטור מאחריות תיקון 3
ביום ה-14, ביום ה-7 ובכל אחד משני הימים שלפני יום הבחירות לכנסת וביום הבחירות, יפרסם יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת, בכל העיתונים היומיים המופיעים בישראל, בשידורי החדשות ברדיו ובטלוויזיה ובכל דרך אחרת שיקבע לאחר התייעצות עם אותה ועדה, הודעה שתבהיר לבוחרים את זכותם לבחור באורח חופשי ולפי מצפונם, ותפרט את הוראות החוק המבטיחות את חופש הבחירות, חשאיותן וטהרן.	(א) 16.	פרסום הודעה על חופש הבחירות תיקון 3 תיקון 13 תיקון 21
בטל.	(ב)	תיקון 13 תיקון 21
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת יקבע, לאחר התייעצות עם אותה ועדה ועם המנהל הכללי של רשות השירות, את הזמנים במערכת שידורי הרדיו והטלוויזיה שיהיו מוקדשים להסברים שיינתנו מטעמו לבוחרים על סדרי ההצבעה בבחירות לכנסת ולחברי ועדות הקלפי על סדרי מילוי תפקידיהם.	(א) 16א.	שידורי הסברים והדרכה תיקון תיקון 13 תיקון 21

⁴⁰ ע"ר התש"ח, תוס' א', עמ' 12.

(ב) שר הפנים יקבע, לאחר התייעצות עם המנהל הכללי של רשות השידור, את הזמנים במערכת שידורי הרדיו והטלוויזיה שיהיו מוקדשים להסברים שיינתנו מטעמו לבוחרים על סדרי ההצבעה בבחירות לכלל הרשויות המקומיות ולחברי ועדות הקלפי על סדרי מילוי תפקידיהם.	
(ג) משך כל השידורים לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) לא יעלה על שעה אחת ברדיו ועל שעה אחת בטלוויזיה, יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת יתאם עם שר הפנים את השידורים לפי סעיף זה.	תיקון 13 תיקון 21
רשות השידור לא תגבה תשלום בעד שידורים לפי חוק זה.	השידורים ללא תשלום תיקון 3
הוראות סעיפים 15א, 15ב, 16, 16א, ו-16ב יחולו, בשינויים המחויבים, גם על שידורי טלוויזיה לפי חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990 ⁴¹ , והוראות סעיפים 16 ו-16ב יחולו גם על שידורי רדיו לפי החוק האמור למעט על שידורי תעמולה לפי סעיף 16ד; לעניין שינויים כאמור יראו, לפי העניין, את מנהל הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (להלן - הרשות השנייה) כאילו היה המנהל הכללי של רשות השידור ואת הרשות השנייה והמורשים לשידורים כהגדרתם בחוק האמור כאילו היו רשות השידור.	תחולה על הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו תיקון 9 תיקון 14 תיקון 16 תיקון 27
(א) לעניין סעיף זה –	שידורי תעמולה
"בחירות לרשות מקומית" -בחירות הנערכות ברשות מקומית למועצת הרשות ולראש הרשות באותו יום;	ברדיו אזורי בבחירות למועצות
"בעל זיכיון" -בעל זיכיון לשידורי רדיו לפי חוק הרשות השנייה;	מקומיות תיקון 16 תיקון 29
"חוק הרשות השנייה" -חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990;	

⁴¹ ס"ח התש"ן, עמ' 58.

"מועצת הרשות" -המועצה כהגדרתה בחוק הרשות השנייה;

"רשות מקומית" - כהגדרתה בחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה -1965;

"רשימת מועמדים" - רשימת מועמדים שהוגשה לפקיד הבחירות לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה - 1965.

(ב) בעל זיכיון רשאי לכלול בשידוריו, במסגרת זמן השידור המוקצה לו לשידורי תשדירי פרסומת, תעמולת בחירות של רשימת מועמדים ומטעמה בלבד, בתקופת שלושים הימים שלפני בחירות לרשות מקומית המצויה באזור זיכיונו.

(ג) בעל זיכיון רשאי לגבות תשלום בעד שידור תעמולת בחירות.

(ד) בקבלת תשדירי תעמולת בחירות לשידור לא יפלה בעל זיכיון בין רשימות מועמדים המתמודדות בבחירות שבאזור הזיכיון, בכל דרך שהיא, לרבות במחיר, בזמני שידור, ובשיבוץ תשדירים.

(ה) (1) זמן שידור מרבי לתשדירי תעמולת בחירות שרשאי בעל זיכיון להקצות, בכל שעת שידור וביממה, לא יעלה על זמן השידור המרבי לתשדירי פרסומת המותר לו על פי סעיף 85 לחוק הרשות השנייה.

(2) זמן השידור המרבי ביממה לתשדירי תעמולת בחירות של רשימת מועמדים אחת לא יעלה על 10% מזמן השידור המרבי לתשדירי פרסומת, ביממה, המותר לבעל זיכיון לפי סעיף 85 לחוק הרשות השנייה.

(3) זמן השידור המרבי, בשעת שידור, לתשדירי תעמולת בחירות של רשימת מועמדים אחת לא יעלה על 15% מזמן השידור המרבי לתשדירי פרסומת, באותה שעת שידור, המותר לבעל הזיכיון לפי סעיף 85 לחוק הרשות השנייה.

- (4) מועצת הרשות תקבע כללים בדבר אופן הגשת בקשות לשידור תשדירים של תעמולת בחירות ובדבר הקצאת זמן השידור על ידי בעל הזיכיון; בכללים ייקבעו, בין היתר, מועדים להגשת הבקשות, חלוקת היממה או שעות השידור לקבוצות של זמני שידור שלגביהן יוגשו לבעל הזיכיון הבקשות לשידור (בסעיף זה - יחידת שידור); וכללים להקצאת הזמן המותר לתשדירי תעמולת הבחירות על ידי בעל הזיכיון.
- (5) הוגשו לבעל זיכיון, על ידי רשימות מועמדים, בקשות לשידור תשדירי תעמולת בחירות, ביממה מסוימת או ביחידת שידור מסוימת, בהיקף זמן כולל העולה על הזמן המרבי המותר לבעל הזיכיון לתשדירי פרסומת, ביממה או באותה יחידת שידור לפי העניין, או העולה על הזמן המרבי שמקצה בעל הזיכיון לתעמולת בחירות, בהתחשב בהתחייבות קודמות שלו, יקצה בעל הזיכיון את זמן השידור העומד להקצאה, בין כל רשימות המועמדים, באופן יחסי לזמן שהתבקש על ידי כל רשימת מועמדים.
- (6) ביקשה רשימת מועמדים זמן שידור העולה על הזמן המרבי המותר לרשימת מועמדים אחת לפי פסקאות (2)
- ו- (3) יראה זאת בעל הזיכיון, לצורך החלוקה היחסית לפי פסקה (5), כאילו ביקשה את זמן השידור המרבי המותר לפי פסקאות אלו.
- (1) (1) עשרה ימים לפני תחילת השידורים של תשדירי תעמולת בחירות לפי סעיף זה יקבע בעל זיכיון לוח תעריפים לשידור תשדירי תעמולת בחירות באזור זיכיונו, לפי יחידת שידור ולפי משך התשדיר, ואת תנאי התשלום; לוח התעריפים יהיה אחיד לכל אזור הזיכיון.
- (2) בעל הזיכיון לא יהיה רשאי למכור זמני שידור במחיר שונה או בתנאי תשלום שונים מן הקבוע בלוח התעריפים, ולא יהיה רשאי לתת הנחה או הטבה כלשהי, במישרין או בעקיפין, לרשימת מועמדים כלשהי.
- (3) התעריף המרבי שרשאי בעל זיכיון לקבוע לשידור, לכל שלושים שניות של תשדיר תעמולת בחירות, יהיה כמפורט בתוספת.

(4) בעל זיכיון ישלח את לוח התעריפים למנהל כמשמעותו בסעיף 1 לחוק הרשות השנייה; כן ישלח את לוח התעריפים לכל רשימת מועמדים שביקשה זאת, יעמידו לעיון, לכל דורש, ויפקיד עותק ממנו אצל המפקח הארצי על הבחירות.

(5) בעל זיכיון ישדר הודעות על קביעת לוח התעריפים, בהתאם להוראות סעיף זה, ועל הדרכים לקבלתו.

(ז) בעל זיכיון ידווח למבקר המדינה, לפי דרישתו, על תשדירי התעמולה ששודרו על ידיו, לרבות על זהות מזמין השידור, זהות המממן ופרטי העסקה; כן יעביר למבקר המדינה, לפי דרישתו, עותק מוקלט של השידורים.

(ח) בעל זיכיון ישמור הקלטה של תשדירי תעמולת הבחירות ששודרו על ידיו וכן את הפרטים המנויים בסעיף קטן (ז), במשך שלוש שנים מיום הבחירות.

(ט) מועצת הרשות תקבע, בהתייעצות עם יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, כללים לביצוע הוראות סעיף זה ולהבטחת קיום הוראותיו על ידי בעל הזיכיון; הכללים יקבעו בשים לב, בין היתר, לכללי האתיקה שנקבעו לפי חוק הרשות השנייה וכן לאופיה ולייחודה של תעמולת הבחירות, ולהנחיות בעניינה.

(י) שידורי תעמולה לפי סעיף זה ייכללו במסגרת שידוריו של בעל הזיכיון והוראות חוק הרשות השנייה יחולו עליהם, בשינויים שתקבע מועצת הרשות.

(יא) הוראות סעיף זה יחולו לעניין תעמולת בחירות של מועמד לראשות מועצה אזורית לפי חוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח-1988, הנערכות באותו יום שבו נערכות בחירות למועצת המועצה האזורית.

תיקון 29

בסעיף זה – (א) הסדר פרסום סקר בחירות

ה16.

סקר בחירות

תיקון 22

"סקר בחירות" – סקר הנערך בתקופת הבחירות והבודק דפוסי הצבעה של בוחרים בבחירות, או הבודק נושאים הקשורים במישרין במי שמתמודד בבחירות;

"מתמודד בבחירות", "תקופת בחירות" – כהגדרתם בסעיף 10ב(א);

”משדר לציבור” - משדר בכלי התקשורת האלקטרוניים;

”מפרסם בכתב לציבור” - לרבות בעיתון או באינטרנט;

”ציבור” - למעט ציבור האנשים העוסקים בניהול מערכת הבחירות, בשכר או שלא בשכר.

(ב) הראשון שמשדר לציבור על תוצאותיו של סקר בחירות ומי שמשדר כאמור בתוך 24 שעות מאז שתוצאות הסקר נמסרו לציבור לראשונה, יציין בצד התוצאות את כל אלה:

(1) שמו של הגוף שהזמין את הסקר;

(2) שמו של הגורם שערך את הסקר;

(3) התאריך או התקופה שבה בוצע הסקר;

(4) האוכלוסייה שמתוכה נלקח מדגם המשיבים לסקר;

(5) מספר האנשים שהתבקשו להשתתף בסקר ומספר האנשים שהשתתפו בו בפועל;

(6) מרווח הטעות לגבי הנתונים שהושגו.

(ג) המפרסם בכתב לציבור על תוצאותיו של סקר בחירות כאמור בסעיף קטן (ב), יפרט, נוסף על האמור באותו סעיף קטן, גם את השאלות שנשאלו בסקר.

(ד) על אף האמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג), מי שמשדר או מפרסם לציבור בכתב, על תוצאות של סקר בחירות שלא מבוססות על שיטות סטטיסטיות מוכרות לעריכת סקרים, יציין בהבלטה שהסקר לא התבסס על שיטות סטטיסטיות מוכרות ולפיכך אי אפשר להסיק ממנו מסקנות לגבי דפוסי הצבעה או עמדות של הציבור, וכן יציין את הנתונים האמורים בפסקאות (1) ו-(2) של סעיף קטן (ב).

(ה) העורך סקר בחירות בשיטות סטטיסטיות מוכרות, המיועד לפרסום בכתב או לשידור לציבור, ישלח העתק של תוצאות הסקר לוועדת הבחירות המרכזית, בהקדם האפשרי, לעיון כל דורש, עם הפרטים האלה באשר לסקר:

- (1) הנתונים האמורים בפסקאות (1) עד (3) של סעיף קטן (ב) וכן השאלות שנשאלו בסקר כאמור בסעיף קטן (ג), ובלבד שלעניין פסקאות (1) ו-(2) יצוין גם המען של הגוף שהזמין את הסקר או של הגורם שערך את הסקר, לפי העניין ;
- (2) מידע על השיטה שהשתמשו בה כדי לאסוף את הנתונים שמהם הופקו תוצאות הסקר, לרבות:
- (א) שיטת הדגימה ;
- (ב) גודל המדגם ההתחלתי ;
- (ג) סוגי האוכלוסייה שנדגמו ;
- (ד) מספר האנשים שהתבקשו להשתתף בסקר והמספר והאחוז מהם אשר השתתפו בסקר בפועל, סירבו להשתתף בסקר או לא התאימו להשתתף בסקר ;
- (ה) התאריכים והשעות של הראיונות ;
- (3) מרווח הטעויות לגבי הנתונים שהושגו.
- (1) (1) עורך סקר הבחירות ידווח למבקר המדינה, לא יאוחר מ-20 ימים לאחר יום הבחירות, על סקרי הבחירות שערך בציון הפרטים כאמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) וכן פרטי מממן הסקר ופרטי העסקה.
- (2) חובת הדיווח לפי פסקה (1) תחול גם לגבי פרסום סקר בחירות בתקופת הבחירות כהגדרתה בפסקה (3) של סעיף 10ב(ג), ויחולו בעניין זה הוראות פסקה (4) של אותו סעיף קטן, בשינויים המחויבים.
- (1) עורך סקר בחירות ישמור את נתוני הסקר שערך וכן את הפרטים המנויים בסעיף קטן (ה) במשך שלוש שנים מיום הבחירות.

תיקון 23	(ח)	בתקופה שתחילתה בתום יום שישי שלפני פתיחת הקלפיות והמסתיימת במועד סגירת הקלפיות, לא ישדר ולא יפרסם אדם בכתב לציבור על תוצאותיו של סקר בחירות שלא שודרו או פורסמו בכתב לציבור לפני תחילתה של התקופה האמורה; המשדר או המפרסם בתקופה האמורה על תוצאותיו של סקר בחירות ששודרו או פורסמו לפני תחילתה של אותה תקופה, יציין בהבלטה שהסקר אינו עדכני ואין ללמוד ממנו על דפוסי הצבעה או עמדות של הציבור ביום השידור או הפרסום.
עונשים תיקון 22	.17	המפר הוראה מהוראות חוק זה או אינו מקיים חוב שהוטל עליו לפי הוראותיו על-ידי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת, דינו - מאסר שישה חדשים או הקנס האמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977.
אחריות פלילית תיקון	.א17	נעברה עבירה על הוראה מהוראות חוק זה, יהיה אשם באותה עבירה, מבלי לפגוע באחריות פלילית של אחרים, גם מי שהחזיק בכספים או בנכס שנעברה בהם העבירה או היה ממונה על החזקתם או שמירתם, זולת אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו או שנקט באמצעים סבירים למניעתה.
צו מניעה תיקון 4 תיקון 14 תיקון 18 תיקון 21 תיקון 22	.ב17	(א) יושב-ראש ועדת הבחירות לכנסת רשאי, לאחר שנתן לנוגע בדבר הזדמנות להביא טענותיו לפניו, ליתן צו המונע ביצוע מעשה עבירה לפי חוק זה לפי פרק י"א לחוק, לפי פרק ט' לחוק, או המשכתו (להלן - צו מניעה); לעניין זה, "נוגע-בדבר" - חבר ועדת הבחירות המרכזית שהוא נציג הסיעה שתעמולה בעדה מהווה או עלולה להוות עבירה לפי חוק זה, או בא כוח רשימה לפי סעיף 59 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], תשכ"ט - 1969.
	(ב)	על צו מניעה ניתן לערור בפני ועדת הבחירות המרכזית, והוראות סעיף 137 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], תשכ"ט-1969, יחולו על הצו; אין בהגשת הערר כדי לעכב תחולת הצו וביצועו.
תיקון 18	(ג) (1)	הוראות סעיף 6 לפקודת בזיון בית המשפט⁴² יחולו על צו מניעה, ולעניין זה יראו צו כאמור כצו של בית משפט, וליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יהיו הסמכויות הנתונות לבית משפט לפי אותו סעיף.

⁴² ע"ר 1947, תוס' 1 מס' 1612, עמ' 224.

(2) בלי לגרוע מהוראות פסקה (1), ניתן צו מניעה נגד סיעה, רשימת מועמדים או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות מקומית והצו הופר, בין בידיהם ובין בידי אדם אחר הפועל בעבורם, ניתן להטיל את הקנס לפי סעיף 6 לפקודת בזיון בית המשפט על הסיעה, רשימת המועמדים או המועמד, ובלבד שניתנה הזדמנות לבא כוח הסיעה, לבא כוח רשימת המועמדים או למועמד להשמיע את דברם, ואם הופר הצו בידי אדם אחר הפועל בעבורם - ניתנה הזדמנות כאמור גם לאותו אדם.

(3) בלי לגרוע מדרכי גביה אחרות, יקוזז קנס שהוטל לפי פסקה (2) מכספי מימון המפלגות או מהמקדמות שלהם זכאי מי שעליו הוטל הקנס לפי חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, או לפי חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993⁴³, לפי העניין, ובלבד שלא יעלה סכום הקיזוז על 10 אחוזים מכספי המימון או מהמקדמות, לפי העניין.

(ד) לא ייענש אדם לפי הוראות סעיף 17 אם עמד לדין בשל הפרת צו מניעה, ולא יועמד אדם לדין בשל הפרת צו מניעה אם הואשם בשל אותו המעשה לפי סעיף 17.

(א) 17ג. יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית רשאי, עד היום ה-60 שלאחר יום הבחירות, ליתן צו המחייב סיעה, רשימת מועמדים, או מועמד בבחירות מיוחדות לראש רשות מקומית, להסיר מודעות וכתובות שהוצגו, שהודבקו או שנכתבו בניגוד להוראות חוק זה ולנקות או לשקם את המקרקעין שהושחתו, בתוך תקופת הזמן שיורה בצו; ובלבד שנתן לנוגע בדבר הזדמנות להשמיע את טענותיו בפניו.

**צו להסרת
מודעות
ולניקוי
ושיקום
מקרקעין
תיקון 20**

⁴³ ס"ח התשנ"ג, עמ' 146.

(ב) לא קוים צו שניתן לפי הוראות סעיף קטן (א) בתוך תקופת הזמן שנקבעה בו, רשאי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית להורות לרשות המקומית שבתחומה הוצגו, הודבקו או נכתבו המודעה או הכתובת או למחלקת עבודות ציבוריות במשרד התחבורה, לבצע את הנדרש לפי הצו; הורה יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כאמור, רשאי הוא להורות ליושב ראש הכנסת לנכות את עלות ביצוע הצו מכספי המימון שלהם זכאי מי שכנגדו ניתן הצו, לפי חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, או לפי חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993, לפי העניין, ולהעביר את הכספים שנוכו כאמור לגוף שעליו הוטל לפי סעיף קטן זה, ביצוע הנדרש על פי הצו.

18. זכות אישום על אף האמור בסעיף 19(2) לפקודת שיפוט בתי משפט השלום, 1947, או כל דין אחר, רשאים גם חבר של ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ובא כוח של רשימת מועמדים לכנסת להביא אדם בפלילים בשל עבירה לפי חוק זה.	19. הגבלת סמכות הוגש אישום בשל עבירה לפי חוק זה על-ידי חבר הועדה או בא כוח רשימה כאמור בסעיף 18, לא יהיה היועץ המשפטי לממשלה רשאי לצוות על הפסקת הדיון.
20. התיישנות תקופת ההתיישנות של עבירה לפי חוק זה תהיה שלוש שנים.	20. חסינות החוק תקנות שעת חירום אין בכוחן לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים.
20. חסינות בפני סעד משפטי על מעשה או מחדל לפי סעיפים 15, 15א, 16 ו-16א יחולו הוראות סעיף 137 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], תשכ"ט-1969.	20. חסינות דינים הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל דין ולא לגרוע מהן.
21. תחילה תחילתו של חוק זה היא מיום קבלתו בכנסת, ועל אף האמור בסעיף 2 לא יחולו האיסורים וההגבלות לפיו, אלא מאותו יום.	21. חסינות דינים תקנות 18

תוספת

(סעיף 16ד(ו)(3))

1. אזור גוש דן – 100% מהתעריף הקובע.
 2. אזור השרון, הכרמל והמפרץ – 95% מהתעריף הקובע.
 3. אזור שפלת יהודה, ירושלים רבתי – 80% מהתעריף הקובע.
 4. אזור עמק חפר – 75% מהתעריף הקובע.
 5. אזור הגליל והגולן, הצפון, העמקים והנגב – 70% מהתעריף הקובע.
 6. אזור אילת – 60% מהתעריף הקובע.
- בתוספת זו, "התעריף הקובע" – שמונה פעמים יחידת החישוב המעודכנת לפי סעיפים 3 ו-1 –
4 לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג – 1993.

**נוהל הטיפול בבקשות לצו מניעה או לצו להסרת מודעות ולניקוי ושיקום מקרקעין
לפי סעיף 17ב או 17ג בחוק הבחירות (דרכי התעמולה), התשי"ט-1959
(פורסם: י"פ התשס"ט, עמ' 110)**

1. בנוהל זה -
"החוק" - חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959;
"נוגע בדבר" - כמשמעותו בסעיף 17ב או 17ג לחוק, לפי העניין;
"תצהיר" - תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות (נוסח חדש), התשל"א-1971.
2. בקשה לפי סעיף 17ב או 17ג לחוק תופנה בכתב ליושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית, ותוגש ללשכתו בבניין הכנסת, באמצעות מזכירות ועדת הבחירות המרכזית;
הבקשה תוגש בדואר אלקטרוני vadatb@knesset.gov.il, ואם הדבר אינו אפשרי, במספר עותקים העולה בארבעה על מספר המשיבים; עותק אחד נוסף של הבקשה יוגש ללשכתו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית בבית המשפט העליון.
3. כל בקשה תכיל פרטים אלה:
 - (1) שמו של המבקש, מספר זהותו, מקום מגוריו, מען להמצאת מסמכים והודעות ומספרי טלפון ופקסימיליה להמצאת הודעות;
 - (2) שמו של המשיב, וכן מספר זהותו, מקום מגוריו, מען להמצאת מסמכים והודעות ומספרי טלפון ופקסימיליה, אם ניתן לבררם;
 - (3) משיבה שהיא סיעה או רשימה תצוין בשמה ובכתובתה הידועה למבקש וכן יצוינו מספרי טלפון ופקסימיליה, אם ניתן לבררם;
 - (4) פירוט מלא של העובדות המהוות את עילת הבקשה;
 - (5) העובדה אם קודם הגשת הבקשה דרש המבקש מהמשיב שימנע מביצוע העבירה הנטענת על החוק, תוך ציון מועד הפנייה ותוכנה; אם הפנייה הייתה בכתב, ימציא העתק של הפנייה.
4. כל בקשה תהא נתמכת בתצהיר לשם אימות העובדות המשמשות יסוד לבקשה ולאימות האמור בסעיף (4)(4) ו-(5).

5. המבקש ימציא עותק מן הבקשה על צירופיה לנוגע בדבר ולכל משיב ויגיש למזכירות ועדת הבחירות המרכזית אישור קבלה בעבור כל עותק שנמסר כאמור לנוגע בדבר ולכל משיב, ואולם יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית רשאי להחליט כי מחמת דחיפות הבקשה, תימסר לנוגע בדבר ולמשיב הודעה טלפונית בלבד על הגשת הבקשה ועל תוכנה.
6. (א) הבקשה תועבר ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית.
- (ב) החליט יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, לאחר שעיין בבקשה, שאין היא מצריכה תשובה, ידחנה מיד.
- (ג) החליט יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית שהבקשה מצריכה תשובה, רשאי הוא להורות על השלמת טענות לפניו בעל פה או על תשובה בכתב, ויקבע, לפי העניין, את מקום הדיון ומועדו או את המועד להגשת התשובה בכתב.
- (ד) נתקבלה תשובת המשיב בכתב, רשאי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית להורות על טענות נוספות לפניו בעל פה או בכתב.
7. (א) החליט יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כאמור בסעיף 6(ג), תמציא מזכירות ועדת הבחירות המרכזית הזמנה לדיון או הזמנה להמציא תשובה בכתב שתכלול את כל הפרטים שקבע יושב ראש הועדה המרכזית בהחלטתו; כן יוזמן, על פי החלטת יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, מי שנתן תצהיר לפי סעיפים 4 ו-8.
- (ב) ההזמנה או ההודעה תיעשה בכתב ותימסר לצדדים לבקשה ולנוגע בדבר, ואולם יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית רשאי להחליט כי מפאת קוצר הזמן תימסר הודעה טלפונית בלבד בעניין החלטתו לפי סעיף 6(ג).
- (ג) המועד להמצאת תשובה בכתב יהיה השעה 12:00 בצהרי היום שקבע יושב ראש הועדה המרכזית בהחלטתו או בשעה 12:00 בצהרי היום האחרון שנקבע בהחלטה להגשת התשובה.
- (ד) לתשובה בכתב יצורף תצהיר לשם אימות העובדות הנטענות בה.
8. על פי החלטת יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יהיו רשאים מבקש, נוגע בדבר ומשיב להביא לדיון כל מי שבידו מידע על נושא הבקשה, אשר יישמע, נוסף על הנוגע בדבר; כן יהיה רשאי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית להחליט כי דבריו של אותו אדם יוגשו בתצהיר שייתן לאימות העובדות.
9. הוגשה בקשה נגד משיב שאין לו נוגע בדבר, יחולו הוראות נוהל זה בשינויים המתחייבים.
10. התקיים דיון לפני יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, ייערך פרוטוקול של הדיון.

11. החלטת יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית תימסר למבקש, למשיב ולכל נוגע בדבר; הייתה ההחלטה בעניין תעמולת בחירות לכנסת – תופץ גם בין כל חברי ועדת הבחירות המרכזית.
12. פגם במילוי הוראה מהוראות נוהל זה לא ישמש טעם לאי קבלת הבקשה במזכירות ועדת הבחירות המרכזית.
13. נוהל הטיפול בבקשות לצו מניעה לפי סעיף 17ב לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959,⁴⁴ מיום כ"ט באדר התשנ"ו (20 במרס 1996) – בטל.

אליעזר ריבלין
שופט בית המשפט העליון
יושב ראש ועדת הבחירות
המרכזית לכנסת ה-18

י"ג בתשרי התשס"ט (12 בנובמבר 2008)

⁴⁴ י"פ התשנ"ו, עמ' 2709

חוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה - 1965

חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט - 1959

לוח זמנים הגבלות ואיסורים בתעמולת הבחירות

יום הבחירות: 04/12/2012

התאריך	מס' הימים לפני יום הבחירות	הסעיף בחוק התעמולה
	איסור תמידי ללא הגבלת זמן	2א שימוש בנכסי ציבור לתעמולת בחירות
	איסור תמידי ללא הגבלת זמן	3 שימוש בכלי טיס או כלי שיט
	איסור תמידי ללא הגבלת זמן	4 שימוש ברמקול (פרט לנואם באסיפה כדין)
	איסור תמידי ללא הגבלת זמן	12 מסירת חומר תעמולה ע"י המדפיס למי שאינו מוסמך בכתב לקבלו
	איסור תמידי ללא הגבלת זמן	13 הפרעה בלתי הוגנת לתעמולה של רשימה אחרת
	איסור תמידי ללא הגבלת זמן	75 תעמולת בחירות ע"י עובדי מדינה וחייילים (חוק הבחירות)
5-ספטמבר-12	90	2ב התייחסות לכוחות הביטחון או לנפגע פעולות האיבה
5-ספטמבר-12	90	2ג שיתוף ילדים בתעמולת בחירות
5-ספטמבר-12	90	16ה הגבלות על פרסום סקרים והעברת העתק לוועדת הבחירות
5-ספטמבר-12	90	8 תעמולה מלווה ב - תכניות בידור, הופעת אמנים, נגינה, זמרה, הצגת סרטים ונשיאת לפידים, מתן מתנות והגשת מאכלים או משקאות משכרים (פרט למסיבות בבתים פרטיים)
5-ספטמבר-12	90	9 שימוש בכלי רכב (פרט ליום הבחירות)
5-ספטמבר-12	90	9 תעמולה על כבישים, מדרכות ושטחים אחרים המיועדים לציבור (פרט ללוחות מודעות המיועדים לכך) ע"י הדבקה, התקנה, כתיבה, צביעה, זריקת אור
5-אוקטובר-12	60	5 תעמולה ברדיו או בטלוויזיה
23-אוקטובר-12	42	7 שימוש באות רשימה אסור עד
1-נובמבר-12	33	10ב הסדר פרסום חוצות
4-נובמבר-12	30	16ר שידורי תעמולה ברדיו אזורי
29-נובמבר-12	5	16ה(ח) איסור על פרסום סקרים

התאריך	מס' הימים לפני יום הבחירות		הסעיף בחוק התעמולה
		הגבלות אחרות מודעה מודפסת או שלט : - לא תהא גדולה מ-50 עד 70 ס"מ (שלט יכול להיות גדול יותר אם נושא רק אות וכינוי רשימת מועמדים) : - תישא את שמו ומענו של המדפיס ושל אחראי להזמנה : - תישא את שם הסיעה/רשימת המועמדים/הגוף שמטעמו הוזמנה המודעה : - לא תודבק אלא על – 1. לוחות מודעות מיוחדים : 2. משרד ומועדון של רשימה. או דירת מגורים. בתנאי שאינה אסורה ע"פ חוק הדרכים (שילוט) וחוקי עזר. מודעה בעיתון יומי : - לא תהא גדולה מ-40 אינץ'. - לא תפורסם יותר ממודעה אחת ביום מטעם כל מפלגה בעיתון אחד : סה"כ מותר לפרסם בשלושת החודשים לפני הבחירות : 10,000 אינץ'.	10 תעמולה 10א תעמולה
24-דצמבר-12	20 אחרי	דיווח למבקר המדינה על סקרי בחירות	16ה(ו)
4-פברואר-13	60 אחרי	מועד אחרון למתן צו ניקוי	17ג

כללי הבחירות (דרכי תעמולה) (שידורי תעמולה ברדיו אזורי בבחירות

לרשויות המקומיות), התשנ"ח – 1998

(פורסם: ק"ת התשנ"ח, עמ' 1334)

בתוקף סמכותה לפי סעיף 16ד(ט) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט - 1959 (להלן - חוק דרכי תעמולה), ובהתייעצות עם יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית ולפי סעיף 24(12) לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן - 1990 (להלן - חוק הרשות השנייה), ובידיעת ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, קובעת מועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו כללים אלה:

1. הגדרות בכללים אלה -

"בעל זיכיון" - כהגדרתו בסעיף 16ד(א) לחוק דרכי תעמולה;

"מקבץ" - מספר תשדירי תעמולה המשודרים ברצף;

"תשדיר תעמולה" - תעמולת בחירות של רשימת מועמדים לבחירות לרשות המקומית המצויה באזור זיכיונו של בעל זיכיון, שהוא רשאי לכלול בשידוריו במסגרת זמן השידור המוקצה לו לשידור תשדירי פרסומת, בתקופת 30 הימים שלפני הבחירות ושסיומה בשעה 7 בערב שלפני יום הבחירות.

2. איסור שידור שיש בו עבירה או הפרת דין
בעל זיכיון לא ישדר תשדיר תעמולה שיש בו עבירה פלילית או עוולה אזרחית לפי חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, וחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965, או כל דין אחר.

3. איסור הסתה, אפליה וגזענות
בעל זיכיון לא ישדר תשדיר תעמולה שיש בו הסתה לגזענות, לאפליה, או לפגיעה ממשית באדם או בקבוצת בני אדם, על רקע השתייכותם לדת, גזע, לאום, מין, עדה, אורח חיים או מוצא.

4. אלימות וסבל אנושי
בעל זיכיון לא ישדר תשדיר תעמולה שיש בו אלימות או סבל אנושי קשים במיוחד אלא אם כן הם חלק בלתי נפרד מנושא המשדר ובתנאי שאין הוא עובר בעליל את גבול הנסבל על ידי מאזין סביר בנסיבות העניין.

5. שידור פרטי פגיעים
בעל זיכיון לא ישדר תשדיר תעמולה שיש בו פרט מזהה של חולים או מפגרים או קרבנות של עבירות אלימות או מין, או מכורים לאלכוהול או לסמים, אלא בהסכמתו של מי שמוסמך לתיתה על פי הוראות כל דין, אם קיים עניין ציבורי בכך ובמידה שאינה עולה על המתחייב.

6. **איסור פגיעה בקטינים**
בעל זיכיון לא ישדר תשדיר תעמולה שיש בו משום עידוד לפגיעה בקטינים או שיש בו ניצול לרעה של קטינים, לרבות הופעה של קטינים בתשדיר, שיש בה פגיעה או ניצול לרעה שלהם.
7. **זיהוי הרשימה**
כל תשדיר תעמולה המשודר על ידי בעל זיכיון יכולול כינוי או אות המזהה את רשימת המועמדים לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965, וכן את מקום התמודדותה.
8. **אי משוא פנים**
בעל זיכיון לא יעשה שימוש לרעה במעמדו, בתפקידו או בכוחו לשדר או להימנע מלשדר, בסיקור הבחירות לרשויות המקומיות שבתחום אזור זיכיונו או בשידור תשדירי תעמולה לפי כללים אלה.
9. **שיבוץ תשדירי תעמולה**
(א) בעל זיכיון ינהג בשוויוניות ובהגינות בשיבוץ תשדירי התעמולה במהלך שידוריו ובחלוקת זמני השידור, ולא יעדיף תשדירים של רשימת מועמדים מסוימת בכל דרך שהיא.
(ב) תשדירי תעמולה אשר שובצו לשידור בשעה שבה משודרת תכנית בענייני הבחירות לרשויות המקומיות שבתחום אזור הזיכיון, ישובצו אך ורק לפני תחילת התכנית או לאחר סיומה ולא במהלך התכנית עצמה.
(ג) תשדירי תעמולה ישובצו במקבץ נפרד ויזוהו ויובחנו משאר השידורים באמצעות אות שאישרה הרשות, אשר יושמע לפני מקבץ התשדירים ובסיומו.
10. **אי מעורבות בתשדירי תעמולה**
בעל זיכיון לא ישתתף בהפקת תשדירי תעמולה, לרבות ניסוחם ועריכתם, ולא יעניק שירותי ייעוץ כלשהם לרשימת מועמדים, בתמורה או שלא בתמורה.
11. **סיקור מערכת הבחירות**
(א) בעל זיכיון יסקר את הבחירות לרשויות המקומיות שבתחום אזור זיכיונו בהגינות ובאיזון, ללא כל הטיה או משוא פנים.
(ב) בעל זיכיון לא יתנה כל שידור או סיקור בהזמנת תשדירי תעמולה מטעם רשימת מועמדים או בקבלת הבטחות לשיתוף פעולה כלשהו על ידי רשימת מועמדים.

כ"ב באלול התשנ"ח (13 בספטמבר 1998)

גדעון דורון
יושב ראש מועצת הרשות
השנייה לטלוויזיה ולרדיו

**כללי הבחירות (דרכי תעמולה) (הגשת בקשות, הקצאת זמן ותעריפים לשידור
תעמולה ברדיו אזורי בבחירות לרשויות המקומיות), התשנ"ח – 1998
(ק"ת התשנ"ח, עמ' 1327)**

בתוקף סמכותה לפי סעיף 16ד(ה) (4) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 (להלן - חוק דרכי תעמולה), ולעניין סעיפים 16 ו-17 לפי סעיף 16ד(ט) לחוק דרכי תעמולה בהתייעצות עם יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית ולפי סעיף 24(12) לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990 (להלן - חוק הרשות השנייה), בידיעת ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, קובעת מועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו כללים אלה :

הגדרות 1. בכללים אלה –

“בעל זיכיון” - כהגדרתו בסעיף 16ד לחוק דרכי תעמולה ;

“בקשה לשידור” ו”בקשה” - בקשה לשידור תעמולת בחירות ברדיו ;

“המנהל” - כהגדרתו בחוק הרשות השנייה, לרבות מי שהוא הסמיכו בין באופן כללי ובין לעניין כללים אלה ;

“יחידת שידור” - אחד מפרקי הזמן המפורטים להלן שבו משודרים שידורי רדיו ;

(1) פרק הזמן שבין השעות 00:00 עד 06:00 ;

(2) פרק הזמן שבין השעות 06:00 עד 07:00 ו-14:00 עד 20:00
וביום שלפני הבחירות 14:00 עד 19:00 ;

(3) פרק הזמן שבין השעות 07:00 עד 14:00 ;

(4) פרק הזמן שבין השעות 20:00 עד 00:00 ;

“מנהל התחנה” - מנהל תחנה אזורית לשידורי רדיו אזוריים כמשמעותה בסעיף 72 לחוק הרשות השנייה ;

“רשימת מועמדים” - כהגדרתה בסעיף 16ד(א) לחוק דרכי תעמולה ;

“רשימה מעוניינת” - רשימה המעוניינת להתמודד בבחירות לרשות מקומית, אשר טרם הוגשה לפקיד הבחירות לפי פרק ד' לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ”ה-1965 (להלן - חוק הבחירות) ;

“שידור תעמולה” - שידור תעמולת בחירות ברדיו אזורי מטעם רשימת מועמדים;

“תקופת שידורי התעמולה” - התקופה המתחילה 30 ימים לפני הבחירות לרשות מקומית, כאמור בסעיף 16ד(ב) לחוק דרכי תעמולה והמסתיימת בשעה 7 בערב שלפני יום הבחירות, כאמור בסעיף 74 לחוק הבחירות.

2. **שידורי תעמולה** בעל זיכיון רשאי לפי סעיף 16ד(ב) לחוק דרכי תעמולה לשדר תעמולת בחירות של רשימת מועמדים ומטעמה בלבד.

3. **קבלת בקשות לשידורי תעמולה** בעל זיכיון המשדר תעמולת בחירות יקבל בקשות לשידור תעמולה מבא-כוח רשימת מועמדים או ממלא מקומו כמשמעותם בסעיף 38 לחוק הבחירות.

4. **מועדי הגשת בקשות** (א) בקשות לשידור תעמולה יתקבלו על ידי בעל זיכיון עד לשעה 12:00 במועדים שלהלן:

(1) ביום ה-18 שלפני תחילת תקופת שידורי התעמולה (להלן - מועד א');;

(2) ביום ה-2 שלפני תחילת תקופת שידורי התעמולה (להלן - מועד ב');;

(3) ביום ה-11 שלאחר תחילת תקופת שידורי התעמולה (להלן - מועד ג').

תיקון תשס"ג (ב) חל מועד מם המועדים האמורים בסעיף קטן (א) בשבת, בחג ביום שישי או בערב חג, יוקדם המועד ליום שלפניו שאינו יום כאמור.

5. **הגשת בקשות והקצאת זמן מועד א'** (א) במועד א' יקבל בעל זיכיון בקשות לשידור תעמולה למשך כל תקופת שידורי התעמולה מרשימות מעוניינות.

(ב) על פי הבקשות שהתקבלו במועד א' יקצה בעל זיכיון זמן משוער לשידורי תעמולה לכל רשימה מעוניינת; הטיפול בבקשות לשידור והקצאת הזמן לשידור לפיהן, יהיו כמפורט בסעיפים 10 עד 12.

(ג) התוצאות המשוערות של הקצאת הזמן לשידורי תעמולה המתקבלות במועד א' יהיו לשם הערכה בלבד ולא יחייבו את בעל הזיכיון והן כפופות להוראות סעיפים 6 ו-7.

- (ד) הודעה על תוצאות הקצאה כאמור ועל היותן משוערות ובלתי מחייבות תימסר לכל רשימה מעוניינת במועד כאמור בסעיף 12.
6. **הגשת בקשות והקצאת זמן במועד ב'**
- (א) במועד ב' יקבל בעל זיכיון בקשות לשידור תעמולה למשך כל תקופת שידורי התעמולה מרשימות מועמדים בלבד, ורק מרשימות שלא הגישו בקשות במועד א' (להלן - בקשות חדשות).
- (ב) בכל הזיכיון יקצה זמן לשידורי תעמולה לרשימות מועמדים שהגישו בקשות חדשות וכן לרשימות מעוניינות שהגישו בקשות במועד א' והפכו לרשימות מועמדים. הטיפול בבקשות כאמור והקצאת זמן לשידור לפיהן, יהיו כמפורט בסעיפים 10 עד 12.
- (ג) בקשה לשידור תעמולה שהגישה במועד א' רשימה מעוניינת אשר לא הפכה לרשימת מועמדים במועד ב' - בטלה.
- (ד) תוצאות הקצאת הזמן לשידורי תעמולה המתקבלות כאמור בסעיף קטן (ב) יהיו סופיות לעניין פרק הזמן שמיום תחילת תקופת שידורי התעמולה ועד ליום ה-15 בו, לעניין יתרת התקופה יהיו תוצאות משוערות בלבד ולא יחייבו את בעל הזיכיון לעניין הקצאת הזמן.
- (ה) הודעה על תוצאות ההקצאה ועל פרק הזמן שלעניינו הן סופיות לעומת פרק הזמן שלעניינו הן משוערות ובלתי מחייבות, תימסר לכל רשימה מועמדים במועד כאמור בסעיף 12.
7. **הגשת בקשות והקצאת זמן במועד ג'**
- (א) במועד ג' יקבל בעל זיכיון בקשות לשידורי תעמולה לפרק הזמן שמהיום ה-15 לתקופת שידורי התעמולה ועד לסיומה, מרשימות מועמדים שבמועדים קודמים טרם הגישו בקשות לשידורי תעמולה ומרשימות מועמדים המבקשות להוסיף על זמן שידורי התעמולה המשוער שהוקצה להם במועד ב'.
- (ב) בעל זיכיון יקצה זמן לשידורי תעמולה לרשימות מועמדים שהגישו בקשות במועד ג' ובמועד ב' לתקופה כאמור בסעיף קטן (א); תוצאות ההקצאה יהיו סופיות; הטיפול והקצאת הזמן בכל הבקשות וכן הודעה על הקצאה כאמור יהיו כמפורט בסעיפים 10 עד 12.
8. **הגשת בקשות**
- (א) בבקשה לשידור תעמולה יפורט זמן השידור המבוקש ביחידות זמן של שניות, בכל אחת מיחידות השידור ולכל אחד מימי השבוע.
- (ב) בקשה של רשימת מועמדים תוגש בתוך מעטפה סגורה היטב.

מינוי אחראים	9.	בעל זיכיון ימנה שלושה אנשים לפחות מטעמו וביניהם מנהל התחנה (להלן - האחראים), לטיפול בבקשות ובהקצאת זמן לשידור התעמולה, הודעה על מינוי האחראים ועל זהותם תישלח למנהל.
הטיפול בבקשות	10.	(א) המעטפות המכילות את הבקשות לשידורי תעמולה יישמרו עד למועד פתיחתן כמפורט בסעיף קטן (ב) בתוך מגירה או תיבה סגורה המיועדת לכך (להלן - התיבה).
		(ב) התיבה והמעטפות יפתחו בנוכחות האחראים בכל אחד מהמועדים הנקובים בסעיף 4 לפי העניין מתום הזמן שנקבע בסעיף 4 להגשת הבקשות ועד לשעה 15:00 באותו יום.
		(ג) במעמד פתיחת המעטפות יערך פרוטוקול שבו יירשמו, בין היתר, פרטי הבקשות וזהות המגישים לפי חלק א' שבטפסים 1 עד 3 שבתוספת; העתק מהפרוטוקול חתום בידי האחראים יישלח מיד בידי בעל זיכיון למנהל.
		(ד) בקשות לשידורי תעמולה אשר לא נמצאו בתיבה במועדים ובשעה שנקבעו בסעיף 4 לא יטופלו.
		(ה) נתגלו בבקשות לשידורי תעמולה טעויות סופר או טעויות חשבוניות, רשאי מנהל התחנה לתקן; התיקון ייעשה במהלך בדיקת הבקשות ויירשם בפרוטוקול; הודעה על התיקון תימסר למבקש.
הקצאת זמן	11.	בדיקת הבקשות לשידורי תעמולה והקצאת זמן שידור בהתאם להוראות סעיף 16ד(ה) לחוק דרכי תעמולה תיעשה בידי האחראים במועד מוקדם ככל האפשר ממועד פתיחת המעטפות; תוצאות הבדיקה והקצאת זמן לשידור תעמולה בתקופות המנויות בסעיפים 5(ב), 6(ב) ו-7(ב) לפי העניין, יפורטו בחלק ב' שבטפסים 1 עד 3 שבתוספת; העתק מהטפסים חתום בידי האחראים יישלח מיד למנהל בידי בעל הזיכיון.
הודעה על הקצאת זמן	12.	בעל זיכיון יודיע בכתב לכל רשימת מועמדים שהגישה בקשה לשידורי תעמולה, על זמן השידור שהוקצה לה לאחר עריכת כל אחת מההקצאות שבסעיפים 5(ב), 6(ב) ו-7(ב) לפי העניין, לא יאוחר מ-36 שעות מתום המועד להגשת בקשות הקבוע בסעיף 4.
קבלת רשימות מועמדים	13.	בעל זיכיון יקבל מכל פקיד בחירות כמשמעותו בחוק הבחירות שבאזור זיכיונו את רשימות המועמדים בדרך שעליה הסכימו מנהל הרשות והמפקח הארצי על הבחירות.

רשימה מנועה	14.	(א)	קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות מפאת היותה רשימה מנועה כמשמעותה בסעיף 39ב(א) לחוק הבחירות, יפסיק בעל הזיכיון את שידורי התעמולה שלה לאלתר ולא יחדשם.
		(ב)	יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יודיע למנהל הרשות על היותה של רשימת מועמדים רשימה מנועה.
רשימה שלא אושרה	15.	(א)	רשימת מועמדים שנתקבלה לגביה החלטה סופית בדבר אי אישורה, בין בידי פקיד הבחירות ובין מתוקף פסק דין של בית המשפט המחוזי, כאמור בסעיף 42 לחוק הבחירות, יפסיק בעל זיכיון את שידור התעמולה שלה לאלתר.
		(ב)	המפקח הארצי על הבחירות יודיע למנהל הרשות על רשימה שלא אושרה כאמור בסעיף קטן (א).
קביעת לוח תעריפים ומשלוחו	16.	(א)	בעל זיכיון המבקש לשדר שידורי תעמולה, יקבע לוח תעריפים על פי סעיף 16ד(ו) לחוק דרכי תעמולה 4 ימים לפני מועד א'.
		(ב)	בעל זיכיון ישלח את לוח התעריפים שקבע לכל פקיד בחירות שבאזור זיכיונו, ולכל רשימת מועמדים שביקשה זאת, במועד מוקדם ככל האפשר.
שידור הודעות על קביעת לוח תעריפים	17.	(א)	בעל זיכיון ישדר הודעה אחת ביום לפחות, מיום קביעת לוח התעריפים עד למועד האחרון שבו הוא מקבל בקשות לפי סעיף 4, בדבר קביעת לוח התעריפים והדרכים לקבלתו כאמור בסעיף 16ד(ו)(5) לחוק דרכי תעמולה (להלן – ההודעות).
		(ב)	ההודעות ישודרו ביחידת השידור הנקובה בפסקה (3) להגדרתה בסעיף 1.
		(ג)	קודם לשידורן של ההודעות ישלח בעל זיכיון למנהל הודעה בדבר מועדי ההודעות ותוכנן.
דיווח על שידורי תעמולה	18.		בעל זיכיון ידווח למנהל על שידורי תעמולת הבחירות כפי שיוורה.

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה לקראת הבחירות לרשויות המקומיות

בקובץ זה מרוכזות הנחיות היועץ המשפטי לממשלה לקראת הבחירות לרשויות המקומיות בשנת 2008, אשר הופצו בחוזר מנכ"ל מס' 5/08. הנחיות אלה מצויות גם באתר משרד הפנים www.moin.gov.il ובאתר משרד המשפטים www.justice.gov.il

נוכח מרכזיות הנושא, המספר הרב יחסית של נושאים המוסדרים בהנחיות והעובדה כי חלק מההנחיות הוכנו לקראת הבחירות הכלליות לכנסת, מצאנו לנכון לסקור בקצרה במסמך אחד את העקרונות המרכזיים שבהנחיות ואת השינויים המתחייבים כתוצאה מהתאמת ההנחיות לרשויות המקומיות. עם זאת יש להדגיש הדגש היטב - הנוסח המלא של ההנחיות ויתר ההוראות בעניין, לרבות הוראות חקיקה, חוזרי מנכ"ל משרד הפנים בנושא וכן כל הנחיות היועץ המשפטי לממשלה הרלוונטיות, בצירוף ההתאמות וההנחיות המיוחדות המפורטות במסמך זה, הוא המחייב את כלל הנבחרים והעובדים בשלטון המקומי, ועניינו הקפדה על מילוי החוק ועל טוהר המידות ומאבק בגילויי שחיתות.

הקפדה יתירה על מילוי ההנחיות מתחייבת מהדין, כמו גם מעצם טיבו של ההליך הדמוקרטי העומד בבסיס החברה בישראל. בשל כך **בכוונת היועץ המשפטי לממשלה להקפיד על אכיפת הוראות החוק במכלול הנושאים הכרוכים בבחירות ברשויות המקומיות**, בין אם מדובר באכיפה פלילית, באכיפה משמעטית, או על-ידי שימוש בסמכויות מנהליות הנתונות לשר הפנים, ובהן הסמכות לחיוב אישי (ראו הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 1.1903, ראו גם נוהל חיוב אישי של נושא משרה ברשות מקומית) (כפי שפורסם בחוזר מנכ"ל משרד הפנים 5/2001 וכפי שתוקן בחוזר 4/2006) שפורסם גם כהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 8.2000.

במסגרת הליכים פליליים שנוהלו בעבר לאחר הבחירות הכלליות לרשויות המקומיות מצאנו גם טענות, כי נבחר ציבור אליהם הגיעו הנחיות היועץ המשפטי לממשלה לא מצאו לנכון לקראן והסתפקו בהעברתם ל"גורמים המקצועיים". אין לקבל טענות מעין אלה. ההנחיות, לצד החיוב שיש בהן על עובדי הרשויות המקומיות, מיועדות בראש ובראשונה להנחייתם של נבחר הציבור ושל המבקשים להיבחר. מן הראוי שאלו גם אלו יהיו בקיאים בהוראות החוק החלות על הליך הבחירות ולשם כך אנו מוצאים לנכון לפרסם הנחיות.

הנחיות הנוגעות לטוהר הבחירות

(הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1910, 1.1911, 1.1904)

טוהר הבחירות מחייב שכל בוחר יצביע בבחירות בהתאם לדעתו ולמצפונו. כל ניסיון להשפיע על שיקול הדעת של הבוחר באמצעות טובת הנאה אישית או איומים נקבע כעבירה חמורה שדינה חמש שנות מאסר. לעניין זה מדגישה הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1910, כי עצם הצעת טובת הנאה, לרבות כסף, שווה כסף, שירות, עבודה וכדומה, לאדם כדי שיצביע או ימנע מלהצביע מהווה עבירה שוחד בחירות. בדומה, עצם השימוש באיום בגרימת נזק, לרבות איום בפיטורין או במניעת עבודה, מהווה עבירה חמורה. יצוין כי במסגרת עבירה זו הוכללה במפורש גם עבירה של שידול להצביע או להימנע מלהצביע בדרך של השבעה, קללה, נידוי וכדומה.

בנוסף לעבירה חמורה זו, נקבע בחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 איסור כללי על שימוש במתנות במסגרת תעמולת הבחירות. לעניין זה יש להבחין בין חלוקה של חפצים שאין להן ערך כלכלי בפני עצמו ועיקר שימושן כתעמולת בחירות דוגמת כפתורים ומדבקות, ובין חלוקתן של מתנות בעלות ערך כלכלי שהינה אסורה, אף אם מדובר במתנה פשוטת ערך.

כאן המקום להדגיש מבלי לגרוע מהוראות עונשין אחרות שנקבעו בדיון, כי העונש בגין הפרת הוראה מהוראות חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959, הינו עד שישה חודשי מאסר או הקנס האמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

לצד ההנחיה הכללית העוסקת בטוהר הבחירות, אשר עיקריה פורטו, קיימות מספר הנחיות העוסקות בנושאים ספציפיים, אשר לדאבונו יש מקום, נוכח ניסיון העבר, להזהיר לגביהם.

הנחיה מספר 1.1911 מבחירה, כי **אין לעשות שימוש בהסכם פוליטי כדי להבטיח משרה או טובת הנאה אחרת בתמורה לתמיכה בבחירות**. במסגרת הסכם מעין זה ניתן אומנם להגיע להסכמות בין סיעות, לרבות הרכבה העתידית של הקואליציה וחלוקת התפקידים בין נבחר הציבור, אלא שהענקת טובת הנאה אישית במסגרת ההסכם פסולה מיסודה, והיא עלולה להגיע לכדי עבירה פלילית. לעניין זה יש להדגיש, כי חל איסור גורף על הבטחת משרות בשירות הציבורי, ברשות המקומית או בכל גוף הקשור אליה בתמורה לעזרה או הצבעה בבחירות. לצד האפשרות, כי הסכם מעין זה יהווה עבירה פלילית, מדגישה ההנחיה האמורה שמדובר בהסכם בלתי חוקי, על כל המשתמע מכך מבחינת המשפט הפרטי והמשפט הציבורי. יצוין כי מעבר לאיסור הפלילי, הרי שיש בהסכם כאמור, בכדי להביא בנסיבות מסוימות, לפסילת הבחירות וראו ה"פ (חי) 183/04 ז'ק"י סבג נ' רון פרומר ואח'.

לעניין הסכמים פוליטיים מזכירה ההנחיה האמורה גם את חובתם של החתומים על הסכם לבחירת ראש המועצה, לקביעת הרכבה הסיעתי של המועצה וכדומה, למסור את ההסכם למזכיר המועצה על מנת שיהיה פתוח לעיון. הפרת חובה זו מהווה עבירה פלילית (ראו סעיפים 45א ו-45ב לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה – 1965).

הנחיה מספר 1.1904 עוסקת באיסור על מתן הבטחות לחלוקת הטבות או הקצאת תקציבים בזיקה לבחירות. הנחיה זו נכתבה בהתייחס להבטחות של שרים במהלך סיורי בחירות, אלא

שהרעיון העומד בבסיסה מבסס חובה להימנע מכל הבטחה מעין זו שנעשית בזיקה לבחירות, מאחר שיש בהבטחה זו כדי להעלות חשד לפגיעה בטוהר הבחירות ובמקרים מסוימים גם לגלוש לתחום הפלילי. מובן שאין באמור כדי לשלול את האפשרות של נבחר ציבור להבטיח לציבור בוחריו במסגרת תעמולת הבחירות הבטחות כלליות ברמת המדיניות, לרבות הבטחות הכרוכות בשינוי סדר עדיפויות תקציבי.

2.

הנחיות הנוגעות לאיסור על שימוש במשאבי רשות מקומית לצרכי בחירות **(הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1900, 1.1901, 1.1902, 1.1908, 1.1704)**

עקרון שוויון הבחירות ואמון הציבור במינהל הציבורי מחייבים שהרשות המקומית ככזו לא תיקח כל חלק במערכת הבחירות, למעט הפעולות שהוטלו עליה בדין לצורך ארגון וקיום הבחירות. במסגרת זו נאסר על נבחר הציבור ועל עובדי הרשות לעשות שימוש במשאבי הרשות המקומית לצרכי מערכת הבחירות. שימוש מעין זה כאשר הוא נעשה בקשר עם תעמולת בחירות מהווה עבירה פלילית (סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959)). ודוק, גם שימוש במשאבי הרשות המקומית לצרכים פוליטיים שאינם בגדר תעמולה הינו בגדר האסור – שימוש מעין זה עלול להוות עבירה פלילית של הפרת אמונים, והוא לכאורה הוצאה בלתי חוקית לעניין נוהל חיוב אישי.

עוד יודגש, כי האיסורים והמגבלות שיפורטו להלן אינם מוגבלים לתקופה מסוימת שלפני הבחירות. עם זאת, על נבחר הציבור ועובדי הרשויות המקומיות להיזהר במיוחד בנושא זה במהלך השנה שקודמת למועד הבחירות, וככל שמועד הבחירות מתקרב יש להימנע מכל פרסום, או מעשה אחר, המעלה חשד לשימוש במשאבי הרשות כחלק ממערכת הבחירות.

ההנחיה הכללית בנושא שמספרה 1.1900 עוסקת באיסור הקבוע בסעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 על עשיית שימוש בכספים או ברכוש של גוף מתוקצב ובכלל זאת רשות מקומית (לרבות תאגידים מקומיים), בקשר עם תעמולת בחירות. ההנחיה עוסקת בהרחבה באיסור הרחב והגורף על פרסומים שיש בהם תעמולת בחירות, וקובעת עקרונות מנחים, בצירוף דוגמאות, לקביעה מהו "פרסום בקשר עם תעמולת בחירות". מעבר לאמור בהנחיה ומאחר שבתקופה של ערב בחירות עלול כל פרסום מטעם רשות מקומית המזכיר את שמו, או תוארו של נבחר ציבור, או שכולל את תמונת נבחר הציבור, להיתפס כתעמולת בחירות אסורה, מנחה שר הפנים לקראת הבחירות הקרבות, כי במהלך ששת החודשים שקודמים למועד הבחירות, לא יפורסם, ככלל, על ידי הרשות המקומית, פרסום בשמו או בתוארו של נבחר הציבור. במהלך ששת החודשים שקודמים למועד הבחירות, יועבר כל פרסום מטעם הרשות המקומית, לאישור היועץ המשפטי לרשות המקומית שנתמנה בהתאם לחוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי), תשל"ו-1975. במקרה של ספק או בנסיבות מיוחדות שבהן רואה היועץ המשפטי של הרשות כי יש מקום לחריגה מהנחייה זו, ייוועץ היועץ המשפטי לרשות ביועץ המשפטי למשרד הפנים או במפקח על הבחירות במשרד הפנים. הנחיה זו ניתנת על מנת להפחית את החשש מביצוע עבירות פליליות ונוכח ניסיון העבר אשר בא לביטוי בדוחות מבקר המדינה בעניין. יצוין כי הוראה זו חלה על פרסום בכל דרך שהיא, לרבות פרסום באתר האינטרנט של הרשות המקומית.

בנוסף יש מקום להדגיש, אף זאת נוכח ממצאי מבקר המדינה, כי חלוקת מתנות מטעם הרשות המקומית לתושבים סמוך למועד הבחירות, תוך ציון שם ראש הרשות המקומית או של חבר מועצה, מהווה לכאורה תעמולת בחירות אסורה.

כפועל יוצא מהאיסור על שימוש בנכסי גוף מבוקר בקשר עם תעמולת בחירות, נובעת גם ההנחיה המקובלת זה שנים רבות, כי **אין לערוך פעילות פוליטית ברכוש הרשות המקומית**. בלשונו הברורה של חוזר מנכ"ל משרד הפנים מיום 7.10.2007: "לא ייערכו במשרדי הרשות המקומית, במוסד או במתקן השייך לרשות המקומית, בכל דרך שהיא, בשעות העבודה או לאחריהן, אסיפה, הרצאה או פעילות דומה מטעם רשימה, או על בסיס של השתייכות מפלגתית או פעילות בעלת אופי מפלגתי".

לאיסור זה שני חריגים אשר יפורשו בצמצום ולחומרה. ראשית, השכרה בתמורה מלאה של נכסים אשר הרשות המקומית נוהגת, בכל ימות השנה, להשכירם לציבור הרחב. לעניין פרשנות החריג השני שעניינו שימוש של ראש הרשות המקומית בלשכה שהועמדה לרשותו על-ידי הרשות, יש לפנות להנחיית היועץ המשפטי לממשלה בעניין פעילות מפלגתית המתבצעת מלשכות שרים (הנחיה מספר 1.1704). על פי ההנחיה ניתן להשלים עם פעילות מפלגתית מתוך הלשכה רק ככל שמדובר בפעולה **אקראית ומזדמנת** לפיכך, אין מניעה - מטעמי שכל ישר - שתוך כדי יום עבודתו של ראש רשות תנוהל שיחת טלפון גם בעניינים פוליטיים, אך לעומת זאת אין להשלים עם מצב בו פעילות מתוכננת, דוגמת כנס פוליטי, סקר וכדומה, תבוצע תוך שימוש בלשכת ראש הרשות. פעילות מהסוג האחרון עלולה להיחשב כתעמולת בחירות אסורה.

קיימות שלוש הנחיות נוספות העוסקות בנושאים קונקרטיים. באמור בהנחיות אלו, לצד הסדרת נושא ההנחיה, יש גם חשיבות פרשנית לגבי נושאים דומים:

א. **שימוש בעובדי רשויות מקומיות** (חלק ב' להנחיה 1.1902): חל איסור חמור על שימוש בעובדי הרשות המקומית לצרכים פוליטיים במסגרת שעות העבודה. לצד איסור זה ובנוסף לו, על בכירי הרשות המקומית, בפרט על הדרג הנבחר, להימנע מלפנות לכפופים להם גם בבקשה שיחנדרו לפעילות פוליטית שלא במסגרת שעות העבודה.

ב. **עריכת אירועים על-ידי רשות בתקופת בחירות** (הנחיה מספר 1.1908): הנחיה זו, אשר נוסחה בהתייחס למשרדי הממשלה, חלה גם על אירועים הנערכים על-ידי רשויות מקומיות. לעניין זה קובעת ההנחיה שעריכת אירועים פוליטיים או מפלגתיים המהווים תעמולת בחירות מהווה עבירה פלילית. מובן שגם במסגרת זו קיים קושי בקביעת אופיו של האירוע, ולעניין זה מונה ההנחיה מספר מבחני עזר. בדומה להנחיה לגבי פרסומים, הנחה שר הפנים שעריכת אירוע רב משתתפים על-ידי רשות מקומית במהלך תקופה של **שישה חודשים** שקודמים למועד הבחירות תובא לאישור מראש של היועץ המשפטי לרשות המקומית.

במסגרת זאת ומבלי לגרוע מהשיקולים שפורטו בהנחיה, יש לבחון את עיתוי האירוע, הנחיצות בעריכתו במועד המבוקש והמרחק בין מועד האירוע למועד הבחירות. יצוין כי אף אם נמצא כי יש מקום לעריכת האירוע, אין בכך לגרוע מהאיסורים שנקבעו בחוק דרכי תעמולה בכל הנוגע לתעמולה על ידי נבחר ציבור.

בהקשר זה, הננו להפנות את תשומת הלב כי כעולה מהנחיות אלו, יש להימנע ולנהוג זהירות יתירה בקיום סיוּרִים של נבחרי הציבור בשיתוף עובדי הרשות המקומית בתקופה שקודמת למועד הבחירות – אף ככל שסיוּרִים כאמור נהגו קודם לכן – וזאת מתוך דגש על התקופה של שלושה חודשים בסמוך למועד הבחירות וזאת על מנת להימנע מחשש לתעמולת בחירות, שימוש במשאבי הרשות המקומית ופגיעה בתדמית הניטרלית של עובדי הרשות המקומית. עם זאת, במקרים חריגים וכאשר קיים צורך חיוני בקיום הסיוּר לצורך טיפול בנושא פרטני ובעל דחיפות הנדרש לטיפול העירייה ניתן יהיה לאפשר את קיום הסיוּר בהיקף ובאופן שימנעו חשש לתעמולת בחירות וזאת באישור היועץ המשפטי לרשות המקומית שנתמנה בהתאם לחוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי), תשל"ו-1975.

ג. **עריכת סקרים** (הנחיה מספר 1.1901): עריכת סקרים על-ידי רשות מקומית עלולה לעלות כדי עבירה פלילית של שימוש בכספי הרשות בקשר עם תעמולת בחירות. בהקשר זה נקבע, על מנת להסיר מכשול, איסור גורף על עריכת סקרים על-ידי רשות מקומית במהלך התקופה של **שישה חודשים** שלפני הבחירות. גם על סקרים שנערכים לפני תקופה זו הוטלו מגבלות שפורטו בהנחיה ובחוזר מנכ"ל משרד הפנים מיום 15 ביולי 1998.

3. הנחיות העוסקות בעובדי הרשות המקומית (הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1902, חוזר מנכ"ל משרד הפנים מיום 7.10.2007)

על עובד הרשות המקומית לשמור בעיני הציבור על תדמית ניטרלית, שאינה משועבדת להשקפה פוליטית מוגדרת. בהתאם לכך נקבעו בדין מגבלות על מעורבות עובדי רשויות מקומיות בבחירות, מהן מגבלות שהפרתן עולה כדי עבירה פלילית, ומהן מגבלות שבגינן יוטלו סנקציות משמעתיות. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מפרטת מגבלות אלו ואת הסנקציות שיוטלו בגינן. חוזר מנכ"ל משרד הפנים מיום 7.10.2007 מנחה בצורה ברורה את עובדי הרשויות המקומיות בהקשר זה.

יובהר כי הכללים וההגבלות החלים על עובדי הרשות, חלים גם על העובדים המועסקים בלשכת ראש הרשות בחוזה מיוחד.

4. מינויים בתקופת הבחירות (הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1501)

מינוי בתקופת בחירות מעורר חשש כפול: ראשית, מפני שיקולים בלתי ענייניים הכרוכים בהחלטה למנות בתקופה רגישה זו, ושנית – נוכח החשש לכבילת ידיהם של הנבחרים לאחר הבחירות באמצעות איש המשרות הבכירות ערב הבחירות. על מנת להתמודד עם החששות האמורים מחד גיסא, ולמנוע פגיעה בעבודה השוטפת של רשויות המינהל מאידך גיסא, קובעת הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מגבלות על סמכות המינוי בתקופת בחירות בשירות המדינה, בחברות ממשלתיות ובתאגידים ציבוריים.

בהתאם לכך, קובעת ההנחיה שיש להימנע ככלל מאיש משרות בכירות על דרך מינוי של קבע בתקופה בחירות. רק במקרים בהם אין מנוס מאיש התפקיד ולא ניתן לנקוט בחלופות

אפשרויות (כגון מינוי בפועל, מינוי ממלא מקום וכדומה), ניתן לחרוג מהכלל האמור. באותם מקרים בהם קיים צורך לבצע מינוי קבוע, יש להקפיד באופן מיוחד על אמות המידה להפעלת שיקול הדעת במינוי, ואין למנות בתקופת בחירות מועמדים בעלי זיקה אישית או פוליטית לנבחרים.

מגבלות אלו נובעות מהוראות יסוד במשפט המנהלי, ולכן יש מקום להחילן גם לגבי מינויים ברשויות מקומיות ובתאגידים מקומיים.

משרד הפנים מנחה אפוא בנושא זה, לפעול בהתאם לכלל האמור לעיל, לרבות באשר לאיזון המשרות ובאשר למועמדים בעלי זיקה אישית או פוליטית. במסגרת זאת, נקבעו בהנחיות מנכ"ל משרד הפנים (חוזר מנכ"ל מיום 14.1.2008 ומיום 23.6.2008) הנחיות מיוחדות בכל הנוגע למינויים ואישוש משרות בתקופת הבחירות. בנוסף, בתקופה של ששת החודשים שקודמים לבחירות יובא כל הליך למינוי לאישורו של היועץ המשפטי לרשות המקומית, אשר יבחן את הנושא בהתאם לעקרונות הקבועים בהנחיה, ובמידת הצורך תוך התייעצות עם הלשכה המשפטית במשרד הפנים. מובן גם, כי ככל שמתקרב מועד הבחירות יש מקום לנהוג כפל זהירות בנושא.

5. תחולת חוקי עזר של רשויות מקומיות על תעמולת בחירות ועל שלטים ומודעות

בעלי מסר פוליטי (הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1912)

אכיפת חוקי עזר של רשויות מקומיות בדבר הצבת מודעות ושלטים שנושאים פוליטי, במיוחד בזמן מערכת בחירות, היא סוגיה רגישה ומורכבת, הדורשת אחריות והפעלת שיקול דעת זהיר מצד הרשות המקומית. מחד גיסא, יש חשיבות לאכיפת מכלול החיקוקים הנוגעים להצבה של שלטים ומודעות בתקופת בחירות, שכן בתקופה זו עלולים אינטרסים חיוניים שונים להיפגע קשות בהעדר אכיפה. מאידך גיסא, עומדת ההנחיה על הזהירות שיש לנהוג מחשש לשימוש לרעה בסמכות, ולעניין זה קבועים בהנחיה מספר כללים מנחים. במסגרת זו מדגישה ההנחיה את החשיבות שיש באכיפה שוויונית של הוראות החוק, אשר מהווה ערך יסודי וחיוני במשטר מתוקן, ובמיוחד אמורים הדברים כאשר מדובר בחיקוקים הנוגעים לחופש הביטוי.

להשלמת הדברים, הננו להפנות את תשומת הלב לחובה החלה על הרשויות המקומיות להקצות לוחות מודעות בכמות הולמת ובאופן שוויוני לצורך פרסום מודעות על ידי המתמודדים בבחירות.

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1907 מיום כ"ו אייר התשנ"ו (15.5.96)

תקופת "צינון" לגבי מינויים בתקופת הבחירות ולאחריה

שרים וסגני שרים, לפני שמסיימים את כהונתם, יכולים, מטבע הדברים, להימצא במצב של ניגוד עניינים, בקשר לעיסוקם שלאחר כהונתם:

"יש ובעל התפקיד אינו נמצא במצב של ניגוד עניינים עם כניסתו לתפקידו ואף לא במשך כהונתו, אולם לקראת פרישתו כאשר הוא מתכנן את עתידו, הוא מתכוון להתקשר דווקא עם גוף עמו הוא מקיים קשרי עבודה.

החשש לניגוד עניינים מתעורר בתקופה שהוא עדיין ממלא את תפקידו הציבורי אולם בתודעתו נמצא כבר האינטרס של הגוף בו הוא עומד להיות פעיל. כדי להקהות את המצב, שבו יהיו לנגד עיניו האינטרס הנוכחי והאינטרס העתידי, ניתן לקבוע מראש פסק זמן בין סיום התפקיד הציבורי לבין תחילת הכהונה בתפקיד החדש, פרק זמן הידוע כ"תקופת צינון".

[ט' שפניץ ור' לוסטהויז, ניגוד עניינים בשירות הציבורי, ספר אורי ידי' (ב') 315, 326].

כמה הוראות בסעיף 14 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א - 1951 (כפי שתוקן בתשנ"ז, ס"ח 1625, עמ' 164), קובעות איסורים מפורשים על ראש הממשלה, שרים או סגני שרים, בקשר לעיסוקם שלאחר תום כהונתם:

"(א) חבר הכנסת, שר וסגן שר, אסור לו להשתמש בתואר תפקידו בכל פעולה הכרוכה בעסקו או במקצועו.

(ב) מי שהיה חבר הכנסת, ראש ממשלה, שר או סגן שר, אסור לו, לאחר תום כהונתו, להבליט בכתב בכל עניין הכרוך בעסקו או במקצועו את העובדה שהיה חבר הכנסת, ראש ממשלה, שר או סגן שר.

(ג) מי שהיה ראש הממשלה או שר, אסור לו, שלוש שנים לאחר תום כהונתו כראש הממשלה או כשר, להיות חבר בהנהלת חברה או איגוד אחר שקיבלו בזמן כהונתו זיכיון מהמדינה.

(ד) מי שהיה סגן שר, אסור לו, שלוש שנים לאחר תום כהונתו כסגן שר, להיות חבר בהנהלת חברה או איגוד אחר שקיבלו בזמן כהונתו זיכיון מהמדינה באמצעות המשרד שבו הוא כיהן כסגן שר.

(ה) העובר על הוראה מהוראות סעיף זה, דינו - מאסר עד שתי שנים או קנס עד שלושת אלפים לירות או שני העונשים כאחד."

בהוראות אלה, שהן הוראות הנכללות בסוגיית ניגוד העניינים, אין לראות הסדר ממצה. הלכה היא, כי אין צורך בהוראת חוק מפורשת למניעת מצב של ניגוד עניינים. זהו עקרון יסוד מורש ומחייב. ואכן, לגבי עובדי השירות הציבורי הוסדר הנושא בחוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט 1969 - (להלן - "חוק הצינון"). זה טיבו של חוק הצינון:

"למנוע תופעות שליליות בשירות הציבור הכרוכות בניצול קשרים אישיים של עובד הציבור שרכש בתוקף תפקידו לפני פרישתו. כל זמן שהעובד נמצא בשירות יש בניצול קשרים אלה למטרות אישיות משום פגיעה בכללי המשמעת, ויש בידי מעבידו אמצעי הרתעה מתאימים. לא כן המצב אחרי פרישתו של העובד. הוא עשוי להעמיד את קשריו עם מוסדות ציבור, שרכש במלוא תפקידו, לרשותם של אנשים הנושאים ונותנים עם אותם מוסדות. הוא גם עשוי להגיע למעמד באותם עסקים עצמם שהיו נתונים לטיפולו בהיותו עובד ציבור, ויש למנוע שאפשרות זו תשפיע עליו בשעת מתן החלטה". [דברי ההסבר להצעת חוק הצינון, הצ"ח 772 (תשכ"ח) 207].

ח"כ משה אדם, יו"ר ועדת העבודה, אמר בשעתו בהביאו את הצעת החוק לקריאה שנייה ושלישית, כי החוק -

"נמנה עם מערכת אותם חוקים הבאים לבצר ולחסן את דמותה החברתית של המדינה מפני פגיעות בטוהר המידות והמוסר הציבורי..."

הרינון המוצדק בתוך הציבור על התופעות השונות שנתגלו עם ניצול היחסים והקשרים, שיצר לעצמו העובד בזמן שירותו, כבסיס לקבלת הנאות שונות לאחר פרישתו, כגון קבלת משרה במפעלים שאיתם בא במגע בזמן כהונתו, ייצוג ממפעלים, חברות במוסדות ממשלתיים וציבוריים, מתוך ניצול הידע שרכש ככהונתו הקודמת..."

[דברי הכנסת תשכ"ט 3157]

מבחינה פורמאלית, הוראות חוק זה אינן חלות על שרים וסגני שרים. עם זאת, ההיגיון שבבסיסן יפה גם לגבי שרים וסגניהם, ואולי אף מכוח קל וחומר:

"אכן, מקובל עלינו כי לא הרי נבחר ציבור כהרי עובד ציבור. הראשון נבחר על-ידי העם ועומד לשיפוטו. השני נבחר על ידי נבחר העם ועומד לשיפוטם, אך שוני זה אין משמעותו כי נבחר העם עומד לפני דין הבוחר בלבד, ורק במקרים חריגים ויוצאי דופן הוא יעמוד גם לדין המשפט. דין הבוחר אינו בא במקום דין המשפט ואין הוא יכול להחליפו. אכן, דווקא עובדת היותו של אדם נבחר ציבור מחייבת אותו ברמת התנהגות קפדנית יותר, אתית יותר, מעובד ציבור "רגיל". מי שנבחר על-ידי העם צריך לשמש מופת לעם, נאמן לעם וראוי לאמון שהעם נתן בו". [בג"צ 4267/93, 4287, 4634 אמי"י - אזרחים למען מינהל תקין וטוהר המידות נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד מז(5) 441, 470].

לפיכך, יש למנוע את התחושות, שבאו לביטוי אגב חקיקת חוק הצינון, גם לגבי נבחרי הציבור. לגבי נבחרי הציבור קיים חשש, אולי עוד יותר מאשר לגבי עובדי הציבור, לריכוז כוח ויכולת השפעה לשם קבלת תפקיד במגזר הציבורי או במגזר הפרטי.

מובן, שאין ניתן לקבוע ולתחום מראש את משך תקופת "הצינון", ואת מגוון העניינים שבהם אסור יהיה לנבחר הציבור לעסוק. בכל מקרה של ספק יש להיועץ ביועץ המשפטי לממשלה.

כל זאת, כאמור, לשם הבטחת אמון העם בנבחרי.

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1501 מיום ט' שבט התשנ"ט (26.1.99)

מינויים בתקופת בחירות

1. הגם שאנו מצווים, כמובן, להקפיד על אמות המידה הראויות באשר למינויים בשירות המדינה, בחברות ממשלתיות ובתאגידים ציבוריים כל ימות השנה, למינויים בתקופת הבחירות נודעת רגישות מיוחדת. להלן, אפוא, בהמשך להנחיות היועץ המשפטי לממשלה הקודמים - עיקרי הדברים הנוגעים לסוגיית המינויים בתקופה זו, בהתחשב בהיבטי הייחודיים.

2. (א) מחד גיסא, נמשכת כסדרה, ככלל, עבודת הממשלה ובכלל זה מינויים ענייניים המתבקשים במהלך הדברים הרגיל, עקב התפנותן של משרות מן השורה, בין בשירות הממשלתי בכלל ובין בחברות ממשלתיות ובתאגידים ציבוריים.

מאידך גיסא, מינוי אדם בעל זיקה אישית או פוליטית בתקופת הבחירות מעורר כשלעצמו - מטבע הדברים - את החשש כי המינוי נעשה מטעמים בלתי ענייניים. וכמאמר הנחיית היועץ המשפטי לממשלה בעבר: "מינוי שנראה כי דוחקים או נדחקים לעשותו ערב הבחירות... מעורר עליו... חשד שעושה המינוי עושה אותו גם, אם לא בעיקר, מתוך שיקול של כיבוש עמדות של שלטון... (דבר זה) הוא הרסני למוסר הציבור וליחסו של הציבור לחוק ומשפט". במאמר מוסגר אעיר כאן, כי התפטרותו של המועמד מחברותו בגוף בוחר של המפלגה סמוך להגשת מועמדותו, אין בה כשלעצמה כדי לאיין את הזיקה הקיימת לכאורה בשל חברותו (ר' גם הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 28.016).

(ב) נדרשת אפוא הקפדה כפולה - הן באשר לעצם הצורך במינוי בתקופה זו דווקא והן בנוגע להפעלת שיקול הדעת במינוי, על כל פרטי ודקדוקי. הדעת נותנת, כי רק מינוי שקיים צורך לעשותו בעת הזאת - ייעשה, ונוכח הרגישות הנזכרת מתחייב שהפעלת הסמכות תיעשה במשורה, תוך בחינת הצורך בהתאם לנסיבות הנוגעות למינוי שמבקשים לעשותו, ובשים לב לחלופות אפשריות (כגון מינוי בפועל, מינוי ממלא מקום וכיוצא באלה).

(ג) משהוברר כי קיים צורך לבצע מינוי מסוים, נדרשים אנו להקפדה מיוחדת על אמות המידה להפעלת שיקול הדעת במינוי. כידוע, סמכות מינוי - של נושא משרה בשירות המדינה ושל דירקטורים בחברות ממשלתיות או סמכות אישור מנכ"ל ויו"ר בחברות אלה, וכן סמכויות מינוי למשרות אחרות - מופקדות בידי השרים כנאמני הציבור (ר' הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 28.016). לפיכך, ובמיוחד בתקופה זו, על השרים הממנים לנקוט בכל האמצעים הנדרשים כדי שמינויים הנעשים על ידיהם לא יעוררו חשש, ולו למראית עין, שמא נעשו משיקולים פסולים או לשם השגת תכליות שונות מאלו שלשמן נמסרה הסמכות. הדברים מקבלים משנה תוקף כשהמדובר במינויים של מועמדים בעלי זיקה אישית או פוליטית בתקופה שבה נקבעות רשימות המועמדים לכנסת.

3. מכל מקום, אם נוצר צורך למנות, ועל מנת להפיג את החששות האמורים, יש הכרח להקפיד על סגולותיו המיוחדות של המועמד והתאמתו לתפקיד. כאמור, בכך מצווים אנו תדיר לנהוג זהירות, ועל אחת כמה וכמה בתקופת הבחירות. בנוסף, יש צורך להשקיף על תהליך המינוי בכללותו ולוודא כי נעשה כולו, קרי לגבי כל אחד מהמועמדים, משיקולים ענייניים בלבד.

4. ככל שהמדובר במשרות בכירות בשירות המדינה, בתקופה זו ראוי ככלל להימנע מאישון על דרך מינוי של קבע לתפקיד, אלא אם המדובר במינוי מקצועי מובהק הנדרש בעת הזאת במהלך הדברים הרגיל. פשיטא שמינוי כאמור אפשרי רק לגבי אדם נטול כל זיקה אישית או פוליטית (ר' גם מכתב נציב שירות המדינה מיום ח' בטבת תשנ"ט - 27.12.98)

5. (א) אשר למינויים בחברות ממשלתיות ובתאגידים ציבוריים - אם בדירקטוריון של חברה פלונית (או במועצת תאגיד) היו מספר מקומות פנויים להשלמת ההרכב מזה זמן, הנה פעולת מינוי בימים אלה להשלמת הרכב הדירקטוריון (או המועצה) מעבר למניין החוקי הנדרש לקיום ישיבותיו, תוך מינוי מועמדים בעלי זיקה אישית או פוליטית, מעוררת בעייתיות וראוי להימנע ממנה, אלא אם קיימים שיקולים כבדי משקל להשלמת ההרכב, ובשים לב למועמדים לכהונה. הוא הדין לצורך בהימנעות ממינויים בכמות מסיבית.

(ב) בנוסף על האמור לעיל, אדגיש כי מינויים של מנהל כללי ויו"ר דירקטוריון של חברה ממשלתית אשר מקומם התפנה - במהלך הדברים הרגיל - בימים אלה, חייב להישקל בכובד ראש מיוחד. במסגרת תהליך זה על דירקטוריון החברה הממשלתית, כמו גם על השר שסמכותו היא לאשר את החלטת הדירקטוריון, לשקול, כל אחד במסגרת חובותיו וסמכויותיו, האם מינוי המנכ"ל או יו"ר הדירקטוריון דחוף ונחוץ לתפקודה התקין של החברה, אם לאו. על הדירקטוריון לקיים הליך בחירה ומיון של המועמדים השונים על מנת שלא ייווצר החשש, ולו למראית עין, שנפל פגם במינוי, מחמת שנתערבו בו שיקולים זרים, פוליטיים או אחרים. זאת, אף אם מדובר במועמדים בעלי כישורים מיוחדים, שהרי עסקינן גם בחשש שמטרת המינוי היא לא רק לענות על צרכי החברה אלא גם מילוי התחייבויות מצד הממנה להענקת משרות.

ניתן להפיג חששות אלה, לפחות בחלקם, אם אכן הדירקטוריון יקבע כי המינוי בתקופה זו הוא חיוני לתפקודה התקין של החברה ואין ניתן להסתפק במינוי ממלא מקום או פתרון אחר, ובעיקר, אם ההחלטה בדבר המועמד שנבחר, התקבלה לאחר בחינתם של מספר מועמדים בעלי כישורים מתאימים.

6. מטבע הדברים, נודעת בתקופה זו חשיבות יתירה לתפקידן של ועדת המינויים בראשות נציב שירות המדינה ושל הוועדה לבדיקת מינויים לפי חוק החברות הממשלתיות במסגרת תהליך המינוי. על הוועדה הרלבנטית ליתן משנה תוקף לדרישות החוק, לרבות אלו הנוגעות לכישורי המועמד ולמידת התאמתו לתפקיד, ולהקפיד הקפדה מעולה לפי העניין ככל שהמדובר במועמד בעל זיקה אישית או פוליטית לשר משרי הממשלה.

7. כללם של דברים: הרגישות הכרוכה במינויים בתקופת הבחירות מחייבת דקדוק יתר הן באשר לעצם הצורך במינוי והן באשר להפעלת שיקול הדעת בעשייתו. מסקנה בדבר קיומו של צורך לעשות מינוי פלוני מחייבת בדיקה פרטנית, והדעת נותנת כי הדבר ייעשה במשורה.

8. ככל שהמדובר במועמד בעל זיקה אישית או פוליטית נדרש משנה זהירות, אף אם יש למועמד כישורים מיוחדים אשר בימים רגילים יכול שייחשבו כמספקים, ויש לתת לכך את הדעת שבעתיים. יש להקפיד, בין היתר, על מידת נחיצותו של המינוי לתפקוד התקין, על בחירתם של מועמדים בהליך ראוי, תוך שקילת מועמדים אחרים, נעדרי זיקה, ועל מתן משנה תוקף לדרישת הכישורים המיוחדים במינוי מועמד בעל זיקה.

9. כאמור, הכללים דלעיל יפים כל הימים, אולם בימי תקופת הבחירות - שומה עלינו לנהוג שמירה מעולה, בחינת "והייתם נקיים מה" ומישראל".

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1900 (21.779) מיום י' שבט התשמ"ט (1.2.85)
עדכון: כ"ה ניסן התשנ"ט (11.4.99)
אדר ב' התשס"ג (פברואר 2003)

איסור על תעמולת בחירות במימון כספי גוף מבוקר

1. סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט - 1959 (להלן - החוק) קובע
לאמור:

"איסור שימוש בנכסי ציבור

2א. לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת-בחירות, בכספים של
גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3) ו-(4) של סעיף 9
לחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], התשי"ח - 1958, או של
תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו,
ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במיטלטלין המוחזקים
למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה, למעט השכרתם של אולמות
ושל מקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל להשכרה, ולמעט
נכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של שר או של סגן-שר או
שהועמדו על ידי הרשות המקומית לרשותו של ראש הרשות".

הגופים הנמנים בסעיף 9 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח - 1958 [נוסח משולב],
המאוזכר בחלקו בסעיף הנ"ל, ושעליהם חל האיסור האמור, הם:

- (1) כל משרד ממשלתי;
- (2) כל מפעל או מוסד של המדינה;
- (3) כל אדם או גוף המחזיק, שלא לפי חוזה, ברכוש המדינה או המנהל אותו או
המפקח עליו מטעם המדינה;
- (4) כל רשות מקומית.

(הגופים והאנשים המנויים לעיל ייקראו להלן - "גוף מבוקר")

לעניין איסור תעמולה בחברות ממשלתיות, ראו בהרחבה חוזר מנהל רשות החברות
מס' 1/ ש-6 - 2000 מיום 14 דצמבר 2000, המצורף כנספח להנחיה זו.

2. חל אפוא איסור על עשיית שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, במישרין או בעקיפין,
בכספי אחד מהגופים האמורים, או בנכסים של הגופים הללו, על פי הסעיף, ובכלל זה
איסור על הוצאת פרסומים שיש בהם תעמולת בחירות. האיסור משתרע על פרסום
מכל סוג, לרבות דברי דפוס, מודעות בעיתונים, סרטי קולנוע ווידאו או פרסום
באמצעות האינטרנט.

3. הרינו שבים ומזכירים את עיקרי הקווים המנחים בעניין האיסור האמור:

(א) האיסור על שימוש בכספי המדינה בקשר עם תעמולת בחירות חל גם על פרסום המתיימר לסכם, או לתאר, את פעילותו של אותו גוף מבוקר, אם יש בו, מבחינת העיתוי, התוכן והנוסח, משום תעמולת בחירות למי שמתמודד במערכת בחירות (ראו: תר"מ 2/83 נאות ואח' נ' עירית חיפה ואח', פ"ד לז(4) 183, 188 [ז]; לעניין העיתוי, השוו תב"כ 4/84 חשאי נ' סיעת הליכוד, ואח', פ"ד לח(3) 45, 47).

(ב) קיימת חובה להקפיד על קביעת חיץ ברור בין תקציבו של אותו גוף מבוקר, והשימוש בו, לבין תקציב בחירות מפלגתי והשימוש בו. שר, או ראש רשות מקומית, הנוטל חלק במערכת הבחירות, זכאי לפרסם את מפעליו, אך זאת - אך ורק מתקציב רשימתו ולא מתקציב המשרד או הרשות המקומית (ראו: תר"מ 2/83 נאות דלעיל, בעמ' 189 [ג-ד]).

(ג) יש להקפיד על כך, שהמידע שבפרסום יהיה מידע שלאותו גוף מבוקר יש עניין אמיתי בהפצתו. כזה הוא, למשל, מידע המתאר את פעילות המשרד הממשלתי ככזה, ושאינו כולל את אחד הפרטים המנויים להלן:

(1) תיאור הישגים אישיים של השר או של עובד המשרד;

(2) ייחוס הישגי העבר של המשרד לאדם פלוני;

(3) דיוקן אישי של השר או של עובד המשרד;

(4) הישגי השר במישור המפלגתי (כגון מילוי אחר מצע מפלגתי);

(5) המידע מתייחס לפעילות המשרד בתחום ובתקופה בה כיהן אותו שר, או עובד המשרד, בהשוואה לתקופות קודמות, תוך שימת דגש על ההיבט האישי;

(6) פרסום שבו מופיעה תמונתו של השר או מטעמו של אחד מעוזריו הקרובים, המזוהים עם רשימה פלונית, כשבפרסום כלול סיכום הישגיהם והתוויית תוכניותיהם לעתיד, והתמונה אינה רלבנטית למידע המובא לידיעת הציבור;

(7) פרסום שבו ישנה הדגשה והעדפה למדיניות השנויה במחלוקת ציבורית ואיננה בגדר מדיניות ברורה ומוצהרת של המשרד;

(8) מידע הנמסר בצורה של מכתב אישי של השר או אחר מטעמו, לציבור הנזקק לשירותי המשרד, תוך ציון שמו של השר המכהן באותה עת או אחר מטעמו.

(ד) כל פרסום יש לבחון על פי מועדו, הקשרו ומשמעותו בעיני האדם הסביר (ראו: תר"מ 2/83 נאות דלעיל, בעמ' 189 [ד-ה]).

4. רשימת הסימנים דלעיל איננה ממצה, כמובן, ואפשר שפרסום ייראה כתעמולת בחירות אף באין בו סימן מן הסימנים האמורים. כמו כן, לא נמנו בהנחה זו כל אופני השימוש בנכסי המדינה, האסורים לפי הסעיף. כאמור, הכל תלוי בהקשר, במועד, בתוכן הדברים, בנוסחם ובשאר נסיבות.

לעניין מועד הפרסום, מדובר במבחן גמיש, שאין בו פרק זמן מוגדר ומדויק; אולם ברור כי ככל שמועד הבחירות קרוב יותר, כך מתחזקת ההנחה שמדובר בתעמולת בחירות.

5. יודגש גם, כי אישור תקציבי שניתן לפרסום אין בו כדי להכשיר את השימוש בכספים, אם השימוש במהותו נועד למטרה אסורה של תעמולת בחירות (ראו: תר"מ 2/83 נאות דלעיל, בעמ' 188 [ד-ה]).

6. לא למותר להזכיר גם את הוראות סעיפים 17 ו-17א לחוק, המטילות אחריות פלילית ועונשים על מי שמפר, בין השאר, את הוראת סעיף 2 לחוק, והמורות לאמור:

"עונשים

17. המפר הוראה מהוראות חוק זה או אינו מקיים חיוב שהוטל עליו לפי הוראותיו על ידי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת, דינו - מאסר ששה חדשים או קנס...

אחריות פלילית

17א. נעברה עבירה על הוראה מהוראות חוק זה, יהיה אשם באותה עבירה, מבלי לפגוע באחריות פלילית של אחרים, גם מי שהחזיק בכספים או בנכס שנעברה בהם העבירה או היה ממונה על החזקתם או שמירתם, זולת אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו או שנקט באמצעים סבירים למניעתה."

7. לעניין הגשת אישום על עבירה לפי החוק, נקבעו בו הוראות נוספות הבאות להעיד על החומרה שבה ראה המחוקק עבירה כאמור. סעיפים 18 ו-19 לחוק מורים לאמור:

"זכות אישום

18. על אף האמור ... בכל דין אחר, רשאים גם חבר של ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ובא-כוח של רשימת מועמדים לכנסת להביא אדם בפלילים בשל עבירה לפי חוק זה.

הגבלת סמכות

19. הוגש אישום בשל עבירה לפי חוק זה על ידי חבר הועדה או בא-כוח רשימה כאמור בסעיף 18, לא יהיה היועץ המשפטי לממשלה רשאי לצוות על הפסקת הדיון."

8. אין צריך לומר כי בנוסף להנחיות האמורות הנוגעות לתעמולת בחירות, יש להקפיד שהמידע שבפרסום יהיה ערוך באופן אובייקטיבי ומוצג בצורה מאוזנת ובהתאם לכללי המינהל התקין.

9. למותר להזכיר כי כל פרסומת ופרסום ממשלתי צריך שיוזמנו אך ורק בלשכת הפרסום הממשלתית, או באמצעותה (ראו הכללים לעניין זה בהוראות התכ"ס, פרק 8, סעיף 2 ואילך). אם בכוונת הגוף המבוקר לשלב פרסומת מסחרית בפרסום, הרי עליו לקבל את אישורה של הועדה הבין-משרדית לאיסור פרסומת מסחרית, ועדה הפועלת ליד החשב הכללי (ראו הכללים שנקבעו לכך בתקשי"ר - סעיף 43.94 ובפרק 8 לתכ"ס).
10. כאמור, האמור לעיל חל גם על פרסומים מסוגים אחרים, ובהם חוזרים לתושבים, מודעות בעיתונים, סרטי קולנוע וסרטי וידאו.
11. במקרה של ספק בשאלה אם פרסום מסוים יש בו משום תעמולת בחירות אסורה, אם מבחינת התוכן או הצורה ואם מבחינת העיתוי, מן הראוי להתייעץ עם היועץ המשפטי של המשרד הממשלתי הנוגע בדבר או עם היועץ המשפטי של הרשות המקומית או של משרד הפנים, לפי העניין.

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1904 מיום י"ב אייר התשנ"ט (28.4.99)

הבטחות או התחייבויות לחלוקת הטבות או להקצאת תקציבים במהלך סיורי בחירות

1. בעקבות פניות בעניין זה, ולמען הסר מכשול, יש להטעים כי ככל שקרב מועדן של בחירות, נדרשת רגישות גדולה בהפעלת הסמכויות השלטוניות, מקום שמתעורר חשש - ולו מבחינת מראית פני הדברים - לקיומה של זיקה בין הפעלת הסמכויות הללו לבין מערכת הבחירות.
2. כידוע, סמכות שלטונית מופקדת בידי שליחי הציבור בנאמנות ועל בעל הסמכות להפעילה בתום לב, בסבירות, בשוויון ומשיקולים ענייניים בלבד.
- מטבע הדברים, בתקופת בחירות נוטלים השרים, לצד תפקידם המיניסטרילי, חלק במערכת הבחירות במסגרת רשימות המתמודדים, ולעתים כוללת פעילות זו סיורים בישובים שונים ברחבי הארץ. במצב דברים זה נדרשת הקפדה על הבחנה ברורה בין התחומים האמורים.
3. ככלל, יש להימנע מהבטחות או התחייבויות לחלוקת הטבות או להקצאת תקציבים במהלך סיורי בחירות או בזיקה אליהם. החלטות מסוג זה יש לקבל בהתאם לסדרי מינהל תקין, ובין היתר לאחר תהליך מסודר של קבלת החלטות, לרבות התייעצות בדרג המקצועי ועבודת המטה הנדרשת, ובהתאם לנהלים המחייבים. משכך, אין מקום לקבל החלטות על חלוקת הטבות או הקצאת תקציבים במהלך סיור בחירות או בזיקה אליו.
4. מעבר לכך, על יסוד הכללים הנוגעים לתעמולת בחירות, חל איסור על תעמולת בחירות במסגרת סיורים רשמיים של שר - בתוקף תפקידו - להבדיל מסיורי בחירות במסגרת פעילותו מטעם רשימתו. החלטות או מעשים שבימים רגילים לא היו מעוררים בעייתיות מיוחדת, עלולים להראות - ערב בחירות - כאילו מעורבים בהם שיקולים בלתי ענייניים.

5. כאמור, מתחייבות בעניין זה הקפדה דווקנית ורגישות מיוחדת, על מנת למנוע חשש לעירוב תחומים בין שיקולים מיניסטריליים לבין שיקולים פוליטיים-מפלגתיים בתקופת בחירות; בהקשר זה נודעת חשיבות רבה גם למראית פני הדברים.
6. למען הסדר הטוב יצוין, כי הדברים דלעיל אינם מתייחסים דווקא למקרה ספציפי זה או אחר, והם נאמרים במבט צופה פני העתיד.

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1902 מיום אדר ב' התשס"ג (פברואר 2003)

פעילות מפלגתית של עובדי רשויות מקומיות

מטרת הנחיה זו להבהיר את המגבלות החלות בנושא פעילות מפלגתית של עובדי רשויות מקומיות. במסגרת זו עלינו לדון במגבלות החלות על עובדים בשלטון המקומי, אשר מבקשים מיוזמתם לעסוק בפעילות פוליטית. בנוסף, נבקש להבהיר את האיסורים החמורים החלים על שימוש בעובדי הרשות לצרכיהם הפוליטיים של הדרג הנבחר ברשות המקומית.

הנחיה זו תהווה אמת מידה לעוסקים באכיפת החוק, הן באכיפת האיסורים הפליליים והן באכיפת הדין המשמעתי. היועץ המשפטי לממשלה יפעל לאכיפת הנורמות הקבועות בהנחיה זו, בין היתר, במעמדו כמקובל לפי סעיף 11 לחוק הרשויות המקומיות (משמעת), התשל"ח - 1978 (להלן: חוק המשמעת).

יודגש, כי הנחיה זו משלימה שורה של הנחיות היועץ המשפטי לממשלה בנושא בחירות. לגבי הרשויות המקומיות, נדגיש את הנחיות היועץ המשפטי לממשלה העוסקות בהוראות סעיף 2 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט - 1959 (להלן: חוק דרכי תעמולה), אשר מטיל אחריות פלילית על האחראי לשימוש בכספים ובנכסים של גוף מבוקר, לרבות רשות מקומית, לצורך תעמולת בחירות.

חלק א': המגבלות החלות על השתתפות עובדים בפעילות פוליטית

הלכה פסוקה היא כי על עובד הציבור, ובכלל זאת על עובד הרשות המקומית, לשמור בעיני הציבור על תדמית ניטרלית, שאינה משועבדת להשקפה פוליטית מוגדרת (עש"מ 5/86 ג'דעון ספירו נ' נציב שירות המדינה, פ"ד מ(4) 227). הלכה זו נובעת מהמבנה הא-פוליטי של השירות הציבורי בישראל, והיא מאושרת השירות הציבורי. עמד על כך השופט זמיר בר"מ 259/96 ש'מא נ' המועצה המקומית תמרה, פ"ד נ(1) 837, עמ' 841:

”מן המפורסמות הוא כי המעמד של עובד הציבור נושא עמו מערכת של זכויות וחובות מיוחדות למעמד זה. יש חובות המעוגנות בחיקוקים, יש שנקבעו בהלכה ויש הנובעות מחוזה העבודה. הן כוללות את מצוות המשמעת, את חובת הנאמנות, את האיסור לקבל מתנות בקשר לעבודה, את המגבלות על פעילות מפלגתית, ועוד. ויש בהן המשליכות גם על חופש הביטוי של עובד הציבור. אכן, כאשר אדם נעשה עובד הציבור, הוא מקבל על עצמו, בין יתר החובות, גם מגבלות על חופש הביטוי. מגבלות אלה משקפות את היחס הראוי בין העובד לבין מעביד בדרך כלל, בשירות הציבורי כמו במגזר הפרטי. אך, נוסף לכך, הן נדרשות גם על-ידי האינטרס הציבורי בתפקוד ראוי ותדמית הולמת של השירות הציבורי”.

כאמת מידה ליישום ההלכה הכללית יש לדעתנו לפנות לדו”ח הועדה לחקר עקרונות וסטנדרטים להתנהגותם של נושאי תפקידים ציבוריים בראשותו של השופט צ’ ברנזון שפעלה בשנת 1958 (השוו: פרשת ספירו לעיל בעמ’ 235,236).

מפאת חשיבות העקרונות שנקבעו בדו”ח הועדה, נבקש להביא במלואן את מסקנות הועדה באשר לפעילות פוליטית של עובד הציבור (מטעמי נוחות יכוננו עקרונות אלו “המגבלות בעניין פעילות פוליטית של עובד הציבור”):

א. על עובד הציבור להימנע מפעילות פוליטית או ציבורית העשויה לפגוע או להראות כפוגעת בכושרו להעמיד את אינטרס הכלל מעל לאינטרס מפלגתי או בכושרו למלא את תפקידיו ללא משוא פנים.

ב. במיוחד מצווה עובד ציבור הממלא תפקידים בכירים או רפרזנטטיביים להימנע מלהיות פעיל פעילות פוליטית בולטת, כולל הופעות פומביות מטעם מפלגה, השתתפות בהפגנות ותהלוכות פוליטיות, השתתפות בוויכוח פוליטי מעל במות ציבוריות בעל פה או בכתב וכיוצא בזה.

ג. עובד ציבור מצווה להימנע מכל פעילות פוליטית בזמן עבודתו או במקום עבודתו. ד. אסור לעובד הציבור לנצל את מעמדו הרשמי למטרות מפלגתיות. במיוחד, אסור עליו לנסות ולהשפיע על השקפותיהן הפוליטיות של אנשים הכפופים לו או הבאים במגע עמו בקשר לתפקידיו.

ה. אסור לעובד הציבור לאסוף כספים עבור מפלגה או גוף ציבורי כלשהו.

ו. אסור לעובד הציבור לנצל קשרים פוליטיים לשם קידום מעמדו בשירות או לשם קבלת זכויות יתר. כן אסור לעובד ציבור להעדיף או להפלות עובד אחר, להמליץ או להימנע מהמליץ עליו, או לקבוע את התנהגותו כלפי עובד אחר על סמך זהות או חלוקי דעות פוליטיים או על סמך שיקולים מפלגתיים.

ז. עובד ציבור רשאי כפרט להביע דעתו בפומבי - בכתב ובעל פה, לגבי בעיות ציבוריות כלליות שאינן קשורות בעבודתו כתנאי שימלא אחר העקרונות שנקבעו לעיל ובהגבלות כדלהלן:

(1) על עובד הציבור לשמור על סגנון מתאים ולהתבטא בצורה ההולמת את מעמדו.
(2) עובד הציבור לא ימתח בפומבי, בכתב או בעל-פה, ביקורת על המשרד או המוסד בו הנו עובד.

(3) עובד מדינה לא ימתח בפומבי, בכתב או בעל פה, ביקורת על משרד ממשלתי אחר או על מדיניות הממשלה, אלא אם קיבל מראש היתר לעשות כן.”

המגבלות בעניין פעילות פוליטית של עובד הציבור מצאו ביטוי מפורט לגבי עובדי המדינה בהוראות חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט - 1959. חוק זה אינו חל על עובדי הרשויות המקומיות. יחד עם זאת, אין לראות בחקיקה זו כרשימה סגורה, לא לעניין סוגי האיסורים החלים על עובדי המדינה ולא לעניין עובדי ציבור שעליהם החוק אינו חל.

הלכה מפורשת בעניין זה נקבעה בבג"צ 732/84 ח"כ יאיר צבן נ' השר לענייני דתות, פ"ד מ(4) 141, בעמ' 147:

"חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), תשי"ט - 1959 אינו כולל רשימה סגורה, לא לעניין אלה עליהם הוא חל, ולא לעניין אלה עליהם הוא אינו חל. המחוקק ביקש לקבוע הסדרים מיוחדים בנושאים מספר הנוגעים לפעילות מפלגתית, ואין בחקיקה זו כל היתר לפעילות פוליטית או אחרת. פעילות שאינה נתפסת בהוראות החוק תבחן לגופה, על פי המערכת הנורמטיבית החלה עליה. הימצאותה מחוץ לחוק השירות אין משמעותה הימצאותה מחוץ לכל חוק, ומלשון האיסור של החוק אין ללמוד היתר לגבי כל עניין ודבר המצוי מחוצה לו."

כאמור לעיל, המסגרת הנורמטיבית החלה על עובדי ציבור מחייבת להיזהר בפני מעורבות בעניינים פוליטיים ולנהוג בהתאם למגבלות בעניין פעילות פוליטית של עובד הציבור. לעניין זה קבע בית המשפט העליון, כי דרך כלל היא שהתנהגות שאינה הולמת את התפקיד של עובד מדינה, אף אינה הולמת את התפקיד של עובד הרשות המקומית (פרשת שמא לעיל, בעמ' 841).

שאלה נפרדת היא, האם ובאלו מצבים, מעורבות פוליטית של עובד רשות מקומית מגיעה לכדי עבירת משמעת או עבירה פלילית.

איסורי החוק הפלילי

באשר לאיסורים העוסקים בשימוש בכוח המשרה ובכוח השררה לקידום מטרות זרות, לרבות פוליטיות, דומה כי הפרתם נכללת במסגרת הדין הפלילי הכללי (פרק ט', סימן ד' לחוק העונשין, התשל"ז - 1977).

לגבי השתתפות בתעמולת בחירות לכנסת או בתעמולת בחירות ברשות בתחום רשות מקומית שם מתקיימות בחירות, נקבע איסור פלילי קונקרטי על עובד רשות מקומית, שהינו בעל סמכות מנהלית או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל, לקחת חלק בתעמולת בחירות (סעיף 130(א) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט - 1969 יחד עם סעיף 126(6) לחוק זה; סעיף 75(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה - 1975). כמובן, כי תעמולת בחירות המתבצעת בשעות העבודה ותוך שימוש בנכסי או בכספי הרשות המקומית, עלולה להוות גם עבירה על הוראות סעיף 2א לחוק דרכי תעמולה.

יודגש, כי איסור זה חל על כל עובדי הרשות המקומית, ללא הבדל דרגה, שהינם בעלי סמכות מנהלית או תפקיד שכרוך בו מגע עם קהל. לעניין זה יובהר, כי המונח "סמכות מנהלית" כולל, לצד סמכויות על-פי דין, כל סמכות שיש עמה הכוח להכריע הכרעות כלפי אנשים מן הציבור, ובכלל זה סמכותם של הממונים על בעלי סמכויות מנהליות.

המונח תעמולת בחירות אינו מוגדר בחוק, והוא מתפרש לפי מכלול הנסיבות, לרבות עיתויה ותוכנה של הפעילות. סעיף 130(א) קובע איסור לעסוק בכל סוג של תעמולת בחירות. כך למשל, עובדי רשות מקומית אינם רשאים להרצות או לארגן חוגי בית לקראת הבחירות לכנסת, וכמו כן נאסר עליהם לקחת חלק בארגון תעמולת בחירות.

כמובן גם, כי על עובדי הרשות המקומית להימנע מלהשתתף בסיורים של ראש רשות מקומית בתקופת בחירות, אם הסיור נערך במסגרת מערכת הבחירות, היינו במסגרת ביקורים מאורגנים על-ידי מפלגתו או רשימתו של ראש העיר.

אחריות משמעתית

ככלל, פעילות הסוטה מהמגבלות בעניין פעילות פוליטית של עובד הציבור מהווה עבירה משמעת לפי סעיף 39(3) לחוק המשמעת, הקובע כי עובד רשות מקומית אשם בעבירה משמעת אם "התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד הרשות המקומית". כך למשל בפרשת שמא לעיל, אישר בית המשפט העליון הרשעה בדין משמעתי של עובד אשר תקף פומבית את הרשות המקומית.

כפי שנקבע בפרשת שמא, ככלל, התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה אינה הולמת גם את עובד הרשות המקומית. לפיכך מובן, כי להוראות התקשי"ר העוסקות בפעילות פוליטית מעמד חשוב בקביעת קריטריונים בנושא, כל שכן במקרה בו החילה על עצמה רשות מקומית את הוראות התקשי"ר כתקנון העסקת עובדים. בנוסף נדגיש, כי האחריות המשמעטית יכול שתהיה רחבה יותר מהאיסור הפלילי. כך למשל, יכול שתוטל אחריות משמעטית על עובד בכיר ברשות מקומית העוסק בתעמולת בחירות, וזאת אף אם הדבר אינו נכלל בגדר האיסור הפלילי.

במאמר מוסגר יוער, כי ההכרעה האם להעמיד עובד לדין משמעתי בגין פעילותו הפוליטית מחייבת לאזן בין זכותו של העובד כאזרח ובין החובות המוטלות עליו כפועל יוצא מן המעמד של עובד הציבור (פרשת ספירו ופרשת שמא שלעיל).

חלק ב': שימוש בעובדי רשות מקומית לצרכים פוליטיים

איסור חמור מוטל על שימוש בעובדי הרשות המקומית לצרכים פוליטיים במסגרת שעות העבודה. שימוש מעין זה עלול להוות עבירה פלילית, והוא לכאורה הוצאה בלתי חוקית כמובנה בסעיף 221 לפקודת העיריות.

בנוסף, נראה כי שימוש מעין זה, כאשר הוא נעשה בקשר עם תעמולת בחירות, יכול שייכלל במסגרת האיסור לעשות שימוש "בכספים של גוף מבוקר" לפי סעיף 2א לחוק דרכי תעמולה.

לצד האמור ובנוסף לו, דעתנו היא שעל בכירי הרשות המקומית, ובפרט על הדרג הנבחר, להימנע מלפנות לכפופים להם בבקשה שיתנדבו לפעילות פוליטית, וזאת אף אם מדובר בפעילות שלא במסגרת העבודה. פעולה מעין זו אינה ראויה, שכן קיים חשש לניצול מעמד לשם השגת רווח פוליטי, ולמען טוהר המחנה יש להימנע מכך.

[הנחיה זו מחליפה את הנחיה 21.779, מיום " שבט התשמ"ה, 1 פברואר 1985 (שעודכנה ביום כ"ה ניסן התשנ"ט, 11 אפריל 1999)]

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1704 מיום י"ג חשון התשנ"ח (13.11.97)
(עדכון: אדר ב' התשס"ג, מרץ 2003)

פעילות מפלגתית המתבצעת מלשכות שרים

1. הכלל הוא, שככל שמדובר בפעילותו המפלגתית האישית של השר, להבדיל מתפקידו כשר וכנציג הממשלה, על השר להימנע ככל הניתן משימוש בשירותי הלשכה והמשרד הממשלתי עליו הוא מופקד.
2. אכן, אין אפשרות להפרדה מוחלטת בין פעילויותיו השונות של השר. אין אפשרות לשלול כי במהלך עבודתם השוטפת, ישתמשו השרים בשירותי לשכתם, באופן מזדמן, גם לצורך פעילות פוליטית-מפלגתית. עם זאת, המגמה היא למנוע פוליטיזציה של השירות הציבורי ושל המנגנון המשרדי ולשמור על התדמית הבלתי-פוליטית של משרדי הממשלה.
3. גם על העובדים המועסקים בלשכת השר בחוזה מיוחד חל סעיף 33 לחוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט - 1959, האוסר על פעילות מפלגתית בתחומם של משרדי הממשלה, למעט פעילות מנהלית של עוזרי השר המסייעים לו.
4. לפיכך, יש להפריד, ככל שניתן, בין מילוי התפקיד השלטוני המיניסטריאלי לבין הפעילות המפלגתית. פעילות מפלגתית אישית גרידא אין לבצע מתוך הלשכה, הן בשל הפן התקציבי והן משום הדימוי הציבורי. ניתן להשלים עם פעילות מפלגתית מתוך הלשכה רק ככל שהמדובר בפעולה אקראית ומזדמנת. כך, למשל, אין מניעה שתוך כדי יום עבודתו של השר במשרדו המוקדש בעיקרו לענייני המשרד, הוא ינהל שיחות טלפון גם בעניינים פוליטיים, או יקיים פגישה אישית בנושא מפלגתי.
5. סעיף 11(ד)(1) לחוק חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א - 1951 קובע (להלן - חוק החסינות):

"מכתב מאת חבר הכנסת הנשלח בדואר רגיל מבניין הכנסת לכל מקום בתחומי המדינה, פטור מתשלום; ועדת הכנסת תקבע את מספר המכתבים שהוראה זו תחול עליהם".

לפי החלטת שגר חברי הכנסת (הענקות ותשלומים), התשס"א - 2001, מספר המכתבים שיכול ח"כ לשלוח מבניין הכנסת הוא 15,000 לשנה, ומספר המכתבים שמחוצה לו הוא 750 לשנה.

בהקשר זה, קבעה ועדת האתיקה בהחלטתה מיום 22.10.85 כי תכליתה של הזכות היא לאפשר לחבר הכנסת למלא ביעילות את תפקידו כחבר הכנסת ואין מדובר כאן בהטבה אישית גרידא. לכן, הזכות למשלוח דברי דואר על חשבון הכנסת נועדה לצורך פעילותו הציבורי של חבר הכנסת.

6. מכאן נובע, שכאשר מעוניין שר לזמן כנס של חברי מפלגה או לדווח לחברי המפלגה על פעילותו הציבורית, ועליו לשלוח לצורך כך מאות (ואף יותר) מכתבים, אין לעשות זאת מהמשרד הממשלתי, כשם שהכנס עצמו לא ייערך במשרד. המדובר בפעילות מתוכננת, ידועה מראש ורכת היקף, והזירה המתאימה לפעילות זו היא הכנסת, או משרדי המפלגה או כל מקום אחר בדומה לכך, שמחוץ למשרד. הוא הדין לגבי פניות טלפוניות, בהיקף משמעותי, בין לצורך הזמנה לכנס פוליטי ובין לצרכים מפלגתיים אחרים.

7. גם שרים שאינם חברי כנסת זכאים למשלוח דואר על חשבון הכנסת (סעיף 15 לחוק החסינות). גם לגביהם חלה חובת ההפרדה בין פעילותם כשרים לבין פעילותם הפוליטית אותה אין לבצע מתוך הלשכה, אלא כדבר אקראי, מזדמן ושולי.

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1910 מתמוז התשס"ג (יולי 2003)

טוהר הבחירות

מטרת הנחיה זו היא הטמעת הוראות חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט - 1969 וחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה - 1965 (סעיף 88), כדי למנוע תקלה מצד המתמודדים השונים והציבור, לרבות מועמדים לעתיד לבוא, ולהזהירם בפני היבטים פוליטיים מסוימים של חוק הבחירות, לבל ייכשלו ולמען טוהר ההליך הדמוקרטי ברשויות.⁴⁵

1. טוהר הבחירות מחייב שכל בוחר יצביע בבחירות בהתאם לדעתו על המצעים והמועמדים של הרשימות המתמודדות בבחירות. מתן טובת הנאה אישית לבוחר כדי להשפיע על הצבעתו בבחירות, עלול לשבש ולסלף את שיקול דעתו. גם איומים באופנים שונים, כמפורט להלן, בכוחם להשפיע על הצבעת הבוחר. לפיכך, ניסיון להשפיע על שיקול הדעת של הבוחר באמצעות טובת הנאה אישית או באמצעות איומים נקבע בחוק כעבירה חמורה. לאחרונה, הוכללה במפורש במסגרת זו גם עבירה של שידול להצביע או להימנע מלהצביע בדרך של השבעה, קללה, נידוי וכדומה.

2. לעניין טוהר הבחירות פסק בית המשפט העליון בע"פ 71/83 פלאטו שרון ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(2) 757, כך:

"חובה להקפיד על כך, שהבחירות תהיינה חופשיות וטהורות מכל רבב של כפיה, השפעה לא הגונה ושחיתות, וכי יהיה ברור שהאזרח הבוחר, כשמימש את זכותו להצביע ומיצה את רצונו הפוליטי בפתק הבוחר, עשה כן כבן-חורין ועל-פי שיקול-דעתו החופשי. בחירה כפויה או בחירה קנויה מעוותת ומסלפות את יסוד היסודות של ההווה הדמוקרטית האמיתית." (שם, עמ' 764-765).

⁴⁵ להוראות חוק מקבילות בנוגע לבחירות לגופים שונים ראו, חוק המפלגות, התשנ"ב - 1992 - סעיף 28; חוק בחירות לגופים ציבוריים, התשי"ד - 1954 - סעיף 10; כללי לשכת עורכי הדין (בחירות למוסדות הלשכה), התשמ"ב - 1982 - סעיף 56.

"חופש הבחירה משמעו לא רק החופש הפיסי להטיל לקלפי את פתק ההצבעה, אלא גם, ובעיקר, החופש הגמור לעבור כבן-חורין את תהליך ההצבעה מהבחינה הנפשית והשכלית. לכן, כל מעשה, שיש בו כדי לצמצם או לבטל, בין במישרין ובין בעקיפין, את חירות חשיבתו של הבוחר ויכולתו לתת ביטוי אמיתי לתוכנית הפעולה הרצויה בעיניו ולהשקפת עולמו, על-פי שיקול-דעתו העצמי - אם משום טובת הנאה, ששיבשה חירותו זו, ואם משום כפיית דעתם של אחרים עליו - פוגע בעיקרון הבסיסי של טוהר הבחירה ואי-תלותה. מכאן, שמעשים כאלה פסולים הם מיסודם. גישה שונה או מקילה בנושא זה, השלמה עם מעשים מעין אלה והיגררות אחריהם, יביאו בהכרח לשיבוש התהליך הדמוקרטי ולסילוף דמותו, שכן, התוצאה הבלתי נמנעת תהיה, כי בעל המאה יהיה גם בעל הדעה, וכפועל יוצא מכך גם בעל השררה, על כל המשתמע מכך; אין לך עיוות חמור יותר מזה של עקרון השיטה הדמוקרטית בחברה נאורה." (שם, עמ' 767-766).

3. סעיף 122 לחוק הבחירות לכנסת והסעיף המקביל לו בחוק הרשויות המקומיות (בחירות) קובעים כי העושה אחת מאלה, דינו מאסר חמש שנים או קנס:

- שחיתות ואיום**
- "(1) הנותן או המציע שוחד על מנת להשפיע על בוחר להצביע או להימנע מלהצביע בכלל או בעד רשימת מועמדים מסוימת;
- (2) המקבל או המסכים לקבל שוחד, לעצמו או לאדם אחר, כדי שיצביע או יימנע מלהצביע, בכלל או בעד רשימת מועמדים מסוימת;
- (3) המאיים על בוחר בגרימת נזק, לו או לאדם אחר, אם הבוחר יצביע או יימנע מלהצביע, בכלל או בעד רשימת מועמדים מסוימת;
- (4) המבטיח לבוחר עבודה אם יצביע או יימנע מלהצביע בעד רשימת מועמדים מסוימת;
- (5) המפטר או מאיים לפטר אדם מעבודה או מונע או מאיים למנוע ממנו קבלת עבודה כדי שיצביע או לא יצביע או משום שהצביע או לא הצביע בעד רשימת מועמדים מסוימת או משום שנמנע או לא נמנע מהצבעה, או כדי שיימנע או לא יימנע או משום שנמנע או לא נמנע מתעמולת בחירות, בכלל או בעד רשימת מועמדים מסוימת.
- (6) המשדל אדם להצביע או להימנע מלהצביע, בכלל או בעד רשימת מועמדים מסוימת, בדרך של השבעה, קללה, נידוי, חרם, נדר, התרת נדר, הבטחה להעניק ברכה, או מתן קמיע; לעניין זה, "קמיע" - לרבות כל חפץ שבעיני חלק מהציבור יש ביכולתו להטיב או להרע עימו."

ראוי להדגיש, כי בעצם ההצעה לשוחד הבחירות, אף ללא מתן שוחד בפועל, מתקיימת העבירה המוגמרת שלפי סעיף 221(1). די אפוא בהבטחת טובת הנאה כדי להשלים את המעשה הפלילי, ובדומה די באיום על בוחר כדי שתושלם עבירה לפי סעיף 221(3), ודי בעצם שידול הבוחר כדי שתושלם עבירה לפי סעיף 221(6).

4. המחוקק מצא לנכון להבהיר בסעיף 123 לחוק הבחירות לכנסת ובסעיף 89 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), כי:

“אין נפקא מינה בשוחד -

- (1) אם היה כסף, שווה-כסף, שירות או טובת-הנאה אחרת, למעט הובלת הבוחר בכלי-רכב אל מקום הקלפי וממנו לצורך הצבעתו;
- (2) אם היה בעד פעולה של הלוקח עצמו או בעד השפעתו על פעולת אדם אחר;
- (3) אם ניתן מידי הנותן או באמצעות אדם אחר, אם ניתן לידי הלוקח או בשביל הלוקח לידי אדם אחר, אם ניתן מתחילה או בדעיבד, ואם הנהנה מן השוחד היה הלוקח או אדם אחר.”

הוראות אלו חשובות ביותר. ראשית, יש בהם כדי להבהיר שכל טובת הנאה יכולה להיחשב כשוחד בחירות אם ניתנה על מנת לשכנע בוחר להצביע. לעניין זה, גם תשלום בעבור חדר במלון ואף עבור ארוחה, למעט כיבוד קל כגון משקה קל, קפה ועוגה במסגרת אירוע במערכת הבחירות, מהווים טובת הנאה, ויכול שיהיו שוחד בחירות על-פי הדין, אם נעשו במטרה להשפיע על בוחר או על קבוצת בוחרים. שנית, יש בהוראת סעיף 223(2) כדי להבהיר כי מתן טובת הנאה לאדם על מנת שיפעיל השפעתו על אדם אחר מהווה שוחד בחירות. במסגרת זו, ניתנה על-ידי בית המשפט העליון בפרשת פלאטו שרון דוגמא של הבטחת טובת הנאה לרב על מנת שיקרא למאמיניו להצביע בדרך מסוימת, או, להבדיל, הבטחת טובת הנאה לספורטאי על מנת שיקרא לאוהדי קבוצתו להצביע עבור מפלגה מסוימת.

5. בפסק-הדין בפרשת פלאטו שרון נקבע כי יש לראות כשוחד בחירות, בין היתר את המצבים אלה:

- (א) מתן הבטחה על-ידי מועמד בבחירות שיסייע לאנשים מסוימים בהשגת דיור זול, מתוך המקורות הכספיים של המועמד, ומתוך כוונה להשפיע באמצעות טובת הנאה על הבוחרים להצביע בעבורו בבחירות;

(ב) העסקת אנשים כפעילים בתשלום מטעם רשימת מועמדים, כאשר ההעסקה אינה אלא מסווה ואין בה ממש, או שהיא מצטמצמת בעיקר לפעולות סרק שאין בהן צורך, וכל זאת כדי להצדיק את התשלום, שנועד כולו או בעיקרו כדי להשפיע על הפעיל ועל מקורביו להצביע בעד אותה רשימה. יודגש, כי בתשלום תמורה מופרזת בגין ההעסקה בנסיבות האמורות עלולה להגיע לכדי שוחד בחירות (ראו למשל, ת"פ (קריית-גת) 738/00 מדינת ישראל נ' אסל אהרון, תק-של 2001(2), 656, בו נקבע שתשלום 30,000 ש"ח בגין שבועיים עבודה למועמד מתחרה שפרש, מהווה שוחד בחירות שכן מדובר בתשלום מופרז שמטרתו לקנות את השפעתו של המועמד שפרש).

(ג) מתן טובת הנאה לבעלי השפעה, לרבות ראש קהילה או עדה או מנהיג חברתי וכיוצא באלה, שעה שטובת ההנאה ניתנת להם לא משום יכולתם להסביר ולא בגין עשייתם האמיתית ובתום לב בתחום ההסברה, אלא למען יושפעו הם עצמם וישפיעו על הנתונים להשפעתם להצביע עבור המועמד.

ייתכנו מקרים של מתן טובות הנאה בקשר לבחירות שאינן מגיעות אולי כדי שוחד בחירות, ואף-על-פי-כן הן אסורות לפי החוק, בהיותן מתנות בקשר לתעמולת הבחירות. לעניין זה קובע סעיף 8 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט - 1959, בין היתר, כי "לא תהא תעמולת בחירות קשורה במתן מתנות", וסעיף 17 לחוק זה קובע כי העברין צפוי לעונש מאסר של ששה חודשים או לקנס.

איסור זה אינו חל לגבי חפצים שאין להן ערך כלכלי בפני עצמו, ועיקר שימושן כתעמולת בחירות. כך, לדוגמא, אין איסור לתת ללא תמורה כפתורים, מדבקות, גלויות מצוירות, כובעים וכיוצא באלה, שעליהם שם, סימן או סיסמא של רשימת מועמדים. את אלה ניתן לדמות לכרוזים או לחומר הסברה מודפס, ואין לראות בהם מתנות כמשמעותן בסעיף 8 לחוק דרכי תעמולה.

לעומת זאת, האיסור על מתן מתנות בקשר לתעמולת הבחירות חל על כל חפץ שיש לו ערך ושימוש במנותק ממערכת הבחירות, כגון מכשירי כתיבה, מצרכי מזון או אביזרי רכב, וכיוצא באלה מוצרים אחרים, בין אם יש עליהם שם, סימן או סיסמא של רשימת מועמדים ובין אם אין.

7. לאחרונה עלו טענות שלפיהן נהוגות במערכת הפוליטית פרקטיקות מסוימות שאינן מתיישבות עם הוראות הדין, וכי קיומן של אלו מצדיק הימנעות מאכיפת הדין הפלילי. טענה זו אינה חדשה, והיא נדונה ונדחתה בפסק הדין בפרשת פלאטו שרון:

"האם טענת המערערים, במיוחד חלפון, כי המעשים המיוחסים להם בארבעת האישומים משקפים את דרכי הבחירות המקובלות בישראל, יכולה לסייע להגנתם?

התשובה לשאלה זו היא שלילית. טענה זו אינה יכולה להוות מגן מפני הרשעת המערערים, אם אמנם יימצאו אשמים, שכן עובדת ביצוע מעשים פליליים בעבר בידי אחרים, בלי שאלה ייענשו, אינה יכולה להוות הכשר לביצוע מעשים כאלה בהווה ובעתיד."

הנחיות היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1911 מתמוז התשס"ג (יולי 2003)

הבטחת משרה במסגרת הסכם פוליטי

כאמור בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה בעניין טוהר הבחירות שמספרה 1.1910, הבטחה לטובת הנאה, לרבות הבטחה למשרה, הניתנת תמורת תמיכה בבחירות מהווה **שוחד בחירות**. הנחיה זו עוסקת במקרים בהם המשרה מובטחת במסגרת הסכם פוליטי.

1. הסכמים פוליטיים בין רשימות ומועמדים אינם נדירים במקומותינו, אך עליהם להיעשות בגבולות המוכתבים בחוק, כדי שלא יגלוש לתחום הפלילי. לסוגיית המותר והאסור במסגרת הסכמים פוליטיים ככלל התייחס בית המשפט העליון בבג"צ 1635/90 יוסף ז'רז'בסקי נ' ראש הממשלה, פ"ד מה(1), 749, ולסוגיה של הבטחת משרות כחלק מהסכם פוליטי נדרש בית המשפט העליון בפסק הדין בבג"צ 2285/93 אוסי נחום נגד גיורא לב, ראש עיריית פתח תקווה, פ"ד מ"ח(5) 630.

2. בפרשת אוסי נחום עמד בית המשפט על ההבחנה בין סעיף לגיטימי בהסכם פוליטי לגיטימי בין רשימות, אשר עוסק בחלוקת תפקידי נבחרי הציבור בקואליציה עתידית, ובין סעיף בהסכם פוליטי שמטרתו הבטחת שכר ובשל כך הוא נגוע באי חוקיות. לעניין חלוקתן של משרות נבחרי ציבור, ההלכה היא אפוא שניתן להבטיחן בהסכם פוליטי, ובלבד שהדבר נועד כמכשיר למימוש מצעה של סיעה ולא כאמצעי לקידום אינטרס פרטי של אחד מחברי הסיעה.

בהקשר הפלילי נידונה סוגיה דומה, בין היתר, בע"פ 71/83 פלאטו שרון ואח' נ' מ"י, פ"ד לח(2) 757, ובעמ' 792 אמר כב' השופט דב לוין:

"אין כל פסול בכך, שראשי ציבור או מנהיגי עדות יזדהו עם מועמד זה או אחר ויבקשו לקדמו, ובמגמה זו יפנו אל אנשיהם וישפיעו עליהם להצביע למען אותו מועמד. אולם, התקשרות עם ראשי ציבור כנ"ל, שהיא כשרה, אם רקעה הוא רעיוני, מתוך אמונה שבכך ייטב לציבור, אם משום כישוריו של המועמד ואם משום המסר הענייני והמעשי שהוא נושא עמו, תהיה פסולה ומושחתת, אם ביסודה טובת הנאה ישירה, הניתנת לראש הציבור, למענו או למען קהלו" (ההדגשה הוספה).

3. בעוד יתכנו, כאמור, מצבים בהם הבטחת משרות נבחרי ציבור במסגרת הסכם פוליטי תהיה לגיטימית, חל איסור מוחלט על הבטחת משרת עובד ציבור במסגרת הסכם פוליטי. מינוי עובד ציבור שנעשה בהתחשב בשיקולים זרים, לרבות שיקולים פוליטיים, הוא בלתי חוקי (בג"צ 154/98 הסתדרות העובדים הכללית נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(5), 111). בהתאם לכך, מובן שהבטחה העוסקת במינוי עובד ציבור במסגרת הסכם פוליטי מנוגדת להוראות המשפט המנהלי. אם ניתנה הבטחה זו בהקשר של בחירות היא עלולה לעלות כדי שוחד בחירות (ראו הנחיית היועץ המשפטי מספר 1.1910 לעיל), ומכל מקום היא עלולה לעלות כדי עבירת הפרת אמונים (ראו: ת.פ. (ירושלים) 32/94 מדינת ישראל נ' שלום פדידה, פורסם בתקדין: תק-מח 96 (2) 2654).

4. מלבד ההקשר הפלילי יש להדגיש, לעניין תוקפו של הסכם פוליטי אשר תוכנו או מטרתו הם בלתי חוקיים, בלתי מוסריים או סותרים את תקנת הציבור, כי הסכם כזה איננו מחייב, אסור לקיימו והוא בטל. נורמה זו חלה אם מכוח הוראות חוק החוזים, ואם מכוח דיני המשפט המנהלי. לפיכך, הסכם פוליטי ובו תניה למנות עובד ציבור על פי שיקולים פוליטיים הוא בטל ומבוטל, ולא זו בלבד שהוא נוגד את תקנת הציבור אלא הוא אף בלתי חוקי (ראו בג"צ ז'רז'בסקי לעיל, בעמ' 819-820). באותו פסק דין אף נכתב:

"כאשר איש צבור ממנה עובד בשירות הציבור על פי שיקולים זרים של אינטרסים פוליטיים-מפלגתיים, מינוי כזה פסול הוא, ויש בו משום מעילה באמון של הציבור שהסמך את הרשות הממנה... הגורם והשיקול הקובעים הם כישוריו של המועמד, והפסול שבמינוי פוליטי הוא כאשר "הקשרים קודמים לכישורים"... "קדימה" זו פוגעת היא בציפור הנפש של מינהל תקין וטוהר המידות, ויש בה כדי להביא לפגיעה חמורה ברמתו המקצועית של השרות הציבורי ולאומן הציבור בתקינות פעולות המינהל..."

5. לסיכום ועל מנת להסיר מכשול, יש להבהיר כי לא ניתן להבטיח במסגרת הסכם פוליטי ובכלל, כי אדם מסוים ימונה להיות עובד ציבור, וזאת בין אם ההבטחה נוקבת בשם המשרה, בין אם מדובר בחיבה כללית שעוסקת "בתפקיד בשכר", "תפקיד ביצועי", תפקיד ניהולי" וכיוצא בזאת. כל שניתן להסדיר במסגרת הסכם פוליטי הוא את חלוקת תפקידי נבחרי הציבור, וגם כאן חוקיות ההסכם מותנית, כאמור בסעיף 2 לעיל, בשיקולים שעמדו ביסוד ההבטחה.

6. לא למותר להפנות בהקשר זה לסעיף 45א לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה - 1965, ולחובה שהוא מטיל על הצדדים להסכמים בכתב הנוגעים לבחירת ראש רשות מקומית, הרכבה הסייעת של מועצת רשות מקומית, צירוף חברי מועצה אחרי כינון המועצה, או מינוי סגן ראש המועצה, למסור הסכם זה למזכיר הרשות המקומית, על מנת שיעביר את ההסכם לחברי המועצה, והכל כמפורט באותו סעיף. הסנקציה על הפרת חובה זו קבועה בהוראתו הכללית של סעיף 93(5) לחוק הבחירות, הקובע כי המפר הוראה מהוראות החוק שלא צוינה באותו פרק דינו ששה חודשי מאסר או קנס. חובה זו, ליתן פומבי להסכם, מסייעת בהבאתו לידיעת הציבור, ובכך מסייעת השקיפות לשמירת טוהר הבחירות. הפרת חובה זו היא עבירה פלילית, ויש ליתן את הדעת גם לכך.

תחולת חוקי עזר של רשויות מקומיות
על תעמולת בחירות ועל שלטים ומודעות בעלי מסר פוליטי

רקע

1. הנחיה זו באה בעקבות פניות העוסקות בשאלת התחולה והאכיפה של חוקי עזר ברשויות מקומיות המסדירים הצבת שלטות ומודעות בתחומי הרשות (להלן - **חוקי העזר**). הפניות השונות נגעו לתחולת חוקי העזר על שלטות "פוליטי" באופן כללי, ועסקו הן בצורך לקבל היתר מן הרשות המקומית לצורך הצבת שלטים כאמור, והן בהגשת כתבי אישום על-ידי הרשויות המקומיות נגד נאשמים, בשל הצבת שלטים שעסקו בבחירות המוניציפאליות הקרובות, לכאורה בניגוד להוראות חוקי העזר הרלוונטיים.

2. על רקע הטענות הנזכרות, ובשל מורכבות הסוגיה ורגישותה, להלן התייחסות למספר נקודות עקרוניות.

החיקוקים המסדירים הצבת שלטות

3. הצבת שלטות או מודעה בתחומי רשות מקומית מוסדרת על-ידי חיקוקים רבים ושונים, ובדרך כלל אין בעובדה כי חיקוק אחד חל על הפעולה כדי להוציא את תחולתו של חיקוק אחר. כך למשל, על הצבת שלטים ומודעות עשויים לחול חיקוקים שונים, כגון חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה - 1965, חוק העונשין, התשל"ז - 1977, פקודת התעבורה, חוק הדרכים (שלטות), התשכ"ו - 1966, חוק הדגל והסמל, התש"ט - 1949, וכמובן חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט - 1959 (להלן - **חוק דרכי תעמולה**).

חוק עזר עירוני הבא להבטיח את המראה הנאה של העיר, את הניקיון בתחומה, מניעת נזק לרכוש, או את בטיחות העוברים והשבים, אינו יוצא מכלל זה.

4. בבסיס החוקים השונים עומדות תכליות שונות, ובדרך כלל אין לומר כי חיקוק אחד ממצה את הסוגיה בכללותה. לכן, אין לקבל את הטענה כי קיומו של חוק דרכי תעמולה, שנועד בעיקרו להבטיח את הגינותו של המאבק הפוליטי ושוויון ההזדמנויות להשתתף בו (אם כי חלק מהוראותיו מביאות בחשבון גם שיקולים של חזות פני העיר), מוציא את תחולתו של חוק עזר עירוני, שתכליתו העיקרית שונה (אם כי הסדרה מושכלת של חלוקת שטחי מודעות לפי חוק עזר משרתת גם את המטרה של שוויון והגינות במשחק הפוליטי).

בענייננו באים הדברים לביטויים המפורש בהוראות סעיף 10א(2) לחוק דרכי תעמולה, אשר מסמיך במפורש רשות מקומית לקבוע בחוק עזר תנאים והגבלות להצגת מודעה על דירת מגורים או מטה מפלגה, לשם הבטחת בטיחות הציבור ואיכות הסביבה, ובלבד שעניינם של התנאים גודל המודעה, החומר שממנו היא עשויה או אופן הצגתה. עם זאת וכאמור לעיל, גם במקרים בהם יחסי הגומלין בין חוק דרכי התעמולה ובין חוק העזר אינם מוסדרים במפורש בחוק, אין להסיק כי הסדרת נושא בחוק דרכי תעמולה היא ממצה.

חוק דרכי תעמולה וחוק עזר

5. לשונם של חוקי העזר המסדירים את נושא הצבת השילוט והמודעות בתחומי הרשות המקומית רחבה, בדרך כלל, וחלה לכאורה כמעט על כל שלט ולכל מטרה, ללא הבחנה בין סוגי מודעות ושלטים. נשוא דיוננו הן מודעות הנושאות מסר פוליטי, עליהן חל כאמור גם חוק דרכי תעמולה (סעיפים 10 ו-10א), הקובע עקרון של הדבקת מודעות על לוחות מודעות או על מטה בחירות ולא במקומות אחרים.
 6. תכליתו המרכזית של חוק דרכי תעמולה היא החלה של "כללי משחק" הוגנים ושוויוניים על התחרות הפוליטית. תכליתו המרכזית של חוק עזר עירוני היא הגנה על חזות פני העיר ועל ערכים אסתטיים ובטיחותיים (אם כי, כפי שצוין בסעיף 5 לעיל, כל חיקוק משרת גם את המטרה האחרת). יש לתת את הדעת ליחס בין שני החיקוקים ולמתחם שיקול הדעת של הרשות בהפעילה את חוק העזר, לאור חוק דרכי תעמולה.
 7. ככל שניתן, יש לפרש ולהפעיל חיקוקים באופן הרמוני. אולם, ראוי להדגיש, כי חוק העזר, בהיותו חקיקת משנה, כפוף נורמטיבית לחוק דרכי תעמולה, ולפיכך, ככל שקיימת סתירה בין הוראותיהם, הרי הוראות האחרון גוברות. על-כן, לא רשאית הרשות המקומית לאסור כליל, במסגרת משטר הרישוי, הצבת שלטי תעמולה על דירת מגורים או על מבנים המשמשים מטות מפלגתיים. מנגד, הרשות גם מוגבלת מלהתיר הצבת שלטים כאלה על מבנים אחרים אשר חוק דרכי תעמולה מונע הצבת מודעות עליהם.
- בהפעילה את שיקול דעתה, הן בתחום הרישוי והן באכיפת סנקציות שמקורן בחוקי העזר, על הרשות המקומית לתת את הדעת על תכליתו והוראותיו של חוק דרכי תעמולה, ובמיוחד השאיפה להחלת כללי משחק הוגנים על התחרות הפוליטית, הגם שתחולת חוקי העזר אינה מוגבלת בזמן, שלא כסעיפים הנזכרים בחוק דרכי תעמולה, החלים בתקופה של תשעים הימים שלפני הבחירות.

שוויוניות באכיפת החוק

8. אכיפה שוויונית של הוראות החוק על כלל הכפופים לו היא ערך יסודי וחיוני בכל משטר מתקן. במיוחד יש להקפיד על ערך זה כאשר מדובר בחיקוקים הנוגעים לחופש הביטוי הפוליטי בכלל, ולחופש הביטוי במסגרת מאבק בחירות בפרט. מהאמור עולה, כי על הרשות המקומית להקפיד הקפדה יתרה על שוויוניות באכיפה, הן במתן היתרים להצבת שלטים, והן במסגרת מדיניות התביעה, מקום שהיא סבורה כי הוראות החוק הופרו. אין לקבל בשום אופן מציאות לפיה מדיניות אכיפת החוק ויחידות הפיקוח של העירייה הופכות כלי שרת במאבק פוליטי. בנושא דומה קבע בית המשפט העליון, כי אכיפת החוק ותלישת מודעות המופנות נגד ראש העירייה, תוך הותרת מודעות אחרות על מקומן, מהווה אכיפה ברונית ופסולה (בג"צ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית באר שבע, פ"ד נג (3) 287).

9. דבר זה נכון תמיד, ואולם הוא חשוב שבעתיים בתקופתה של מערכת בחירות. השוויון הוא הערך הבסיסי שביסוד חוק דרכי תעמולה (תר"מ 3/93 סיעת מר"צ נ' מר טדי קולק ואח', תק-על 93(3) 421). לעניין זה נעיר, כי המחוקק מצא לנכון להחיל בסעיף 10ב לחוק דרכי תעמולה את עקרון השוויון על חברות פרטיות העוסקות בשילוט חוצות, ומובן שהדבר נכון מכוח קל וחומר לגבי רשות מקומית.

תחולת חוקי עזר (מודעות ושלטים) על הפגנות ואספות

10. הוראות חוקי העזר השונים המסדירים את נושא השילוט בתחומי רשויות מקומיות נוקטות בדרך כלל לשון רחבה, וחלים, מבחינת לשונם, על קשת רחבה ביותר של פרסומים. אולם, ככל שהוראות חוק עזר (מודעות ושלטים) מתיימרות להשליט משטר רישוי ופיקוח של הרשות המקומית על שלטים הנישאים בהפגנה ובאסיפה, הרי הן בטלות.

בתמצית יאמר רק, כי חוק העזר לא נועד ליצור מנגנון רישוי על שילוט ארעי במהותו, מסוג זה הנישא בהפגנות ואסיפות, ופקודת העיריות, מכוחה נחקקים חוקי העזר חסרה את ההסמכה המפורשת הנדרשת כדי שיתאפשר פיקוח הכולל פגיעה בחופש ההפגנה והתהלוקה. סוגיה זו מוסדרת באמצעות פקודת המשטרה [נוסח חדש], הקובעת את מנגנון הרישוי ואת המבחנים להפעלתו (השוו: ע"א 105/92 ראם מהנדסים קבלנים בע"מ נ' עיריית נצרת עילית ואח', פ"ד מז(5) 189, 214).

מסקנות

11. מהמקובץ עולה, כי אכיפת חוקי עזר של רשויות מקומיות על מודעות ושלטים שנושאים פוליטי, במיוחד בזמן מערכת בחירות, היא סוגיה רגישה ומורכבת, הדורשת אחריות והפעלת שיקול דעת זהיר מצד הרשות המקומית. נוכח רגישותה של הסוגיה יצוינו להלן מספר פעולות מעשיות שעל הרשות המקומית לנקוט:

א. על הרשויות המקומיות לוודא כי בשטח שיפוטן קיימת כמות מספקת של שטחי פרסום שנועדו לפרסום מודעות, ובמידת הצורך להגדיל את כמותם בתקופת הבחירות. קיום כמות מספקת של שטחי פרסום, בפיזור מתאים בתחומי הרשות המקומית, יצדיק משטר אכיפה קפדני יותר של חוקי העזר, וכך יצא נשכר חופש הביטוי, ללא שחזות פני העיר תיפגע. מנגד, היעדרם של שטחי פרסום, יחד עם מדיניות אכיפה קשוחה של חוקי העזר, עשויים לגרום פגיעה קשה ובלתי הכרחית בחופש הביטוי ובאפשרות של ניהול תעמולת בחירות אפקטיבית ולגיטימית.

ב. מחובתה של הרשות המקומית לקבוע בעוד מועד את אמות המידה לחלוקה של שטחי הפרסום לרשימות השונות על לוחות המודעות שלה, ולפרסמן באופן נאות. ניתן להיעזר בשיטה אותה נוקט חוק דרכי תעמולה, בקבעו את חלוקת הזמן לזמני שידור בטלוויזיה, קרי - שטח מינימאלי לכל רשימה ותוספת שטח בגין כל חבר במועצה היוצאת הכלול במסגרת אותה רשימה.

לעיתים ניתן להגיע להסכם בין הרשימות לבין הרשות המקומית בדבר ההקצאה (דוגמא חיובית להסכם כזה מוזכרת בתר"מ 3/93 בנוגע לעיריית ירושלים).

ג. כדי לוודא הפעלת מדיניות רישוי ותביעה אחידות ושוויוניות, על הרשות המקומית לקבוע כללים בהוראות פנימיות, לפיהם יונחו עובדיה, ברוח האמור לעיל, כיצד לפעול. על ההוראות הפנימיות לקחת בחשבון, בין השאר, את ההיתר הניתן בחוק דרכי תעמולה להצבת שלטי תעמולה על משרדי מפלגה (ובהקשר זה ראוי לאפיין מהו "מטה" או "מועדון") ואת האיסור להציב שלטים כאמור שלא על לוחות מודעות ומשרדים. כן צריכה הרשות לקחת בחשבון את מספר ההיתרים ואת מסגרת הזמן בה מדובר.

ד. כדי למנוע שימוש לרעה בהפעלת סנקציות חוקיות שונות, יש להגיש כתבי אישום בנושאים אלה על-ידי היועצים המשפטיים של הרשות המקומית, או לפחות לאחר שעברו את ביקורתם. במסגרת הביקורת, על היועץ המשפטי של הרשות לוודא כי כתב האישום תואם את מדיניות התביעה העקרונית של הרשות המקומית. בנוסף יש להקפיד, כי כתבי אישום בעניין זה יהיו מפורטים דיים, באופן שהתשתית העובדתית תפורט במלואה לרבות הנסיבות המדויקות של הצבת השלט, ובכלל זה - האם מדובר בשלט קבוע, או בשלט או מודעה שהוצבו במסגרת הפגנה חולפת, סוג המבנה עליו מוצב השלט - בית מגורים או מבנה המשמש כמטה של מפלגה - וכיוצא באלה.

ה. כפי שעולה מסעיף 10א(2) לחוק דרכי תעמולה ועל מנת שלא לפגוע יתר על המידה בחופש הביטוי הפוליטי, חוק העזר יאפשר לתושבים תלות שלטים בדירות מגורים, תוך הסדר הנושא הטכני של גודל, צורה וחומר ממנו עשויה השלט, ללא התערבות בתוכן וללא הטלת אגרה על שילוט זה.

12. אכיפת מכלול החיקוקים הנוגעים להצבה של שלטים ומודעות, חיונית בתקופת בחירות, לא פחות ואף יותר מאשר בשאר ימות השנה, שכן בתקופה זו עלולים אינטרסים חיוניים שונים להיפגע קשות בהעדר אכיפה. עם זאת, במסגרת מדיניות האכיפה יש לתת את הדעת כי בידי הרשות המקומית ניתן כלי רב עוצמה, ועליה להישמר שלא לעשות בו שימוש לרעה.

מצב שלפיו לשונם של חוקי עזר רבים היא לשון גורפת ורחבה, והגבלת אכיפתם למקרים ראויים הוא עניין לשיקול הדעת של הרשות המקומית לבדה, אינו מניח את הדעת. במקרה מעין זה, רצוי לתקן את חוקי העזר באופן שיינתן ביטוי למכלול השיקולים הנזכרים לעיל, כך שלא יעשה שימוש בהוראות גורפות החלות על כל סיטואציה ללא הבחנה. נעיר כי ניסוח רחב של הוראת החיקוק יחד עם יישום בלתי מבוקר שלה, עשויים לגרור קביעה משפטית, לפיה לוקה הוראת חוק העזר בחוסר סבירות או אף חוסר סמכות (השוו: בג"צ זקין לעיל). ליועצים המשפטיים לרשויות נודעת לעניין זה חשיבות ומוטלת עליהם אחריות לבדיקת חוקי העזר.

נספח

חוזר מנהל רשות החברות (פורסם ביום 02/12/2008)

בחודשים הקרובים תהא החברה הישראלית נתונה במערכת בחירות. לפיכך ראינו לרענן ולעדכן הנחיה כוללת, הדומה בעיקרה להנחיה שניתנה בעבר, אותה הנכם מתבקשים להביא לידיעת חברי הדירקטוריון, היועצים המשפטיים, מבקרי הפנים וכל עובדי החברה. מטרת ההנחיה הינה לכנס את ההוראות וההנחיות המתייחסות לסעיפי החוקים הרלוונטיים לבחירות והנובעות מהם, בשילוב הפרשנות המשפטית והמשמעות המעשית הנודעת להם.

1. שימוש בנכסי החברה בקשר עם תעמולת בחירות

[סעיף 2א לחוק בחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט - 1959 (להלן: "חוק דרכי תעמולה")]

לא יעשה כל שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, במישרין או בעקיפין, בכספי החברה ונכסיה, לרבות מקרקעין, מיטלטלין וזכויות בחברה

1.1 שימוש - לרבות השכרה והשאלה של נכסים; שימוש בלוחות מודעות, טלפונים, דואר או ציוד משרדי של החברה; שימוש בכלי רכב של החברה; שימוש במבני החברה לצורך קיום הרצאות, כנסים או מפגשים אחרים, הכל בקשר עם תעמולת בחירות.

1.2 חריג - לאיסור הנ"ל: השכרתם במחיר שוק של אולמות ומקומות פומביים באחזקת/בעלות החברה, העומדים כרגיל להשכרה. עם זאת, מקום בו מותר להשכיר נכס כאמור, אסור לנהוג בדרך של אפליה, דהיינו, אין לקבוע, למשל כי הנכס יושכר רק לצרכי מפלגה או מועמד מסוימים, אך לא יושכר לצרכי מפלגה או מועמד אחרים.

1.3 פרסום - האיסור על השימוש בכספי ובנכסי החברה בקשר עם תעמולת בחירות חל גם על פרסום המתיימר לסכם או לתאר את פעילות החברה, אם יש בו, מבחינת העיתוי, בתוכן והנוסח, משום קידום כלשהו של מפלגה או מועמד כלשהו [ר' תר"מ 2/83 נאות ואח' נ. עירית חיפה ואח', פ"ד ל"ז(4) (188,183).

זאת, לרבות פרסום דיוקן של מועמד לרבות אם הינו נושא משרה/עובד החברה; ייחוס הישגי העבר למועמד פלוני; השוואת הישגים בתקופת כהונת מועמד פלוני לתקופה קודמת, תוך שימת דגש על ההיבט האישי; מסירת מידע בצורה של מכתב אישי של מועמד, לרבות מועמד שהוא נושא משרה/עובד, לעובדי החברה או לציבור הנזקק לשירותי החברה, תוך ציון שמו.

כעיקרון, יש לבחון כל פרסום עפ"י מועדו, הקשרו ומשמעותו בעיני האדם הסביר; הפרסום יהא משיקולים עסקיים בלבד, בפקוח הדירקטוריון, בהתאם למדיניות העסקית של החברה ובמסגרת הסעיף התקציבי המיועד לכך. עם זאת, אין באישור תקציבי כדי להכשיר שימוש בכספים שנועד במהותו למטרה אסורה של תעמולת בחירות.

1.4 יודגש כי בהתאם להנחיה של משרד המשפטים מיום 17.3.99 המשרדים והאמצעים המועמדים לרשות ועדי עובדים בחברות הם לצורך פעילותם ככאלה, ואילו שימוש אחר, בקשר עם תעמולת בחירות - עשוי ליפול בגדרו של האיסור הקבוע בסעיף 2 לחוק דרכי תעמולה.

1.5 **אחריות פלילית**
[סעיפים 17 ו-17א לחוק דרכי תעמולה]

מי שמפר את האיסור על פי החוק הנ"ל, דינו מאסר שישה חודשים או קנס.

האחריות חלה אף על מי שהחזיק בנכס או היה ממונה על החזקתו או שמירתו, אלא אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו או שנקט אמצעים סבירים למניעתה.

יתרה מזאת, נוכח החומרה אותה מייחס המחוקק לעבירות כנ"ל, הוקנתה זכות האישום גם לחברי ועדת בחירות וב"כ רשימות מועמדים.

2. **קיום תעמולת בחירות בין כתלי החברה**
[חוק דרכי תעמולה]

2.1 אין לקיים אספות בחירות בחברה. אין לקיים ביקורי מועמדים לבחירות במתקני החברה בקשר עם תעמולת בחירות.

2.2 אין להציג בין כתלי החברה כרוזים ופרסומים אחרים בעלי אופי מדיני/מפלגתי, לרבות הצבת קלפיות, או כל צורה אחרת היכולה להתפרש כתעמולה מדינית או מפלגתית.

2.3 אחריות פלילית בגין הפרת ההוראות הנ"ל - כאמור בסעיף 1.5 לעיל.

3. **פגישות עם עובדים**

דירקטור לא ייפגש עם עובדי החברה או כל נציגות שלהם לצורך או בקשר עם תעמולת בחירות. פגישה של דירקטור עם עובדי החברה או כל נציגות שלהם תיערך אך ורק אם הוסמך הדירקטור על ידי הדירקטוריון, בידיעת הנהלת החברה, ולצורך מילוי תפקיד הדירקטוריון בלבד.

4. **השתתפות נושאי משרה ודירקטורים בבחירות או בהצבעות בגוף בוחר**

4.1 "נושאי משרה" לעניין זה הינם: יו"ר דירקטוריון פעיל בשכר, מנכ"ל ופקידים בכירים כהגדרתם בסעיף 32(א)(4) לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה - 1975, או מנהל אחר הכפוף במשרת למנהל הכללי וכל ממלא תפקיד כאמור בחברה אף אם תוארו שונה, המועסקים עפ"י חוזה הקובע בין היתר כי מחובתם להקדיש את מירב זמנם לתפקידם.

אין ספק כי התמודדות בבחירות, הן המוקדמות והן בבחירות לכנסת, היא משימה תובענית ביותר ועל המתמודד להקדיש את עיקר זמנו, מרצו, כישוריו וניסיונו. הדבר אינו עולה בקנה אחד עם חובתו של ממלא תפקיד ניהולי ועם האינטרסים של החברה.

לפיכך, נושא משרה המשתתף בבחירות המוקדמות יצא לחופשה ללא תשלום או לחופשת מנוחה בתשלום, אם עומדת לזכותו ואם הינו עובד החברה. נושא משרה שיצא לחופשה כאמור, יחזור למשרתו לאחר הבחירות המוקדמות, אם לא נבחר לרשימת מפלגתו, או לאחר הבחירות לכנסת, אם לא נבחר לכנסת.

4.2 דירקטור אשר משתתף בבחירות המוקדמות ישעה עצמו מפעילות עד לאחר הבחירות המקדימות. דירקטור המשתתף בבחירות הכלליות ישעה עצמו 30 יום לפני מועד הבחירות.

4.3 בנוסף, בהתאם לסעיף 3א לחוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט - 1959 (להלן: "חוק סיוג פעילות מפלגתית") נושאי משרה בשכר בחברה ממשלתית שהם חברים בגוף בוחר, לא ישתתפו, כבוחרים, בבחירות הנערכות באותו גוף בוחר, שבהן בוחרים מועמדים לכנסת או לכהונת ראש הממשלה או שר בממשלה, או לכל תפקיד ברשות מקומית, בהסתדרות הציונית או בסוכנות היהודית.

בהתאם להנחיה של היועץ המשפטי לממשלה מיום 7.12.99 "נושא משרה בשכר", לעניין זה, כולל גם דירקטור בחברה ממשלתית המקבל גמול דירקטורים.

"גוף בוחר" הוגדר בחוק סיוג פעילות מפלגתית כ- "גוף שתפקידו או אחד מתפקידיו לבחור מועמדים לכנסת או לכהונת ראש הממשלה או שר בממשלה, או לכל תפקיד ברשות מקומית, בהסתדרות הציונית העולמית או בסוכנות היהודית לארץ ישראל, למעט בחירות ישירות שבהן משתתפים כלל החברים של המפלגה או של גוף מדיני".

על כן, חוק סיוג פעילות מפלגתית אינו מגביל השתתפות נושאי משרה בשכר בבחירות ישירות שבהן משתתפים כלל החברים של המפלגה.

5. טוהר הבחירות - שוחד/הצעת שוחד

5.1 חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה (נוסח משולב), התשכ"ט - 1969 (להלן: "חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה"), קובע כי הנותן או המציע שוחד על מנת להשפיע על בוחר להצביע או להימנע מלהצביע, בכלל או בעד רשימת מועמדים מסוימת, דינו מאסר חמש שנים או קנס, וזה אף דינו של המקבל או המסכים לקבל שוחד כזה (סעיף 122).

ראוי להדגיש כי הצעת שוחד כשלעצמה, אף לא מתן שוחד בפועל, הינה עבירה. החוק מוסיף וקובע כי אין הבדל אם השוחד היה כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת (סעיף 123).

5.2 "חופש הבחירה משמעו לא רק החופש הפיזי להטיל לקלפי את פתק ההצבעה, אלא גם, ובעיקר, החופש הגמור לעבור כבן חורין את תהליך ההצבעה מהבחינה הנפשית והשכלית. לכן, כל מעשה שיש בו כדי לצמצם או לבטל, בין במישרין ובין בעקיפין, את חירות חשיבתו של הבוחר ויכולתו לתת ביטוי אמיתי לתכנית הפעולה הרצויה בעיניו ולהשקפת עולמו, על-פי שיקול דעתו העצמי, אם משום טובת הנאה ששיבשה חירותו זו ואם משום כפיית דעתם של אחרים עליו, פוגע בעקרון הבסיסי של טוהר הבחירה ואי-תלותה". [ע"פ 71/83 פלאטו שרון נ. מדינת ישראל פ"ד ל"ח (2) 758].

הפסיקה ראתה כשוחד מצבים כגון "העסקה מוסווית" של פעילים ותומכים, והבטחת טובת הנאה הגלומה ב"תכנית" להעניק למעוניינים דיור בדמי שכירות זולים ובתנאים נוחים.

6. מתנות

יתכנו מקרים של טובות הנאה בקשר לבחירות שאינן מגיעות כדי שוחד בחירות לפי סעי' 122 לחוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה, ואף-על-פי-כן הן אסורות לפי החוק, בהיותן "מתנות בקשר לתעמולת בחירות". לעניין זה קובע סעיף 8 לחוק דרכי התעמולה, בין היתר, כי "לא תהא תעמולת בחירות קשורה במתן מתנות", וסעיף 17 לחוק זה קובע כי העברייני צפוי לעונש מאסר של ששה חודשים או לקנס.

האיסור על מתן מתנות בקשר לתעמולת הבחירות חל, לדוגמא, על הענקת פריט לבוש, מכשירי כתיבה, מצרכי מזון או אביזרי רכב וכיוצא באלה מוצרים אחרים, בין אם יש עליהם שם, סימן או סיסמה של רשימת מועמדים ובין אם אין.

7. יישום ההנחיה

היועצים המשפטיים של החברות ינחו את הגורמים הרלוונטיים בחברה לגבי יישום ההנחיה. במקרה של ספק - מתבקשים היועצים המשפטיים לבקש חוות דעת היועצת המשפטית לרשות החברות הממשלתיות. כמו כן, מתבקשים היועצים המשפטיים ומבקרי הפנים לדווח לרשות החברות הממשלתיות וליועץ המשפטי לממשלה על כל מקרה בו לדעתם עומדים לעבור עבירה, או נעברה עבירה בניגוד להוראות החוק, או אם הופרו או עומדות להיות מופרות הוראות הנחיה זו.

בכבוד רב,
ירון יעקובס
מנהל רשות החברות
הממשלתיות

חוק מיסוי תשלומים בתקופת בחירות, התשנ"ו - 1996
(פורסם: ס"ח התשנ"ו, עמ' 236)

תיקונים:

- תיקון טעות, ס"ח התשנ"ו, עמ' 37
- תיקון, ס"ח התשנ"ח, עמ' 372
- תיקון 2, ס"ח התשנ"ט, עמ' 135
- תיקון 3, ס"ח התשס"ג, עמ' 554
- תיקון 4, ס"ח התשס"ח, עמ' 181
- תיקון 5, ס"ח התשס"ח, עמ' 594 (חל החל מיום 8.8.08)

חוק מיסוי תשלומים בתקופת בחירות, התשנ"ו-1996

(פורסם: ס"ח התשנ"ו, עמ' 236)

הגדרות
תיקון

1. בחוק זה –

"תקופת הבחירות" – כל אחד מאלה :

- (1) תיקון 5* תקופה של 30 ימים המסתיימת יום לאחר היום שבו נערכות בחירות מקדימות כהגדרתן בסעיף 28א לחוק המפלגות, התשנ"ב - 1992¹ (להלן - חוק המפלגות);
- (2) תיקון 5* תקופה של 30 ימים המסתיימת 3 ימים לאחר היום שבו נערכות הבחירות, כהגדרתן בסעיף 1 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969⁴⁶;
- (3) תקופה של 30 ימים המסתיימת 3 ימים לאחר היום שבו נערכות בחירות למועצה של רשות מקומית לפי סעיף 4 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965⁴⁷ (להלן - חוק הרשויות המקומיות (בחירות)), ולראש רשות מקומית לפי סעיף 3 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות ראש הרשות וסגניו וכחונתם), התשל"ה-1975 (להלן - חוק הבחירה הישירה)⁴⁸;
- (4) תקופה של 30 ימים המסתיימת ביום שלאחר היום שבו נערכות בחירות למועצה של רשות מקומית או לראש רשות מקומית, שאינו היום האמור בסעיף 4 לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) ובסעיף 3 לחוק בחירת ראש הרשות;
- (5) תיקון 3 תקופה של 30 ימים המסתיימת 3 ימים לאחר היום שבו נערכו בחירות למועצה של מועצה אזורית לפי סעיף 3 לחוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות), התשנ"ד-1994⁴⁹ (להלן - חוק מועד בחירות כלליות) ולראש מועצה אזורית לפי סעיף 3 לחוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח-1998⁵⁰ (להלן – חוק בחירת ראש מועצה אזורית);

* תחילתו של תיקון זה ביום ד' באב התשס"ח, (8 באוגוסט 2008).

¹ ס"ח התשנ"ב, עמ' 190.

⁴⁶ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103.

⁴⁷ ס"ח התשכ"ה, עמ' 248.

⁴⁸ ס"ח התשל"ה, עמ' 211.

⁴⁹ ס"ח התשנ"ד, עמ' 248.

⁵⁰ ס"ח התשמ"ח, עמ' 213.

תיקון 3 (6) תקופה של 30 ימים המסתיימת ביום שלאחר היום שבו נערכו הבחירות למועצה של מועצה אזורית, לראש מועצה אזורית או לוועד מקומי של ישוב, שאינו היום האמור בסעיף 3 לחוק מועד בחירות כלליות ובסעיף 3 לחוק בחירת ראש מועצה אזורית.

תיקון 3 תיקון 3 "מקבל" – מי שמקבל תשלום מאת משלם או מטעמו ובלבד שהוא מועסק על ידי המשלם, או נותן לו שירות, לפי העניין, בתקופת הבחירות בלבד; ואולם לעניין מי שמועסק כמזכיר ועדת קלפי ביום הבחירות על ידי משלם כאמור בפסקה (2) להגדרה "משלם" – אף אם אינו מועסק בתקופת הבחירות בלבד;

"משלם" – כל אחד מאלה :

(1) מפלגה כהגדרתה בסעיף 1 לחוק המפלגות;

(2) רשות שעל פי דין ממונה על ביצוע בחירות;

תיקון 5* (3) מועמד בבחירות מקדימות כהגדרתן בסעיף 28א לחוק המפלגות;

תיקון (4) סיעת אם, סיעה או רשימה כהגדרתן בחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993;⁵¹

(5) מועמד לראש רשות מקומית כמשמעותו בחוק הבחירה הישירה.

תיקון 3 (6) מועמד לראש מועצה אזורית לפי חוק בחירת ראש מועצה אזורית.

תיקון 4 "נער" – כהגדרתו בחוק עבודת הנוער, התשי"ג – 1953;⁵²

תיקון 4 "הפקודה" – פקודת מס הכנסה;⁵³

תיקון תיקון 2 תיקון 4 "תשלום" – תמורה, בכסף או בשווה כסף, בעד עבודה או שירות בשל הבחירות, שנעשו בתקופת הבחירות, בעד הסעת נוסעים או הובלה או החזר הוצאות בשל הבחירות שבוצעו או הוצאו, לפי העניין, ביום הבחירות, עד לסכום של 7,500 שקלים חדשים, ובלבד שלא ניתנה במהלך עסקו, משלוח ידו או עבודתו של המקבל.

* תחילתו של תיקון זה ביום ד' באב התשס"ח, (8 באוגוסט 2008).

⁵¹ ס"ח התשנ"ג, עמ' 146.

⁵² ס"ח התשי"ג, עמ' 115.

⁵³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש, עמ' 120.

**הוראות
מיוחדות לגבי
תשלום
בתקופת
בחירות
תיקון**

2. (א)

על אף הוראות כל דין לא יראו תשלום שניתן למקבל –

(1) כהכנסה כהגדרתה בסעיף 1 לפקודת מס הכנסה (להלן הפקודה);

(א1) כשכר או כתמורה בשל עסקה לפי חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975⁵⁴, למעט לגבי תשלום שניתן למקבל תמורת נכס שהוא מוכר במהלך עסקיו או תמורת שירות שהוא נותן במהלך עסקיו ;

(2) כהכנסה לעניין חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995⁵⁵ (להלן - חוק הביטוח הלאומי), למעט לעניין ביטוח נפגעי עבודה ;

(3) כהכנסה לעניין חוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד-1994⁵⁶, ולעניין חוק מס מקביל התשל"ג-1973⁵⁷.

תיקון 4

(1א)

על אף הוראות סעיף קטן (א)(1), יראו תשלום שניתן למקבל שהוא נער כהכנסת עבודה, כמשמעותה בסעיף 2(2) לפקודה, ויחולו לגביה הוראות סעיף 164 לפקודה ;

תיקון 4

(ב)

מקבל שאינו נער חייב במס בשיעור של 25% (להלן - המס המיוחד) לגבי תשלום ללא זכות לניכוי, לקיזוז, לפטור או להפחתה כלשהם.

(ג) בשעת תשלום לפי סעיף זה –

(1) ינכה המשלם ממנו את המס המיוחד וישלמו לפקיד השומה כהגדרתו בפקודה במועד שנקבע בתקנות, בצירוף דין וחשבון שיגיש באותו המועד כפי שנקבע בתקנות ;

תיקון טעות

(2)

יעביר את דמי הביטוח כמשמעותם לפי חוק הביטוח הלאומי (להלן - דמי ביטוח) למוסד לביטוח לאומי, בשיעור הקבוע בו בפרט 4 ללוח י', בצירוף רשימה של מקבלי התשלום ושל הסכומים ששילם עבורם והכל על גבי טופס שיקבע המוסד לביטוח לאומי ; הוראת פרק ט"ז לחוק הביטוח הלאומי יחולו על דמי הביטוח.

⁵⁴ ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

⁵⁵ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

⁵⁶ ס"ח התשנ"ד, עמ' 156.

⁵⁷ ס"ח התשל"ג, עמ' 88.

(ד) יראו את המס המיוחד כמס הכנסה לעניין שומה, גביה ועונשין לפי הפקודה; על ניכוי המס המיוחד יחולו הוראות סעיף 164 לפקודה, כאילו היה ניכוי מס שהמשלם חייב בו.		
(ה) על אף האמור בסעיף 1, בהגדרה "מקבל", יחול סעיף זה על תשלום למי שעבד ביום הבחירות כמזכיר ועדת קלפי, גם אם הוא מועסק שלא בתקופת בחירות בלבד על ידי משלם כאמור בפסקה (2) להגדרת "משלם".		
(א) בסעיף זה "תשלום אחר" – תמורה שאינה תשלום בשל אחד או שניים אלה בלבד : (1) בשל סכומה ;	3. (א)	ניכוי מתשלומים אחרים תיקון 2
(2) בשל הינתנה במהלך עיסוקו, משלח ידו או עבודתו של המקבל.		
(ב) מי שמשלם למקבל תשלום אחר, ינכה בשעת התשלום האחר –		תיקון 2
(1) מס באופן ובשיעורים שיקבע שר האוצר, ויראו ניכוי זה כניכוי לפי סעיף 164 לפקודה ;		
(2) דמי ביטוח לאומי בהתאם להוראות שיקבע שר העבודה והרווחה, ובשיעורים שיקבע; לא קבע שר העבודה והרווחה הוראות כאמור, יחולו, לעניין דמי ביטוח בשל תשלום אחר הוראות סעיף 2(ג)(2).		
4. שר האוצר רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוע חוק זה, ולעניין דמי ביטוח יותקנו התקנות באישור שר העבודה והרווחה.		סמכות להתקין תקנות
5. הסכום שבהגדרה "תשלום" בסעיף 1, יתואם לפי סעיף 120 ב לפקודה, יראו אותו כתקרת הכנסה והוא יעוגל ל-100 שקלים חדשים הקרובים.		תיאום תשלומים ועיגולם
(א) חוק זה יחול על הבחירות המוקדמות והבחירות לכנסת הארבע עשרה ואילך.	6. (א)	תחולה
(ב) חוק זה יחול על הבחירות למועצה של רשות מקומית ועל בחירות לראש רשות מקומית שייערכו לאחר יום י' באלול התשנ"ח (1 בספטמבר 1998).	(ב)	תיקון

תקנות מיסוי תשלומים בתקופת בחירות, התשנ"ו-1996

(פורסם: ק"ת התשנ"ט, עמ' 5933)

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 2, 3 ו-4 לחוק מיסוי תשלומים בתקופת בחירות, התשנ"ו – 1996¹ (להלן – החוק), ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, הריני מתקין תקנות אלה:

- תשלום ניכוי** 1. (א) משלם יגיש לפקיד השומה עד ה-15 בחודש, דין וחשבון על מספר מקבלי תשלום בתקופה שבין ה-14 בחודש הקודם ובין ה-13 בחודש הדיווח, על סכום כל התשלומים ששילם בתקופה האמורה ועל סכום המס המיוחד שנוכה מתשלומים אלה באותה תקופה; דין וחשבון כאמור יוגש בטופס 0102 נפרד לגבי מקבלי תשלום כאמור.
- המס המיוחד ודו"ח לפקיד השומה תיקון 1**
- (ב) משלם ישלם לפקיד השומה המועד הדיווח כאמור התקנת משנה (א) את סכום המס שנוכה כאמור.
- דו"ח מפורט** 2. משלם יגיש לפקיד השומה תוך 90 ימים מתום תקופת הבחירות דיווח בטופס 0136 לגבי כל אחד ממקבלי התשלום או מהזכאים לקבל תשלום שיכלול את פרטיו האישיים, פרטים על סכום התשלום ששילם למקבל או שישולם לזכאי כאמור, לפי העניין, ועל סכום המס שניכה מהתשלום.
- ניכוי מתשלומים אחרים** 3. (א) משלם המשלם למקבל תשלום אחר כמשמעותו בסעיף 3 לחוק ואשר לא חלה לגביו חובת ניכוי מס במקור לפי כל דין אחר, ינכה בשעת התשלום האחר מס בשיעור 25% מתשלום זה.
- (ב) פקיד השומה רשאי להתיר בכתב כי ניכוי המס לפי תקנה זו יוקטן, אם היה סבור כי עלול להתהוות עודף מניכוי מס לפי השיעור האמור.
- תיקון 1** (ג) משלם יגיש לפקיד השומה עד 15 בחודש דין וחשבון בטופס 0102 על סכום כל התשלומים האחרים ששילם בחודש הקודם ואשר חלה עליהם תקנת משנה (א) ועל סכום המס שנוכה.
- (ד) משלם ישלם לפקיד השומה במועד הדיווח כאמור בתקנת משנה (ג) את סכום המס שנוכה כאמור בתקנה זו.
- תיקון 1** (ה) משלם ששילם תשלום אחר שחלה עליו תקנת משנה (א) ייתן למקבל לא יאוחר מיום 20 במרס בשנת המס שלאחר תחילת תקופת הבחירות, אישור בטופס 0857 על התשלום ששילם כאמור ועל מס שניכה מתשלום זה.

¹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 236 (370); התשנ"ח, עמ' 372.

תיקון 1

(1) משלם יגיש לפקיד השומה לא יאוחר מיום ה – 31 במרס בשנת המס שלאחר תחילת תקופת הבחירות דין וחשבון לגבי כל אחד ממקבלי תשלום אחר שחלה עליו תקנת משנה (א). הדין וחשבון יכלול את פרטיו האישיים של המקבל, את סכום התשלום האחר ששילם למקבל ואת סכום המס שנוכה מהתשלום האחר.

תחולה

4. תקנות אלה יחולו על הבחירות המוקדמות שנערכו לפני הבחירות לכנסת הארבע עשרה ועל הבחירות לכנסת הארבע עשרה ועל בחירות מוקדמות ובחירות לכנסת שייערכו לאחר הבחירות האמורות.

י"ב בניסן התשנ"ו (1 באפריל 1996)

(_____)

אברהם (בייגה) שוחט

שר האוצר